

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

PT

9550

596

0.26

CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

Cornell University Library
PT 9550.S96 v.20

Skrifter till lasning for klosterfolk.

3 1924 009 034 962

olin

All books are subject to recall after two weeks
Olin/Kroch Library

DATE DUE

~~Library 1850~~

GAYLORD

PRINTED IN U.S.A.

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

SKRIFTER

TILL

LÄSNING FÖR KLOSTERFOLK.

STOCKHOLM, 1875.

P. A. NORSTEDT & SÖNER

KONGL. BOKTRYCKARE.

Ac 1-1

SKRIFTER

TILL

LÄSNING FÖR KLOSTERFOLK

EFTER GAMLA HANDSKRIFTER

UTGIFNA AF

F. A. DAHLGREN.

STOCKHOLM, 1875.

P. A. NORSTEDT & SÖNNER

KONGL. BOKTRYCKARE.

Fo.

17

PT

9550

S96

v. 20

A537601

INNEHÅLL.

Om klosterlefverne, af Henrik från Hessen	sid.	1.
Själens kloster.....	”	27.
Förmanelsebref till systrarna i Vadstena kloster, af Johannes Matthæi ..	”	137.
Undervisning för skriftefäder, af Antoninus, erkebiskop i Florens ..	”	149.
Om S. Basilii och Benedicti klosterregler m. m.....	”	167.
Tundalus och hans syn	”	212.
Guidos själs uppenbarelse	”	253.

FÖRORD.

Under rubriken Om klosterlefverne innefattas två särskilda skrifter af Henrik från Hessen, nemligen: 1. *Känedomber at weta sik göma oc förwara för de fördömelike synden som är proprietas* o. s. v. (se sid. 3), hvilken är en öfversättning af hans bok *De vitio proprietatis monachorum*, och 2. *Hwru renliffnadz liffwerne war först oppbörjat* m. m. (se sid. 17), hvars original synes vara hans skrift *De vita religiosa*. — Henricus de Hassia var först Magister Theologiæ och Vice-Kansler i Paris, sedan Canonicus i Worms, sist Theologiæ Professor i Wien från 1384 till 1397, då han der afled.

Själens kloster blef från Latin öfversatt af munken i Nådendals kloster i Finland Jöns Budde eller Räk år 1480 och är här tryckt efter en afskrift, som besörjdes af abbedissan i Vadstena kloster Margit Clausadotter (se sid. 136). Originalets författare är utgifvaren obekant. Han uppgifves i Ett Fornsvenskt Legendarium, II: 1336, vara Hugo de Sancto Victore, men den bok *De clauastro animæ*, som anses författad af honom, har ingen likhet med närvarande skrift.

Förmanelsebref till systrarna i Vadstena kloster är skrifvet år 1515 (se sid. 148). Johannes Matthæi var åtskilliga gånger klostrets confessor generalis, och dog 1524.

Undervisning för skriftefäder är öfversatt från *Tractatus de instructione seu directione simplicium confessorum*, hvars författare Antoninus eller rättare Antonius (han kallades för sin småväxthet Antoninus, d. v. s. den lille Antonius) föddes i Florens 1389, blef erkebiskop derstädes 1446, dog 1459 och kanoniserades 1523.

FÖRORD.

Under rubriken Om klosterlefverne innefattas två särskilda skrifter af Henrik från Hessen, nemligen: 1. *Känedomber at weta sik göma oc förwara för de fördömelike syndenne som är proprietas* o. s. v. (se sid. 3), hvilken är en öfversättning af hans bok *De vitio proprietatis monachorum*, och 2. *Hwru renliiffnadz lijfwerne war först oppböriat* m. m. (se sid. 17), hvars original synes vara hans skrift *De vita religiosa*. — Henricus de Hassia var först Magister Theologiæ och Vice-Kansler i Paris, sedan Canonicus i Worms, sist Theologiæ Professor i Wien från 1384 till 1397, då han der afled.

Själens kloster blef från Latin öfversatt af munken i Nådendals kloster i Finland Jöns Budde eller Räk år 1480 och är här tryckt efter en afskrift, som besörjdes af abbedissan i Vadstena kloster Margit Clausadotter (se sid. 136). Originalets författare är utgifvaren obekant. Han uppgifves i Ett Fornsvenskt Legendarium, II: 1336, vara Hugo de Sancto Victore, men den bok *De clauistro animæ*, som anses författad af honom, har ingen likhet med närvarande skrift.

Förmanelsebref till systrarna i Vadstena kloster är skrifvet år 1515 (se sid. 148). Johannes Matthæi var åtskilliga gånger klostrets confessor generalis, och dog 1524.

Undervisning för skriftefäder är öfversatt från *Tractatus de instructione seu directione simplicium confessorum*, hvars författare Antoninus eller rättare Antonius (han kallades för sin småväxthet Antoninus, d. v. s. den lille Antonius) föddes i Florens 1389, blef erkebiskop derstädes 1446, dog 1459 och kanoniserades 1523.

Förenämnda skrifter jemte den Om S. Basili och Benedicti klosterregler m. m. äro här aftryckta ur Cod. XXXIX Kyl., tillhörig biblioteket i Linköping och beskrifven i Legend. II: 1333. De hafva förut blifvit utgifna af J. E. Rietz, *Scriptores Suecici Medii Aevi*, vol. III, men föga noggrant.

Af berättelsen om Tundalus (äfven kallad Tungulus) och hans syn finnes en annan, helt olika behandling förut intagen i Fornskr. Sällsk. Saml., S. Patrikssagan, der redogörelse för denna berättelses litteratur blifvit meddelad. Den nu utgifna behandlingen är en öfversättning eller rättare bearbetning från Latinen af Jöns Budde.

Berättelsen om Guidos själs uppenbarelse, omförmäld i S. Patrikssagan, s. XXXII, men vid tiden för denna sagas utgifvande (år 1844) ansedd vara förkommen, är äfven af Budde upptecknad efter Latinen.

Båda dessa sistnämnda skrifter äro aftryckta ur Cod. A. 58 på Kongl. Biblioteket i Stockholm, en pappershandskrift in 4:to, innehållande följande arbeten, alla af Buddes hand från åren 1487—1491: 1. *Lucidarius*, s. 2—49. — 2. *Aff sancti iuliani ok sancte basilisse hyonelaghi*, s. 51—62. — 3. *Aff sancta justina ok Cipriano koklare*, s. 63—66. — 4. *Tundalus ok hans syyn ok openbarilse*, s. 67—85. — 5. *Gvidonis siels openbarilse*, s. 86—101. — 6. *Vdo vsal biscooper hans lifuerne ok ändälykt*, s. 102—109. — 7. *Sancti bernardi thenkilse book*, s. 109—125. — 8. *Aff sancto alberto biscope*, s. 125—127. — 9. *Aff xij gyllene friedagom*, s. 127—128. — 10. *Aff helga fru kadrin sancte birgitte dotter*, s. 130—165. Tryckt i Legend. III: 519—584.

OM

KLOSTERLEFVERNE.

AF

HENRIK FRÅN HESSEN.

Här börjas en märkeliken kännedomber
 doctoris henrici de hassia mykyt nyttogher
 allo closterfolke, at weta sik göma oc för-
 wara för the fördömelike synden som är
 proprietas oc styldh oc eghelikhet at haffwa 5
 i clostreno Oc börjas swa

Bl. 118, r.
 Sp. 2.

För thera siäla helso, som wilia at wnffly syn-
 dana, tha the wardha ledhe til sanhetzsens wägh
 oc widherkänno, oc til at bewisa at enghen
 closter människia, mwnker ällar nwnna, maa 10
 ällar tilbör nakot sin nakot eghit haffwa, wil
 iak först göra oc sätia ij (2) tingh, som thu
 witnesbyrd oppa huilkom iak maa min ordh
 grwnda, oc stadelika beffästa, Som är först
 täxten i thes hælga kyrkios laghom oc sidhan 15
 thäs fwlbordhan, aff sancti bendicti, sancti ber-
 nardi, basilii, pacomii, oc agustini reglom, at the
 magho aff them allom lywsleka wndhersta, hwru
 fördömeliket thz är som nw synes manghom
 almänt löffliket, I hælga kyrkionna oppenbara 20
 laghom staar swa skriffwat, Hwar en closter
 människia som finz haffwa ällar hantera nakra

Bl. 118, v.
 Sp. 1.

päningha, ällar hwaria hälst lönlika eighelikhet,
 wtan han ällar hon, som closters förman säther
 til förestaa oc handa mällan haffwa almänt clo-
 sters eghit, ällar hwat hälst haffwor ällar ägha-
 5 delar, hon ällar han skal borth driffwas fran gudz
 altara, thz är at han ey skal ällar maa taka gudz
 likama swa länghe hon är i the syndenne, Oc
 mz hwariom enom som nakot hwat hälst eighet
 wardher fwñnit i hans dödz tima, oc han thz ey
 10 oppenbara kännas oc taker oppenbara bot oc
 bättring, fför honom skal göras hwadzske mässor
 ällar nakor siäla rykt, Oc ey skal hon ällar
 han iordhas i kyrkionne i blandh conuentit, wtan
 i hedhne iordh, i nakon skarn pudz, oc hans
 15 eighelikhet mz honom, oc hwilken hälstz forman
 thzta tilstädher oc tol antiggia i sik siälffwom
 ällar androm, haffwi förgiort ällar förbrutit sith
 förmanz döme i samma stwndh oc gärningh, thzta
 sigher oc stadgadhe hälge fadhren paffwen sanctus
 20 gregorius, her skiin oppenbarlika, at aldrih nakor
 closter människia oc hälstz förmannen maa nakon-
 tidh siälffwer haffua, ällar androm loffwa nakot
 eighit, Oc thy lywgha the oc wadhelika wille
 fara som sighia, hwat hälstz min förman mik
 25 loffwar thz maa iak wtan syndh haffua, thy at
 förmannen är wndher reglonne, oc ey ower reg-
 lona, moth huilke han enkte maa loffwa androm,
 ey oc siälffwer haffwa, Oc thy skal man aff neff-
 stenne ällar botenne her märkia syndenna groff-
 30 het oc twnghet, fför thy at her sätz ey at fasta
 widh watn oc brödh hwilket i godhom clostrom
 sätz för hwaria lätta syndh, wtan her förbyudz

Sp. 2.

thz andelika bröddhet, siälenna endha koster oc
 helsa, som är gudz likame, oc fran gudz altara,
 huilket enghom sätz wtan förbannadhom, oc för
 groffwasta syndom, Oc thy sighia laghen han
 skal bort köras oc driffwas fran gudz altara, oc 5
 thz är rättwist, oc wäl wärdokt, thy at han ällar
 hon siälffwer sik fiärkar oc frandriffwer sinne
 conuent, oc i thy alla hälga manna kompaniskap
 ällar samqwämd oc thy bywdher hälge fadhren
 gregorius i thy at han förbyudher före them 10 ^{Bl. 119, r.}
 ällar äpther them halla antiggia mässor ällar
 nakra siäla rykt, til eth tekn at thera siäla ära
 ey i skärslo eldenom, för huilkom tolkit dagleka
 görs oc offras, wtan i hälffwitte, för huilkom
 tolkit ey bör göras oc ey hiälper om thz giort 15
 wardher, hwarfföre förbywdz them at iordhas i
 kyrkio gardhen, ällar i wigdhe iordh i blandh
 andra gudz wener, som gudz lagh oc sina reglo
 halda, wtan i hedhne iordh, som siälffwer sanctus
 gregorius lät iordha en mwnk aff sino clostre, 20
 mz huilkom fwnnos ij gulpäninga, huilka han
 tho haffde för tiänt mz sinom handom, them lät
 han oc mz mwnkenom i dyngyo höghen oc sagdhe,
 mz tik wari thina päningha tik til äwerdelik för-
 dömilse, Oc förbödth allom i clostreno, at enghen 25
 matte läsa ena pater noster för hans siälarykt
 göra än sidher mer Oc thz är rättwist, at hans
 kropper skulde ey iordhas iblandh andra bröddher
 ällar systra, huilkens siäl äwerdelika iordhas mz
 diäfflenom i hälffwite, wtan i hedhne iordh, mz 30
 oskålekom dywrom, Seem thy til käre wener
 hwar widh sik, i hwat akt stadh oc stadga wi

gangom til gudz bordh allar til gudz altara the
 som preste ärw, Aktom wart liffwerne oc bättrom,
 at wi maghom trygge döo oc hädhan färdhas,
 Madhan alt thz the hálga kirkia bywdher oc
 5 bindher her i iorderike, är oc bundith oc bwdhit
 Sp. 2. i himerike, at wi ey för nakot, hwat hálzt armth
 tingh oc wsalt her wthelykkioms aff nadhenne,
 oc i andre wärld aff äronne, Nw som skriffen
 sigher, at noglika allar näpleka frälsas nakor
 10 rätwis människia, hwar bliffwa tha tolke pro-
 prietarii, swa gudhi olydoghe, oc sinna reglo
 försmaare, hálgom fädhrom olydoghe oc gen-
 stridoghe, oc sinna siälas förglömara, Sannelika
 owerdoghe äro the himerikes sälasta kompaniskap,
 15 hwilkom her nekas cristna manna iordhaläghe,
 hwru skal them mothe taka himeriket som är
 liffwande manna iordh oc rike, hwilkom her
 nekas cristna manna iordh oc begraffnigh, Oc
 thy hwat hálst för tolkom wardher giorth i the
 20 hálge kirkio, hiälper them enkte ¶ Oc thy mä-
 dhan hwar en proprietarius är swa gudhi oly-
 dogher, oc sinom iämcristne, oc reglo genstri-
 dogher, oc thy aff allom wtkastadher, är han
 alledhes onyttogher, oc jāmwal the wslo liffwe
 25 han ladz haffwa owerdogher, we är honom at
 han war födher, för thy hwat haldher han liffwer
 allar döör tha är han förtappadher, thy at för-
 bannadher oc fran allo godho skildher, Nw at
 bewisa ytherlikare tässa fördömelika syndennas
 30 groffhet, aktom hwat hálge fadhren gregorius
 sigher annarstadz i kirkionna laghom, Extra de
 stratu etc Swa stadgandes oc dömandes, wi för-

bywdhom stranglika wndher thās hālga lydhno
 krafft oc dygdher, oc wndher gudz strangasta doom
 som är äwärdeliken fördömilse, at enghen hwaske
 mwnker allar nwnna nakot sin her äpther haffwi
 nakot eyghit, antiggia siälffwer allar stialandhes 5
 jnsaat när nakrom androm, oc mz huilkom hālst
 proprietas wardher fwnnit i hans liffwe, wil han
 henne ey widhersighia, oc gaa til boot oc reglonna
 strangasta plikt, takes aff honom closterliken
 klādhe, oc driffwis wt aff clostret, at ey lāngher 10
 skyles wargher wndher fara klādhe, Än mz hwariom
 hālst nakot eyghit wardher fwnnit i dödzsenz tima,
 thz iordhes mz honom som för är sakt, i hedne
 iordh, til äwerdelikx fördömilses tekn oc märke
 ¶ Här skalt thu först märkia at han bywdher tolka 15
 proprietatem driffwa w clostret, för thy hwar hālst
 en proprietarius är i nakro clostre, oc flere thz
 oppenbarlika weta, oc onāpst mz honom tola oc
 lidha, herran gudh han wredhgas mothe them
 allom, oc thās ena skāmelika dirffwe nāpser ower 20
 alla samqwāmdhena, Thzta bewisas i gambla tästa-
 menthet, huilket oc magister sentenciarum sigher
 jn summa viciorum, om achab, huilken som staal
 nakot aff thy förbannadha godzse i jerecho, oc
 wndan doldhe mothe gudz bwdhi, hwar före 25
 wredhgades gudh moth israel, oc wordho otalika
 manghe drāpne, oc andre the äpther waro fan-
 gadhe aff hedhningom, J thy sagdhe herran gudh
 til josue israels höffwisman, aldrigh skal iak wara
 mz idher til hiālp allar hyllist för än i aff skrapen 30
 then tywffwen aff wārldenne, huilken the oc genstan
 til dödz stenkadho, oc i hedhna mwldh äpther

gudz budhi iordadho ¶ Här är oc märkiande, at
 hwar en proprietarius han är wärste oc fwlaste
 syndare, fför thy han är wadhelikaste badhe sik
 oc androm, han är wärste för thy at [han] är
 5 girugher, oc thy är han som appostolus paulus
 sigher, affgudha dyrkare, oc diäffwlsens äpther-
 föliare, olydogher badhe gudhi oc sinne hälge
 reglo, fför gudhi är han lywghare, oc en menedhare,
 för thy han haldher ey sannan oc hälogan fatik-
 10 dom som han siälffwer loffwadhe gudhi, han saar
 skam oc blygdh iblandh brödhrena, ällar sina
 systra, mz onth äptherdöme som han androm
 giffwer oc leffwer, oc i thy är han förbannadher
 som siälffwer gudh sigher i lästenne, Mathei xvijj,
 15 Ve homini per quem scandalum venit, vee, Thz
 är äwerdeliket ban oc fördömilse wardher honom
 som andra skändher, Thz är mz ondho liffwerne
 oc äptherdömilsom skämmer, han är oc aldra
 wärster oc skadelikaster sik siälffwom för thy at
 20 hwaske mandrapare, hoorkarla, strokröffwara ällar
 hwat hälst ilgärninges män, ärw swa ondhe oc
 ildherske, at the sik ey ä nakontidh scriffa oc
 anghra sina syndher, oc haffwa wilia om sidher
 at afflata oc sik bättra, oc jämwäl ther til twingas
 25 aat sisto aff krankdom ällar androm tilfällom,
 Än hwar en proprietarius, han sik aldrih skriffar
 ther före, oc aldrih haffwer angher, aldrih oc
 afflather för thy at diäffwlen jnfaster i han swa
 the lastena, at han aldrih bättras ällar rättis,
 30 hwaske mz hoot ällar fadherlike lokkan, wtan
 dragher the förbannadha syndena mz sik i graff-
 wena, oc är i förbannilse, swa offta han i tolke

Bl. 120, r.
 Sp. 1.

syndh gaar til gudz altara, allar hörer mässor,
 allar hwat hälzst handa tidher allar ämbete i kir-
 kionne, taker han gudz likama i tolke aakt, tha
 faar han samma lön mz jwdas förradhara i huilken
 diäffwlen jngik mz brödz bitan, som han oblywgher 5
 oc falzsklika anamadhe, Hwar före at wälia aff
 ondho, wille iak haldher wara en bödil allar en
 strok röffware, än en tolken förbannadher pro-
 prietarius, för thy hwar en proprietarius är tolken
 i blandh andra gudz wener som thera reglo halda, 10
 som diäffwllen i blandh annor gudz creatur Oc
 thy sigher pawen, wi förbyudhom Ey sigher han
 wi radhom allar manom, för thy at strangasta
 domber oc bodh är sätianandes moth siälenna wadha,
 Än haa gör thzta bodhit, wtan then höxste ihesu 15
 cristi vicarius oc ämbitzman siälffwer pawen, som
 makt oc wald haffwer badhe ower syndaranna
 liiff oc siäl, til hwilkom gudh siälffwer sagdhe,
 huilken en idher höre han hörer oc mik oc hwar
 idher försmaar, han försmaar oc mik, För thy 20
 hwat i hälst bindhen här oppa iordhenne, thz är
 oc bundith i himerike, Swa oc hwat hälst i lösen,
 Oc stadhfäster han sin dom oc budh mz thäs
 hælga lydhno krafft oc dygdh, moth huilke ey
 alle diäffla haffua makt at stridha, allar i nakro 25
 sik henne wndhan wika, Sem til wi mwnka oc
 nwnnor, at wi ey wärre oc diärffware finnom
 än diäfflana, hwilke gudz budhi oc hælga pawan
 lydha, hwat haldher the wilia allar ey, oc bliffua
 tho äwerdelika fördömdhe, til huilken dom os 30
 pawen än bindher, om wi gudz bodh oc hans
 ey haldom, gänstan äpthèr sighiandis i sinom

Sp. 2.

- dome, Et sub obtestacione diuini iudicii, Oc
 wndher gudz strangasta dom, i huilkom han
 sighiande är Ite maledicti etc, Gan i förbannadhe
 i äwerdeliken eeldh, huilken redher är diäfflenom,
 5 oc enghom aff os, wtan then sik sialffwiliandes
 förgör oc förtappar Hwi ärw the förbannadhe
 allar aff hwem, thy at the ey aktadho gudz lagh
 oc bodh, Som dauid propheten sigher Maledicti
 qui declinant a mandatis tuis, Förbannadhe äru
 10 the som gaa aff gudz bwdhordhom, Mz tässom
 ordhom förbannatz the daghlika i the hälge kirkio
 ower allan cristendomen, fför thy skriffwat staar,
 Tu mandasti mandata tua custodiri nimis, Thu
 herra gudh, bödh at thin bodh skulu ändelika
 15 hallas, som han sagdhe appostolis, oc allom flerom
 mz them J ären mine wener, om i hallen alt
 thz iak idher byudher, Oc til en wngan man
 spöriande hwat han skulle göra ther til at han
 Bl. 120, v.
 Sp. 1. matte faa äwerdeliket lifff, swaradhe herran ihesus,
 20 wilt thu jngaa i lifffwet, tha halt bwdhordhen, för
 thy wtan them kan enghen frälsas ¶ Nw mädhan
 eygelikhet är swa fördömelik syndh, som wi nw
 hördom, bör os granlika wakta, hwat eygelikhet
 är allar eygeth, thz wt tydha hälge fädher swa,
 25 at eygeth är hwat hälst en closter människia sik
 til eygnar, wari bok, allar hwat hälst tingh, al-
 drigh swa lithet, som nakor wil sik til eghna,
 swa at hwar en thz widhertorff, maa thz ey
 haffwa allar brwka, oc hälst wtan förmanzsens
 30 orloff ¶ Nw för thy at nakor maa sik trwgha
 loff mz otoll oc swiklike fwndh, til nakot thz
 han ey ändelika widhertorff, oc wäll kwnne om-

bäras, tolket loff kallas Mala licencia, Thz är onth loff oc oskälighet, Oc thy hwat hilst swa oskåleka oc trättelika wttwingas aff förmannen, Thz är wtan loff oc eygeth, Oc sigher hælge pawen framdeles at enghen closters förman, hwaske abbote, 5 prior, confessor, ållar abbatissa oc ey siälffwer pawen, maa nakrom nakot loffua eyget haffwa, för thy pawen haffwer makt at mwnken göra til ey mwnk, thz är til annan man, som är til biskop tha thz behöffwis, än swa lānghe han mwnker är, 10 haffwer han aldrik makt honom loffwa nakot eygeth haffwa, See thy til hwar en flather förman, at han ey taki sik watnet ower hwffwdet, at loffwa thz nakrom at haffwa, som ey loffwar siälffwer pawen, Nw maa nakor klokas som manghe göra thy wår, 15 thz the tōras ey siälffwe haffwa ållar hantera, thz sätia the jn til förmannen, ållar custodes the som closters tingh oc pāningha, laas oc hws handa mällan haffwa, oc taka ather naar them tåkkes, ey rāknandhe thz för eygith, mādhan the thz ey 20 siälffwe altidh handa mällan haffwa, Somlike oc som wårre är, oc oppenbara styldh, antwardha sinom wārdzlikom wenom hwat hilst the haffwa, oc kwnno āgha, oc ther aff taka smam oc smam, āpther sin eyghin wilia, Thy til at opplysa tolken 25 blindh samwet oc skrymtelika rātviso oc falsklikhet, wttydha nakre hælge fādher nakot strangare, hwat som proprium är, eygith ållar eygilikhet, oc sighia swa, Eygith är hwart eth tingh toth aldra minsta, hwilkit nakor āgher siälffwer ållar androm 30 antwardhar til en tima, at han thz athertaki naar honom tåkkes oc sik til eygna, hwat han mera

Sp. 2.

haffwer mz förmanzsens looff allar wtan, oc thzta
 stadhfästes mz allom reglom, bendicti, agustini,
 francisci, oc iämwal saluator sigher i sinne hälge
 reglo, at enghom är loffliket haffwa nakot eygith,
 5 än tho at aldrea minzsta, Som är naal skedh knyff
 disk allar kanna, wtan wari allom almänt til al-
 menneliket gangh thz gaffwe gudh at swa ware
 Oc thy hwar en som mz beradhno modhe sigher,
 thzta är mith, wari nw hwat hälst ömbleket tingh,
 10 han syndar i thy dödhelika, än komber thz i
 hans mwn, aff oförtänkto, tha är thz nadheleken
 syndh, om han hona angrar genstan, oc böther
 mz knäfall, allar taker oppa iordhena, oc slaar
 sik för brystet, som lätta syndher plägha at bötas
 15 mz i clostreno, Oc thy sigher agustinus i sinne
 reglo, non dicatis aliquid proprium etc Sighin
 idher enkte eygit wara, wtan alt wari idher al-
 mennelikit, oc sanctus bendictus sigher, enghen
 sighi thzta är min taffla, allar min stiil, min book
 20 allar min disk, wtan all tingh wari allom almenne-
 lika ¶ Hwru wilia the tha sik orsaka, oc sina
 styldh förtäkkia, som en deals sin tingh leffwa
 i wärldhenne, oc aff them taka naar oc hwat
 them tåkkes, oc tho dirffwas at sighia, Ey är iak
 25 proprietarius, thy at enkte finz mz mik, allar oc
 mz förmanzsens oskåleko loff, antwardha nakot
 custodibus, oc kräffwer igän naar them tåkkes,
 mz tolke begäkan oc gudz hädilse matte hwar
 mwnker oc nwnna haffwa oc ägha c nobla, allar
 30 M gyllene, oc ey wara proprietarius allar pro-
 prietaria som them tykker, Oc latz nw som han
 aldar hon aldrigh toke allar finghe en skärff ther

Bl. 131, r.
8p. 1.

aff tolko wtsatto godzse, tho likkawäl the akten
 oc wrangha wilyn, mz hwilkom thz stals, gömdes
 oc swa antwardades, gör them til proprietarios,
 oc dragher til äwerdelik fördömilse, fför thy en-
 samber ondher wili brindher äwärdelika i hälwitte, 5 *Sp. 2.*
 hwat ey sigher gudh siälffuer i sino ewangelio,
 hwar en som skodhar oc seer qwinno til at astwnda
 henne til syndh, han haffwer nw hoor giort i sino
 hiärta, Swa är oc her mz förhwxsan oc fullan
 wilia, til at haffwa ällar sik til eygna, gör mwnkken 10
 ällar nwnnona til proprietarium, oc ther mz i
 , banz maal oc äwerdelik fördömilse, Oc thy sigher
 her doctor henrik de hassia, fförbannadher wari
 then pänigher älla hwat hälst tingh, som mik
 skuli räna fran swa store äro, oc til bindha wn- 15
 dher äwerdelika pino, haffwi hwar som haffwa wil,
 ey wil iak, Skrympthe, späne, oc owerstryke hwar
 som wil, ällar hwru han wil, aldrigh är mwnker
 ällar nwnno loffliket haffua nakot eygith, antiggia
 när sik ällar androm, swa länge the mwnkker ällar 20
 nwnnor ärw, Nw maa nakor tänkia oc sighia, hwat
 maa iak ey haffua thz min förman mik loffwar,
 ther swaradhis til tilföranda, at enghen förman,
 oc ey siälffwer pawen maa loffua nakrom nakot
 eygith haffwa, fför thy eygelikhetzsens widher- 25
 säghnign är swa jnfödh oc tilbwndhin closter-
 lifwerne, swa som renleken oc san lydhna, oppa
 hwilkom trem fwnderas oc grwndhas aldher ren-
 liffnadher, Oc thy hwar en som eth aff tässom
 trem bryther, oc förswmar hon ällar han, är ey 30
 renliffwis människia, wtan trol oc spok, thy at
 hon är ey thz hon synes wara, wtan falsk oc

skrympteliken, Glwpandhe wargher wndher fara
 kláðhom, Oc thy alt oc hwat hálst wi haffwom,
 skal allom wara almänt, Oc thy som sanctus ben-
 dictus sigher, giffs mik i dagh aff minom för-
 5 manne kwffwol állar kappa, állar hwat hálst annat
 widhertorfftelikit tingh, thz maa han i morghon
 aff mik tagha oc giffwa androm, som thz bátttra
 behöffwer, oc ey skal iak thz mik til eyghna som
 mik wardher giffwit állar fangit, fför thy hwat
 10 hálst ey är almänt thz är jw eygith, Oc thy
 sigher saluator i sinne hálgaste reglo swa som
 alla andra reglor, at enghom wari loffliket haffua
 nakot eygith, ey oc aldra minzsta tingh, swa som
 naal, skedh, pwngh állar kniff, oc thy syndhar
 15 hon döðhelika, hwart sin hon nakot tolkit kallar
 sit eygith, wtan wart, swa sighiande, war kniffwer,
 war skedh, war naal oc war kwffwel etc Än maa
 nakor trátta oc genwárdas sighiande, Jak maa
 haffwa hwat hálst min förman mik loffwar, Thz
 20 loffwet skal wara friit oc frálst oc ey trughat
 állar nödhgat, swa at om förmannen är en pro-
 prietarius, tha maa han ey tik neka proprium,
 loffwet skal oc wara skäleket, at thu enkte kräff-
 wer, oc han oc enkte loffwar, wtan thz thu kant
 25 jngaledhes ombära, som är kroppsens endha nödh-
 torfft i kost oc kláðhom, aat huilkom wi skulum
 latha os nöghia, som sanctus paulus sigher, oc
 sanctus agustinus jn regula sua, the skulu rákna
 30 sik wara sálare, som finna sik starkare til at tola
 bristilse i widhertorfftelikom tinghom ¶ Swa som
 aldrig nakor biskopper maa loffua nakrom sinom
 tiänarom röffwa állar hoor göra, Swa oc aldrigh

nakor förman maa loffwa sinom wndherdan haffwa
 eygith, wtan thy wär, fläste closters förman, tha the
 siälffwe affgaa, mothe thera hálga reglo, twinghas
 the oc androm städhia thz samma, oc swa ledher
 blindher blindhan, ther til the badhe falla, thy 5
 wär i hálffwittis kwlo, wakte thy hwar förman
 hwat han loffwar androm, allar oc siälffwer gör,
 witandes sik wara thäs högelikare pliktogan wndher
 alla reglonna pwncta, at han är satter til dygdenna
 spegil oc apther syn, Oc thy swa mangha han 10
 fördärffwar, oc komber i fördömilse, mz sinom
 ondha aptherdömom, för swa mangha brindher
 hans siäl äwerdelika i hálwite

NW apther thz swa lywsleka är bewist at al-
 drigh nakor closter människia maa kalla, än sidher 15
 ägha nakot eygit Oc aldrih nakor förman maa
 thz siälffwer haffua, oc halffwo mindhre nakrom
 loffwa ¶ Nw skal sighias hwru fatigher hwar skal
 jngaa i clostret oc sidhan swa allan sin aldher
 bliffwa, thz lærer sanctus benedictus jn capitulo de 20
 disciplina suscipiendorum, Swa sighiandis, hwar en
 jngangande i clostret skal tilföranda fly oc skikka
 om all sin tingh oc äghadela, för thy alt thz han
 ägher oc haffwer ey widhersakt, tha han jngaar,
 thz til hörer oc til bör clostreno mz honom oc 25
 aldrih maa han sidhan ther om skikka allar
 flyia, lönluka allar oppenbarlika, wtan conuentz
 oc clostersens förman, Oc thy skal enghen jntakas
 för än han oppenbarlika widhersigx sik siälffwom
 oc allo thy han ägher, hwat skal han tha sidhan 30
 ägha allar flya som ey ägher sik siälffwan, oc

Bl. 122. r.
 Sp. 1.

hwaske haffwer ne allar jaa, wtan alt hans lif-
 werne oc aller hans wilie är oc skal wara i för-
 manzsens händher oc waldhe, swa framt han wil
 ey hädha gudh, huilken han gäckkar, tha han
 5 honom loffwar thz han wil ey sidhan halla, hwilken
 oc hädhes aff gudhi, oc allom hans wtwaldom
 wenom oc rättom mwnkkom, huilke til honom
 sighia mz spee oc hädilse See thenne som lagdhe
 grwndwalen til hälga fatikdomssens liffwerne, än
 10 han bygdhe ther enkte ower, wtan gik til ryggia,
 som hwnden til sinna spyor ¶ Hwat ey sigher
 siälffwer gudh i sino hälgo ewangelio, hwar en
 som säther sina handh til renliffsens aardher allar
 plogh, oc sidhan see til ryggia, han är ey wärdher
 15 hymerikes riike, huilket ey giffs wtan them som
 ärw andelike, siälffwiliande oc fulkomplike fatikke,
 hålloghe ärw tolke, för thy them til höre hyme-
 rikis rike, Som war herre swaradhe sancte pädher
 tha han sagdhe, herra see, för thina skuld haff-
 20 wom wi alt wart owergeffwit, hwat wardher os
 ther före, herran ihesus swaradhe, sannelika sigher
 iak idher, at i som för mina skuld haffwen alt
 idhart owergeffwit, i skolen ather faa hwndrada-
 faal lön oc ther til äwerdeliket liiff, Ey owergeff
 25 ananias oc hans hwstru saphira alt sith, som
 wndhan stalo en tridingh aff iordha wärdhenom,
 huilkit the saldho, oc twadelana baro the sancto
 pädhare appostlanna höffdinga, huilken theas
 falsklikhet wetandhes aff them hälga anda, sagdhe
 30 til them, hwi ffrestade diäffwlen idher, at i willen
 lywgha för them hälga anda, Hwat ey war alt
 idhart i idhro waldhe, ey gäkken i mik, wtan

Sp. 2.

idhan gudh, Oc wrok swa fran sik thz the fram
 baroo oc sagdhe, idhra pāninga wari mz idher
 til āwerdelik fördömilse, oc genstan föllo the ba-
 dhen stendödh oc iordadhos i hedhne iordh, them
 til āwerdelika fördömlsa tekn, Samma lönen fik 5
 oc jwdas skariotis, som köpslagadhe mz almānne-
 liko gozse, oc staal ther aff hwan x pānigh,
 ther til diāffwlen fik makt ower honom oc kom
 han til at sālīa oc förradha sin gudh oc skap-
 para, Oc thy the som handamālla haffwa closters 10
 pānigga, klādhe oc andra āghadela, wakte at the
 ey köppslaghe som jwdas, som oc staal eth klādhe
 aff almenneliko apostlanna eygno, oc gaff stiā-
 landes wtan loff enom sinom frändha, huilket
 klādhe āwārdelika brindher för hans öghon oc 15
 änlete, som man läs i sancti brandani liffwerne,
 waktom os at tolken jwdas oc tywffwer ey fin-
 nes i blandh os som nakot dragher wndher sina
 wener ālla frändher, fför hwilket os göme gudh
 alzwallogher mz sinne nadh

Bl. 122, v.
 Sp. 1.

20

Här skriffwas oc bewisas hwru renliffnadz
 liffwerne som är closterfolkz är, oc war först
 oppböriat oc oppfwñnit, Oc först beskriffwas
 hwat religio är som är renliffnadher

Agustinus sigher at sandher renliffnadher är 25
 en hälogh dyrkan, i hwilke dyrkas en sandher

Läsning för klosterfolk.

2

gudh, oc mz aldra mildasta renhet bekännes, Oc
 thy hether enghen religiosus, wtan then sinom
 gudhi tiänar oc älskar wtan alla flärdh oc falsk-
 het, Papias sigher, Religio haffwer nampn aff
 5 atherbindilse, i huilke wi ather bindhom oc til-
 bindhom wara siäla sannelika oc renleka enom
 oc sannom gudhi, hon haffwer oc nampn aff ather-
 wilielse, at wi i renliffueno ather wiliom oc ather
 sökiom wan gudh huilken wi i wärldenne mz
 10 syndenne tappadhom oc fran os driffwom ¶ Hwar
 före är renliffwis människia ey ens bepliktogh til
 at halda gudz lagh oc all hans budhordh, wtan
 huilken enghen kan sääl äldar fräls wardha, som
 cristus ihesus siälffwer sagdhe til honom som aat
 15 spordhe, hwru han matte förskulla äwerdeliket
 liff Si vis ad vitam jngredi etc, wilt thu jnga i
 äwerdelikit liff, tha halt bwdhordheñ, wtan skal
 jämwäl renliffwis människia oppfylla oc fulkompna
 all the hälogh radh som gudz son gaff oc lärdhe
 Sp. 2. 20 i the hälge läst, som iiij ewangeliste skriffw oc
 samman satto, fför thy agustinus sigher Renliff-
 wet är wisdomsens idhkan, än sandher wisdom-
 ber är, at oppfylla the radh gudh gaff i lästenne
 ¶ Nw hwru oc aff hwem renliffnatz liffwerne
 25 wart först oppböriat oc opptakit, skriffwar mä-
 staren in hystoriis, Super illud primo regum etc
 At samuel prophete i gambla tästementhet, han
 skikkadhe först renliffnatz conuent, thz är sam-
 qwämdher, i hwilkom han samman skikkadhe oc
 30 tilhopa flydhe them som idkelika skuldo wara i
 gudz lwffwi oc tiänist, Som oc jeronimus skriff-
 war at prophetane oc theras söner i gambla la-

ghen först oppböriadhe renliffnatz liffwerne, oc kalladhos mwnkka Monachus tydher swa mykyt som sui ipsius custos, thz är at göma oc bewara sik siälffwan, sina eyghna siäl at göma, oc mz engom androm sik bewara ällar bekymbra, swa 5 oc nwnnan sammwledhis, Monachus thz är mwnker oc Monacha hether nwnnan, hon skal ensammen leffwa oc wistas, swa som torteldwffwan, altidh sokka oc soria för sina oc alla wärldenna syndher, Thenna prophetanna söner kallados thy 10 mwnkka, thy at the enlika liffdo, fran skelde w alla städher oc almogäns samqwämdher, bygdho sik särdeles hwar thera sin cella aff mwldh oc riis, kringh om iordanis flodh, oc ther liffdo the i strangasta atherhalle, enkte haffwandes til födho 15 wtan wällingh som the blandadho aff watn oc groffwo myöle, Oc gräs oc yrther, oc röther, oc ensamma watnet til drykken, Theras stranga liffwerne fulbordadhe i nyo testamentet iohannes baptista, huilken gänstan vij araa gammal flydhe 20 i öknet, oc i xxiiij aar ther liffdhe, huilkens klädhe waro aff groffwasta camela hare, oc aldrigh drak annat än watnet, Ther näst äpther honom siälffwer gudz son ihesus cristus, han fulkomnadhe oc fulbordadhe i sik siälffwom renliffnadz fatika 25 liffwerne, i thy han fatiker födhes til wärldenna, fatiker her liffde alt sith hälga liffwerne, som han sigher jn psalmo, Pauper sum ego a juen-tute mea etc Jak är fatiker oc i största ärffwode oc träldom, aff minom barndom, oc oppa thz 30 ytersta nakin oc aldra fatikaster doo a korsse-no, Fatikdomen hwilken han siälffwer älskadhe,

Bl. 123, r.
Sp. 1.

lårdhe han oc androm, sighiandes til en sin kån-
 neswen, oc til allom androm mz honom, wilt thu
 wardha fulkommen i allom dygdhom, gak oc sál
 borth alt thz thu ágher, oc giff them fatika, oc
 5 kom oc fölgh mik, oc sagdhe han framdeles,
 hwar en som mik wil fölgia, oc wara min disci-
 pulus, han skal widher sighia sik siálffwan, thz ár
 allan sin eygnan wilia, oc taka oppa sik korsset,
 thz ár at halla aff alle öwerflödelikhet oc stran-
 10 gha fatikdomsens lifffwerne oc swa skal han mik
 ápther fölia ¶ wars herra wälsignadha modher
 jomffru maria war oc san fatikdomsens älskerska,
 Sp. 2. oc först iomffrudomen loffwade oc hwlt, ápther
 huilka otaleka hálga iomffrwr swa renleken ál-
 15 skadho, at the för hans skuld wildho lidha dö-
 dhen oc wtlághe oc pinor, swa som katerina, mar-
 garitta, barbara, appollonia, cecilia, lucia, cristi-
 na, agnes, agata, doratheia, oc otaleka andhra ¶
 Framdeles sagdhe herran ihesus, oc lårdhe, huil-
 20 ken som ey owergiffwer för mina skuld fadher
 oc modher, syster oc brodher, aaker oc ángh, oc
 alt thz han ágher, han maa ekki wara állar kal-
 las min discipulus, min áptherföliare, állar lön
 aff mik wánta ¶ Tha sancte pádhar hördhe thzta
 25 bwdhit, war han genstan redhobon at owergiff-
 wa oc sagdhe til herran ihesum, See wi ower-
 giffwom alt thz wi ághom, ápther thino budhi,
 hwat wardher tha os ther före, herran ihesus
 swaradhe, för sanno sigher iak idher at i som
 30 för mina skuld haffwen owergiffwit alt thz i
 atten, oc haffwen mik ápther fölkt, i skulen
 atherfaa M falla rikedoma, oc ther til áwerde-

liket liff at ägha Tha appostoli discipuli oc flere
 ihesu cristi äptherföliara, ey at enast män wtan
 jämwäl mäktoga oc ärleka qwinnor thzta hörde,
 som war maria magdalena, martha henna syster
 oc lazarus thera brodher, som aff rikasta släkte 5
 waro, johanna, susanna, oc mangha flere ärleka
 rika frwr, saldhö the äpther gudz budhi alla the-
 ras haffwor, badhe löst oc fast, oc lagdhö alt
 wärdhet för apostlanna föther oc gaffuo sik i
 thera hálga skola, theras stranga renliffue til at 10
 älska, oc fulkompliken fatikdom, renleken, lydh-
 nona, oc alla andra dygdher oc radh, som her-
 ran ihesus them lärde mz sin hálga mwn oc
 först bewiste oc föregik them i gärningenne, huil-
 ken alt thz fulkomplika fulkompnadhe siälffwer 15
 som han androm bödh oc lärde, Blandh andra
 kom fram eth hyonelagh, ananias oc saphira hans
 hwstru, the haffdhö oc saalt alt theras badhe
 löst oc fast, aff huilkom tilföranda staar skriffwat,
 huilket som är eth rädheliket exemplum oc äp- 20
 thersyn falskom renliffwes människiom som wndan
 göma nakot aff sino, tha the jngaa, allar oc si-
 dhan the jntakas, wilia kräselika oc kostelika
 liffwa i clostreno, än the förmatto liffwa tha the
 wte waro ¶ Äpther wars herra opffärdh til hi- 25
 merikes, appostoli oc flere discippuli cristi idka-
 dho oc haffdö tolket renliffwis liffwerne, at al-
 drigh jngen haffde nakot siit eygith, wtan allom
 war alt almänt, oc hwariom skipthes äpther sin-
 ne widhertorfft, Tolket liffwerne ööfde oc the 30
 som först omwändhos til the hálga cristna troo
 J alexandria, oc flerom lanzskapom, aff hwilkom

Bl. 123, v.
Sp. 1.

otalika manghe widhersagdhö alla äghodela, oc
 wtgangandes aff städhrena, owergaffuo wener oc
 frändher, bygdho sik cellar oc smaa kammara, i
 wingardhom oc akrom, i huilkom the ensamne
 5 bodho oc liffdho, särdeles männene oc särdeles
 qwinnonar, owergiffwandes hionelax kompaniskap,
 i kroppsens twingan, oc renlekxsens atherhalde,
 lagdhö the dygdenna grwndhwal, oc swa täm-
 pradhö sina likama mz fasto oc atherhald, at
 10 jngen aff them nakot aat ällar drak, för än äp-
 ther soolbärghan, om afftonen, oc manghe aff
 them nakot atho hwan tridhia dagh, somlike
 hwan fiärdha dagh, somlike hwan siätte dagh,
 wiin äldar köth smakadhö aldrigh nakor aff them,
 15 wtan salt oc brödh oc yrther til maat, oc clara
 watnet war them drykken, at swa som cassianus
 scriffwar at mykyt strangare liffwerne framhöldo
 the äpther appostlana waro, än the mz apostlo-
 men först opböriadho hälga renleksens liffwerne
 20 ¶ Här märk gudz wen, mwñker ällar nwnna, i
 hwat äro ällar wördho oc gudz räddoga thu
 skalt halla tith renliffwe, hwilkit siälffwer gudz
 son ihesus cristus, oc äpther honom hälge appo-
 stoli först optogo oc fwnderadhö, swa som bär-
 25 nardus sigher, swa älskade gudz son fatikdomen,
 at för hans skuld togh han mandhommen oc lät
 sik födha i fatiko hwse aff fatika modhrenne, oc
 oppa thz sista fatiker oc nakin hängdhe a kor-
 seno, J hymerike är aldra rikedomana ympnog-
 30 het, än fatikdomen findz ther ekki, för hwilkens
 älskogha gudz son stegh hiit nidh til iorderike,
 oc honom wtualdhe, oc jntil dödden älskadhe, oc

Sp. 2.

swa som aldra kārasta gaffwo sinom āptherfōlia-
 rom ather leffde, Oc swa dyran giordhe, at enkte
 wtan hymerikis rike honom widher liknadhe, tha
 han sagdhe Beati pauperes sponte etc hālge
 āren i som āren wilielike fatike, för idhart är 5
 hymerikes rike ¶ Än nw thy wār finnas manghe
 som fatigdomen widhergaa oc loffwa, oc ganzska
 faa, som honom gladelika āllar fwlelika halda,
 wtan wilia swa skylas wndher fatigan klādhebo-
 nat at them skuli enkte brista i kropsens ower- 10
 flödoghet oc kräselikhet, Än tho at fatikdomen
 är swa jnfödher oc jnbwndhin människionna na-
 twr at alle badhe födhas oc döö lika rike, swa
 nakin oc fatigher födhes rikaste konwngx āllar
 kesarans endhe son, som wslasta stakkars son, 15
 Oc i döddenom taker ey tån rike meer mz sik
 hādhan än then fatighe oc thogh likkawäl wild
 enghen swa fatigher liffwa, som han badhe födhis
 oc döör, Oc thy 'skriffwa hālga mwnka oc ārmeta,
 at renliffwitz nadz liggiande fāā swa dyrth wārdh 20
 ey borth tappas, för huilket siälfft himerikes rike
 sätz til pantha, Sanctus gregorius sigher aff ysaac
 abotha som sagdhe, at mwnker āllar nwnna, som
 nakot hāffwer eygith han āldar hon, är en falsk
 renliffwis människia, Oc thy at hon ey kan ba- 25
 dhe āgha himerike oc wārldena, thy mister hon
 badhe i döddenom oc komber til hālfwwittes, hwar
 enghen är ordho āllar skikkilse ¶ En hālogher
 fadher elskandhes fatikdomen, salde borth sin
 breffwera sina māsā bok, oc gaff wārdhet fatikom, 30
 oc tha han aat spordhes hwi han swa giordhe,
 sagdhe han, iak giordhe som iak skulde, iak

Bl. 124, r.
 8p. 1.

Sp. 2.

salde the book, som alt badh sãlia oc giffwa them
 fatigha Ey at enast hãlga liffwernes meen lærer
 os fatikdomen at ãlzka, wtan jãmwãl hedhnin-
 gane som kallas philosophi, aff huilkom en fa-
 5 bricius aat nampne alla wãrdz rikedomã kalladhe
 smittandhe trãk, som smittar manzsens frihet, oc
 sagdhe honom warã rikast, som enkte haffde,
 thy at han frãlselika aatte sik siãlffwan, Deme-
 trius kastadhe oc borth alla rikedomã sighiande
 10 them warã eth stort hindher, òc manzsens hox
 størsta hindher oc mãsta byrdhe, Socrates san-
 kadhe oc samman alt sith gull silffwer oc haff-
 wor, oc kastadhe i haffwet sigiandis, ffaren ni-
 dher i grwndhen, i ondha girwghether, bãtter ãr
 15 at iak drãnkke idher, ãn at i skwlen mik drãn-
 kia ¶ Jeronimus skriffwar aff dyogene, huilken
 swa ãlskadhe fatikdomen, at han ey wille ãgha
 eth kaar, wtan mz handenne kastadhe watnet i
 mwnnen oc swa slãkte tørsten, til honom foor
 20 alexandher magnus, oc wndradhe oppa hans
 stora fatikdom oc atherhald, sagdhe til honom,
 dyogenes, bedz aff mik, hwat hãlstz thu will, iak
 wil tik ympnet begaffwa, han swaradhe, enkte
 behõffwer iak bedhas aff tik annat ãn hindra ey
 25 fran mik solenna wãrma som allmãnt, thz sagdhe
 han fõr thy at keysaren stodh mãllan honom oc
 solena, See kãre gudz tiãnare, thenna hedhningen,
 som enkte wiste aff gudhi, han lærer os sannan
 fatikdom at fullelika ãlska, fõr thy at han ãr
 30 eth fwndamãnt oc grwndhwal til alt renliffwe,
 Oc thy naar war frãlsare ihesus lãrdhe oc ta-
 ladhe viij stykken de beatitudinibus, attã hãlg-

 Bl. 124, v.
 Sp. 1.

hetenna stykke, lagdhe han först fatikdomsens grwndhwal, oc sagdhe, beati pauperes sponte, hálge ärw the som wilielike ärw fatike, lärandhes os oppa fatikdomsens grwndhwal owerbyg-
 gia alla andra dygdher, Än oppa thz at thennä 5
 hálge oc ärlike fatikdomen oc hans dygdh skuli
 tåk wara them höxta oc renasta konunghenom
 ihesu cristo, tha til bör at han oc wari reen oc
 meenlös aff alle skörhetsens smitto, Oc thy lik-
 nar Crissostimus paupertatem, fatikdomen, wi- 10
 dher ena wänasta jomffru, huilkes öghon oc opp-
 syn ärw clar oc ren, mildh oc blidh, oc luste-
 liken at see, til alla millelika skodandhes oc
 enghom affwndandes, oc enghom hatandes ¶ Fa-
 tikdomen skal oc wara iocunda, thz är gladher 15
 oc roleken, för thy seneca sigher, honesta res
 est leta paupertas, Gladher fatikdomber är eth
 höffwidzligit tingh, Tha är fatikdomen gladher
 naar renliffwes människia gladhelika lidher aal
 bristilse, i maat dryk oc klädhe, oc thenne gla- 20
 delike oc wilielike fatikdomen räknas henne när
 gudhi för martyrium, at hon ther mz förtiänar
 martilse krono, Som bernardus sigher, hwat är
 thz at samma lön, som är hymerikes rike, loff-
 was them fatigha oc martyribus, wtan at wile- 25
 liken fatigdomber är en stor martilsa deel oc
 förtiäna samma lön, Hwat ey är thz stort mar-
 tyrium i blandh mangha rätter hwngra, oc borth
 lagdhom manghom för gudz skuld frysa, huilken
 för wara skuld toldhe hwngher, törst oc frost, 30
 oc hans hálga appostoli för största hwngher skuld
 knosadhe axsen söndher mällan thera händher

Sp. 2.

oc atho swa sādheṇa ¶ Sancte paul alla wārldenna
 lärefadher, han war en repaslaghare, oc
 mz sith ärwodhe sik fōdhe, i sith änletes sweth
 aat sith brōdh, hwat menar thu laat oc fafāngh
 5 closter människia som enkte goth gör gudhi til
 hedher oc almenneliko gagne, wtan thz tik siälff-
 wom lyster, mothe thine hālge reglo, giffwer
 gaffwor stiälandes oc swa athertaker, tolkom ho-
 tar then hālge andhe, om dauid prophetan i psal-
 10 menom sighiandes, In labore hominum non sunt
 etc, The ärw ey mz människiom i ärffwodhe, oc
 ey skulu the mz människiom pinas, wtan thy
 wär mz diäfflenom, thy at the annars swet oc al-
 moghans synder ätha i läthi oc faafānghet ¶ Nw
 15 för thy at all renliffwe, the fwnderas oc byggias
 oppa tässa triggia dygdanna grwndhwal, som är
 wilieliken fatikdomber, osmittadher renleker, oc
 fwlbordeliken lydhna, thy wttydhes her en mär-
 keliken book som kallas claustrum anime, thz
 20 är siälenna andeliket closter, hwilka fulkomplika
 lära os aff them oc allom androm dygdhom,
 closterfolke högelikast widhertorfftelikom

SJÄLENS KLOSTER.

(CLAUSTRUM ANIMÆ.)

J thässe book som claustrum anime heter,
 siälennas andelikit closter, skikkas först oc
 flys all ämbete oc ämbetes män, swa som
 i hwario lekamleko clostre i hwlko rättelika
 först höffwes oc haldher abotans förmanz- 5
 sens ämbete, diuine legis iugis meditacio

BL. 125, r.
 Sp. 1.

A boten i siälenna closter är jdkeliken gudz
 närwarilse amine Nw för thy at jnte är thz rwm,
 hwar ey gudh är, swa som närwarandhe, Thy
 är han altidh ower hwaria oc ena rätta closter 10
 människio, haffwande för öghomen i allom tan-
 kom, i allom ordhom, i allom gärninghom, Som
 dauid sigher, prouidebam dominum in conspectu
 meo semper, Jak hwxsade herran gudh mik al-
 tidh wara när staddan, oc thy hwar en som rä- 15
 dhes gudh, oc skadhar altidh när sik wara, han
 blyghes at synda, ällar nakra skämelika athäff-
 wer at göra i hans asyn, jeronimus sigher, om
 wi altidh tänkiom gudh när os wara, oc alt see
 oc skodha, tha syndadhom wi antiggia siäldan 20
 ällar aldrih, Paulus sigher, all tingh ärw oppen-
 bar oc yppen för hans öghon, för thy som gre-

Sp. 2.

gorius sigher, gudh han är jnnan all tingham, owan
 altingh, wndher all ting oc wtan all tingham, för
 thy han är ower alt om waldet oc maktena,
 wndher om oppehaldilsen, thy at han all tingham
 5 regerar oc oppe haldher, wtan om kringh är han
 om storleken, thy at han all tingham i sik jnne
 lykker, jnnan all tingham är han per subtilitatem,
 om klenhetena, thy han är swa klen at han wi-
 stas oc jngar jn i hwart oc eth hiarta, oc ska-
 10 dhar oc ransakar hwan en minsta tanka, Thy
 sigher agustinus, hwat är gudh, han är aldher-
 samman ögha, aldher handh, oc aldher fother.,
 han är aldher ögha, thy at han alt seer, han är
 aldher fother, thy han är i allom rwmom, han
 15 är aldher handh för thy han gör oc ändar all
 tingham, Aff hans ögha sigher gregorius, Swa aktar
 herran gudh alla wara wägha, Swa räknar han
 all war fiäth, at ey aldre minsta tankana, ey
 minzsta oc lösasta ordhet, huilken wi för enkte
 20 hallom, skulu bliffwa oransakat i hans stranga
 dome ¶ Thenna herran radher os bernardus wt-
 wälia os ey at enast til abota i waro siälenna
 clostre, wtan jämwäl til wen oc stalbrodher, wt-
 uäl tik mz mino radhe then man, som är badhe
 25 gudh oc man, huilkens hälga liffwerne oc ap-
 therdöme swa skuli jnfästas thino hiarta, at hans
 wördhnig oc räddoghe tik tilbindhas, at swa
 opptha han komber tik i hogh ällar tanka, tha
 skalt thu oppsta mz största wördho moth honom,
 30 oc tik höffwidzliga oc ärleka the oc bewisa för
 hans asyn, för thy hwart sin tw swa höffwidzlika
 om honom tänker, tha är han genzstan när, i

kärleksens tildrækt, oc förbättrar i tik alt thz
 bättrande är, han är tik altidh nåar, swa optha
 thu hom kallat, komber han til tik, Oc jn-
 sändher sin straffilse oc awitan i tith hiärta, mz
 huilkom thu böther alt ohöffwidzligit, hans a- 5
 tänkilse är en hälogh stranghet i sidhomen, hans
 hogxswalan är mildhet oc lyoffsamhet, hans äpp-
 therdöme är hälogx liffwernes bequemhet, för
 thy naar thu a tänker hom at see alla thina
 tanka, wtan jäff nödhgas thu them rätta oc bättra, 10
 Seneca sigher, Stoor deel lägx aff syndomen, om
 syndaren haffwer altidh när sik eth annat witne,
 som han fruktar oc rådhes, för huilkens wördh-
 nig han hälghar jämwäl sina lönleka gärnigga,
 O hwat sääl han är, som ey at enast gernin- 15
 gena, wtan jämwäl tankana bättrar, O hwat sääl
 är han som swa nakon rådhes, at han til hans
 amine sik höffwisklika regera oc flyiar alla sina
 lymmer til blyghetzsens styrilse, haa som swa
 rådhes, oc kan nakon blyghas, han wardher snart 20
 höffwisker oc blywghsamber, blyges thu i manna
 asyn, myklo haldher skalt [thu] blyghias i gudz
 asyn, som alt oc altidh seer Oc swa haffwom wi
 fangit nw abota försto sysloman i waro siälenna
 closter, som är siälffwer alzwallogher gudh nw 25
 oc äwerdelika wälsignadher

Prior est obediencia, priaren han är sytzloman-
 nen, Thz är san lydhna, mz huilke människian
 owergeffwer sin eygen wilia, Säter sik mothe
 sik siälffwe brytandhes alla ledhes eygnan wilia, 30
 Oc lekamen twingandhe wndher siälena, Oc wi-

Bl. 125, v
 Sp. 1.

Sp. 2.

lian wndher wndherstandilsen, oc swa i nakre
 matto, altidh göra mothe sik, thz är mothe
 kroppsens wrangha lusta, oc lekamzsens snödha
 begärilse, Swa lydher obedire oppa latin, est
 5 obaudire, id est contra se audire, lydha androm,
 thz är moth sik siälffwom, hans budhordh höra,
 oc thy lydha moth sin sinne, moth allan sin wilia,
 Oc then som kan swa sik siälffwan ower winna,
 oc androm wndhergiffwas, honom prisar salomon,
 10 oc sigher honom wara en starkare kämpa som
 radher ower sin eghen hogh oc wilia, än han är
 som landh oc stora städher ower windher, För
 thy then som stridher moth städher, han stridher
 moth thz som ythre om honom är, än haa som
 15 stridher moth sin eghen wilia oc moth sin ey-
 ghin hogh han stridher moth sik siälffwom, oc
 thy är hans sigher thās ärlekare, Gregorius si-
 gher, melior est obediencia quam victima, At
 lydhnan är bāther än alla handa annat offer,
 20 victima kallas thz offer hwilket i gamblo laghen,
 ällar oc än nw offras, nöth, faar ällar annor
 dywr, i huilko mannen offrar annars köt Än om
 lydhnona offrar människian sik siälffwa, thz är
 sin eghen wilia, Oc thzta offer kallar gregorius
 25 oc liknar widh martyres, sighiandes, tās mera
 blidhkar människian sin gudh, hwru mer hon
 nidhertrykkiandes sins eygens hogx högffårdogha
 wilia mz förmanzsens bodz swärdhe offrar gudhi
 sik siälffwa, Thzta är wāghen man gaar til gudz,
 30 som han siälffwer sigher, hwar en som wil kom-
 ma āpther mik han skal widher sighia sik siälff-
 uan, för thy wtan människian nidhrar sik, oc

minskas i sik siälffwe, kan hon ey komma til
 gud som högxt ower honom är, Oc ey kan hon
 begripa thz ower honom är, för än hon lærer
 twingha oc plagha thz hon siälff är, Agustinus
 sigher oc radher, thu skalt försma alt thz thu 5
 aat lustar, Thu swarar jak försmar, han sigher
 parum est, thz är lithet som thu giordhe, fför-
 sma alt thz thu rådhes, ällar thz tik räddar,
 thu sigher iak försmar, thz är lithet thu giordhe,
 hwat mera försmaa tik siälffuan, Thu swarar 10
 iak försmar, tha thu tik försmadhe, oc til en-
 te görandes, tik siälffwan tappande, tha wan thu
 tik siälffuan, swa. ganga, swa älska, swa sik
 siälffwan tappa, är gudh at finna, oc til honom
 nalkas oc komma, Salomon sigher thz ensamna 15
 skalt thu til skriffwa dygdynne, huilket thu wn-
 dhan dragher thinom eygnom wilia, För thy thz
 thu altingh ower giffuer oc försmaar, oc behal-
 dher thin eygyn wilia, thz gangnar tik antiggia
 lithet alles oc enkte, Bernardus sigher ower täs- 20
 sen ordhen Ecce nos reliquimus omnia, See sag-
 dho appostlana til herran gudh för thina skuld
 ower gaffwom wi all tingh, han ower giffwer ekki
 all ting som nakot sik ather haldher wtan sik
 siälffwan, än sannelika enkte gangnar alt annat 25
 ower giffua, oc sik siälffwan sik ather halla, för
 thy engen byrdhe är mannenom tyngre, än han
 är sik siälffwer, huilken är grymare, hwat makt
 är olideligare mannenom än hans eyghin wilie,
 aldri gh lather han tik hwilas, aldri gh sitia ällar 30
 rooas, oc ä thäs meer han seer tik trötthas, tha

Sp. 2.

thu honom lydher thās mera han akörer, twin-
 gar oc alāgher, han weth engha mildhet, oc
 engha warkwnnan, Thz eygith haffwer eyghin
 wili, at ā tās lydoghare nakor är honom, mz
 5 thās grymmare bandhom bindher han honom,
 han älzskas aff allom, som skulle aff allom hatas
 Thy han är eth opphoff til alla wranghet, död-
 sens sändebodh, oc dygdenna största fördärff-
 wile, Thy sigher bernardus, Ower enkte herras
 10 hāluitis eeldher mer, än ower eygnan wilia, wräk
 han fran tik, oc rädz enkte hälffwite, om wi
 ārom ekki wndherdanoghe warom skapara, jn-
 ghen tingh wardha os lydogh, fför thy at ey
 lydher lekamen siälenne, oc ey manzsens liffuerne
 15 skälen, om siälen är olydogh sinom skapara, tha
 lydha all creatur os, om wi lydhom honom som
 all tingh satte wndher os, See käre gudz wen
 förste ämbitzman som är abothen han lærer tik
 i försto capitulo rādhas gudh i allom timom oc
 20 rwmom, at thu honom känne, oc i wördhnigh
 halle, som i allom rwmom är tik när stadder,
 Thenne prioren här i andro capitulo lærer tik om
 sanna lydhno, känna tik siälffwan, huilken wis-
 dom faam är kwnnogher, som bernardus Multi
 25 multa sciunt, sed seipsos nesciunt, Manghe kloke
 mästara wetha oc känna mykyt oc mangh tingh,
 oc känna ekki sik siälffua, känner thu thin gudh,
 oc rädz honom i allom thimom, thz är tik opp-
 hoff oc oppbörrian til allan wisdom, Ey hiälper
 30 oc mykyt weta, oc känna mangh klok oc kon-
 stelik tingh, oc förglöma älla ey akta sik siälff-
 wan

Bl. 126, v.
Sp. 1.

Subprior est discrecio, Subprioren i siälennas
 closter, är discrecio, thz är alla tingha en skä-
 leken mattan ällar aatskilnadher, För thy at swa
 som en godher subpriare i eno clostre, han op-
 tha temprar oc midhlar högre förmanzsens o- 5
 wermatto kärlekx brona moth sina wndherdana,
 Swa skal thenna skäleka mattan tämpra oc midhla
 aff store idkan, oc oskäleka gärninga bradha wi-
 lias, fför thy wilien i them tinghom som gudhi
 til höra, han wil ekki stwndhom thz han wäl för- 10
 maa at göra, Oc tha är han oppwäckande, för
 thy om han ey twingas oc oppwäckes, tha soff-
 wer han oc senkas, oc förglömer sik, tiith fly-
 ande som han skal färdhas, thz är til sin gudh,
 Än naar han wil thz han förmaar, tha skulu 15
 skälen honom hiälpa oc styrkia, Än nar wilin
 wil mera än han förmaar, tha är han atherhal-
 lande oc affstyrandhe, för thy om han ey tha
 affstyres oc affradhes, tha gör han lekamenom
 owerwaldh oc dragher han i fördärff oc wanz- 20
 skilse, oc thy ä täs större kärlekxsens brone är,
 thäs mera är han atherhallandes, som bernardus
 sigher, ther som kärleken brindher hetast, ther
 är mattan oc tempran mäst widhertorffteliken,
 hwilken som är kärlekxsens styrilse oc skikkan, 25
 fför thy älskoghen owermatto, finz offtare skadhe-
 liken, än nytteliken, Som bernardus sigher, Gam-
 ble oc snödhe owenen haffwer jngha klokare
 ilzskohet, at bort taka kärleken w människionna
 hiärta, än om han kan thz astadh komma, at i 30
 henne wardher owarleka oc oskäleka framgangit,

Sp. 2.

Oc för thy än toth at gudz älskaras gudelikhet
 skal jnghen ända ällar engha mödho haffwa i
 sinne gärnigh, tho likowäl skal älzskarens ärrf-
 wodhe sina matto oc reglo behalla at han ey
 5 göre, hwat han wil, wtan hwat han förmaar oc
 orkar, thz beteknas i gamblo laghen, hwar som
 bywdz at saltet skal offras mz allo offre, wtan
 at saltet i offreno wtan mattan oc skäleken tem-
 pran i kärlexsens gärningom, Oc thy sigher ber-
 10 nardus Skäleken matta hon är ey at enast en
 stoor dygdh i sik wtan jämwäl en matherska an-
 dra dygdha, oc begärelsenna styrrerska, lägx hon
 bort sigher bernardus, tha omwändhes dygderna
 i laster, oc naturliken astwndan omwändhes i
 15 natwrennas fördärrf oc bedröffuilse, Thy sigher
 poeta, Omnibus adde modum, modus est pul-
 cherima virtus etc, haff matto i allom tingham
 för thy hon är ädlasta blandh dygdher Oc swa
 som ganneliket är haffua mattona i allom tin-
 20 ghom, swa oc wtan hona ärw all tingham förfar-
 liken

Procurator est paupertas, Redhoswennen ällar
 tilskaffaren är fatikdomen wilieliken, för thy hä-
 loghe ärw the fatike som i andelike akt oc gu-
 25 delike astwndan fatighdomen älska för ensam-
 mens gudz kärlek, som fatiker war för wara
 skuld oc thera siäla helso, the swa kärleka oc
 wilielika ärw fatighe, the ärw säle, för thy them
 til höre himerikes rike, Bernardus sigher, wilt
 30 thu ägha himerikis rike, som then höggfärdoghe
 ängilen lucifer tappadhe, som för sina höggfärdh

fik äwerdelika skam oc armodh, tha älska fatik-
 domsens fwlhet, tha wardher thz tith eygith,
 Seneca sigher, engen annar är wärdher gudh
 ägha, wtan then som wärldena försmaar oc hen-
 nas rikedomas Jeronimus, wilt thu til enas cristo, 5
 tha war fatigher, ällar oc fatikom liker i astwn-
 dan, för thy bernardus sigher, Ey är fatigdomen
 dygdh, wtan fatigdomzsens astwndan, huilken oc
 maa haffwas i bland mangha rikedomas, för thy,
 som then är nogh riker, som lather sik nöghia 10
 aat thy han haffwer, Swa är oc then fatighe ri-
 ker som fatigdomen älskar, Oc thy är han san-
 neligha fatigher, som glädz aff ömblighetenne,
 älskar ödhmyuktena, oc nidhertrodher wärdzlika
 astwndan, Oc thenna fatikdomen som är wile- 15
 liken oc andeliken, han är martilse kön ällar
 deel, oc sigher bernardus, hwa är thz at en löön
 loffuas badhe them fatighom, oc swa martyribus,
 wtan at wileleken fatigdomber sanneleka liknas
 widher martirium, hwat är wndherlikare, hwilket 20
 är större martirium, än i blandh mangha rätther
 oc kräseliken kost at hwngra, i bland mangh oc
 dyr klädhe frysa, i blandh mangha rikedomas
 twingas aff fatigdomenom, wärlden hon lokkar,
 owenen tiläggjar, war eygen begärlse astundar 25
 rikedomana, Thy skal han hedherlika kronas, som
 manleka mothe them staar, försmaandes wärld-
 denna smekker, begabbandes diäffwlsens frestilse,
 oc thz ärlekast är, at owerwinna sik siälffuan, oc
 korsfästades sin eyghen astwndilse ¶ J tässe 30
 matto waro hälge patriarche oc prophete likam-
 lika mykyt rike, oc andelika mykyt fatighe, hwat

Sp. 2.

läsom wi aff abraham, ysaac, iacob, oc flerom
 hálga fädhranna rikedomom, huilka the mera atto
 oc styrdho för annars nödhörffit än theras eygna
 giri ¶ Hwat ey läsom wi, at sancta anna oc io-
 5 achim the hwart aar skiptho oc bytto alla the
 äghor oc haffuor i tre delar, oc waro badhe
 likkamlika rike oc andelika fatighe, swa giordho
 oc flere hálga iomffrur, i nyghia testamentet,
 som lucia, barbara, cristina oc katerina,

10 **P**ortarius timor domini Gudz räddoghe är por-
 tawaktaren, O sälaste porthanär, huilken som
 salomon sigher, driffwer borth syndena, bernar-
 dus skriffwar triggia handa wara räddogans kön,
 Then förste rådhes komma til hälffwites oc kal-
 15 las i skrefftenne timor seruilis träleken, then
 andre rådhes at wi wtelykte fran gudz änletes
 asyn, skulum ränas aff the osighelike äronne, oc
 thenne räddoghe hether filialis, mz huilkom huar
 en godher son rådhes sin fadher at wredhga han
 20 Bl. 127, v.
Sp. 1. Thenne räddoghen är ey mykyt loffwandhe, för
 thy han haffwer annat öghat til näffstena, som
 han förskullar, oc annat til arffwet som han för-
 bryther i fadhersens retilse, Then tridhie rädd-
 oghen, han oppfyller siälena mz alle omsorgh,
 25 at hon skuli ey synda oc mista fadhersens kär-
 lek oc hyllest, oc thenna räddoghen maa kallas
 sponsalis, huilken hwar oc en godh brudh haff-
 uer, huilken ey rådhes nakra pino, ällar nakon
 skadha, wtan at enast at wredhga sin älskelika
 30 brudhgomma, oc thenne är rätter oc sandher
 hälogher gudz räddoghe, huilken ey at enast

borth driffwer syndhena, wtan iäm wäl förskullar
 ärona, Thenna skulu the haffwa som clostersens
 portha göma at enkte oloffliket wtfföres, oc enkte
 oloffliket jntakis, Thenne räddoghen som salo-
 mon sigheter, är gloria et gloriacio, all war ära 5
 oc aller war priis, för thy som bernardus sigheter,
 gudz räddoghe han födher i mannen granna ran-
 zsakan sins liffwernes, ranzsakanen hon födher
 syndenna angher, Angren födher rath skrefftamall,
 skrefftamalen fulla booth för syndena, bothen 10
 födher syndenna rensilse oc afflösn, afflösnen
 födher badhe siäls oc lekamas renlek, renleken
 födher menlöshetena, menlösan födher orötelik-
 hetena, oc orötelikheten gör människiona lika
 gudhi, O gloria super gloriam, Thzta är ära 15
 ower äraa, som gudz räddoghe jnledher i thz
 closter, ther han gömer porthana, Än sigheter
 bernardus, om gudz räddogha widherstyggas siä-
 len syndena, Samwetet ranzsakas, Syndeliken
 sömpn oppwäkkes, omsorghen tilwäxser, oc gudz 20
 kärleker gömes oc bewaras, hwar thenna nadhena
 haffuer han hatar syndenna wranghet, wtan thenna
 nadh wäxser enkte goth i siälenne, allar oc sta-
 dogth bliffwer i henne, alla dygdinna bygnigh
 komber i nidherfaal, om hon ey oppehaldz mz 25
 thenna nadhenna hiälp oc rädhnigh, Som salo-
 mon sigheter, om thu tik ekki stadhelika stödher
 widh gudz räddoga, snart om kwl slaas thz hwä,
 thz är all andeliken nadh oc glädhi, bernardus
 sigheter, i sannindh finz enkte swa krafftogt at na- 30
 dhena förwärfua, behalla, oc borttappadha ather
 faa, som är om thu i allom tima finz ey tik

Sp. 2.

opphöghia aff nakre nadh, allar aff nakrom thi-
 nom godhgärnighom, wtan altidh rådhis, Rädz
 thy nar nadhen til tik komber, rädz naar hon
 borth gaar, rädz tha hon atherkomber, thu skalt
 5 rädhas nar nadhen mz tik är, at thu ey wan-
 leka henne wannythia, allar owerdelika haldher,
 Som paulus radher, Seen til at i ey faffänglika
 anamen gudz nadh, Oc til thymoteum sigher
 han, glöm ekki the nadh som i tik är, bernar-
 10 dus, nar nadhen är när tik, glädz i henne, oc
 tänk ey för thy tik haffwa nadhena fangit swa
 som mz nakon arffs räth, allar oc för nakra
 thina förskullan, Thu skalt oc rädhas nar nadhen
 gangher fran tik, för thy tha nadhen lyktas,
 15 wanzskas thu, oc thu rädz at thu ey wanleka
 genzstan falle, hältz rädandhes, at gudh wari
 tik wredher, som nadhena wndan tok, i huilke
 thu war godher oc bewaradher, Än kan skee at
 thu blidhkar gudh, oc nadhen ather komber, tha
 20 är mäst rädhes, at tik atherfallande i nakara
 syndh, thu hona ythermer borth driffwe, oc si-
 dhan naph allar aldrigh atherfanghe, Som gudh
 sialffwer sagdhe til en syndara, see thu är nw
 helbrigdha wordhen, gaak oc synda ey yther-
 25 mer, at tik ey nakot wanleka wärre händhe,
 Märk her at mykyt hardare är at ather falla i
 syndena äpther nadhena, än först synda, oc ä
 skal större rädhoghe hallas moth större skadha,
 thy sigher salomon, them som rädhas gudh, them
 30 händher ey onth, som är nakot synda fal För
 thy förste ängilen oc förste mannen adam, oc
 jwdas cristi discipulus, haffdo the hafft rädd-

Bl. 128, r.
 Sp. 1.

oghan, ey haffdo the fallit aff store wärdoghet,
 Thän förste aff äronna stole, Then andre aff pa-
 radyses kräselikhet, oc tridhia aff apostlanna stole
 Nw mädhan skadhen oc fallet hände thenna
 högelika personar i aldra wärdogasta stadhgom 5
 oc rwmom, hwar skal nw trygher wara, sanne-
 lika enghen, Oc thy som salomon sigher, hälo-
 gher är han som altidh är räddogher, oc ä thäs
 räddogare hwru höghre i nadhenne, ällar nakrom
 höghre, bernardus, wakta tik i hwat hälst rwme 10
 thu star at thu ey falle, oc ä thäs hardare war-
 dher tik fallet, hwru högre är stadhen oc rwmet,
 För thy högher stadher, är wisom manne tilfälle
 til opphögilse, oc swa stor saak til storan rädd-
 ogha at han ey falle, Oc thy hwar gudz rädd- 15
 oghe gömer ey portana i siälenna closter, ther
 ärffwodha fanyttelika alle andre ämbetz män-
 nene

Sp. 2.

Susceptor hospitum est cogitationum discussio,
 Gestanna mothetagare är tankanna ranzsakan, oc 20
 thz är closter människiom mykyt nyttokt, för thy
 swa som gregorius sigher, Swa offta tilblandha
 sik ondha tanka them godha, at then hoghen
 som siälffwer them födher, kan napleggha them
 at skilia, oc thy lærer os bernardus triggia handa 25
 tankanna kön, aff huilkom wi skolom os storleka
 oc granleka, som wiliom gudhi tåkkias, oc ho-
 nom redha tåkt mönster i warom hiärtom, The
 första tankana hetha ociose, thz är fafänge oc
 til enkxsens nyttoghe oc the kallas lutose, tråk- 30
 keliike, The andre ärū violente, owerualloghe

Bl. 128, v.
Sp. 1.

ällar trättelike, oc the magha kallas limose, wi-
 dherludelike, för thy the jnfästa sik hardare, oc
 wäxsa aff them tinghom som natwrenne tilhöre
 som är aff maat, dryk, oc klädhen, oc andro
 5 tolko, Thenne tankana som bernardus sigher, the
 hindra oc qwälia os swa offta, at the kwnno ey
 opprykkias w warom hiärtom, För thy the ärw
 aff samme muld oc materia som wi ärom, Tri-
 dhie tankane ärw badhe smittande oc swa illa
 10 loktande, för thy the wäxsa aff illa loktande
 ämpnom som är skörhet, höggfärdh, giri, wredhe,
 affwndh, oc annat tolket The första tankana som
 ärw fafänghe, ärw borth ältande, lättelika som
 the lättelika komma, som trækken, hwilken man
 15 lättelika aff stryker, Tho ärw the syndelike, thy
 at onyttoghe oc timans tappilse, som os är al-
 dra nyttogast, bernardus sigher hwan then tima
 räkna tik haffua borth tappat, i huilkom thu ey
 tänkte oppa gudh, The ärw oc borth körandes,
 20 för thy the räknas os til synda athergäld för
 gudz dome, Gregorius, The tanka som löse löpa
 oc flytha för os, the gaa ey fafänghe för gudz
 asyn, Oc jngen minzsta timas ögnablik framlidha
 os wtan atherlön antiggia godha ällar ondha, J
 25 tridhie matto ärw the flyande, för thy dwals
 människian i them, tha wäxsa the genstan i
 syndogha oc dödhelika tanka, bernardus, Tha wi
 försnam lösa tanka, swa som lätta, oc litla syndh,
 tha wäxsa the snart i syndher oc ohöffwidzkheth,
 Sp. 2. 30 Oc thy radher salomen oc sigher, thu skalt jnthe
 tänkia moth thinne helso, thz är alla the tankka
 som ey ärw tik til siäla gagn, the ärw syndoghe

oc borth driffwande, fför thy gregorius sigher, Ä
 täs längher war hogher gaar fran rättom widher-
 torfftom, thäs widhare tänker hon faffänkt oc
 onytttokt, fför huilket förwarar os propheten si-
 ghiandes wee är idher som faffänkt tanken, An- 5
 dra tankana som os hända, om kroppsens wi-
 dhertorfft, the ärw oc nidhertrykkiande, allar mz
 allo borth körande, fför thy om the faa sik i os
 jnfästa, tha kan man them napleka, oc ey wtan
 skam oc skadha qwitter waraa, Bernardus sigher, 10
 os tilbör nidhertrykkia war kropps begärilse, än
 tho wi kwnnom ey alzstingx wtsläkkia, at swa
 brath han jngaar i wart hiärta, tilstädhom han
 ther jnga lwndh ther at wäxa, wtan som skriff-
 ten sigher, wndher tik wari thin begärilse, oc 15
 skalt thu herras ower han, fför thy salomen si-
 gher, hälogher wisdomsens ande, han dragher
 sik fran the tanka som äro wtan samwet thz är
 wtan sanna widhertorfft, Tridhi tanken som gaar
 aff syndom, them skulum wi alzstingx hata oc 20
 borth driffwa, fför thy som salomon sigher tolke
 wranghe oc syndoghe tanka the skilia os fran
 gudhi, bernardus, os tilbör, om wi wiliom wara
 siäla rena halla för gudh, tolkom tankom gen-
 sta mötha, än lankt fran os warande, oc mz store 25
 wredhe mothe löpa, oc alztingx borth ältä, at
 them jngen tilgangher städhis, os swa thera onda
 lwkt fran os driffua, oc mz graat oc sokkan
 then hälga anda os til hiälp oc wärn kalla, som
 redheboen är sik akallandhom aff allo ondho wä- 30
 ria, oc diäffwillen oc hans ondha skoth borth
 driffwa

Bl. 129, r.
Sp. 1.

Vestiarus est humilitas, klädha gömaren är
 ödhmywkten, bernardus, ödhmywkten är the
 dygdh, mz huilke mannen mz sannasta sins eygna
 ranzsakan fwlnar sik siälfwom, försmaande sith
 5 samwet, til huilka os kallar oc lærer herran ihe-
 sus cristus sighiande, lären aff mik för thy iak
 är mildher oc ödhmywker i hiärtano, Ey lårdhe
 han os nyghia wärldh at smidha, ey stora dyg-
 dher at göra, wtan at widherlika os hans ödh-
 10 mywkt, för thy som bernardus sigher, then som
 war aldra högxster, wart giordher aldra min-
 zster, hwat högffårdhas tha thu muldh oc aska,
 blyghes thy mannen högffårdogher, at gudh är
 wordhen ödhmywker man, Thz är en olidheliken
 15 blygdh, at ther som sik nidhradhe högxta wal-
 dheth, opphöghes slemaste madhker, hwat är mera
 wndrandhe, än at see gudz son, som war högxter
 i hymerike, aldra slemaster wordhen i iordhe-
 rike, oc än wil tha wsle mannen krootas oc opp-
 20 högias her ower iordhena, Til ödhmywktena ma-
 nar os war eyghin krankdomber oc margffalle-
 like ysäld, som iob sigher homo natus de muli-
 ere, Mannen födher aff qwinnonne liffwer i litzlan
 tima oc oppfylles mz manghom ysäldom, oc san-
 25 nelika manghom, badhe hiit kommandhe i födz-
 lonne, här liffwande i syndenne, oc hädhan fa-
 rande i dödhenom, bernardus, aktom siälena
 wara tyngdha aff syndom, jnsnardha aff lastom,
 fangadha aff olofflikom tinghom, wt ältä aff dyg-
 30 dhom, jnfästa i trækkenom, hindrada aff kötzsens
 limmom, bekymbradha aff omskifftelikom tankom,

orolika aff manghom ärandhom, förfäradha aff
 myklom räddogha, ängxleka aff sorghom, waff-
 randhe i wilianom, omsörghiande i twäkan, Ona-
 dogha aff twäkelike ändelykt, ärländha i bland
 sina owener, besmittadha mz dödhelika syndher, 5
 beskikkadha mz them i hälffwitte ärw, beskik-
 kadha i kötlikom astwndilsom, kranka, nidher
 krökta, wt satta i M wadhom, tusandha om-
 sorghom, tilböghelika til syndher, wanmaktoga
 til alla dygdher, oc klena oc öma til alt thz 10
 goth är, Sannelika tässe tingha idhkeliken
 atänkilse borth älther höghfärdhena oc alla la-
 ster Oc thy som bernardus sigher, enkte kan
 siälenne nyttogare finna til at ödhmywka sik,
 wtan at hon wisseleka oc sannelika oppsöke oc 15
 bespörie siälffwa sik, skrympte enkte, spare sik
 enkte, orsake sik enkte, säti sik för siälffwa sik,
 oc ey ganghe fran sik, allar lati sik dragha äl-
 lar lokka fraa sik, Ey är siälenne skadeliket som
 bernardus sigher, hwrw mykyt hon nidhrar sik 20
 wndher sik, wtan thz är storlika wadhelikit, om
 hon i nakro högher sik ower sik Om thü i thi-
 nom tankom tik nakrom ower säther som sanne-
 lika är thin widherlike, alles owerman, hwar före
 skalt thu ey widherlika tik thinom owermannom, 25
 oc ey tik iämlikom, Ey oc iämwäl them thu i
 thinne högfärdh haldher tik minna wärdha, hwat
 west thu om then tw nw haldher aldra wärstan,
 oc aldra skämelikastan syndara oc thy försmaar
 thu han, j dagh allar morghon kan miskunsam- 30
 ber gudh han om wändha, oc förlata honom alla
 syndher, taka han til sin kärasta oc hemelikasta

Bl. 129, v.
 Sp. 1.

wen, Oc thu siälffwer ey weth hwat tik före-
 staar antiggia gudz wredhe ällar hyllist, Thy
 mädhan jngen förstaar gudz obegrippelika mild-
 het moth the ödhmywka, oc enghen kan begripa
 5 hans stranghet moth the högfärdogha, Stödhion
 os thy widh ödhmyuktena, som är en grwndhwal
 til alla andelika bygnigh oc eth ämne til alla
 andra dygdher, bernardus sigher at nakor skuli
 faa oc haffwa renlek, kärlek ällar nakra andra
 10 dygdher, thz förskullar ödhmywkten, för thy
 ödhmyukom giffwer gudh nadhena, ödhmyukten
 hon gömer oc bewarar andra dygdher, för thy
 gudz ande hwilas ey wtan ower then ödhmywka,
 hon stadh fäster oc the dygdher som mannen
 15 faar oc haffwer, Som paulus sigher, J ödhmyuk-
 tenne fwlbordhas dygdhen, hon är the dygdh,
 aff huilke ensampna the dygdafulla jomffrun gudz
 modher maria gladdes tha hon saangh oc sag-
 dhe, Gudh han sagh oc anamadhe sinna tiänir-
 20 skos ödhmyukt Ey opphögde hon sik aff sin
 renlek oc mildhet, ey tomodh ällar aff nakrom
 dygdhom androm, huilka togh fullelika alle i
 henne skinw, wtan aff ensampne ödhmywktenne,
 oc thy sigher bernardus Jak dirffwes thz sighia
 25 at wtan ödhmywktena iämwal iomffru maria ren-
 leker ällar iomffrudomber haffde ey takx gudhi,
 Oc thy mädhan ödhmywkten drogh gudh aff
 himerike til wärldena, kan enghen hädhan til
 himerikis komma, wtan mz ödhmywkten Nw mä-
 30 dhan thenna dygdh tåkkes swa gudhi i allom,
 tho högxt oc aldra mäst i höghom oc högbor-
 nom swa som i iomffru maria, som aff alle werl-

Sp. 2.

denne war wtwaldh til gudz modher, bernardus, Ey är stoor dygdh ödhmyukten i försmadhom personis, wtan stoor dygdh är hedherlikom ödhmyukt, thz är i höghom oc wälbornom personom, tha the sik ödhmyuka, oc thy finz enkte 5 gudhi kärare än at then som högher är, oc ey ther aff höghfärdhas wtan widherlika sik ödhmywkom, som salomon radher, Ä thäs höghre thu är thäs ödhmyukare bör tik wara, oc ey letha ther aff wärdz loff, ällar ther aff höghfärdas, Thy at bernardus sigher bättre är at ey haffua dygdhena, än aff henne höghfärdha, oc wtan ödhmyukt är ey wägher til himerikes, hwa-dhan höghfärdoghe lucifer nidher sloos

Regula est caritas, kärleken är reglan, kärle- 15 Bl. 130, r.
Sp. 1. ken är the dygdh, i huilke hwart eth tingh holdher oc wördhes som thz wördande är, i hwilka gudh älskas ower all tingh, oc iämcristen för gudz skuld Gudh skal älskas aff allo hiarta, aff alle siäl sötelika, oc aff alle krafft starkleka, 20 bernardus Nym o cristen människia älska cristum sötelika, at thu ey fran honom lokkas mz smikran, Ey gäckas mz falske lisan, oc ey tröttes aff obrygdilsom oc thy aff allo hiarta, aff alle siäl oc alle makt tha älska gudh, Är oc lik- 25 kawäl räth matta honom at älska, än tho han skal älskas ower alla matto, För twägge saka skuldh ärom wi pliktoghe at älska gudh, Först thy at han är war skapare, Andra för thy at han är war atherlösare, aff thz första sigher sa- 30 lomon, aff alle thine siäl skalt thu honom äls-

Sp. 2.

zska som tik skopp, oc aff alle makt oc krafftom
 swa at thu älskar allan han, aff huilkom thu
 aldher är giordher, allar skapadher Nw mädhan
 hwar en godher son älskar sin natwrlika fadher,
 5 aff huilkom han ey haffwer meer än kroppen,
 mykyt meer skal hwar en älska gudh, som ho-
 nom gaff badhe siäl oc lekama aff alz engho,
 Agustinus sigher, älskande är fadhren, togh my-
 kyt är före sätandhes skaparen För thy ambro-
 10 sius sigher, storleka är han aff mik älskande, aff
 huilkom iak badhe liffwer oc wndherstar, An-
 nor saken at älska gudh är thy at han är war
 atherlösare, aff huilko salomon sigher, thu skalt
 ey glöma thins frälsara nadh oc wälgärdh; som
 15 sina siäl wtgaff för tik, wi skulum älska gudh,
 för thy han tilförande älskadhe os, oc ey spar-
 dhe sinom endha son, wtan gaff han i dödhen
 för wara skwld, oc thy är thz hiärtat off hart
 oc omilt som ey athergäldher tolken kärlek, au-
 20 gustinus sigher, största saken hwi cristus kom
 til wärldenna är, at människian skuldhe wndher-
 sta, hwru storleka gudh henne älskar, oc ther
 aff lära honom ather älska, som anselmus sigher,
 O herra gudh, för thy at thu mik skopp oc
 25 giordhe, bör mik allan tik älska mera än mik
 siälffwan, oc swa mykyt mere som thu är höghre,
 oc wärdogare än iak är, för huilken thu tik wt
 gaff, til at älska iämcristen ärw thu tingh mär-
 kiande, som är mattan oc saken hwru, ällas i
 30 hwat matto iämcristen skal älskas bewisar os
 sanctus matheus ewangelista, thu skalt älska thin
 iämcristen, som tik siälffwan, bernardus tha äls-

skas *jämcristen* som tik *siälffwan* Tha *älskas*
iämcristen skäleka, nar wi hans gagn oc wäl-
 ffärdh swa älskom som wart eghit, Crisostimus
 Om thu är cristen limber, tha skalt thu tik räk-
 na alt thz *thinom iämcristne* händher, oc hans 5
 skadha skalt thu halda thin skadha, i rätte war-
 kwnnan, Oc hans gagn tith gagn, mz samglädhi,
 O aldra största gudz mildhet, O hans osighelika
 godhet Stoor loffwar han os lönen, om wi jn-
 byrdhes älskoms, Än wi mz store högffärdh oc 10
 oskynnioghet genstridhom mothe tolkom lönom
 oc kärlek, hwru *iämcristen* skal älskas, lærer os
 agustinus, han älskar *iämcristen* som sik *siälffwan*
 som enkte thz *winner* honom, huilket han ey
siälffwer wil haffwa, wtan hwat hälst goth han 15
 onzskar aff androm, thz *winner* han oc honom,
 thy at gudh han kraffwer ey at enast aff *cristne*
människio, at hon at enast flyr thz onth är,
 wtan *iämwäl* at hon öwar sik i godho, oc thy
 hwar en som wil *äptherfölia* *himerikes* *läramä-* 20
stara, han skal älska *iämcristen*, för thy *mästa-*
ren sagdhe, i thy skulu alle känna at i *ären*
mine *känneswena*, om i *jnbyrdhes* *älskens*, twärt
amoth ärw the *diäffwlsens* *läreswena* oc *äpther-*
föliara, som haat oc affwndh *jnbyrdhes* *plägha*, 25
Saaken til at älska *iämcristen*, är natwriken
brodtherskaper, som är *mällan* os alla, för thy wi
 ärom alle aff *enom* fadher, som är gudh i *hime-*
rike, oc alle aff *enom* her i *iordherike* födde,
 som är adam Malachias *prophete* sigher, hwat 30
 ey ärom wi alle aff *enom* fadher, hwi försmaar

 Bl. 180, v.
 Sp. 1.

tha hwar en sin iämcristen, oc thy wille gudh i opphoffweno skappa ena människio, oc aff henne latha alla andra wtgaa, at wi alle skuldhom jnbyrdhes älskas, som wi alle en warom, Om wi

8p. 2. 5 tänkiom ey wara älskandes, wtan wener oc frändher oc the aff enom föräldrom ärw födde, aktom tha adam oc euam, aff huilkom wi alle ärom, oc thy alle wener oc frändher Aff thenna gudz oc iämcristens kärleke sigher appostolen, at

10 kärleken är ändhe oc fulbordhan til all lagh, han är the dygdh wtan huilka enkte goth kan äghas, hwar honom haffwer, han haffwer alt goth, agustinus, akta människia, huilken dygdh är kärleken, i thy at hwar honom ey haffwer,

15 faanyttelika haffwer han alla andra dygdher, ther han är, ther är gudh, ther han ey är, ey är ther gudh Oc swa som lekamen wtan siälena är dödher, swa oc siälen wtan kärleken, kärleken ensamber aatskel mällan himerikes rikes oc för-

20 dömilsens barn, then hälge ande han giffwer oc skiffther andra sina gaffwor, huilka tha wtan kärleken antiggia lithet allar oc enkte gangnar, som sanctus paulus oppenbarlika sigher, oc war herre i lästenne, then som haffwer honom skal

25 giffwas, oc then ey haffwer, aff honom skal taghas thz han haffwer, huilket swa skal wndherstas, then som haffwer kärleken honom skulu giffwas alla andra dygdher, än then honom ey haffwer, han mister alla andra dygdher som han

30 haffwer, oc thy bör os alla jnbyrdhes älskas för thy cristus älskar os alla, oc gaff sik wt för os alla

Scola est diuine scripture leccio, Scolen i andeliko clostre är thäs hálga skriffitz owerlåsñigh, til huilka os radher sanctus jeronimus sigher älska the hálga skriff, tha älskar thu ey köt-
 zsens laster, jeronimus sigher halt bokena til söm- 5
 pnen tik tyngher, swa at boken widher taki nider lwtande hwffwdeth, aff thäs nyttelikhet sigher gregorius, the hálga skriff hon sädz för hogxsens öghon, swa som en klarasta spegil, at i henne skuli siälennas andelika änlite granleka 10
 beskadhas, ther sem wi hwat i os är faghort oc renth, oc hwat lasteliket oc widherstywggelikit, hwat wi bathom oc triffwoms i dygdhom, allar hwru mykyt wi ganghom til ryggia i lastom oc syndom, jeronimus, Twägga handa gaffwor giff- 15
 wer thäs hálga skriffitz idkeleken owerlåsñigh, som är at hon lærer hogxsens wndherstandilse til sanna snille, oc aff wärldennas älskarom gör hon gudz älskara, hwat haldher hwru thu skalt the hálga skriff läsa, lærer os sanctus bernardus, 20
 sighiandes, aller lärdomber är godher som sannyndhena fölgher, än thu som wilt göra thina siäla helso, läs thz först oc oftast, i huilko thu helsona findher, oc thy tilbör tik wetha, at widhertorfftelikit är tik akta, mz hwat matto, mz 25
 hwat idhkan, oc mz hwat akt tik bör at läsa, mz hwat matto, at thu thz först läsi, som tik gudelikast smakar, oc tik mäst dragher til gudelikhet oc siälenna helso, mz hwat akt oc idkan, at thu thz läsi hetelikare som tik opptän- 30
 dher til gudz kärlek, mz hwat ändha, at thu ey

Bl. 131, r.
Sp. 1.

Sp. 2.

läsi ällar nymmi för rosn ällar nakna faffångha
 äro, för nakor wärslek lön oc hedher, wtan at
 enast tik oc thinom iämcristne til gagn oc nytto,
 5 thy thu läs ällar hörer i aminnilsens quidh ni-
 dhersändha, at thz ther lättelika smältes, oc
 ather i torfftelikom thima oppdragh is oc drypies
 til ytherlikare nytto oc amine, huilket jämwäl
 natwren i oskålekom dywrom tik lærer, som sin
 10 math oc födho först twgga oc nidher swälga, oc
 sidhan andra färdh oppdragha, oc granlikare
 twgga, theas natwr til ythermere nytto oc be-
 quämelighare födho, Swa skal oc thu offta twg-
 ga oc röra thz godha thu läs ällar hörer, ther
 15 til thu thz fwllelika minnis oc begriper thine
 siäl til äwerdelika födho, ällar andelika födho oc
 widherquekilse, Oc swa maa thu lustas, oc luste-
 lika thiman framdragha, nw gudelika böner lä-
 sandhe, oc nw the hælga skriffthörande ällar
 20 stwdderande, swa wardher ärwodhet läth oc ti-
 men stwnther i gudelike skadhan säleligha för-
 nöther

REctor est veritas Sannindhen är lector, ällar
 lectrix, hwat är sannindh wtan rätwisonna a-
 25 stwndan oc sannindenna wärn oc wärnilse, agu-
 stinus sannindhen är hoxsens brwni oc länktan
 i huilkom människionna hogher opptändhes til
 rätwisonna wärn, borth ältom allom likamlikom
 räddogha, mz huilkom mannen gärna wil oc
 30 astwndar at rätta alt thz han see wrankt oc
 syndelikit wara, om han thz förma at göra,

Förma han ey, tha toll han thz oc lidher gr-
 tande oc söriandhe, Oc jämwäl ey gitandes li-
 dhit gudz wanhedher, oc rätwisonna fördärff,
 giffwer sik til wärn oc förswar jämwäl i dödhen,
 som salomon radher sighiandis jntil dödhen skalt 5
 thu stridha för rätwisonne, Oc cresostimus si-
 gher, Mädhän at tighia för theras räddogha skuld
 som makt haffwa at dräpa kroppen, räknas at
 wara stor syndh, halffwa större wranghet är för
 wenskap skuld, ällar wäpläghan oc kropfyllo, 10
 lisma för höghom oc herrom, them ey straffan-
 dhe oc för syndena awitande, wtan före sätande
 thera hyllest gudz hyllest, oc i theras wranghet
 förskulla gudz wredhe, Bernardus, Altidh brinne
 i os siälenna hithy, gudz kärleker, rätwissonna 15
 älskan, oc wranghetenna haat, jnghen owerstryke
 syndena, jnghen skrympte näpstena, jnghen sighi
 hwat ey är iak mins brodhers gömare, för thy
 at tighia om annars laster, är i them samtyk-
 kian, tha thu förmaa them straffa, tala thy för 20
 hwat hälstz persona ällar ämbete thu staar i,
 ällar är i stadder, oc läth ey rätwisona nidher
 slaas, ällar wndher jordh jordhas, hwilken hälstz
 ey talar moth synden a sins persona wäghna,
 witi sik fördömande wara för sina tysto, Ey 25
 räddes iohannes baptista mäktogha konunghen,
 wtan tröstelika straffadhe, oc gladher gik til dö-
 dhen, oc thy är han hälogher, thy at häloghe
 ärw the som haat oc mothegangh lidha för rät-
 wisona

Bl. 131, v.
Sp. 1.

Sp. 2.

Liber exempla sanctorum, Boken är hálga man-
 na ápthedöme, aff hwilkom the ypärste oc främ-
 ste waro hálge appostoli kyrkionna opplysara,
 laghanna bärara, brudhgommans wener, som är
 5 ihesus cristus, brudenna öghon som är the hálga
 kyrkia, Gudz almoghas gömare, wärldenna rät-
 tara oc styrara, oc mällan brudhgomman oc
 brudhena trolekasta budhbärara, Them ápthér
 fölgher ärlekasta cristi martyres, Aff hwilkom
 10 somlike wordho mz järn oc wapnom dräpne, an-
 dre i eldhenom dräpne ällar brändhe, andre mz
 järn sweppom hwdhstrokne, andre i midhio sön-
 dhersagadhe, andre mz järn wiggiom gönom bo-
 radhe, andre i galgom ophängdhe, andre i haff-
 15 wit nidher sänkte, andre liffwandes fladde, andre
 i tornom oc boyom i hál swälte, androm twnghom
 wt rykte, androm öghomen wt bruthnom, androm
 tannom wt slagne, andre lim fran lym aat skilde,
 andre liffwandes i hysikke nidher kastadhä, an-
 20 dre mz stenom stenkadhe, andre mz rylom oc
 skottom oppfylte, andre i wtläghe wtdriffne, an-
 dre grymmasta dywr at slita giffne, andre liff-
 wandes nidher graffne, andre i röke storknadhe,
 andre a halstre stekte, Oc swa otalika mz otale-
 25 kom pinom pinthe, fför hadh oc gab haldne,
 hädhne, slagne, oc bespottadhe, ärw the os satte
 til ápthé syn, at ey kan annars wnffas hymeri-
 kes rike, wtan mangh dröffwilse, them ápthér
 fölghia hálga klärkar oc lärefädher, hwilke li-
 30 kamans lwsta oc wärl dennas lwsta oc likamans
 kräselikhet ey akta, wärlzliket loff enkte skötha,

fly manna asyn oc närwaru, Skina i dygdhom
 oc otalekom järteknom, Them äpther fölgher
 ärleka jömffrwnnar skara, huilkom i klenom oc
 krankom likamom gudhi tåkkasta, oc oskatteligha
 rikedomas sälelika bewara, wärldhenna smeker, 5
 kropsens begärilse försmaa, oc diäffwllen man-
 lika owerwinnandhe mz hedherlikom sigher, jäm-
 wäl i wnghom oc klenom aldher ower gaa man-
 nanna starkhet, See gudz människia här haffwer
 thu äptherdöme, til dygdenna öffnigh, her fin- 10
 dher thu wäghen til hymerikis rike, läs offta i
 tässa böker, gör som the giordho, liiff som the
 liiffdho, tha faar thu mz them äronna krono, oc
 äwerdheliket liiff

Granarium est fortitudo, wisthuset är stark- 15
 heten, huilken os är alzstingx widhertorffteliken,
 mothe triggehandas owenanna bestridhilse som
 är wärlden, lekamen oc diäffwllen, aff huilkom
 sigher bernardus, wakandhe är för thy röffwara
 beläggia alla wara wägha mz thesas belibbadhom 20
 stralom, mykyt rådhelike, swa at the latha en-
 ghen framghaa ofrestadhan Tha thu staa haff-
 wer thu iij starka kämpa mothe tik standande,
 diäffwlen mz haat oc äffwndh, wärldena mz sme-
 ker oc högfärdhenna bläste, oc thu siälfwer tik 25
 mäst tyngher mz läti oc fassango liiffwerne, Ber-
 nardus lekamen wndher widhertorfftenna liknilse
 skyler owerflödzhetsens snara, Nw mz manghom
 rättom, Nw mz dyrom klädhom dragx han oc
 föres i genstridilse moth siälenne, thenne owe- 30
 nen sigher bernardus, kan iak ey fly oc ey borth

Sp. 2.

- alta, ey bör mik han fördärffua oc thy nödhgas
 iak han främia oc lydha Nar iak han gödher oc
 kräselika haldher oppwækker iak mothe mik min
 eghen owen, som salomon sigher hwar som krä-
 5 selika födhher trälen, han findher honom sik gen-
 wärdoghan, oc thy är lekamen stranghlika hal-
 lande, at han ey genstridhe mothe siälenne, thoo
 likka wäl ey dräpandes ällar ey offhardelika
 twingande at han förmaghe tiäna, swa är leka-
 • 10 men hallande, ey at wi för hans skuld liffwom,
 wtan swa, wtan huilken wi ey liffwa kwnnom,
 wärlden framledher oc smikrar mz allo thy fa-
 ghort är, oc lusteliket at see, astwndeliket är
 ägha wärldenna giri, oc kropsens losta, mz huil-
 15 kom han jnsnär daradha män, jnsnardha stärk-
 ker, oc swa stärkta sändher i äwerdelika pinor,
 han frestar syndaran mz otalekom försathom,
 owantil mz höghfärdenne, nidhantil mz skörhe-
 tenne, A högre handenne mz wärslekom fram-
 20 gangh, A wenstra mz mothegangh oc dröffuilse,
 Moth thenna owenen starkkasta wapn är henna
 haat oc försmälse, Crisostomus iak aktar ey
 hwat hälstz faffängliket wärldden haffwer, hwat
 hälstz lusteliket är mik aatlöghe, om rikedoma
 25 är mik enkte, ffatikdomen widherstygges iak ey,
 Oc ey rädz iak siälffwan dödhenn, Tridhi fian-
 den är diäffwllen, huilken som bernardus sigher,
 aldrih giffwer os roo ällar lisa, ey til minzsta
 punct, ällar eth öghnoblik, Moth huilkom gudh
 30 os tröster sighiande, jnvoca me in die tribula-
 cionis, kalla a mik i dröffwilsenna dagh, iak skal
 frälsa tik, oc thu hedhra oc ära mik, Oc thy är

största styrk oc bästa wapn moth thenna owen-
 nen, som är dyäffwllen, idkeliken ödhmywkt oc
 gudeliken bön, För thy bernardus, O, owenzsens
 frestilse gör os wandha oc mykyn skadha, halffwa
 större skadha göra honom wara gudelika böner, 5
 oc thy är mz them idkelika mothe honom stri-
 dhande, för thy han rymer wndhan them, som
 hwnden brändher mz heto watne, Som wi läsom,
 at han sagdhe til sanctum ypolitum, oc mangha
 andra gudz hálga wener, O ypolite, thina böner 10
 bränna mik saarleka, diäffwllen han förmaa enkte
 moth os, tha wi manlika staam oc stridhom
 mothe honom, oc thy haffwer syndaren engha or-
 säkt för gudz dom, som sik lather owerwinna
 aff swa ömom oc krankom owen, her haffwer 15
 thu lärth at stridha moth tre daghleka owener Sp. 2.

C
 Cella est solitudo mentis et corporis Cellen i
 andeliko clostre är hogxsens oc lekamsens role-
 ken enlikhet, psalmista Ecce elongauí fugiens
 etc See iak fiärkadhe mik oc flydhe, oc bleff i 20
 öknenne widh mik enan, J huilkom faam ordhom
 märkes iiij handa tingh, Först wärl denna ower-
 giffwilse, Annat wärl denna försmailse, Thz tridhi
 är stadugheten i företakno godho, Jak bleff sta-
 dwgher, oc ey hwikadhe aff en tanka oc til an- 25
 nan Thz är fulkommen fiärkan fran alle wärld-
 like omsorgh, fför thy paulus sigher, Engthen
 then som gudz stridh oc renleqx liffwerne haff-
 wer a sik takit, skal sik bekymbra mz wärldz-
 likom tinghom allar ärandhom, her ower sigher 30
 oc gregorius, Han flyr oc fiärkar sik wärldenne,

som overgiffwer alla wärzliska astwndan, oplyff-
 ther sik i himerikes tinga skadhan, han bliffwer
 i öknenne, som fullerika framhaldher i gudelika
 hogxsens stadwghet ¶ Aff thenna twägge handa,
 5 som är hogxsens oc lekamans rolikhet oc en-
 likhet, sigher gregorius, jnkte gangnar lekamans
 enlikhet, wtan at hoghen är roleken, Hwar en
 som ensamber liffwer til lekamen, oc togh mz
 tankka oc wilia bekymbra sik mz wärdzlikom
 10 ärandhom han är ey enleken, hwar som liffwer
 i salskap mz androm, oc jnkte aktar ällar hin-
 dras aff almoghans stime oc banghe, han är ro-
 leken, huilket tho är ganzska wansamleket oc
 siälsynt, mz menoghetenne liffwa, oc aff hennas
 15 stime oc banghe ey hindras aff hiärtans enlik-
 heet oc rolikhet sigher sanctus bernardus, han
 är ensamber roleken, som ey tänker om almen-
 nelika omsorgh, som ey begärrar närwarande
 tingh, oc ey onskar tilkommande, Om thu wi-
 20 dherstyggess thz alle astwnda, Om thu flyr kiff
 oc delor, Om thu engen skadha aktar, Om thu
 ey amynnes tik giordhan oräth, tha är thu en-
 samber oc roleken Annars äst thu ey ensamber,
 om thu oc än ensamber boor ¶ Aff lekamans
 25 enlikhet sigher gudh om prophetan osee, Ducam
 te in solitudinem, Jak skal ledha hona i öknet
 oc ther skal iak tala til hennas hiärta, Thzta
 sigher han til hwaria ena häloga siäl som hans
 kärlek länktar oc astwndar, her ower sigher bern-
 30 arduus, herrans gudz röst, hon höres ey a tör-
 ghenno, hon bwdar ey oppenbarlika, hon lethar
 tystona, oc tystelika hörer, oc swarar länktande

Bl. 133, r.
 Sp. 1.

siälom, swa swaradhe han hálga fadhrenom ar-
 senio ärmetha, spöriandhe aff gudhi i sinom hál-
 gom tankom, hwat han skulde göra gudhi tåkkast
 at han matte frälsas, han hörde oc ena röst swa
 sighiandes Arseni, Fuge, Sede, Tace, Fly, Seth, 5
 Tygh, Fly buldher, skualdher, oc alla faffångha
 talan, Sith ensammen i thinom cella, tygh, thz
 är halt tith silencium, Oc jeremias propheten
 beskriffwandes hwaria ena godha closter männi-
 skio sighiandes, Sedebit solitarius et tacebit, hon 10
 skal sitia all ena oc tighia, Sedebit contra va-
 gos, han ällar hon skal sithia i sin cella, oc ey
 flatleka löpa, ällar skuppa cella mällom fran
 enne stwffu til andra, oc sökya sik syndha til-
 fälle oc seelskap, Seneca sigher, Thz är största 15
 märke ens stadux hogx oc hiärta, at enom stadz
 kwnna bliffua widh sik siälffwan, För thy engen
 kan städhia sina tankka oc hiärta, för än han
 städher sin lekama i enleko rwme, han skal oc
 wara ensamber, För thy ieronimus sigher, O cri- 20
 sten siäl, thin brudhgomme synes ey a gatumen,
 han är mistankol, han will at ey manghe skulu
 see tith änlite, hwar före sigher saluator i sinne
 hálge reglo, huilken ey oplather windhögat at
 see sina wener oc frändher, henne loffwas större 25
 lön oc ära i tilkommande wärld Oc thu closter
 iomffru, war oc bliff idkelika i thinom cella, ther
 leek ther snakka ther kalzsa mz thinom brudh-
 gomma ihesu, Som the hálga jomffrun Måktildis
 giordhe, som sagdhe om natten tha hon gaat 30
 ekki soffwit O söthe ihesu hwat lusteliket ware
 mz tik snakka, nw i thenna nattennas tysto, oc

Sp. 2.

Bl. 133, v.
Sp. 1.

genstan war han när, som aff reno oc kärleko
 hiärta astwndades, Oc thy sigher bernardus, O
 hālogh siāl wār oc bliff ensammen, at thu tik
 honom ensamnom göme, huilken thu tik aff
 5 allom wt walde, Fly jämwäl thina hemelika we-
 ner oc frändher, hwat westz thu tik ekki haffwa
 en siālsynan oc blywghan brudhgomma, huilken
 tik enghaledes söker androm när warande ¶ Han
 skal oc tighia, för thy salomon sigher at i skual-
 10 ler oc mangtalan flys ey synden, Bernardus,
 jdkeliken tysta oc fiärkan fran allo wärdzliko
 banghe the lära tik tänkia hymerikes glādhi,
 Oc thy som Cassiodorus sigher, alla syndher
 winner mannen wtan stridh om han ensamber
 15 enleka wistas, Oc thy fly almoghans samqwäm-
 dher oc mz honom en sampnom omgaak, som
 tik maghe lära, oc til goth dragha, ällar oc thu
 läre annan, til thz samma, Aff thenno enliko
 liffwerne sagdhe hālge fadhren jeronimus, wär-
 20 den är mik mörkastwffwa, oc öknēn är mik
 paradysus Här märk godh closter människia at
 swa som bernardus sigher Celum thz är hyme-
 riket, oc celle thz är hwars ens closters männi-
 skios andeliket hwilorwm, oc swa som celum oc
 25 cella haffwa skylskap oc endräkt i nampnet, swa
 haffwa oc the i nadhenne, för thy hwat hālstz
 hālokt oc lönleket gömes oc hōls i hymerike,
 thz oppenbara gudh sinom hemelikom wenom i
 cellanom, Oc thz mera är, Siāllan ällar oc al-
 30 drigh faar naghör aff cellan, wtan til hymerikis
 För thy enghen bliffwer i cellan jnnelykket jn
 til dödden, wtan han är wt waldher oc förese-

dher til hymeriket Thz finz oc oppenbarat sancte
 birgitte i henna lönluka oppenbarilsom, at skal
 nakor fördömas aff henna ordhen, han, allar hon,
 skal aldrigh döo jnnan hennas closter, wtan wthe
 i wärldenne, märk thzta etc, Aff cellans dygdh 5 Sp. 2.
 sigher bernardus kyrkian är hälokt rwm, än är
 cellen hälogare, Ther oppenbara sik gudh oftare
 sinom hemelikom wenom, ther tala the til ho-
 nom i sinom hälgom bönom, oc han swarar them
 antiggia mz jnnerlekom sötmas rörilsom allar 10
 yterlekare oppenbarilsom, oc flere hälga gärnigga
 aff gudelikom människiom idkas i cellanom än
 i kyrkionne

Corus est deuocio, Choren ärw gudelika böner,
 Swa at wi badhe i warom enlikom bönom, oc 15
 swa i gudz tidhagårdom, alla os samman sankom,
 all war sinne oc wndherstandilse til bindandhe i
 cristi tjänist,¹ oc i tolka gudelikhet oc astwndan
 när standom gudhi, at hoghen oc tanken samlw-
 dhi röstenne, För thy ysidorus sigher bättre är 20
 bidhia mz hiärtano oc röstenne tysto, än mz
 en sampnom ordhomen, wtan hogxsens at wak-
 tan, Oc onyttogh är the bön, huilka wärzleka
 tanka besmitta, oc thy skal hoghen rensas aff
 allom fafänghom tankom, i bönanna tima, fför 25
 thy appostolus sigher, iak skal bidhia mz anda-
 nom oc swa mz hoghenom, oc thy skal bönen
 först wara deuota, thz är gudeliken, at i henne
 enkte tänkes, wtan til han til hwilken wi bidh-
 iom som är gudh, bönen skal oc wara humilis, 30
 ödhmywk, för thy salomon sigher, at ödhmywk

Bl. 134, r.
Sp. 1.

- manz bön gönom gaar himblana, oc ey komber
thom ather, Bernardus Ther tiäna honom tusandha
tusandha hálga ängla, O mz hwat store wördhnigh,
mz hwat räddogha, oc mz hwat ödhmywkt, skal
5 för honom oppkrypa aff sino kärre wars armodz
frödhe, aff tolkom herra nakot at bidhia, sanne-
lika mz aldra dywpasta ödhmywkt, Swa som
publicanus then ödhmywke syndaren giordhe,
som ey tildirffdhes sin öghon opplatha, wtan
10 sloo sik för brystet sighiandes Deus propicius
esto mihi peccatori, Tolken ödhmywk bön haff-
wer stora makt, hon gaar tröstelika fram gönom
alla hymbla hwart kranke likamen kan ey kom-
ma, oc enghaledhis komber thomom handom
15 Agustinus Gudeliken bön är honom stoor hiälp
som bidher, godhom änglom glädhi, diäffwlsens
pina, gudhi tåkkasta tiänist, renliffsens looff, en
fwlkomliken ära, Santh hopp oc fulkommen hel-
sa Oracio eciam debet esse feruens desiderio,
20 bönen skal oc wara brännande i astwndan, da-
nielis xiiij Swsanna opropadhe mz store röst, thz
är mz hethe oc store astwndan til gudh, för thy
at stoor tingh aff storom ärw bidhiande mz
store astwndan, Agustinus hwi twinghar gudh
25 os bidhia, sökia oc bedhas, huilken alt weth
hwat wi widhertorffwom, jänwäl för än wi na-
kot bedhoms, wtan för thy han wil opwäckia
wara astwndan i gudelikom bönom, at wi thäs
snararen thz anamom thz han är redhoboen at
30 giffwa, Om oc herra stwndhom senkar, oc fram
dragher sina gaffwor, j thy prisar han them oc
ey nekar, för thy thz taker man sötelikare, huil-

ket man länghe bedhes oc astwndar, Oc thz som flatleka faas thz snarleka försmas, Oc thy fram drögher stwndom gudh thz han wil ekki snarleka giffwa, at thu nimmi aff storom storleka bedhas, Agustinus, Nar thu bidher, ropa mz hiär-⁵ tano mera än aff röstenne, för thy gudh hörertik jämwäl tha thu tigher, Oc ey aktar han i hwat rwme thu bidher, wtan mz hwat akt oc astwndan, jeremias tröstes i mörka tornet, Daniel iblandh grymmasta oc swoltna leonen, Tre¹⁰ piltana i brännande wngnhen, job i dyngchio högenom, Oc a korsseno köpthe röffwaren paradysum, oc swa är enkte rwm hwar ey gudh hörersik kärleka bidhiande, Gregorius, Alzmäktogher gudh han owersee offta hans bön i dröffuilsom,¹⁵ huilken ey wildhe haldha hans budhordh i lustilsom, Oc thz är wäl wärdhogth, at hwar en wari främanda aff hans wälgärningom, som ey wille wara wndherdanogher hans budhordhom, Gudeliken bön skal oc hiälpas oc stydhias mz²⁰ godhom gärniggom, jeronimus, wi skolom opplyffta war hiärta mz händherna, han som läs oc bidher wtan andra godha gärninga, han opplyffther hiärtat oc ey händherna, oc then som ärffwodhar oc ey läs, han oplyffther händherna oc²⁵ ey hiärtat, Salomon sigher, hwar som frawändher sin öron at han skuli ey höra gudz lagh oc bwdhordh, hans bön wardher gudhi widherstywggeliken, Gregorius, hwat wndher är om wi sent höroms tha wi bidhiom gudh, wi som han byw-³⁰ dande os antiggia sent äldher aldrigh, ysidorus, swa lätias oc slyonar i gudz budhordom haffwer

Sp. 2.

Bl. 134, v.
Sp. 1.

- thū ey tröst i thinom bönom Oc thy om wi
 görom thz gudh os bidher oc bywdher, wtan
 iaff fam wi aff honom thz wi bedhoms ¶ Bönen
 skal oc wara pwra reen aff alle syndh oc smitto,
 5 För thy augustinus sigher, meere tåkkes gudhi
 hwindannas göyan, wxanna belyan, swinanna hwi-
 nan, än sköra oc orena människio bön allar
 sangher, Daudid sigher oc til syndaran aff gudz
 munne, hwi opp räknar thu mina retwiso, mith
 10 tästamänt tagher thu oc i thin mwn, oc paulus
 sigher at gudh hörer ey syndogx manz bön, Thz
 är hans bön som ä wil synda oc ey aff syndom
 latha, Bönen skal oc wara tröstogh oc troleken,
 swa at thu fullelika tror oc tröster tik thz faa
 15 aff gudhi som thu skäleka bedhes, för thy gudh
 som tik bidher at bedhas, han loffwar oc tik
 giffwa thz thu bedhes, sighiande bedhens oc
 idher skal giffwas thz i bedhens, Jak sigher
 idher för sanno, at hwat hälstz i ödhmywklika
 20 bidhiande bedhens tron fullelika, at thz skal idher
 wardha, jacobus appostolus sigher, hwat thu hälst
 behöffwer bedhet tröstelika aff gudhi enkte twä-
 kandes at thz tik ey wardhe, hwar en som twä-
 kande gaar til honom i sinom bönom, troe thz
 25 at han oc ey bönhördher wardher, Augustinus,
 Ey badhe mildher gudh os aff sik nakot hwat
 hälstz gangliket bedhas, wilde han os ey giffwa
 thz wi bedhoms, blyghis thy ey war läti oc fa-
 fänglikhet, för thy han är redhoben mera giffwa
 30 än wi kwnnom bedhas, Bernardus sigher jnghen
 aff os försma sina böner, jak sigher idher för
 sanno, at han huilken wi bidhiom, han försmaar

Sp. 2.

them ey, wtan swa brath the wtgaa wt aff wa-
 rom mwnne jnskriffwar han them i sina böker,
 oc ey aff them skwlum wi otwäkelika wäntha, at
 antiggia giffwer han os thz wi bedhoms allar
 thz han weth os nyttoiggare wara Crisostimus, 5
 Ey är gudh bidhiande mz ropande röst, wtan
 mz reno hiärta, oc ödhmywko, wilt thu sigher
 gudh, at iak fäste thina bön i minom örom, fast
 oc thu min budhordh i thino hiärta, Oracio
 eciam sit lacrimosa, Bönen skal oc wara tarafful 10
 at människian jñnerlika grathe sina syndher,
 Gregorius, Thäs jñnerlikare nakor grather syn-
 dena, täs fullelikare faar han sannindenna kwn-
 skap, fför thy gudh kan thz ey neka, som mz
 tarom aff honom wardher bidhit, jeronimus si- 15
 gher at mera twinghar diäffwllen ödhmyuker taar
 wtguthin aff kärlek för syndena, än al häluittes
 pina, Mäktoghe ärw the tarana som aff angran-
 des syndarans kinnom oppstigha alla hymblana,
 bernardus Gudeliken bön är eth aldra trolekasta 20
 sändhebodh, wäl kändh mz hymerikes konunghe
 oc hans herskapi, om mörka natten findher hon
 wäghen opp i himerikes högdh, gönom faar hon
 alla hymbla, gaar hon tröstelika jn i konungx-
 sens palacium, windher thän owinnelika, oc bin- 25
 dher alzmäktoghan, ensammen gaar hon fram, oc
 engaledhes ensammen ather, jeronimus, Mz bö-
 nom owerwinnas alla diäfflar, oc alt thz skadhe-
 liket är förwinnes Naar som psalma allar mässor
 wardha läsna, för c siäla, swa mykyt gangnar 30
 thz hwaria oc ena aff them thz wardha läsit före,

Bl. 135, r.
Sp. 1.

hwaria thera, togh likkawäl the siäl, allar them
 mäst som enkannelika läsas före, Oc thy skal
 hwar closter människia gärna oc gudelika läsa
 vij psalma, psaltaren oc vigiliäs för sina eghna
 5 syndher, sina föräldra siäla oc alla thera hon
 pliktogh är at bidhia före, som ärw clostersens
 fundatores, oc benefactores, huilke för sina syn-
 dher haffwa lakt oc giffwit sin godz wndher clo-
 strit oc somlika lösöra, oc annat tästament aar-
 10 leka ther til giffwa, huilka syndher wi os til-
 taghom mz theras godzse, oc skal hwar widh sik
 akta hwat wi ther före görom, at theras blodher,
 thz är theras syndher, the kraffias aff os oc wa-
 rom siälom, för gudz rätwisa oc stranga dome

15 **C**antor est laus diuina, Föresywnngaren är gu-
 deliket loff, til huilket os manar marghfallelika
 the hälga skriff, först dauid propheta sighian-
 dis, ymola deo sacrificium laudis etc Thu skalt
 offra gudhi loffsens offer, oc betala thina lyffter
 20 gudhi alzmäktoghom, Salomon, aff allo hiärta
 skulwm wi akta oc loffwa gudh, huilken större
 är, oc wärdogare allo lwffwi, bernardus loffwom
 gudh för thy enkte är i iordherike liknas kan
 swa himerikis herskaps liffwerne, swa som glädhi
 25 oc frögdh i gudz lwffwi, Augustinus, Än tho
 wi enkte wärdzskylleka kwnnom tala allar tänkia
 aff gudhi, togh tillather han wars röstes tjänist,
 oc wil at wi frögdhoms oc glädhoms i hans
 lwffwi, ysidorus, swa som wi regeroms aff gude-
 30 likom bönom, swa frögdhoms oc glädhoms wi
 aff psalmanna jdkan, för thy psalmanna frögdhe-

Sp. 2.

liken sangher han hogxswalar bedröffdh hiärta;
 gör tåkka gudhi tankana, oc gör beqwäma i gudz
 loffwi kalla oc sliona syndara, Oc thy swa som
 augustinus sigher Naar i bidhi til gudh i psal-
 mom oc ympnum, thz skal wändhas i hiärtano 5
 som fram föres i mwnnenom, För thy propheten
 sigher, förbannat är thän som gudz tjänist oc
 loff gör glömskliska, hwat läs thu ey at ihesus
 cristus sagdhe til sanctam birgittam at thenna v
 ordhen, Deus propicius esto mihi peccatori, sagdh 10
 oc läsin aff angrandhe hiärta, mz gudelike ödh-
 myukt, tåkkes mik meer, än en heel psaltare
 läsin ogudelika oc ostadelika, swa läs thu oc i
 samma böker, at diäffwllen gladdes ther aff, oc
 rosadhe för gudz dome, ower ens konungx siäl 15
 i swerighe at han kom konungen til at daghlika
 läsa mangha psalma, oc andra langa böner, wtan
 gudelikheth, oc thy haffde gudh ther aff jngha
 äro, oc han enga nytto, wtan tapadhe onyttelika
 borth timan oc almoghen bleff wtan lagh oc 20
 räth för hans langa läsnigh skuld, Oc thy sigher
 bernardus ad cartusientes, Ey til bör käre brö-
 dher idher mz manghom psalmum at kränkia
 idher sinnen, oc wtösa gudelikhetsens anda, allar
 mz allo wtsläkkia, wtan mz faam bönom oc gu- 25
 delike länktan opplyffte andhan i sin rätta wagh
 til gudh ther til hiärtat tilbörja opplyffta til
 gudh mz länktan, Swa sigher oc cristus til sanc-
 tam, jn libro spiritualis gratie, tha thu i thinom
 bönom wardher opplyfft til gudelika jñnerlikheth, 30
 oc gudh giffwer tik jñnerlika tara, tha owergift
 the bön allar psalm, som thu haffwer tha för

Bl. 135, v.
Sp. 1.

händher, til en tima, oc bliff widh the jñner-
 lika gudelikheth oc gudelika tanka, thu tha fan-
 git haffwer, oc lath tik thz ey förlangha, för
 thy i then tyman kan thu gudhi jñkte göra
 5 tåkkare oc tik nyttogare, oc thy swa som ber-
 nardus radher, nar thu jngaar i kirkiona at
 sywnga gudz tidher, ällas oc bidhia thina böner,
 leeff wthe alla lösa oc fafångha tankanna bul-
 dher, oc all wärzlrika ärandes omsörgh oc be-
 10 kymbran, at thu i thinom sangh oc bönom en-
 samnom gudhi jñnerlika a tenke, i hwilkens asyn
 Sp. 2. thu staar oc hælga ängla när tik til at tik hialpa,
 Aktar thu honom tha sköther han tik jämwäl
 tha thu tigher mz mwnnenom, oc tänker a han
 15 mz hiärtat, Som han sagdhe til moysen prophe-
 ten, hwat ropar thu til mik, tha hælge prophe-
 ten tigdhe mz mwnnenom, oc togh taladhe mz
 hælge astwndan i hiärtano, hör hwat sanctus
 bernardus sigher, hwat kan oppenbarare oc wis-
 20 sare wara, än at hælga ängla os när staa oc
 hogxswala, hwart sin wi gudz loffsangh ällar
 läsnigh atwaktelika görom, Som dauid propheten
 sigher Preuenerunt principes coniuncti psallen-
 tibus, höffdingana som ärw hælga ängla the före
 25 komma tilfögiande sik them som sywnga, Item
 psalmista jñ conspectu angelorum etc J hælga
 ängla närwarilse skal iak syongha tik min gudh
 oc herra, än iak rädz sigher bernardus oc bly-
 ghes at somlike komma sömpnoghe oc twnghe
 30 til gudz tidher, oc ey skona hælga ängla närwa-
 rande, wtan staa som halffdödhe för tolka höff-
 dinga, glädiandes oc frögdandes sik mz os i gudz

lwffwi, oc rädz iak at the om sidhe seandes wara
 oskönyogha slyohet, fiärka sik fran os, oc tho
 wtan iäff nalkas genstan ondha andana, thäs
 dirfflekare, at godha gömarene ärw borth farne,
 som wara böner skulu styrkia oc föra opp i 5
 hymblana, hwar före manar iak idher käraste
 brödher, at i renleka altidh oc strangleka stan-
 den i gudz loffwi, mz största wördho oc ande-
 like glädhi, ey lati, ey sömpnoghe, ey hostande,
 ey sparandhe röstenne, hwart ordh fullelika wt- 10
 trykkiandhe, oc enghen ordh ällar silabas ower
 springande, ällar mz allo borth kastande, Ey
 skryptelika som ypocrite göra, Ey aff nakre
 sidhwänio som wärlezlegha människior the göra,
 oc ey nödoghe ther til driffne, som oskäleken 15
 dywr wndher byrdenne, wtan swa som hälo-
 ghom tilbör i trolike gudelikhet, i atwaktandhe
 glädhi, oc ey i hogxsens lööshet, skulwm wi
 offra gudhi loffsens offer, oc dagh fran dagh
 wara lyfft gudhi betala, For thy om hälogha 20
 tidher gudelikka haldhna, redhes gudhi wäghen
 til war hiärta, oc om psalmanna gudelika idkan,
 rensom wi wara siäla, kallom os til helso hälgä
 ängla, diäffwllen flyr borth, hogxsens mörker
 opplyses, syndaren wardher hälogher, oc rensa- 25
 dher aff syndennas smitto, gudz loff är siälenna
 koster, förlather syndena, öker trona oc kärle-
 ken, thz lyser som solen, thz rensar som watnet,
 thz bränner oc opptändher som eeldhen, thz
 bortälther diäffwllen, til dragher gudh oc wtsläk- 30
 ker kötleken losta, thz är miskundenna olya, glä-
 dhinna källa, hälgä ängla en wt waldher deel,

Bl. 136, r.
Sp. 1.

wredhenna minzskilse, affwndenna wtsläkkilse, oc
 hālogha manna samman fögilse, i thy at wi
 owerdoghe syndara tilföghiom os her i iordhe-
 rike them som förwtan ändha loffwa gudh i hy-
 5 merike

Sp. 2.

Sacrista est temporis Sacristian är timans gran
 göman, hwilken är atwaktelika gömande för thy
 agustinus sigher, allan then tima thu ey tänker
 a gudh, räkna tik haffwa förtappat, bernardus,
 10 aller time os förlānther kräffs aff os hwru han
 är förnöther, För thy swa som ey förfars eth
 haar aff waro hoffde, swa ey förtappas eth ög-
 noblik aff allom tima, at thz skal ey ather kraffias
 aff tik För thy enkte är timanom dyrare oc nw
 15 thy wär halz enkte slemare, Seneca ~~alt~~ tingh
 ärw os främadha, ensamber timen hörer os til
 ¶ Twägge timans är hallande gran ransakan,
 som är morghons oc qwälz, i androm ransaka
 hwat skāleka är görandhe, oc i androm see oc
 20 skodha hwat giort är, Om morghonen skalt thu
 ransaka förlidhna natzsens förswmilse, oc til-
 kommandhe dagxsens skāleka opnötilse, Om qwäl-
 len ransaka förlidhna dagxsens glömsko oc til-
 standande natzsens förwarilse, Oc hwaria stwndh
 25 oc tima skalt thu beskikka besyndherlika syslo
 oc ärfwodhe Swa at annor stwndhen oppnöthes
 i andeliko siāla gangne, oc annor i likamans
 nödhstorfft Moyses propheten sigher aff timans
 förtapparom, som honom syndelika oc oskāleka
 30 oppnötha, Vtinam saperent et intelligerent, ac
 nouissima prouiderent, Jak wille at the wisten

oc wndherstodhen, oc theras ytersta före sagho,
i hwilkom ordhom os iij tingham ledhas til amin-
nilse, som är wisdomen, wndherstandilsen, oc
tilkommandhe tingham föresyn, huilkom trem ti-
mom maa til enas, i huilkom hálga trefallog- 5
hetz beläthe maghe i os oppnyas, Swa at wi
närwarande tingham wiisleka förhogxsom, förlidh-
nan tima oc aldher granlika ransakom i wndher-
standilsen, Oc tilkommandhe tima nyttelika före-
sem, oc förewarom wisleka oc flyande närwa- 10
rande tingham oc athertänkiom i wara siäla besk-
likhet illa förefaren tingham oc tima oc tilkom-
mande skäleka före hogxsan, Skäleka, lyofflyka,
oc wislegha liffwandhe i tässe wärldh i huilke
wi haffwom ey bliffwelika warw, wtan swa som 15
pilegrima, her daghleka ärffwodandes, oc hädhan
os skyndandes mz dygdhelikom gärniggom, til
thz äffwigha riket, wart fädhernis landh, til thz
öffra iherusalem som är war modher, til huilka
hwar en ärffwinge joo sik thäs hetelikare skyn- 20
dar, at han weth timan stäkre oc wadhelikare

Sacristanus est morum disciplina Sacristie gö-
mare ärw höffwiska sidher, the göma hálgado-
mana i clostreno, thz ärw hálgha siälar oc li-
kama, i huilkom oc gudh siälffwer jñne boo, 25
Som appostolus sigher, gudz mönster thz är hä-
lokt, huilke i siälffwe ären Oc thy tilbör hwarie
closter människio sin lekama ärleka, tokteligha
oc gudelika regera, at ey finnes i henne nakot
annat thz gudhi maghe mistäkkias, ällar them i 30
nakro skadha, som mz honom omgaa, Som ap-

Bl. 136, v.
Sp. 1.

Sp. 2.

- postolus sigher, all idher tingh, oc alla idhra
 gärnigga, skee oc wardhe toktelika, oc ärleka
 swa som a lywsom daghi, oc ey i nattenna mör-
 ker, bernardus, alt wart liffwerne än tho lönleket
 5 för människiom skolom wi the hälogth oc höff-
 widzliket för gudhi oc hälga ängla, huilke mz
 os dagh oc nath wistas oc boo i warom cellom,
 ey swa som gäste ällar främmandha, wtan san-
 nelika som wara hemes män oc stalbrödher,
 10 gömandhe oc wärnandhe os, oc samglädhandes
 mz os, oc wara gudelika idkan oc stwderan, Oc
 thy som the ärw sialffwe aldra höffwiskaste, Swa
 wilia the oc at alla wara gärnigga oc aat häff-
 wir waren oc höffwizske oc mz gudz räddogha,
 15 jämwäl os ensamnom warande, Tänkiande at
 enkte rwm är, hwar ey gudh är, oc alt seer oc
 ranzakar, tolken tokt oc tämelikhet skal wara i
 hwarie closter människio, som hwgo sigher, tokth
 är eth hälokt oc höffwidzliket liffwerne oc om-
 20 gängilse, i hwilko lithet är före at fly syndher,
 oc lastelika gärnigga, wtan jämwäl astwndar sik
 i allom dygdhom olastelika oc ostraffelika bliffwa,
 Alla sina limi toktelika oc ärleka regera, mz
 enne jnfödhe blygdh oc toktelika höffwiskhet,
 25 Bernardus tokth är gyrinna boya, ondha astwn-
 dilse fanghahws, kätenna bedzlet, högfärdenna
 wk, affwndenna bandh, hon temprar owerflödog-
 hetena, hon bindher löslikhetena, oc alzstingx
 nidherslaar alla olofflika rörilse oc oskåleka gär-
 30 ningh, hon nidher trykker högfärdoghan hals,
 nidher wändher öghno brana, tilflyar änletet,
 mättar swalghet, försöffwer wredhena, styrer

gangen, oc allan kroppen tember i gudelikom si-
 dhom, bernardus sigher, Tokthen öwas i trem
 tinghom, i gudz budhordhom, i frestilsom oc i
 kropsens näpst, i budhordomen oppsöker gudh
 wara lydhno, i frestilsommen wara stadughet, Oc 5
 i nepstenne wart tolomodh, budhordhen skolwm
 wi gladhelika halda, moth frestilsom manleka
 stridha, oc näpstena mz tolomodh lidha

Dormitorium est castitas mentis et corporis,
 Sömphuset är hogxsens oc lekamans renleker, aff 10
 hwilke sigher bernardus, Renlikheten är the
 dygdh, hwilken ensam i tässo dödheliko liffwe
 bewisar oc ther odödhelika äronna stadgha, hon
 är the wällustande balsama smörilse, mz hwil-
 kom wara kroppa smordhe, orötelika wardha oc 15
 bliffwa, hon är allom gudz tiänarom aldhra nyt-
 togast som skulu kallas oc wara gudz mönster,
 apostolus sigher, gudz mönster är hälogth huil-
 ket i sialffwe ären, Enkannelika hörer thzta til
 prästom, som daghleka gudz wärdogha likama 20
 hanthera, Oc swa closter iomffrwm som gudhi
 til wigdha oc til enadha ärw, fran alle werlz-
 lighe akt oc kötlika liffwerne skulw wara fran
 skildhe, j prestenom skal oc bör renleken wara,
 för triggia handa saker skuld Först för thy at 25
 han är takin til en midhlara mällan gudh oc
 syndaran, at blidka gudh för honom, För thy
 sigher salomon aff godhom prestom, i wredhenna
 tima ärw the giordhe til enna förlikilse, Nw kan
 enghen blidhka nakon wredhan herra, wtan then 30
 honom är tækker oc kär, För thy som bernar-

Sp. 2.

dus sigher, Om then som otækker är, sändhes
 för nakrom brwtlikom at bidhia, tha rethes wre-
 dhe domaren til större wredhe Jnghen blidhkar
 annan, wtan then honom är tækker, Nw alle the
 5 som kötlika oc skörleka liffwa, the kwnna ey
 blidhka gudh, allar honom takkias, Som paulus
 sigher, the i kötleko liffwerne ärw, the kwnno
 ey takkias gudhi, bernardus wee är syndarom
 hwilken gudh är wredher, the kwnna sik ey
 10 siälffwe mz honom förlika, oc ther til ey bly-
 ghias förlikaras ämbete a sik tagha, swa som
 the rätwise waro, O hwat dirffwe är för then
 aldra renasta oc ärlekasta herran orenan skam-
 lekan oc smittoghan sik frambywdha, Oc thz
 15 obesmittadha lambet, eendha gudz faders oc
 enfödhan jomffrunna son, mz owerdoghom oc
 orenom handom hantera ¶ Tolke somlike retha
 haldher gudh än blidhka, theras loff är gudhi
 oc änglom widherstyggelikit, oc theras bön wän-
 20 dhes them til syndher ¶ Annar saken är thy at
 presten haffwer ängla ämbete, som malachias
 propheten sigher, prestanna läpa skulu göma
 wethet oc laghen skulu sökias w thera mwnne,
 för thy han är gudz ängil, Oc thy som bernar-
 25 dus sigher, Oss tilbör äpther fölia theras renlek,
 hwilkra ämbete wi haffwom, hwat är renleke-
 nom ärlekare, som then gör renan, som affladher
 är aff oreno samblandhe, aff owenen gör heme-
 likan wen, oc aff manne gör badhe gudh oc
 30 ängil, Thy sighia endräktelika alle hälge läre-
 fädher jnkte annat midhel ther wti wara, wtan
 hwar en prester, antiggia han är gudz ängil,

Bl. 187, v.
 Sp. 1.

allar siälffwer diäffwllen, är han reen tha är
 an gudz ängil, är han skör oc oblywgher, tha
 är han wisselika en diäffwl, Thzta bewiste gudh
 siälffwer sinom appostolis, tha han sagdhe om
 wdas, Hwat ey wt walde iak idher tolff, oc en 5
 aff idher är diäffwl ¶ Tridhi saken är, thy at
 presta ämbete är at rensa ondha syndara, oc thy
 skal prästen siälffwer wara aldrea renast, hwat
 kan oren rensa, sannelika enkte, Oc thy sigher
 gregorius han skal aff annars ögha stryka tråk- 10
 ken, hwilkens händher ärw rena aff allom trække
 ¶ Aff iomffrwlekom renlek som godha closter
 iomffrur skulw älska, oc aff thera stora ära oc
 fördeel i hymerike, läs thu nogh faghra känne-
 doma i sancte mektildis böker, Oc hwru the 15
 skulw thz bötha moth gudhi som sik haffwa i
 nakro förswmat etc Än i kirkionna lagh staa
 thz oppenbarleka, at hwar en som weth sik (ey)
 wara rena jomffrw, oc dirffwis at tagha nwnno
 wiil, oc latha sik för jomffru jnwichia, i thy syn- 20
 dar hon dödelika, Oc hon haffwer mera syndh
 som weth sik haffwa tolket hindher, oc taker a
 sik förmanzsens oc abbatisse ämbete, Oc thy si-
 gher cristus jn regula sancti saluatoris, At thz
 är en faghor oc höffwidzliken samfögilse, at ren 25
 iomffru regerar oc wari forman ower jomffrur
 Oc sigher han ther samma stadz at mera tåkkes
 mik en ödhmywk änka, än en högfärdogh iom-
 ffwr, jomffru war lwcifer hwilken höghfärdhen
 nidhersloo til hälffwittes, jomffru war oc ena 30
 hwilka olydhnan dreff aff paradys

Sp. 2.

Lectus est testimonium consciencie, Sänghen
 är samwitzsens witnesbyrdh i godho liffwerne,
 här skalt thu märkia, at samwetet är firahanda,
 Eth är goth oc roleket, thz haffwa the som nw
 5 ärw omwändhe fran syndhomen, gratha them oc
 anghra i sins hiarta besklikhet, mz sinom tarom
 hwaria nath wätandhes sina sängh ¶ Annat
 samwetet är roleket oc ey goth, thz haffwa the
 som i föräkt syndha off mykyt a sik tröstandes,
 10 at gudh ey skuli thera syndher näpzsa ällar dö-
 ma ¶ Tridhi samwetet är hwaske goth ällar ro-
 leket, thz är theras som för theras mykla oc
 groffwa syndher falla i wanhopp oc sighia mz
 cayn oc jwda skariotis, mina syndher ärw mere
 15 än gudz miskwndh, Ther swara hälga skriffen
 til, Thu lywgher jwdas, gudz miskundh är större
 oc mere än alla wärl denna syndher, ¶ Fiärdhe
 är oc samwetet badhe goth oc roleket, thz haffwa
 wt waldha gudz wener, the som kroppen fwlle-
 20 lika haffwa wndher giffwit siälenä oc magho si-
 ghia mz appostolo paulo, Ey weth iak nakot
 lastelikit mz mik, swa sagdhe oc job, i engho
 straffar mik mith hiarta, Aff tässo hälgo sam-
 witheno sigher appostolus, waar ära är wars
 25 samwetz witne i godho, oc i ondho os straffar,
 Oc thy är eth goth roleket oc trygdh samwet
 en idkeliken oc aldra trygasta glädhi, oc en
 lwsteliken sängh, i huilke ren siäl rolekast hwi-
 las, Oc thy swa som hwar en likamliken sängh
 30 behöffwer at minzsta try tingh, som är dyno,
 örnekat oc aklädhe Swa behöffwer hwart eth

BL 138, r.
 Sp. 1.

goth samwet, som är siälenna sängh, thenna try
 wedher, wari thy samwetzsens dyna thäs renle-
 ker, För thy häloghe ärw the rene ärw i hiär-
 tano, wari thäs örnagaat fredher oc rolikhet, för
 thy then hälge ande, han hwilas ower the fridh- 5
 samma, oc hans rwm är bygth i fridhenom, ther
 will han soffwa oc hwilas i eno roleko oc fridh-
 sammo samwiti, hwar före leffde han sinom
 discipulis sinom äptherföliarom fredhen til eth
 äwikt tästament, tha han sagdhe min fridh giff- 10
 wer iak idher, Fridhen leffwer iak idher Thy si-
 gher bernardus, warom rolike oc fridhsammi i
 os siälffwom, oc alt thz os twinghar wtan til
 kan os enkte skadha, wari oc samwitzsens aklä-
 dhe trygheten, som altidh är i reno samwiti, För 15
 thy seneca sigheter, jnkte gör människiona rädda,
 wtan syndeliket samwet, bernardus, enkte är
 gladhelikare oc enkte tryggare godho samwiti,
 thy stinghe lekamen, draghi världen, förfäre
 diäffwllen, altidh är thz trygt oc roleket ¶ Nw 20
 mädhan konungx dottrenna äraa som är hwar
 en cristen siäl skal wara lönleken oc jnnan til,
 Ärw oc manghe som thenna ärleka skatten ey
 wäl göma, oc androm antwardha, sätiandhes sit
 loff oc äro i annas läpa, oc swa som salomon 25
 sigheter, ostadoghe altidh omwändas swa som ma-
 nen, nw stoor nw lithen, äpther loffwaranna or-
 dhom, sik opplyfta i högffärdh, ällar oc nidher
 kastas i otwlomodhe, Mothe hwilkom sigheter ber-
 nardus, Han är troen sins eyghins gömare, som 30
 sik siälffwom atherhaldher prisarens oc loffssens
 olyo, At ey tha brudhgommen är kommande

Sp. 2.

samwetzsens lampa fanyttelika wt släckes, För
 thy ey är tryggeliket, androm antwardha siä
 lenna skrin wtan laas oc nykyl, ällar ther thin
 rikedoma sätia hwadhan thu ey är mäktoghe
 5 them ather taka, Sather thu tith loff oc thin
 godha gärniga i min mwn, ey ärw the tha
 thino walde wtan i mino, mädhan iak frihe
 haffwer tik loffwa ällar lasta hwat mik tåkkes

Lumen in dormitorio est diuina cognicio, Gud
 10 widherkänna opplyser sömpnawset i andeliki
 clostre, för thy iohannes ewangelista sigher, th
 är äwerdeliket lif, at tik gudh fadher widher
 kännas oc thin son thu wtsändhe ihesum cri
 stum, För thy gudz widherkänna hon födh
 15 gudz kärlek, thy at enghen kan thz älska son
 han ey weth ällar kenner, bernardus, wilt thu
 älska gudh lär han först känna, Ey kan thu älska
 then thu ey känner, ey oc ägha then thu
 ey älskar, oc thy bidher sanctus augustinus
 20 herra gudh läär mik känna mik siälffwan, af
 tik ällar om tik, bernardus, wilt thu wetha, hw
 thu ey hetelika älskar gudh, thz är för thy at
 thu han ey känner, För thy ä thäs mere thu
 ökes i hans kwnzskap thäs mere opptändhes thu
 25 i hans kärlek ¶ Nw oppa thz at wi maghom
 gudh fwlelika wndhersta, oc wndherstandande
 hetelika älska, tilbör at wi os siälffwe granleka
 ranzsakom, aminnandes at mannen är ey annat
 än mwld oc aska, bernardus, Om thu tik gran-
 30 leka aktar, komber tik i moth mannen nakin,
 wsal, fatigher oc söriandhe, Sörgiandhe, at han

I. l. 138, v.
 Sp. 1.

är man, blyghandes thy at han är nakin, gratandhe thy at han är födher til yselđ, til släpan oc trældom, oc til jnghen hedher, För thy job sigher, mannen födher aff qwinnonne, mz syn-denne, liffwer lithen thima mz storom räddogha, 5 oc oppfylles mz manghskona dröffwilsom, mz graat oc ängxlilsom, hwat är alt wart liffwerne, wtan en slem oppbörian, oc gröteliken jngan-gher i wärldena, liffwernet wansamliket, oc wtganghen faseliken, hwat högffärdhas tha thu 10 mwld oc aska hwilken födzla är syndhen, liffwernet pina, oc döö är största yselđ, mz tolke aktan oc skadilse komber thu til gudz widherkännilse, bernardus, swa mykyt nalkas iak oc framgar i gudz widherkännilse, som iak triffs oc 15 baatnas i mins eygna skwdilse, Nw at see allar wetha, hwat gudh är, thz kan enghen mz likamlikom sinnom begripa, För thy iohannes sigher enghen kan see gudh, togh sees han oc wndherstaas i allom sinom creaturum oc wndher- 20 likom gaffwom, Hwat är tha gudh, bernardus swarar, Gudh är en aldra wälwiliogasta dygdh, eth äwerdeliket lyws, owmskipteliket skääl, högxta sällighet, skipandhe hughana til at sik nythia, liffwandhom görande sik känna, tilskyndande 25 sik at begära, wtwidandhes sik at anama, oplysandess til at förwärffwa, opptändandhes til kärleken, fruktsamma görandes til gangnet, styrandes til hwilo, oc räthetena, styrkiandis til dygdhenar, sökiandis at hogxswala, opplyssandes til 30 ärona, en stadugh odödelikhet, en oppfyllande sällighet, oc stadugh tryghet, bernardus sigher,

Sp. 2.

hwat är gudh, aff huilkom alt är, om hwilken
all tingh äro, oc i huilkom alt är, Nw mädhan
i gudhi ärw all tingh, begripi thz tron som ey
kan öghat see, oc troe a thän som war äng-
5 lanna ära, oc warth för människionna skuld
giordher til jwdanna gab oc aat löghe, mz spot
besmittadher, blaa i sarom, bleker i dödhenom,
oc swa som spetälsker, aff allom försmadher, oc
then ytarste räknadher

- 10 **L**auatorium est confessio vel balneum Bastuff-
wan är twätterskan, som är san oc rath skriff-
mal, til hwilka the hälga skriff lokkar oc radher
manghom lwndhom, jacobus apostolus Scrifften
iddra syndher jnbyrdhes, psalmista, Bekännens
15 idhra syndher för gudhi, För thy han är godher
oc mildher, aff sanna scrifftemala sanna dygdher
sigher hälge läre fadhren bernardus, alla syndher
förlatas i sannom skriff tamalom, Augustinus, Thz
wardher nadheliket i skriff tamalom, som dödhe-
20 liket war i gärninggene, Ey kwnnom wi flatle-
kare nidher slaas aff warom owen, än tha wi
högfärdandes honom äpther föliom, Ey kwnnom
wi oc honom alwarlekare förwinna, än i sanna
ödhmywkt athergaa til wan gudh Ey kwnnom
25 wi oc diäffwllen hardelikare slaa oc sargha, än
tha wi waras syndhers saar mz angher oc skriff-
tamalom ather böthom, Syndhen hwat hon är
stoor ällar lithen, aldrigh kan hon bliffwa o-
nepssth för gudhi, wtan hon antighia nepsses
30 mz angher oc skriff tamal aff mannenom, ällar oc
mz gryme pino aff gudhi, än gensstan oppehal-

Bl. 139, r.
Sp. 1.

dher gudh nepstena, nar mannen rättelika angh-
 rar oc skrifftar syndena, johannes crisostimus, o
 människia thu haffwer en omildan oc aldra grym-
 mastan röghiara, huilken alla thina tanka oc gär-
 ninga ransakar, war thy snar at före komma han 5
 oc athertäp hans oblywgasta mwn, siälffwiliolika
 skrifftha thina ondha gärnigga, at han ey haffwi
 thz han tik förekastra maa för gudz stranga do-
 me, Skrifftamalen läker alla siälennas syndher,
 oc aff wranghom syndara göra the rätwisan gudz 10
 dyrkara, oc giffwa nadhenna hopp, för thy alt
 wart hopp är i skrifftamalom, oc i syndenna an-
 gher oc ey wtan them syndoghom nadenna rwm,
 anghren är syndenna nidherslag, dygdenna opp-
 takilse, oc diäfflanna wtkörilse, hwat mer the 15
 athertäppa hälffwättes mwn, oc opplatha hime-
 rikes portha, bernardus sigher ower then psal-
 men, Confessio est pulchritudo, Sannelika hwar
 anghren oc skrifftamal, ther är all fåghrindh oc
 all höffwisklighet, för thy ther aff rensas alla 20
 syndher, Oc alla godha gärnigga stadh fastas,
 thu kannes oc widhergaar thina misgärnigga, tha
 är thin dröffdhe ande gudz tåkkasta offer, Naar
 thu offrar gudhi hans wålgårdher, offrar thu
 honom loffsens offer, anghren är siälenna bā- 25
 sta prydilse huilken som rensar then syndogha
 Oc then rätwisa gör gudhi tåkkare, för thy wtan
 angher oc saan skrifftamal jämwål then rätwise
 dömes wara otåkker, oc syndaren alzstingx dö-
 dher, Oc thy är syndenna angher rätwisom bā- 30
 dhe liff oc ära ¶ Än huilken skulu skrifftemalen
 wara, The skulw wara först ödhmyuk oc blyugh-

Sp. 2.

sam, För prästen skalt thu ödhmyuka thina siäl,
 bernardus, ödhmywk oc blywghsam skal wara
 syndenna angher i skrefftamalom mz huilkom
 synden bättras, oc gudz wredhe blidhkas, Oc
 5 thy som augustinus sigher, ärffwodhe syndaren,
 oc gladelika twli blygdhena, för thy hon är för-
 sta delen i syndenna förlatilse, skrifftamalen
 skulu oc wara tääth oc idkeliken, för thy länghe
 fördrögdher räken skaper lather mykyt glöma,
 10 thy sigher gregorius, The syndh som ey aff
 skrapas mz skrifftemalom, aff sinom twngha dra-
 gher hon syndaran genstan til andra oc flere
 syndher, hon skal oc wara idkeliken, mädhan
 skripthen sigher, at rätwis man faldher vij sin-
 15 nom, opstandhe daghlika mz angrenom, at swa
 som wi daghlika twam wart änlete aff lekamlige
 smitto, swa skwlum wi daghlika twa siälenna
 änlete aff syndom i sannom skrifftamalom

Bl. 189, v.
 Sp. 1.

Refectorium est temperancia, Conwenz stoffwan,
 20 ther conuentet äther, är atherhald oc skåleken
 matta i alle kroppsens nödhtorfft, hwat är ather-
 haldh, wtan jnthe thz astwnda som til ower-
 matto är, i engho owegaa mattonna lagh, oc
 girinna astwndilse böia wndher samwitzsens wk,
 25 Oc thy skal människian tempru oc matta swalg-
 zsens gyri, För thy henne widherstygges man-
 zsens natur, gudh huilken engho creature gaff
 swa lithen mwn som mannenom, til eth tekn, at
 liten oc matteliken skal wara hans födha oc aat
 30 litlo lather natwren sik aat nöghia, hwilken off-
 mykyt kräster snarleka faldher i skörhet, jero-

nimus, lath borth rättanna kräselikhet, oc rädz
 ey kötzsens skörhet, oc wtan swalget först borth
 köres, fanyttelika stridher nakor mothe alla an-
 dra kroppsens laster, Swalget lather tik glöma
 badhe gudhi oc siälffwan tik, som propheten si- 5
 gher, the oppfylto sik mz swalghet, oc opplysto
 sin hiärta, oc glömdho mik alzstingx, hwat kän-
 ner en owerfflödogher til gudh, som ey känner
 sik siälffwan, huilkens mine är borth takit, oc
 sinnet omwänt i darskap oc glömsko, the dyrka 10
 sin bwk för thera gudh, som paulus sigher, The-
 ras buker är theras gudh, oc all theras ära är
 skam oc laster, för thy som augustinus sigher
 thz dyrkar hwar en, som han mäst älskar Offwer-
 flödogheten är flyande, fför otaleken hennas bri- 15
 stille, hon faar aldrigh swa mykyt, at henne ä
 ey nakot brister, Om hon oc faar hwat henne
 lyster, tha faar hon ey swa mykyt aff hwario
 eno som henne lyster, antiggia bristher henne sä-
 dhen ällar säkken, ey kan han wara wtan hwn- 20
 gher, hwilkom hwnghren wäxser aff allo thy han
 seer oc astwndar, Tha bwken är owerfuldher,
 antiggia dragher han til sömpn at hwila ower-
 fflödogha säkken, ällar twingar til at gaa oc spaz-
 sera, at han säkken swa tömer, oc gaa swa som 25
 i jäkth äpther hwnghren, at han bradhelika oc
 snart rötelika säkken ather til mathkaa math
 oppfyller, oc swa wäxser ä hwngher aff swalgeno,
 oc aldreggh mättes syndogha girin, Oc thy som
 gregorius sigher, swa mangha kroppsens kräse- 30
 likhether wi oppletom, swa mangha dödzsens
 stralar jnsändom wi i wara siäla Oc swa war-

Sp. 2.

Bl. 140, r.
Sp. 1.

dher at thz wi skullom tagha til läkedom oc
 kroppsens bärghan omwändhes honom til för-
 därff oc krankdom, jeronimus Manghe store oxa
 födhas aff litle bethe, En lithen skogher aat-
 5 rekker manghom elephantis, Än badhe haffwet
 oc all iordhen kwnno fylla oc ey födha en gi-
 rwghan man oc frazsara, bernardus Swalgxsens
 kräselikhet, som nw för swa myklo räknas aff
 manghom, räkker ey ower twäggi fingers breedh
 10 i halssenom, oc ey räkker then lwsten längher,
 än gangandhe gönom thz litla rwmet, oc ther-
 före taker sik oppa mangher mykyt ärwodhe oc
 stora mödho Nogh wari thz at war mather wari
 ätheliken För thy pepar oc annor köstelik krydhe,
 15 the lusta smaken, oc oppwäkkia skörhetena, Oc
 thy ärther oc bönor, gröther oc kaal, salt oc
 brödh, oc watn til dryk ärw ledh sam wärdzli-
 kom manne, än mwnkenom i dygdhom pröffwa-
 dher ärw the stoor krase, Än tha thu tolket
 20 äther, at jngalwnd wtan tha kroppen taker sina
 födho, jngaledhes skal siälen sina födho för-
 glöma, wtan ä nakot tänkia ällar höra aff gude-
 likx söthmas lwstelikhet, ällar aff the hälge
 skriff, aff hwilke siälen födhes swa som kroppen
 25 aff lekamlige födho, oc thy skal gudz tiänare
 mz tempran oc höffwidzske matto tagha hwaria
 hälstz sina födho, oc ey wt widha sina begärlise
 ower alla handa maat, wtan swa som höffweli-
 ket är, renliffwis människiom oc hälogom höffwis

30 **C**oquina est contricio, Stekerhwset är syndenna
 angher, i hwilkom hwar en syndare skal koka

oc samman blanda eth confäkt, allar smörilse,
 swa som maria magdhalena giordhe som kallas
 vngentum contricionis, Anghersens smörilse, thz
 skal göras oc blandas aff slemlikom oc illa lok-
 tande yrthom, huilka ympnet thy wär wäxsa i 5
 allas wara hiärtas yrthegardhom, badhe i or-
 dhom tankom oc syndoghom gärniggom, Här aff
 sigher bernardus, Enna handa smörilse är som
 sik redher siälen jnwäffdh i otalekom syndhom,
 naar hon böriar at tänkia oc oppräkna sina snö- 10
 dha wägha, böriandhes them näpsa oc saman
 stöta i samwitzsens martara, Oc swa manghanda
 sinna synda illa loktandhe röther sywdher oc
 wärmer i angrande hiärtans grytho, wndher läg-
 giandes hälffwittes räddoghans eeldh, som syn- 15
 den haffwer förskullat, Oc än thò thenna blandh-
 nig synes hardh skämeliken oc nödhssam i the
 förste oppbörian, tho wardher ther aff omsidhe
 eth sötasta confäkt, aldra lwstelikast badhe gudhi
 oc hälgom änglom, som glädias ower hwan en 20
 syndara, som sik omwändher til synda bättring,
 för thy bedröffwelikin ande i synda bättring är
 gudhi tåkkasta offer, Syndanna angher är ey at
 enast gudz glädhi wtan jämwäl hans mather,
 som bernardus sigher Super illud canticorum etc 25
 han födhes i bland lilior, han badhe födher oc
 födhes, han födher os, mättandhe os aff sinne
 andelike glädhi oc iämwal födhes han aff ware
 andelike omwändhnig, för thy min bättringh är
 hans mather, min helsa är hans födha som sigher, 30
 mik hwngrade oc i gaffwen mik ey ätha, Mik
 törste oc ey gaffwen i mik driikka, Hwat törste

Bl. 140, v.
8p. 1.

han oppa korseno, wtan aldras wara siäla helso,
han sigher oc om dauid prophetan, hwat äther
iak ey asko swa som brödh, ther ower sigher
bernardus J thy iak syndare är, är iak oc aska,
5 oc hans mather, at iak aff honom ätts naar han
mik straffar, Naar han mik lærer, tha swälgher
han mik Jak kookas, tha iak omwändhes Smäl-
tes tha iak omskiffes, jak tilenas honom, tha
iak mik honom widherliknar, Ey skwlin i thzta
10 wndhra sigher bernardus, han badhe äther os,
oc ätz aff os, om iak äther honom oc ey han
mik, tha synes han i mik wara, oc ey iak än i
honom, om iak ätz aff honom, oc ey äther iak
han, tha är han i sik siälffwom, oc iak är wtan
15 honom, Angrande syndaranna tara ärw änglanna
wyyn oc gudz sötaste moster, För thy i them
är lifsens lwkt, nadhenna smaker, förliknillsenna
frögdh, atherkommande menlöshetzsens helbrig-
dha, oc ens oppnyas samwitz sötme, Oc thy skal
20 syndaren mykyt sörghia, oc söriande syndenar
angra, Oc tänkiande i hwat mangha syndher
han är fallen, hwru länghe han haffwer i syn-
denne lighat, oc sin herra, som är badhe gudh
oc skapare oc domare, diärfleka wredhgat, huil-
25 kens lagh oc budhordh, himel oc jordh oc alt
thz i them är, obrytelika halla, wtan syndaren,
han allena försmar, oc sik fran honom fiärkkar,
oc ey aktar hans doma, som mäktogher är, han
äwerdelika fördöma mz diäfflom, Ey athergäl-
30 dher hans kärlek, som för honom tolde dödhen
a korssens galgha, skäms thy syndare, sörgh,
sokka oc blygx tik haffwa försmaat thin ska-

8p. 2.

para, thin kära fadher thin högsta brwdhgom-
ma

Coqus est diuina consolacio, Stekaren är gudz
hogxswalilse, för thy han siälffwer hogxswalar
bedröffdha oc allom owergiffna, som han siälff- 5
wer sigher til appostlanna, idhwr sorgh skal om
wändhas i glädhi, jeremie, iak skal omwändha
thera graat i glädhi, jak siälffwer skal jdher
hogxswala, Än hwru mykyt, ther swarar psal-
mista til, äpther minna dröffwilse manghfallog- 10
het i mino hiärta, tha gladha giordhe thin hogx-
swalilse mina sörghiande siäl Gregorius äpther
dröffwilsens byrdhe, tha mättar gudh mz hogx-
swalilsens hwgnat, bernardus, ä thäs mera war
dröffwilse ökias för cristo, thäs mera ympnoghas 15
i os hans hogxswalan, oc thy hwar en som wil
hogxswalas aff gudhi, hans siäl skal widherstyg-
gias her i wärlden hogxswalas, Oc sigher han
sidhan sakena, Memor fui dei et delectatus sum
etc Jak mintes a min gudh oc frögdadhes i mine 20
siäl, som dröffwilse ledh för min skuld, För thy
swa som gudh ey pinar tösswar ena syndh, ba-
dhe her oc i andre wärld, swa oc hogxswalar
han jnggen mz twägge handa hogxswalan, som
är badhe här i wärlden oc swa i himerike, för 25
thy som watnet oc eldhen kwnno ey samman
wara swa oc ey andeliken oc wärzlighen hogx-
swalan, Gregorius ffanyth oc til enkte dwxse är
wärdzliken hogxswalan, wtan thz som mere rä-
dandes, är eth stort hindher moth helsamlika 30
himerikis hogxswalan, Oc thy hwar en som wil

Bl. 141, r.
Sp. 1.

hogxswalas äwärdelika mz gudhi, han skal fly
 wärdzlika hogxswalan i tässó liffwē, Ey är thz
 wndher at wärdzlik hogxswalilse hindrar ande-
 lika hogxswalan, mädhan jämwäl the hālgasta
 5 appostoli, aff aldra hālgasta liffwerne, ey gatho
 hört allar begripit eth ordh aff sins kārasta mā-
 stara ihesu franfärdh allar oppfärdh til himbla,
 thy at the han jñnerlika ālskadho, för hwilkens
 skuld the oc allan wärdzliken hwgnat owerigiff-
 10 wit haffdho, hwat sagdhe then sötaste mästaren
 Nisi ego abiero etc, wtan iak ey lekamleka gaar
 fran idher, tha komber ey til idher hogxswala-
 ren som är then hālge ande, som han wille si-
 ghia, wtan i afflaten mik likamlika at ālska, tha
 15 faan i ey aff andelike hogxswalan, Oc thy sigher
 bernardus, kräseliken oc siālsyn är gudeliken
 hogxswalan, oc ey komber til hans som nakra
 andra ālskar, hwar före sigher psalmista, Min
 siāl widherstyggēs at hogxswalas i nakro andro,
 20 än i tik min herre gudh, Thenne är en godher
 oc kosteliken stekare, han gör alt swrt söth, Oc
 alt best lwstelikit, alt twnkt oc dröffweliket låat
 oc lidheliket, som han giordhe mwnkenom som
 för brödzsens groffheet wilde ryma clostrit, än
 25 tha han war wtkommen för porthen, oc haffde
 eth stykke brödh i barmen, som han wille sik
 til orsākt the sinom wenom, tha stodh för ho-
 nom bāste stekaren ihesus, oc sagdhe min bro-
 dher, thu som ey gither lidhit clostersens stranga
 30 liffwerne, tänk a hwat iak ledh för thina skuld,
 oc lät swa opp sins hālgasta sidho saar, som war
 alt blodogth oc sagdhe, stik her jn thz hardha

Sp. 2.

oc groffwa brödheth thu haffwer, thz oc alt annat som tik synes hart oc olidheliket i clostreno, skal tik wardha aldra sötast

Pistrinum est diuini panis refeccio Bakara huset är gudz sacramentes gudeliken anamilse, Thu 5 skalt wetha at trigehanda är siälenna brödh Som är panis lacrimarum Thz är taranna brödh, Panis verbi dei Gudz ordz brödh, Oc liffwandes brödh, som är gudz hālgaste likame, Aff thy försto som är taranna brödh, sigher psalmista 10 Mina tara waro mik brödh badhe dagha oc nätter, han sigher oc herra gudh mätta os mz taranna brödhe, thz är giff os sannan syndenna angher ¶ Aff thy andro brödheno som är gudz ordh i predikan oc the hālgē skriff, är skriff- 15 wat, Ey liffwer mannen widh ensampna brödhit, wtan widher hwart thz ordh som wtgaar aff gudz mwne, Augustinus, Swa som siālen är kropsens liiff, tho ey oppehaldher hon kroppen, wtan lekamleken maat, swa är gudh siälenna liiff, oc 20 tho ey widherqueker han siālena, wtan andelika fōdho, som āfw gudz ordh, Oc thy sagdhe siālfwer herran ihesus i lästenne, The ordh iak taladhe nw för idher the ārw andhe oc liiff, wtan andhan kan enkte liiffwa likamlika liiffwe Ey oc 25 wtan gudz lārdom andelika, aff the tridhi brödheno, som är wārdogaste gudhz likame, sigher war herre i lästenne Jak är thz liffwandes brödhit som nidher stegh aff himerike, psalmista Mannen aat ānglanna brödh, Thzta brödhit skul- 30 lum wi offta oc idkelika oc gudelika ātha oc

Bl. 141, v.
Sp. 1.

anama, för mangha handa nyttor oc gagn, wi
 ther aff haffwom, fförst at thz födher os oc wi-
 dherqweker, Sapiencie Mädh änglanna math fö-
 dher thu tith folk, Ambrosius, O aldra clarasta
 5 brödh haffwandis i tik alzskona lwstelikhet oc
 aldra smakilse söthelikhet, thu som os altidh
 mättar, oc aldrigh i tik wanzskas, allar nakra
 bristilse lidher Thzta brödhit wi takom i ande-
 liko altarens offre, wndherstar iak oc tror fulle-
 10 lika wara thz samma brödhet, som aff täs hälga
 andas handom bakadhes oc tilredhis, j iomffrwonna
 lifwe, oc mz pinilsens eeldhe bakadhes a kor-
 ssens wnghe, hwar tha ängla brödh wart manna
 brödh, oc siälennas koster, bernardus A altarens
 15 bordhe är gudh badhe mather oc mättare, gaffwa
 oc giffware, offret oc then sik siälffwan offrar,
 bryllop oc bryllops herre ¶ Annor dygdh i cri-
 sti sacramento, är at thz läker alla sotter, alz-
 mäktogher gudh skopp läkedomen aff iordhenne,
 20 thz är tok sin hälga likama aff iomffru maria,
 aff adam oppfödhe, huilken allan siälenna krank-
 dom läker Ambrosius cristi likame är os ande-
 liken läkedomber, huilken gudelika takin rensar
 oc läker, sik ödhmyuklika takande, Agustinus,
 25 O cristi likame mäktogaste läkedomber, allom
 fulla böther giffwandhe, oc alt högffardoght oc
 för bwlgith nidhertrystandhe, alt wanskeliket
 widherquekiande, alt onytta borth skärande, alt
 nytteliket bewarandhe, alla borttappadha nadher
 30 ather häntandhe, oc alt förwärrat oc fördärffwat
 ather bötandhe, cristi sacramentis brödh är hel-
 sosamliket sywkom, huilkit gudelika tara göra

Sp. 2.

ödmyukom aldra sötast, Tridhi dygdh är at
 cristi wärdogha sacrament förlather syndher, Som
 iohannes sagdhe see gudz lamb som borth tager
 wärl denna synder, Gregorius, Thzta offer löser
 the liffwande som ärw i syndhom, frälser the 5
 dödha som ärw i syndenna pinom Ambrosius,
 synden antiggia hon förlatz, allar giffs til, allar
 aff skrapas, hon förlatz om nadhena, hon giffs
 til om hälgasta cristi blodz sacramentum allar
 aff skrapas om gudelikan kärlek, Swa som thz 10
 som allastadz offras ower wärldena, är en leka-
 me, swa är oc allastadz eth offer cristi, han off-
 radhe eth sinne sik siälffwan a korsseno för alla,
 honom offrom wi oc nw alle gudhi fadhre, til
 aminnilse thäs hälgasta offers, som han sik siälff- 15
 wom offradhe til aminnilse thäs hälgasta offers,
 som han sik siälffwan offradhe för os alla, Ey
 offras han för nakor sin bristilse, wtan för wan
 läkedom, som daghlika syndom, Pascasius papa,
 Än tho alla syndher förlatas i döpilsen, togh 20
 likawäl atherbliffwer i syndogha likamenom syn-
 denna opphoffs smitta, aff huilke wi daghleka
 fallom, tho at enast i nadhelika syndher, wtan
 hwilka enghen dödheliken kan liffwä, hwar före
 offras cristus daghleka för os syndarom, at han 25
 som eth sinne dödhe för os allom, oc mz sinom
 dödth wan dödth nidhersloo, han mz sino dagh-
 liko offre förlathe oc aff skrape i os dödzens
 atherleffwor, J fiärdhe matto tilenar os thzta
 wärdogha sacramenthet siälffwom cristo, hylarius, 30
 Taghnom hans hälgasta likama, oc smakadho
 hans hälgasto blodhe, the nytta skeer os, at wi

Bl. 142, r.
Sp. 1.

i honom, oc han i os bliffwom Augustinus, Thzta
 wärdogasta sacramentum ower gar alla werdog-
 het, oc all wärdzliken sinne triggia lwndom, För
 thy then som offras är en mz fadhrenom i hy-
 5 merike, oc en mz prästenom som offrar, oc en
 mz them för hwilkom han offras, Oc thy swa
 som fadhren kan ey sik siälffwan borth wräka,
 swa oc ey sonen, som offras, oc ey then som
 offrar, för thy the ärw alle eth i guddomenom,
 10 huilken ey försmar ällar bort wräker thz hælga
 offret, Ey oc then för hwilkom thz wärdzskylle-
 lika offras Mykyt goth hörom wi i tässo capi-
 tulo, aff tässo wärdogasto sacramento os til
 siäla helso

15 **C**ellarium est donorum dei memoria cum gra-
 ciarum accione, källaren i andeliko clostre är
 gudz godhgärninga idkeliken aminnilse, mz jn-
 nerlike takkan oc tjänist, Til at jnnerlika takka
 gudhi, radher os the hælga skriff, appostolus J
 20 allom tinghom oc rwinom skulum wi takka gudhi
 J allom tima loffwa oc ära gudh, Psalmista, O
 min siäl thu skalt wälsighna gudh, oc loffwa i
 hwario eno rwme, bernardus, lär at ey wara
 seen älla lather at takka gudhi, lär oc synnerli-
 25 ka för hwaria ena gaffuo takka gudhi, Märk
 görleka hwan en rath för tik bärs antiggia i
 maat ällar dryk, oc laat enghen thera aff rānas
 gudhi, wtan wärdzskylloga tak oc syndherliket
 loff oc äro, Här bywdher hælga fadhren bernar-
 30 dus, at wi closterffolk skolwm meer akta, widh
 hwan rath os förebärs, hwat loff oc tak wi gö-

Sp. 2.

rom gudhi syndherlika för hwan therä, än then
 lustan oc sötman wi haffwom i hwars ens rätz
 twggan oc swälgan Takkanna ströma the skulw
 atherrinna til thz rwm ther the wtfflwtu, at the
 offta oc fflerom sinnom maghe flyta thz är alla 5
 tak oc äro skwlum wi honom ather gälla, aff
 hwilkom wi alt goth haffwom, Gregorius wärd-
 skyllokt är altidh takka gudhi, oc aldriqh afflata
 aff hans loff, för thy han aldriqh afflather aff
 sina wälgärdher, Agustinus hwat kwnnom wi 10
 bättre oc täkkare wändha i hoghenom, hwat
 bättre framföra mz mwnnenom, hwat hwgneli-
 kare skriffwa mz pännanom, än deo gracias, al-
 tidh sighia oc tänkkia, loff oc ära wari gudhi
 för alla sina wälgärdher, jnkte kan thy stäkkree 15
 sighias, jnkte täkkare höras, jnkte högelikare
 wndherstas oc enkte kan nyttelikare göras Thzta
 wiste wäl the wärdogha frwn jomffrw maria
 gudz modher, som wi läsom aff henne at hen-
 nas pläghsidher war thenna ordhen Deo gracias 20
 jdikelika haffwa i sin mwn, mz them helsade
 hon sina wener, oppa them lyktadhe oc hon all
 sin ordh oc talan, swa som mz them alla opp-
 wäkkiande til at loffwa gudh oc ära för alla
 nadher mz henne giordhe oc alle wärldenne ¶ J 25
 andre matto lokkar os oc manar at takka oc
 ära gudh then store skadhi wi ffam aff otäkke-
 likhetenne, at wi ey takkom gudhi som tilbör,
 Augustinus Thz gudh giffwer takkom, thz fran
 taker han otäkkom Gregorius, han är ey wär- 30
 dher at nakot faa, som otækker är aff fangnom
 nadhom oc gaffwom, Otykken är siälenna fian-

BL 142, v.
 Sp. 1.

dhe, helsonna owen, brännande wädher, bort-
 törkandhe nadhenna källo, miskwndenna dagh,
 mildhetzsens ströma, hwar osköniogheten är
 ther haffwer nadhen enkte rwm, Än psalmista
 5 han sigher, Gudz miskwndsamlikhet är ower alla
 hans gärnigga, Thy skolom oc wi särdeles göra
 honom gönst tak oc kärlek för hwaria ena hans
 syndherlika wälgärnigh, Oc sárdheles för iij
 som her äpther fölia ¶ The första är, at han os
 10 i wärldhenne warandhe, för än wi i closter kom-
 mom, aff manghom syndom gömde oc bewara-
 dhe, som bernardus sigher, hwilken ey seer thz
 8p. 2. oppenbarlika, at swa som iak föll i mangha syn-
 dher swa haffde iak oc fallit i flere oc groffware
 15 syndher, haffde ey alsmäktogx gudz mildhet mik
 aff them bewarat, Jak kännis oc sannelika kän-
 nis, haffde ey herran gudh mik hwlpit, min siäl
 haffde fallet i alla syndenna fylsko, Psalmista,
 haffde ey herran hwlpit mik, nästan haffdhe iak
 20 boeth i hälwithe, Oc thy hwar en som staar,
 han staar aff gudz nadhom, oc hwar en fallan-
 dhe kan ey siälffwer oppsta wtan honom, Annor
 gudz mildhet är, at han os syndara mildelika
 stwndar oc bidhar til bättringh, psalmista Hec
 25 fecisti et tacui, Tolka syndher giordhe thu syn-
 dare, oc iak tigdhe, bernardus Oc herra gudh
 iak syndadhe, oc thu lästz thz ey see allar we-
 tha, Jak ey atherhyölt aff syndomen, oc thu
 atherhyölt aff näfstenne, Jak framdrogh i lan-
 30 ghan tima mina wranghet, oc thu herra gudh
 framdrogh ower mik thina mildhet Tridhi är at
 han mildelika anamar syndaren til sik mz rät-

tom angher ather kommande, som fadhren bewiste i them osköniogha sonenom, som alt sith fädherne haffde skämelika förtärt, oc nödhgadis at ätha draff mz swinom i främmadha landde Swa gör hwar en syndare än nw her i främadha 5 wärlden, hwilkom mere lyster syndenna draff oc orenlikhet, än hymerikes fädhernis landhz osighelika kräselikhet, Tolka kallar gudh til sik igään sighiande til hwars ens syndara siäl, Thu haffwer hoor giorth mz manghom thinom älsko- 10 ghom, togh likkawäl kom ather til mik mz angher oc rättom skriftamalom, jak wil tik kärleka ather anama til mina kärasta brudh, hwilket han bewiste i the oppenbara syndherskonne mariam magdhalena, oc otalekom androm, ber- 15 nardus, Än tho thu syndade, oc mykyt goth föröglömdhe, oc rette gudz tolomodh til wredhe, tha likkawäl är han redhaboen at miskwnna, om thu wilt til honom ather wändha, oc wil hiölia ower alla thina syndher oc sänkia them i haff- 20 sens grwndh, Oc ey är nakot dwal mällan syndaren, syndena angrandhe, oc gudh hona förlostande, mällan then som grather, oc then som gratandhe bön hörer, för thy han är mildher oc miskwndhsamber ¶ Fiärdhe gudz mildhet är at 25 han giffwer nadhena framdeles atherhaldande aff syndenne, bernardus, största gudz mildhetz tekn är at ey manzsens krafftom tilliknande at aff kasta syndenna wk aff sinom halse, för thy then syndena gör han är syndenna träl, oc ey kan 30 han frälsas, wtan aff starkasta gudz handom, Otwakande är thz, at swa som iak fyöl i man-

Bl. 143, r.
Sp. 1.

gha oc groffua syndher, swa haffde iak oc fallet
 i mangha flere oc groffware syndher, haffde ey
 gudz milhetz handh mik atherhallet, Daudid si-
 gher thz samma, haffde ey gudh mik hwlpit,
 5 nalkan haffde min siäl boeth i hälffwitte för syn-
 denna groffhet skuld, Oc thy hwar en syndare,
 fran syndom wändher, standhe stadugher, oc
 wakte sik för atherfal i syndena oc all frestilse

Cellarius est elemosinarum largicio, källara
 10 swennen, ällar redho swennen, är kärleka skipta
 Sp. 2. almosor, ther til radher gudh siälffwer i the
 hälge läst, Gömen idhra almosor i fatika manna
 sköth, oc han skal bidhia til gudh för idher,
 waren iniskwnsamme, som idhar fadher i hime-
 15 rike är, giffwin oc idher skal giffwas, propheten,
 bryth them fatika tith brödh, tak then fatikka
 i tith hws, naar thu seer them nakna giff them
 klädhen oc försma ey han som är tith köt oc
 thin brodher, Crisostimus Almosan söndherlöser
 20 syndenna bandh, bort älter mörket, wtsläkker
 hälffwittes eeldh, dräper madhkana, wt körer
 thannanna gnislän, För henne oplathas himerikes
 porta, henne jngangande swa som mäktogh drot-
 nig, jngen wäktare, jngen porta hallare törs
 25 henne aat spöria, haa est thu ällar hwadhan,
 wtan alla himerikes borgara gaa gladhelika mo-
 the henne, Nw mädhan allom bywdhz at brytha
 sith brödh them fatikka, Tho byudz thzta en-
 kannelika, giffwin almoso them som handha-
 30 mällan haffwa ihesu cristi arff, thz är räntho oc
 oppehelle aff the hälga kyrkio, ällar i closter

aff gudz wena almoso, Oc thy bödh gudh sialff-
 wer petro, första kirkionna hirdha, thu skalt
 födha min faar, trem sinnom sagdhe han the
 ordhen til eth tekn, at han skulle födha gudz
 almogha treem lwndhom allar mz triggia handa 5
 födho, som är mz gudelikom bönom, mz goth
 aptherdöme, oc then fatikka mz lifsens bärghan,
 Än thy wär thz lydha ey alle ewangelio, hwat
 war herre bywdher, bernardus sigher The nakna
 ropa, the hwnroghe klagha ower the rika, tha 10
 wi fatighe twinggoms aff frost oc hwngher, hwat
 gören i mz swa mangha klädhe parom, swa ko-
 stelikom födhrom, alla idhra asa oc stängher
 hänghia fwlla mz owerflödoghom klädhom, aff
 os ränen i thz idher är til owerlöpes, oc wi fa- 15
 tighe gudz arffwingga förgams aff nödhenne, The
 rika finna nogh i huilko the lwstas, Än ey finna
 the fatighe i hwilko the magho oppehallas oc
 aff nödh räddas Appostolus, Then som til alta-
 ret tiänar, han skal oc födhas (aff) altarans rento, 20
 bernardus, Tilwñnes aff gudhi om thu skäleka
 tiänar altareno, at thu aff altareno skwli oppe-
 hallas, ey ther aff höggfärdandhes, ey ther aff
 skörleka, allar öffwerflödelika liffwa, Ey ridha
 mz förgyltom betzlom, Ey gaa mz gulslingadhom 25
 skiortom Ey byggia tik stoor oc kostelik pala-
 cia, Hwar före hwat hälstz thu aff altarans allar
 kyrkionna rentho tik samman sankar, ower thina
 skäleka födho oc matteliken klädhebonat, thz är
 ey tith, thz är rooff oc styldh Ambrosius, Om 30
 thu ey födher then fatikka tha dräper thu han,

Bl. 143, v.
Sp. i.

Sp. 2.

för thy lika stor syndh är aff androm röffwa
 thz han haffwer, allar them fatikka neka thz
 han widhertorff, Thz är hwngrogha manna ma-
 ther thu röther i owerlopp, nakwdha manna
 5 klädhe som thu i kistom läser, oc a stanghom
 hängher, Thz gul oc päningga thu läser i skri-
 nom, allar graffwer i iordhena är fatigha fangha
 atherlösilse, oc kranka widherquekilse, swa man-
 gha röffwar thu oc rärer, som thu matte hiälpa
 10 än thu wille, Ey är stor aatskilnadher, hwat thu
 siälffwer giffwer dödzsens saar thinom iämcristne,
 allar ey thz förtaker hwar thu förmath, för thy
 han dräper then hwngrogha, som ey hans hwn-
 gher wnsäther tha han täs förma, Än thy wär,
 15 Faa ärw the, som thenna ordh wilia sköta, allar
 akta, allar oc thz appostolus paulus sigher Tha
 wi haffwom wars kropps födho, oc klädhen til
 at hölia kroppen, lathom os ther at nöghia, oc
 alt thz ther ower är, thz tilbör fatighom, mz
 20 cristi blodhe atherlöstom, bernardus sigher aff
 skörom oc högfärdoghom klärkom, the latas
 wara cristi tiänara oc tho tiäna the anticristo,
 the gaa härleka prydhe, aff ihesu cristi arffwe,
 hwilkom the jnghen hedher göra, i lösom sidhom
 25 liknas the hörrom, i klädhebonadhenom skämde-
 gästom, konwgom oc riddarom i förgyltom betz-
 lom, skinandhe sadhlom oc sporom, oc gulslin-
 gadhom skiortom, i silff bullom, oc storom dryk-
 ke karom oc gestebudhum, oc langhom bordh-
 30 sätom, i tolko förtäris nw cristi arff oc kyrki-
 onna räntha, oc fatighe the swälta, huilkom thz
 tilhörer

Infirmaria est compassio, Sywka hwset är san
 warkwnnan ower annars ysäldh Appostolus huil-
 ken hälstz är sywker ällar dröffdher, swa at iak
 ey sywknar oc dröffwis mz honom, huilken war-
 dher skämdher oc iak ey brindher, oc radher 5
 han framdeles, hwar en aff idher bäri annars
 byrdhe, oc swa oppfyllen i gudz lagh, Til hwil-
 kit os oc manar natwrleken lagh, för thy som
 appostolus sigher, wi ärom alle samlimme til eth
 hwffudh som är cristus, hans lyner är hwar en 10
 cristen människia, oc swa ärom wi alle cristne
 en kropper, wndher hwffudhet som är ihesus
 cristus, i enne almennelike hälge kirkio, samman-
 bwndhne i enne tro, i eth hopp, i en kärlek, oc
 i enne nödzsens wndhsättnigh, at swa som om 15
 nakor lymer i likamenom lidher nakra nödh,
 alle andhre lymme samsörghia oc warkwnna ho-
 nom, Om öghonen ällar föthrena wardha för-
 lame, hwat ey wngeller thz oc sörghie aldher
 kroppen, swa skulum oc wi samsörgia, oc war- 20
 kwnna ower wan iämcristen i hwat hälzt nödh
 honom kan händha Oc samglädhias mz honom
 i hans wälfärdher, som appostolus radher, Glä-
 dhins mz the i glädhi ärw, oc sörghen mz them
 som sörghia, Tha wi swa görom offrom wi gu- 25
 dhi then tåkkasta smörilse, som maria magda-
 lena honom offradhe, mz huilkom hon smordhe
 allan hans likama Doctores the sighia, at maria
 magdalena offradhe triggia handa smörilse Först
 aff hiärtans angher, Annan aff andhans gudelik- 30
 het, Tridhi aff gerningenna mildhet, Första smö-

 Bl. 144, r.
 Sp. 1.

rilse war hwas oc sargadhe siälena i syndenna
 anghre, Then andre tempradhe oc linadhe wär-
 ken mz nadhenna hoppe, Then tridhi heladhe
 oc wärken borth kördhe, mz sannom gudz kär-
 5 leke, Then första smörilsen blandas aff syndenna
 aminnilse, oc gywtas oppa wars herra föther tha
 syndaren ligher för them oc tiggher hans mis-
 kwndh, Then andra blandas aff gudz godhgär-
 nigga idkeliken aminnilse, ther smör mannen mz
 10 cristi hwffudh, Then tridhi som är mildhetzsens
 smörilse, the smöria alla lymena, tha mannen
 sik förbarmar ower alla sins iämcristins ysäldh,
 tha smör han oc allan cristi likama, Aff thenna
 smörilse sigher bernardus Thenna tridhi smöril-
 15 sen ära helsam moth alla sotter, ower all annor
 smörilse oc läkedom, För thy hon ensammen
 aat räcker allom cristi licama, mz hwikom han
 smordhes döddher oc lifwandes, Twa likama haff-
 wer war herre ihesus cristus, En huilken han
 20 togh allar anamadhe aff iomffrunna lifwe, An-
 nan som är the hálga kirkia som ärw cristna
 manna siäla, oc thenna haffwer han kärare För
 huilkom han gaff then första likamen i dödden
 oc otaleka pinor nar han nelgdhes widh korsset,
 25 tilfögdhes ilgärningis mannom, oc mz smålekasta
 dödh dräpin

Infirmarius est paciencia, Tholomodhet ryktar
 the sywka, Sant tholomodh är en blidh oc si-
 gherliken lidilse alla genwärdogha tingha, som
 30 aff androm kwnno tilläggias, huilket os mykyt
 är nyttogth oc widhertorfftelikit, För thy som

appostolus sigher, Alle the som mildeligha wilia
 lifftwa i cristo, the skulu lidha mothegang ¶ Nw
 som gregorius sigher Then är sannelika twlughet
 som mz genwärdoghet twinghas oc tho ey bö-
 ghis allar brytz, aff sins hogx rätte stadughet, 5
 Tha wardher war fiande diäfflen rättelika wn-
 nen, nar war hogher i blandh hans frestilse ather
 hyöltz aff alle samtykkilse, oc aff allom likamans
 lustom, oc i blandh iämcristens orätta retilse
 hoghen gömes aff haat oc affwndh Oc i blandh 10
 nepsilse aff genkorran Särdeles stridh oc lidilse
 lidher människian aff diäfflenom, Särdeles aff si-
 nom iämcristne, oc särdeles aff gudhi, Oc för
 thy sigher gregorius, Marghahanda frestilse lidher
 rätwis människia i tässo lifftwe, aff diäfflenom 15
 idkeliken frestilse, hwilkom wi skolom manlika
 mothestaa, Thz wi lidhom aff warom jämcristna
 skolom wi manleka toola Än thz wi lidhom aff
 gudhi skwlom wi mz taak, oc wtan genkorran
 gladhelika lidha, Diäfflen frestar för thy idke- 20
 lika, at han os ledhe oc draghi i mothestandil-
 sens leedho, at wi om sidher i otholomode os
 nidherkasta i hans snaror, Än latzlikare winnom
 wi honom, än han os, om wi siälffwe wiliom,
 Som gregorius sigher, swa ömer oc wanmakto- 25
 gher är war owen dyäfflen, at han enghen för-
 maa owerwinna wtan then sik siälffwiliandes sik
 winna lather, Crissostimus, Stark oc owinneliken
 synes wara diäffwlsens föresaat, mz thz första,
 Än huilken hona manleka lidher, oc amothe ho- 30
 nom stridher, genstan swaknar hans makt, oc ä
 wardher han thäs ömare, hwru offtare han war-

Bl. 144, v
Sp. 1

Sp. 2.

dher owerwinnin, dyäfflsens frestilse ärw os nyt-
 togh i manghahanda matto, Först at han bewa-
 rar alla dygdher, oc alt thz goth är i warom
 siälom, Thy badh hälge propheten dauid, pröff-
 5 wa mik herra gudh, oc fresta mik, brän badhe
 mith hiarta oc mina ländher mz dröffwilsens
 eeldhe, huilket som gregorius sigher haffde pro-
 pheten jngaledhes sakt ällar bedz, om han haffde
 ey witit sik triffwas i dröffwilsom, Naar lastenar
 10 oc syndenar os fresta, tha stadhfästa the oc
 ödhmyuka i os siälennar dygdher, annars ware
 bättre jnga dygdher haffwa, än aff dygdhom
 högffårdhas, Oc thy sigher appostolus, Oppa thz
 at gudz oppenbarilse storhet mik ey ophöge i
 15 högffårdh, är mik giffwin aff gudhi diäffwlsens
 ängil til frestara, som är mins likamas genwär-
 dha, at han skwli mik kinhästa, ther ower si-
 gher gregorius, Naar wi frestoms jnnan til, Tha
 gör thz gudz mildelika föresyn i os, at wi ey
 20 skulum opphöias aff them dygdhom gudh haff-
 wer os giffwit, Tha bewaroms wi wäl jnnantil
 nar wi aff gudz tillathe lidhelika frestoms wtan-
 til, Nw aff warom eygnom syndom, oc nw aff
 annars oretha dröffwilsom Ey fwlkompnas ythra
 25 frestilsen, nar jndre stadugheten dragher opp-
 hoghen til gudhz, oc ey opphögia os the jndre
 tankana i högffårdhena, naar ytre frestilsen os
 ödhmukar, swa nymmom wi aff gudz tillathe, i
 jndre ganghneno hwat wi taghom aff gudhi, oc
 30 i ythre bristilsen hwat wi ärom siälffwe, J an-
 dre matto redha os frestilse äwerdelika krono,
 för thy swa optha wi staam mothe them, swa

offta winnom wi, oc swa offtha wi winnom, swa
 offta wi kronoms, Som iohannes sigher in apo-
 calipsi, them som winna sin frestilse, wil iak
 giffwa lifsens krono, bernardus, O hwat rätta
 oc lustelika ärw gudz doma, För thy then hög- 5
 ffärdogha hammar slagbaren som är diäffwllen,
 owetandhes smidhar han äwerdelika kronor, alla
 os frestande, oc wndher os alla fallande, för thy
 swa offta wi stam moth honom, swa offta win-
 nom wi honom, glädhiom änglana, oc ärom gudh 10
 huilken os hiälper at wi skolom winna, han bi-
 dhar swa länghe wi stridhom, han opplyfter os
 tha wi fallom, oc kronar tha wi winnom, J swa
 matto hwar en frestilse ällar genwärdha, hwat
 haldher hon komber aff gudhi, ällar aff warom 15
 jämcristne, är os marghfallelika nyttogh, Först
 at hon twinghar os at minnas oc tånkka a gudh,
 psalmista Naar han them drap oc plaghade i
 öknet, tha sökto the honom, Gregorius, Thy gör
 gudh her sinom wtwaldom wenom trangha wägha, 20
 at the ey her skulu lostas oc glöma äwerdeliken
 hymerikis lwsta, J andre matto ärw the eth al-
 dra wissasta gudz kärlekx tekn, Apocalipsis,
 Them iak älskar them nepser iak oc straffar,
 Appostolus, huilken är swa tåkker son at fadh- 25
 ren han ey näpser, Augustinus, Äst thu wndhan
 taghin aff dröffwilsens pinom, tha äst oc thu wt
 skuthin aff gudz barnom, Ey skwlum wi haffua
 wrankt hiärta, ällar barnaläthe, at nakor skuli
 sighia, Mera älskar min fadher min brodher än 30
 mik, honom lather han göra oc liffua, som han
 wil, ällar som honom tåkkes, än iak, om iak

Sp. 2.

röre mik aff eno rwme mothe hans willia, faar
 iak badhe hwgh oc slagh, Ey swa, thu skalt
 haldher glädhias wndher fadhersens näpst, för
 thy han ather haldher tik äwardeliket arff, Än
 5 them spar han her timelika, huilka han fördö-
 mer äwerdelika, Oc enghen plaghar gudh töss-
 war, badhe her hyzsek, wtwäl thy her plaghas
 tymelika, at han tik spari äwerdelika, Som iero-
 nimus sigher Hic seca hic vre etc O herra gudh
 10 her skär, her brän, at thu mik spar äwerdeligha,
 bernardus, Ey är wndher at herran gudh her pla-
 ghar sina söner, huilka han wtwäl til äwerdelika
 äronna arffwingha, Oc thy skal enghen rådhas
 at näffsas, wtan haldher at han ey miste thz
 15 äwigha arffwit, Gregorius, jätte ey gudh them
 arffwit som han her näpser, sannelika tha lårdhe
 han oc ey them som söner, wtan wtwroke fran
 sik om doma dagh, som främadha träla

Ambitus est quinque sensuum captiuacio Om-
 20 gangane i andeliko clostre är at styra oc ather-
 halla sin fäm sinne aff alle olofflike aakt oc
 gärnigh Först synena aff olofflike syn, jeronimus
 Mith ögha haffwer röffwat oc ränt mina siäl,
 Dödhen haffwer jngangit gönom war windöghon,
 25 som ärw öghonen, Thzta synneth haffdhe job
 fanghat oc atherhallit, som sagdhe, iak haffwer
 saat fridh minom öghom, at iak ey skuli tåkia
 oppa nakra jomffru allar qwinno, her ower si-
 gher glosa, Synenne äpther fölgher tanken, Tan-
 30 kanom lusten, lustanom samtykkylsen, samtykki-
 onne gärnigen, gerningenne wanin, wananom

Bl. 145, v.
 Sp. 1.

nödhen at mannen tha nödhgas at synda ower
sina makt, Nödhenne aptherfölgher wanhoppet,
wanhoppet awerdeliken fördömilse, See hwru dö-
dhen gaar gönom thin fönster som tilförandha
sagdhes, jeronimus, Skodha ey flatzlika qwinno 5
änlite, För thy bradhelika sändher hon i tik
dödzsens skoot Dominus in ewangelio, Hwar en
som skodhar quinno til at begära henne, han
haffwer nw hoor giorth i sino hiarta, her ower
sigher jeronimus, Swa grofflika syndar presten 10
ällar nwnnan, astwndande ällar wiliandes, som
lekmannen gärniggena fulkomnandhes, bernardus,
tagh bort fran ythra öghomen thz the lwstas
at see, oc aff siälenna öghom thz the måst äl-
ska, för thy enkte opptändhes swa snarleka som 15
älzskoghen, hältth jnnantil i resoghom männi-
skiom, Öronen skulu fanghas oc franwändas aff
alle onyttelike faffangha, oc syndelike talan, för
thy wi skulum göra räkenskap för gudz stran-
gha dom, aff hwario faffangha ordhe ¶ Fafänt 20
är hwart thz ordh som ey är til nytto, antiggia
honom som talar ällar them som ahöra, Särde-
les skal man öronnen göma för bakmaal oc bak-
dantan, För thy bernardus sigher, Thz öra som
gärna höre bakmaal, oc the twngha som gärna 25
talar, diäfflen sither i them, oc han regerar them
badha, jeronimus, Ey bör tik gärna höra an-
nars wanfrägdh i baktalan, För thy apther na-
twrleken laagh, lyster tik ey gärna thz höra om
tik aff androm Oc thy gyri enghen androm thz 30
han ey will lidha aff honom, Ower alt skulu
öronen atherhallas fran alle skänelike sköre oc

Sp. 2.

ohöffwidzlike talan, aldrigh lustas tith öra i na-
kre blyghelike allar skämelike talan, för thy
oblywgh talan hon smittar badhe människionna
hogh oc siäl, oc snarleka görs thz som gärna
5 höres, Mwnnen är oc atherhallande aff alle fa-
fånghe talan, för thy som war herre sigher in
ewangelio, wi skolum göra grannan räkenskap
aff hwario eno faffångho ordhe för hans stranga
dome, faffänkt är hwar thz ordh som engen
10 nytta allar gagn är, Item skal mwnnen ather-
hallas aff alt skualdher, thz köök oc löghe aff
komber, tolket i lekmanz mwne är stoor syndh,
Än i presta, mwnkka oc nwnno mwne är thz
gab oc gudz hädilse, som bernardus sigher, som
15 idkelika taka hälgan gudz likama, oc thy ärw
thera mwna wars herra graffwa, wee är then
oc wardher som smitta hans graffwa, thz är at
tagha hans hälga lekama i tolka orena mwna,
Item är mwnnen atherhallande aff alle lygn, an-
20 tiggia i kalze allar aff alffwara, För thy then
mwnnen som lywgher han dräper siälena, för
thy at lywgaren är diäffwlsens son, oc äpther-
föliare, huilken som först oppfan lyngnena, oc
thy kallas han oc är fadher til alla lyng Item
25 är mwnnen atherhallandes aff alle bakdantan,
som förra sagdhes, oc thy war budhit i gambla
tästamentet, thu skal ey banna then döffwa,
Glosa, han bannar then döffwa som bakdantar
oc förtalar then som ey är när stadder, bernar-
30 dus sigher, Sannelika bakdantarens twnga är
treäggjat swärdh, thy at hon dräper try i sän-
dher, badhe sik siälffwan, oc then a hörer, swa

31. 146. r.
Sp. 1.

oc then han skämer, belywgher allar wanfrägdhar,
 oc thy liknas bakdantarens oc ordhförarens twnga
 widh thz spywt, som wars herra ihesu likame
 gönom stak, oc söndher spleet a korseno, oc är
 the twngan wärre, för thy ihesu likame war tha 5
 dödher, Än en förbannat bakdantaras twngha
 dräper, aat skel oc söndher slither hans liffwand-
 es likama oc lymmer som ärw cristna männi-
 skior, hon är oc wärre än tornkronan allar spi-
 kana, huilka jwdhana jnfästo i ihesu cristi lika- 10
 ma, haffde ey herran ihesus mera älskat endrakt
 oc kärlek i tassom sinom likama som wi ärom,
 ey haffde han giffwit i dödhen sin hälga likama
 a korssens galgha, En förbannat twngha hon drä-
 per oc wtsläkker kärleken i allom them hena 15
 höra, oc ther ower iämwal alla them som thz
 förbannadha wanfrägdilsanna ordh allar lywdh
 sidhan tilföres, en är then som talar, oc eth or-
 dheth som framföres, Än thz ena ordhet i eno
 öghnabliki belibbar oc förgiffwer allas thera öron 20
 som a höra oc siälena dräper, thz är thz för-
 bannadha skatith som dauid propheten bidher
 sik bewaras före som flygher om daghana, oc
 iämwal wandrar om nätrena tha han soffwer som
 skämdher oc bakdantadher wardher, bernardus, 25
 hwat aat skilnadher är mällan bakdantaran oc
 then honom gärna hörer, kan iak ey sighia, wtan
 thz sigher iak för sanno, at diäffullen ägher oc
 regerar them badha, jeronimus, Om thu gladhe-
 lika hörer bakdantaran, tha giffwer thu honom 30
 ämpne, oc äggiar til syndenna, oc tik siälffwan
 bepliktar til pinona, Än om thu fra wändher

Sp. 2.

tik honom oc teer honom oblit änlete, tha lærer
 han mz skam thz ey tala som jnghen wil höra
 ¶ Hwru man skal styra oc atherhalla smaken,
 sigher agustinus, fastan oc matta i maath oc
 5 dryk, the rensa hoghen, opphögia sinnen, lika-
 men andanom, oc gör eth angrande hiärta, huil-
 ket gudh jngaledhes försmaar, aff tässo sinneno
 sagdhes ytherlikare tilförandha jn capitulo de
 temperancia scilicet jn refectorio ¶ Fänte sinnet
 10 som tactus, hannan, ällar hanternigh, hon är
 atherhallande oc styrande aff allo thy som blöth
 oc owerflödelikit är, badhe i gangh klädhom oc
 sängha klädhom, ware ey syndh i them, tha
 prisadhe ey herran gudh sanctum iohannem bap-
 15 tistam i sino hälgo ewangelio, aff klädhbonatz-
 sens stranghet, sigher herran gudh ther äpther
 mangha hans andra dygdher til jwdanna, hwat
 kommen i at sökia i iohanne, mannen i blöthom
 klädhom kläddan Ney sagdhe herran, the som
 20 blötlika klädhas finnas i konungha gardhom oc
 ey i öknom ällar i rättom clostrom

Bl. 146, v.
 8p. 1.

C
 Circuitor claustris est visitacio et frequens con-
 sideracio sui ipsius, Clostersens wäktare som
 gaar kring om clostrit, är at hwar söke oc id-
 25 kelika ransaki sik siälffwan, Ther aff sigher au-
 gustinus, Enkte är, huilket hwar en skal swa
 granlika tänkia oc offta som aat sin öghon, oc
 ey oppa sik siälffwan sätthia, läre kanna sik
 siälffwan, sik siälffwan ransaka, sik sökia, sik
 30 finna, oc hwat honom i sik mistäkkes thz aff
 skrap i oc dräpi, oc hwat honom tåkkes thz jn-

säti, thz plante Johannes crisostomus Naar thu
 tik läggher i thina sängh, oc är i thinne rolik-
 het, ath skildher fran allo banghe oc stim, tha
 för än thu sompnar, taak för tik thins samwitz
 book oc tänk a thina syndher, hwat hälst thu 5
 owerfarit oc syndat haffwer om daghen, badhe i
 tankom, ordhom oc gerniggom, bernardus, Gudz
 barn oc söner skulu granleka tilsee hwat them
 brister, hwru the batha oc framgaa i godho, oc
 i hwat stadh the see sik daglika synda, Akta 10
 cristen människia hwat thu gör thz görande är,
 oc förwara at thu i blandh thina godha gär-
 ningga ey blandhe nakra syndh, allar ondha gär-
 nigga, Om thu thz godha thu gör ffwlkompnar
 mz swa store gudelikhet som tilbör, Om thu an- 15
 nars goth swa älskar som tith eghit, oc swa
 straffar thina eygna laster swa som annars, allas
 tingas aakt oc atwakt skal aff tik siälffwom opp-
 börias, oc i tik siälffwom ändhas, för thy hon
 styrer thina begäran, hon näpser brothen, sam- 20
 man fögher sidhwäniona, tyktar liffwernet oc
 skikkar, rensar hoghen, oc a thz sista giffwer
 tik weth oc wiisdom, badhe andelika tingha oc
 werdzlika, Seneca, tik tilbör at ranzsaka tik siälff-
 wan, för än thu tilbindher tik at straffa nakon 25
 annan

Sp. 2.

Capitulum est rectitudo iusticie iudicare, cor-
 ripere, Capitulum är mz sanno rätwiso döma oc
 näpsa, Först sik oc sidhan andra, swa at hwar
 en godh closter människia all sin broth näpser 30
 oc styre siälffwer mz wärdzskylloghe plikt, Swa

- som paulus sigher, Dömom wi os siälffwe oc
 näffsom, tha wardhom wi ey dömdhe aff gudhi
 Annars skeer twärt amoth, at alt thz ondha wi
 förglömom oc ower seem, thz näpses oc rättes i
 5 hans stranga dome, i huilkom ey minzsta godh-
 gärningen bliffwer olönt, oc minzsta syndhen
 onepst, bernardus O hwat sääl domer är at man-
 nen dömer sik siälffwan, thy at han gömer oc
 höl mannen för gudz dome, oc thy wil iak mik
 10 siälffwer döma, än för honom som stranglika
 dömer, hwarfföre skal iak granleka ranssaka alla
 mina wägha, oc alla mina gärninga, at han som
 ranssakande är ierwsalem mz brännande lyktom,
 nakot i mik finna onepst oc oranzsakat, Än ey
 15 haffwer iak mik granleka ransakat, om iak ey ä
 nakot findher som bättras skal oc böthas, för
 thy rådhandes är domaren oc ranssakaren huil-
 ken siälffwer oc alle hans ämbetes män fulle
 ärw mz öghom badhe baak oc före, badhe wtan
 20 oc jnnan ¶ wee är mik tha alla mina syndher,
 gärninga oc minzsta tankana fölia mik för gudz
 dom, oc ropa ower mik hämpdh thy at iak ey
 ower them hämdes, Seneca, Thz mästa thu för-
 maat skalt thu tik siälffwan straffa, oc i allom
 25 thinom doom skalt thu först ower tik haffwa
 röghiarans allar aklagharans ämbethe, Sidhan
 ther näst domarens som döma oc näpsa skal
 hwaria syndh, oc yterst bidhiarens som bidher
 oc tiggher nadher aff gudhi, Agustinus, wi sku-
 30 lum nepsa, än först os siälffwa, thu wil nepsa
 thin brodher än thu brotliken är tik siälffwom
 näpst, oc thy näps först tik siälffwan, för thy

Bl. 147, r.
 8p. l.

skrefften sigher, hwar en rätwis rögher först sik
 siälffwan, glosa, Ther ower hwar en rätwis man,
 han först ransakar oc straffwar sik siälffwan, oc
 aff sik siälffwom lærer han mildelika andra nepsa,
 jn vitas patrum sagdhe en hälogher fadher, stör- 5
 sta dygdh i mwnkenom är altidh fresta sik siälff-
 wan, wilt thu herras ower andra lär wäl skikka
 thit eghit liffwerne, samman föghia thina sidher,
 tik siälffwan döma, tik först siälffwan röghia,
 offta fördöma, oc engaledhes onäpstan lata, för 10
 thy näpstlösan är glömskonna barn, owanans mo-
 dher, oblywghetenna rooth oc syndherna födher-
 ska, för thy näpstlösan födher diärffhetena, diärff-
 heten syndena, thy skal rätwisan sitia domen,
 för henne skal staa brotlika samwethet sik siälfft 15
 röghande, enghen dömer tik trolekare än thu,
 För thy tik älzskar enghen meer än thu siälff-
 wer, oc thy är tik enghen nämere, at förwärfua
 tik äwerdelika helso, än thu thins eyghens mo-
 dher son, som är hullast aat tik siälffwom 20

Sp

Visitacio est extremi jwdicii districta exanima-
 cio, wisitheran som biskoppen gör i clostreno,
 är ythersta domsens strangasta ransakan, aff huil-
 ke siälffwer wisitator sigher jn apocalipsi See
 iak komber snarleka, oc min atherlön ärw mz 25
 mik atherlöna hwariom enom äpther sinne för-
 skullan, judas in canonica sua, see herren kom-
 ber mz otalika tusanda hälgom mannom, at göra
 oc halla domen, Thenna wisiteran är rädheliken
 for iij tingh, Först för domarans grymhet, huil- 30
 ken oc mäst synes trem lwndhom som är i hans

änleth, i röstenne oc i gärningenne, J änletheno är
 han rådheliken, appocalipsis, hans öghon ärw swa
 som loghande eldher, oc aff hans mwnne wtgaar
 swärdh, hwast a badha sidhor, han är oc rådhe-
 5 liken i röstenne, hans läpa ärw fulla mz wredhe,
 oc hans twngha swa som eeldher, alt förnötan-
 dhe, han är oc rådheliken i gerningenne, för
 thy han spar tha enghom, ey sina kārasta söner
 som han kärleka atherlōste mz sino dyro blodhe,
 10 huilka han tha kastar i äwerdeliken eeldh, oc
 thy som skriffwas skal han komma til domen i
 rödhblodoghom klādhom, som han gik rōdher oc
 blodogher aldher til korsens galga, tha skal han
 oc the syndarom korsset, spywtet oc spikana
 15 som gönom stwngo hans lekama, at the ey sku-
 lw kwnna neka at han är ey thān samme som
 the drapo, Tha som gregorius sigher, wildhe
 hāldher syndaren tusandh faaldh äwerdelika brin-
 na i helwitis logha, än oppenbaras för wredha
 20 domarans änlete, Som job han sigher, hwar giff-
 wer mik thz, at thu gömde mik oc holde nidhre
 i hālwitte swa lānghe thin wredhe owerstodhe i
 tilkommandhe dome ¶ J andre matto är han
 rådheliken, för thy ther oppenbaras för allom
 25 allas wara syndher oc skam, propheten sigher,
 jak skal oppenbara thin blygelika tingh, ber-
 nardus, wee är mik wslom, naar then doma
 daghen komber oc the bōkerna öpnas, i hwil-
 kom alla mina tanka, astwndan oc gärninga,
 30 herranom när warandhe, wardha oppräknadha,
 Tercio är han rådheliken, För thy ther skulu
 dömas oc ransakas alla wara gärninga, badhe

Bl. 147, v.
Sp. 1.

ondha oc godha, i trigge handa matto, Först
om i them finz nakor skrymptan, Annantidh om
ther finz nakor bristilse, Tridhia tidh nakor rö-
rilse, Thy sigher ancelmus, mith liffwerne förfä-
rar mik, nar iak thz granleka ransakar, för thy 5
iak findher ther ä nakra bristilse, Oc thy om
ther finz nakor frukt allar nyttoghet hon är an-
tiggia skrympteliken allar ofulkomliken, allar
mz allo rwtin oc fördärffwat, swa at hon enga-
ledhes kan fullelika gudhi tåkkias, thy sagdhe 10
job, Jak blyghis alla mina gerninga, Agustinus
sigher om syndaren O thu syndare, törth oc wi-
sit trä, til enkte nyttokt, wtan wärdogth at ka-
stas i äwärdeliken eldh at brinna, hwat kant
thu swara i then stranga daghen tha som aff tik 15
kräffs jn til minzsta öghna bliket ¶ Aller then
time tik är förlänther at liffwa, ther skal dömas
hwat hälstz onyttoght oc faffänkt finz i allom
thinom forom, ordhom oc gärniggom, jn til yther-
sta oc minzsta tankan, hwilken thu ey giordhe 20
gudhi tåkkan ¶ Fiärdha tidh är the wisitacio
nadheliken, för thy ther rögher syndaren hwart
eth creatur, som salomon sigher, han hwässer
hwart eth creatur til at hämpnas ower synda-
ren, oc all wärlden skal stridha mothe honom, 25
johannes crisostimus J then daghen kwnnom wi
enkte swara nar badhe hymeldh oc iordh eldh
oc watn sol oc mane, dagh oc nath, oc ower
alt all wärlden, staa oc witna moth os, om wara
syndher ¶ Nw om the alle wildo tighia, togh 30
likka wäl alla wara tanka oc gärnigga, besyn-

Sp. 2.

Bl. 148, r.
Sp. 1.

- dherlika hwar widh sik, staa för war öghon, rö-
giande os för gudz stranga dome, bernardus
Tha finnas nogh mangh witne moth os synda-
rom, oc owerseddom allom androm gudz godh
5 gärniggom, kräffs aff os aldher thän mather wi
äthom, aldher then time wi liffwom, oc ower alt
kräffs aff os then himmelske fadhren sins sons
dyrasta blodh som han wt göth för syndenar,
tha skal sighias til honom, gör skäl oc rāken-
10 skap för tik, aff hwario, sigher bernardus, giff
swar aff allom natwrlikom gaffwom som thu
haffwer spilt oc onyttelika nytiat, aff alla nadher
som thu haffwer förtappat, aff allo wārdzliko
godho som thu illa affladhe oc wārre oc oskā-
15 leka förtārdhe, aff āronne i himerike, huilka thu
ey tik förwārwadhe ¶ Fāmratidh är hon rādhe-
liken, för thy ther är domaren wtan miskundh,
oc obögheliken, som salomon sigher, domarens
ilzska oc wredhe spar jnghom, i them daghenom,
20 oc jngens bön tagher han tha, för thy iomffru
maria, alla hālga āngla, oc alt hymerikes her-
skap kwnno tho ey rādā ällar frālsa en syn-
dara, som sik ey haffwer förlikat tilfōrānda, För
thy sigher jeronimus, Domodaxsens drōffwilse oc
25 syndaranna plaghor gitta ey seet, ällar lidhit,
sool ällar mana, stiārnor ällar nakor himeltekn,
wtan wndhan dragha sith sken oc clarhet, tha
hwarion syndara skal athergāllas āpther hans
förskullan, tha the skulu hōra then rādhelika
30 tordōnen Ite maledicti in ignem eternum, Gan-
ghen i förbannadhe i āwerdeliken eldh, O hwat
faa ordh, oc hwru mykyt onth them āptherfōl-

gher ¶ Först borth wräkilsen mz största wredhe
i thy ordheno jte, ganghen, Thz andra är äwer-
deliken förbannilse, Tridhi pinonnas olidheliken
beskhet i äwerdelikom eldhe ¶ Fiärdha pinon-
nas äwerdelikhet, Oc thz fämta olideliken diäff- 5
lanna grymhet, Tässom ordhom sagdhom, är
enkte dwal ällar frälse, wtan i eno ögno bliki
skilia hälga ängla fran godhom the ondha, oc
nidhersändha them i brännandhe hälwittes wgn
oc pinor, Tha nidherfara the i enom pwnkt til 10
äwerdelika ysäldh hwngher oc törst, som her
haffwa framlidhit sina dagha i kräselikhet oc
allom kropsens lusta, oc thy sigher bernardus
O käraste brödhher säthen then daghen för idher
öghon, oc hwat hälst her synes twnkt oc olidhe- 15
likit, thz lättnär alt samman, O sötaste ihesu
her giff nepstena, oc ther nadhena

Sp. 2.

Carcer est abissus infernalis, Proban ällar mör-
kestwffuan i andeliko clostre är hälffwittes dyw-
pastä kwla, hwar diäffla oc förbannadha siäla 20
skulu äwerdelika pinas, Apocalipsis, diäfflen wart
nidhersändher i kwlonä, i hwilka som job sigher,
är aldrih nakor hwila, oc aldrih nakot hopp
at tädhan frälsas, wtan wsla siälar som thz för-
skulla, skwlu ther äwerdelika pinas Oc är ther 25
syndenna pina äwerdeliken än tho at synden
war stakkot oc timeliken, fför mangha saker
skuld, fförst för thy at mannen syndar i sinne
äwighet, som är i allo sino liffwerne, thy skal
han äwerdelika pinas i gudz äwighet ¶ Annan- 30
tidh för thy at syndhen görs moth hans bodh,

Bl. 143, v.
Sp. 1.

som är äwärdeliken, thy skal oc syndarans pina
 wara äwärdeliken, ¶ Tridhia tidh thy at mannen
 owergeffwer oc förlather om syndena thz godha
 han skulle äwärdelika nywtha, oc wille gärna
 5 om han förmatte, äwärdelika i henne lustas, oc
 thy tilbör honom för thän ondha wilian oc lu-
 stan äwärdelika pinas ¶ Fiärdha tidh thy at
 fördömdha siäla ärw swa ilherdzska wordhna i
 ondho för än the skilias fran kroppen, at the
 10 aldrih kwnno ällar wilia nakon angher haffua
 för sina syndher, thy minskar gudh aldrih pi-
 nona som ther aff skriffwas Apocalipsi, The
 giordho aldrih nakra both, ällar bättring, för
 the ondha gärnigga J thenna probona, som är
 15 hälffwittes kula, ärw pinona omskifftelika För
 thy i enom eelle brindher annar mindhre oc an-
 nar mere, För thy her i warom eldhe brindher
 mindhre en skäff ällar lithen stikka, än en tiok-
 ker ällar stor stokker, ysaie, Ey är bortho i
 20 the äwärdelika fördömilsenne pinanna skikkan,
 ällar mattan, wtan hwar en skal ther pinas äp-
 ther sinne förskullan Gregorius, swa som i hym-
 melska fadhers hwse ärw mangh hwilo rwm,
 äpther dygdenna marghfalloghet, Swa oc i pi-
 25 nonna rwmom pinas hwar en äpther syndenna
 omskifftelikhet, hwariom enom lym i människi-
 onne bör besyndher pina äpther wranghetzsens
 matto, swa at i huilkom lym mannen mäst syn-
 dadhe, i honom skal han mäst brinna oc pinas,
 30 Oc thy är märkiandhe, at i kesarans laghom
 skriffwas nakra plagor oc plikther, mz hwilkom
 syndara oc ilgärniggis män her pliktas för the-

Sp. 2.

ras misgärnigga, i huilkom samma matto pliktas
 oc fördömdha människior i hälffwittes pinom,
 Tassa ärw the plaghor, Skadhi, häktilse, hwg,
 slagh, mörke, skam, blygdh, wtlägh, träldomer,
 oc dödhen, Första hälffwittes pina är skadhin, 5
 hwat är större skadhi, än at äwerdelika mista
 sin gudh oc skapara oc alt goth, allan lusta oc
 alt thz nakontidh kan astundas, mista mz honom,
 thzta mista the wsle, ey enast i sik siälffwm,
 wtan iämwäl i hoppet, at the aldrigh skulu 10
 hoppas thz ather faa Aff häktilsom sigx jn ewan-
 gelio, bindhen honom händher oc föther, oc ka-
 sten swa i ythra mörket, O människia brwka her
 thina händher oc alla lymmy til gudz loff oc
 tith eygith siäla gagn, at the ey swa wardha 15
 bundhna i dödhenom, oc kastadhe i äwerdeliket
 mörker, fran allo godho ¶ Aff hug oc slaghom
 skriffwar wise mannen, hälwittes hammarslaagh
 skal äwerdelika lywdha i hans öron, jeremias, han
 sammanfäster sina fangha mz järn, brännande 20
 spikom, oc samman hambradha mz glöiande ham-
 brom, at the aldrigh skuli at skilias i pinonne,
 huilke sik her illa samman bwndho i synden-
 ne, Augustinus ther ärw äwärdeligha bödhlar oc
 stupo greffwar, som aldrigh tröttas, oc aldrig 25
 dör han som pinas, Aff thy fiärdha som är mör-
 ker oc jndre angist, skriffuas appocalipsi, swa
 mykyt han sik äradhe oc prisadhe i wärlden-
 ne oc liffe i kräseliko liffwerne, swa mykyt giffwin
 honöm twangh oc sokkan, oc än mykyt meere 30
 som ther genstan äpther fölgher, blandhen honom
 twädubblat eeldh oc tiärw, för kräselika drykkia

Bl. 149, r.
Sp. 1.

oc rätter han ther haffde, oc alla hans ysäld
 gören honom twäffalla ¶ Fämte är jgnominia,
 skam oc wanskapilse, ysaias, theas änlete synas
 all brändh oc wanskapat, oc alla fördömda manna
 5 kroppa oppsta swa wsle wanskapadhe, swa ful-
 nadhe, at wsla siälen wildhe haldher ensam
 brinna äwardelika i hälwitte, än ather iföras oc
 tilföghias swa skämelikom säkke, Siätte är exi-
 lium, Äwerdeliket wtläghe, Matteus, kasten han
 10 i yttra mörket O hwat kastnigh är thzta, aff
 öwersta hymerike kastas nidherst i hälwittit, aff
 palacium i mörkastwffwna, aff paradysö i häl-
 wittet, oc aff hymerikes jnbyggjara wardha äwer-
 delika hälwittis träla, Sywndha är dödhen Mors
 15 secunda, annar oc äwerdeliken dödher, aff huil-
 kom gregorius sigher, Ther wardher wslom dö-
 dher, wtan dödh, Alla godha tingha äwerdeliken
 bristilse, oc alla ondha ympnilse, ther liffwer dö-
 dhen, oc ändhen altidh börias thy at han al-
 20 drigh taker ändha, The önska ther dödhen oc
 han flyr fran them, hwi swa, ther swarar agu-
 stinus til, thz är rät, at them som her byudz
 äwerdelikit liff, oc the wilia thz ey sköta, the
 skulu ther sökia dödhen, oc ey han finna, Thz
 25 attonda är seruitus, Thz är äwinneliken träldom-
 ber, Margalanda frw allar förstinna är lagdh
 wndher skuldh oc skat, Thz är swa wndherstan-
 dande, at hwar en cristen siäl atherlöst mz gudz
 sons wärdogha blodhe, oc mz thäs wärdhe wor-
 30 dhen hymerikes borgerska oc jnbyggirska, hwar
 swa mangh ärw palacia, oc konungx rike, som
 ther ärw wtwalda siäla, Thenna drotnighen oc

Sp. 2.

förstinnan, som är hwar en cristen siäl, tha hon dödelika synda gör hon sik til diäffwlsens skat-skyllersko oc äwigha trälirsko, til en äwighan trældom i hälffwittes pinor, hwar hon äwärdelika skal then wsla skatten wngälla oc betala, 5 än aldreggh afflatha at betala, För thy at syndenna skatter oc atherlön är äwärdeliken Aff tässo förskriffno skal märkias at i hälwitte ärw otaleka oc omskifftelika pinor, som är eldzsens hithi, frostsens gnizlan, Mörker röker, jndre ta- 10 rar oc sokkan i siälenne, grymmasta diäfflanna asyn oc kompaniskap, äwerdeliket ropp i pinonna beskhet, törster oc jndre wisnan, äwerdeliken hwngher, brännastens lokt, wärsta äwerdeliken oc dödheliken madker, gnagandhes samwitet, 15 boyor, häktilse, räddoghe, sorgh, skam oc blygdh, affwndh, wredhe, ilzska, bedröffuilse, gudz änletes äwerdelik mistilse, oc aldrigh hopp at haffwa til nakor frälsilse, aff huilkom pinom sanctus bernardus sigher, bättre är mik herre haffwa tik 20 mz mik i hälwittes eldhe, än wtan tik wara i himerike, Augustinus sigher thz samma, jak wil haldher äwerdelika wara i hälwete, oc see min gudh oc skapara, än wara mz honom i hyme-rike, oc honom ther ey see, Crisostimus, wt- 25 skywtas aff thy äwerdeliko godho, oc främmande wardha aff thy gudh haffwer reeth oc före seet sinom wtualdom wenom, Thz öker swa mykyt sörgh oc angist, at om oc aldrigh ware nakor mere pina, allar syndenna athergäldh, thz ware 30 nogh mykyt aff madhkenom som samwithet äwerdelika gnagher, Sigher ysaias, at thenna madh-

Bl. 149, v.
Sp. 1.

ken aldrig döör, O hwat allar huilken är thenna
 madhken, sigher bernardus, at han är en äwigh
 syndennas lusta awitilse oc straffelse, huilken
 sik swa jnfäster siälenne, at hon aldrih honom
 5 frii wardher, wtan äwerdelika gnagher oc awi-
 ther syndogth samwet, oc swa förlängher mz
 äweghe pino thz wsla äwerdelika liffuet, för thy
 allom är nogh witherliket at siälen är odödeli-
 ken, oc oändeliken, oc at hon aldrig kan wara
 10 wtan mine, allar aminnilse Än hwilket är thz
 minneth allar aff hwario, wtan aff syndh, blygdh
 oc skämelikom gärniggom, oc thy är thz alt illa
 loktande, hardelikast pinande wtbläst aff fafäng-
 hetenne, ryghelikit, kalt oc bedröfft, Oc mä-
 sp. 2. 15 dhan siälen är äwerdeliken, tha är syndogha
 siälenna gärnigga amine äwerdeliket, huilkit oc
 näst oc mäst awither oc äwerdelika pinar oc
 dröffwer siälena, Oc thzta wari nw nogh sakt
 aff the dröffwelike probonne som är hälffwittes
 20 dywpasta pwdz, Oc thy skal hwar en closter
 människia yw minz eth sinne hwan dagh gaa,
 skadha oc tänkia a thenna probona liffwandes,
 som dauid propheten sigher, Descendant in in-
 fernum viuentes Thz är ganghen nidher i häl-
 25 wetet liffwandes, mz största räddogha, oc för-
 warilse, at wi skulum ey tith gaa allar komma
 apther dödhen äwerdelika, Thzta beteknar os
 the ypna graffuen wi ganghom til daghlika ap-
 ther tercet, daglika betänkiande wan dödth, oc
 30 os förwarandhe, at wi ey skulum komma i för-
 dömsilsens proba, aff tässom madkenom läs i
 sancta mäktilda bok c ix quinte partis

Meatus educentes sordes claustris sunt contemptus mundi, wthwägana at borth föra oc wt-kasta trækken oc alla orenlikhet aff andeliko clostre, är at fullelika försma wärldena som all är fwl, falsk oc orenliken Bernardus, sannelika är 5 thenna wärlden försmaandhe som en pudz, som aldher trækker oc orenlikhet samman löper, som hälge appostolen paulus, Alt thz i wärldenne är försmadhe iak, oc hölt för fwlan tråk, för man-gahanda saker skuldh skal thenna wärldhen för-smas, först för thy, at hon är framfarleken, paulus, wärlden fram gaar oc förlidher, oc aller henna luste oc begärilse, Aller war time är ey mer än omfarande skugge, Gregorius, Thenna wärlden som wi hetelika älskom, flyr oc rymer 15 Bl. 150, r. Sp. 1. os, henne wndan löpandhe, äpther föliom wi, oc thy henne fallande fallom oc wi, tänkiom thy käre wener oc aktom sigher gregorius, at thz är enkte som timelika fframlidher, oc thz bewisar alla wärslika tingha ändhe, at the enkte 20 wara mädhan the jw skulu ändas, oc thy är all wärldenna ära swa som en bloma ällar blomster a markenne, i dagh är hon grön, blaa, brwn, ällar rödh, oc ganzska faghor oc lusteliken, i morghon tör, wisnat, oc snart rothnat mz allo, 25 Augustinus hwat högfärdhas thu människia liik höno, nw blomstrandes, äpther faa dagha tör oc wisen, All manzsens fäghrind, hedher, makt, waldh, starkhet, luste oc rikedom, oc hwat hälstz honom kan her lusta, är enkte wtan nidherfallande 30 blomster aff höno, bernardus, Släktena ärlekhet,

Sp. 2.

kroppanna reselikhet, lekamans wänleker, wng-
 domsens blomstrande aldher, Stora palacia, mangh
 hws, widha tompter, otalika haffuor Stoor waldh,
 högh ämbete, wärdzliken wisdomber, all tolken
 5 tingh ärw wärdzliken, oc thy älzskar wärldhen
 thz henne tilhöre, än hwru länghe älzskar hon
 them, Ey kan hon them älska allar ägha äwer-
 delika, som siälff är förgangliken, ey oc länghe,
 fför thy wärlden framlidher, oc aldher henna
 10 luste, än tik sändher hon för sik flathan oc be-
 gäkkadhan, thu säther tith hopp til henna, oc
 menar hona haffua i langan tima, som jnnan faa
 dagha haffwer ey tik siälffwan, wtan orma oc
 paddhor herras ower allan thin wänlek Crisso-
 15 stimus, hwat är all manzsens ära, han swarar oc
 sigher, swa som askaa, oc flygande mwldh för
 stormot wädher, röker, skugge, falnandhe oc ni-
 dherfallande löff, drömer, löst oc snart ändat
 äwentyr, lös wädherflagha, rinnande wathnens
 20 drwpi, oc hwat hälstz tolket kan tänkias, allar
 än ömare finnas, Seneca, hwar en som wil haffwa
 tryggelikhet, oc frälst lifff allar lifffwerne, han
 skal fly tässa wärldz widherlwdande smiker, i
 hwilko wsle dara begäkkas, tha wi hona haffwom
 25 oc haldom som tryggast slither hon oc slipper
 myth wtu handomen, Swa at ä thäs höghre na-
 kor haffwer opp kliffwit i henna hedher oc bäl-
 dhe, täs dywpare är nidherfallet, oc thy i wärld-
 denne opphöghias, är ey ophögias, wtan wade-
 30 ligha falla, thzta akta tho ey alle, J andre matto
 är wärlden försmaande, thy at hon är ful mz
 beskhet, Thzta lærer os mera hwgh oc slaggh,

sörgh oc dröffuilse, än ordh allar böker, fför thy salomon sigher, alt wärzliket löghe blandhas mz graat, oc aldra glädhinna ändhe för hindar ey sokkan, Bernardus, allas dröffuilses boot oc läkedomber är oppbörian til annat ärffwodhe, 5 För thy tässe wärz ära haffwer sanna hwashtet, oc falska frögdh, wissa sorgh, syndeliken lusta, hart ärwodhe, rädda hwilo, Fwl mz ysäld, oc toom aff allo godho, Thy sigher gregorius, See nw wisnadhe redho wärlden i sik siälffwe, oc 10 togh likka wäl grönskas hon aff idher, oc älskas i warom hiärtom, alla stadz är grather, alla wäghna ängxlan, a alla sidhor twinghar os be-dröffwilse, Fordhom drogh os oc hindrade wär-dhen fran gudhi, än nw är hon swa ful mz an- 15 gist oc alle genwärdho, at hon mz them twin-ghar os til gudh, aller wärzdsens luste, han idh-kas oc öwas i trem tinghom, Somlike sätia sina salikhet i rikedomom, Somlike i wärldzlikom he-dher, Oc somlike i store äro, hör hwat bernar- 20 dus sigher aff girwghom til godz oc rikedomom, thu löper til jndhiam, Mödher tik til etiopiam, kring om ffaar mangh haff, owerlöper flere wär-dzsens ändha, ther oppa, at thu maghe rikedomasamman sankas, thu rymer tith fädhernis landh, 25 owergiffwer thin eghen barn, förlather oc androm falkar thina hustru, oc allom thinom hemelikom wenom oc ärandhom owergiffnom, söker thu oc samman sankar annars godz, til hwars, wtan at skingra oc tappa, oc aff tappadho at dröffuas oc 30 sörghia, Tu samman sankar mangh godz, gul, päninga oc otalika haffwor oc weth ey hwem,

Bl. 150, v.
Sp. 1.

Sp. 2.

Somt maar oc madkom at slitha, somth tywffuom
 oc skalkom at bytha, somth eldhenom at för-
 tåra, somth watneno at nidhersänkia, somth rö-
 warom oc onyttoghom at illa förtåra, somth
 5 hörrom, at skämelika ther aff leffwa, see huilka
 ärffwingha thu tik sankar mz thino godzse, hwat
 atherlön tik wardher aff thino ärffwodhe, hwat
 frukt thu faar aff thinom swette, O aldra manna
 wslaste, sith i thino hwse, oc lät tik nöghia aat
 10 maat oc dryk, til thin wsla lekama, See thzta
 är nw rikedomana frukt oc atherlön ¶ Hör än
 aff wärdzlikom hedher oc storom oc höghom
 ämbethom, Thu är giordher härtoghe, slaghin
 til riddara, wtualdher til greffwa, ophögdher til
 15 konungh, hwat hiälper tik alt thzta, nw första
 miste thu tik siälffwan ällar tith frälse, nw be-
 bant thu tik til annars träl, nw miste thu alla
 thina rolikhet oc hwilo, Alla wäghna tilflycta,
 annars manz ärande, andra manna omsörgher, oc
 20 i blandh tolka widhermödhö, tolka orolikhet
 laatz thu oc skrymtar tik haffwa glat hiärta ¶
 Hwat kan nakor hedher wara wtan sörgh, Na-
 kot herradöme wtan dröffwilse, Nakot högth
 wald wtan högffärdh, ney sannelika, alt tolket
 25 är största ysäldh, hwat skal man sighia aff
 wärdzlike äro, söker thu hona, tha strör thu
 affwndenna sädh, för alla the tik förra älskadhe,
 Thu oppbläses aff högffärdennas andha, oc mi-
 ster alla the dygdher thu älskadhe tilföranda,
 30 För thy som gäffwast skee, wärdzliken hedher
 omwändhe godha sidher, Alla samman sankka
 sik til at bakdanta tik, hwässa sina twngher til

at banna, oc ey äst thu swa kloker, ey swa mäk-
 togher, at thu kant wndhan komma thenna träl-
 dom, See swa som sina födzsles nytto oc gangn
 oc sins dyra blodz wärdh oc atherlön, Os bidhar
 oc thän hälge ande, För thy han är then äwighe
 kärleken, oc the omälelika wälwiliogheten, i hwil-
 kom wi ärom föresedde oc beskärade aff äwer-
 deliko, Oc ey skal nagher then omtwäka thz han
 ey wili fulkompna sina beskäran, Thz tridhi som
 skuli oppwäckia war astwndilse, är the osighe- 10
 lika äran, som os är redh oc loffwat, huilken
 som paulus sigher owergaar all sinnen oc all
 wndherstandilse, oc wtan twäkan mykylt meer
 owergaar hon alt maal oc alla talan, För thy
 thz jnghom är giffwit fullelika at smaka, ällar 15
 wndhersta, them kan oc enghen fullelika aff si-
 ghia, oc thy alt hwat hälzst nakor twnga kan
 ther aff sighia, thz är ey meer liknande widh
 sannindena än en minzste drwpi moth alt haff-
 wet, ällar eth sädhes korn moth helan drossan 20
 ällar laaren, Oc för thy then som opprykter wart
 jn til tridhia hymelen sanctus paulus, oc hördhe
 ther the wndherlika tingh, om hwilken jnghe
 människio är loffwat tala, jnkte annat fördhe han
 os tädhan nidher wtan thz som öghat aldrigh 25
 sagh, öra aldrigh hörde, oc aldrigh kwnne nakot
 hiarta begripa thz som gudh haffwer them reeth
 som honom älzka, Hälgra manna atherlön är
 swa stoor, at the aldrigh kwnno mättas, swa
 mykyn at the aldrigh räknas, swa ympnogh, at 30
 the aldrigh ändhas, oc swa dyrr at the aldrigh
 skattas, oc thy swa som före sagdhes, swa som

Bl. 151, r.
Sp. 1.

Sp. 2.

syndara oc orätwise i tilkommande dome alla
wāghna trānghias oc dröffwas, swa twārth a
moth rätwise i the āwigha āronne alla wāghna
haffua frögdh, āro oc glādhi, the glādhias owan
5 sik aff gudz clarasta asyn, nidhan sik aff hy-
melsens oc andra creatura fāghrindh, jnnan sik
aff siälennas oc likamans ārilse, oc ythre om
sik aff hālga āngla oc alla hālga manna aldra
sälasta sālskapi, oc ower alt thzta, aff the osi-
10 gherlika oc obegripelika widherliknande oc aldra
sötasta gudz änletes asyn, för thy sigher ber-
nardus, wi skulum han see, trem lundhom, oc
swa honom āwerdelika nythia, seandhe han i
allom creaturum, haffwande han i os siälffwom,
15 oc thz som ower alt gaar at wi skulum, maghom
oc wārdoghe wardhom, see, skadha oc wndher-
sta the hālga oc obegripelika treffalloghetena,
swa som hon är, ögha at ögha, wtan alt mör-
ker oc widherliknilse, För thy sonen han bewi-
20 sar os sik siälffwan, som han os sik siälffwer
loffuadhe, ey nw i trālsens hampn oc liknilse,
wtan i guddomsens ārlekasta warilse, han bewi-
sar os oc framdelis fadhren oc thān hālga anda,
wtan hwilkas syn han ey fulkompnadhe sina
25 lyffte, oc engaledhes oppfylte ällar mättadhe
wara astwndan, För thy han siälffwer sagdhe,
Thz är āwerdeliket liiff, at i skulin wndhersta
fadhren sannan gudh, oc thān han wt.sāndhe
ihesum cristum, oc wtan alla twākan mz them
30 badhom then hālge ande, oc thy är thz āwerde-
liket oc fulbordheliket liiff at wi skulum oc ma-
ghom see oc wndherstaa the obegripelika treffal-

loghetena mz fadhrenom, sonenom oc swa them
 hálga anda, allaledhes swa som han i sik är, oc
 ey swa som han nw är i os, allar androm crea-
 turum, oc aff the synnene oppwäckias oc opp-
 fyllas all war jndhre oc andelika synnen mz en 5
 osigheliken lusta För thy tha wardher siälffwer
 gudh warom ôghom clarasta oc lyusasta spegil,
 ôromen aldra lustelikasta harppa, smakenom ho-
 nogher, loktenne sötasta balsamus, oc hanni-
 genne lenasta blomster, Aff thenne synenne si- 10
 gher gregorius, ängla oc hálge män, the see clar-
 leka gudh, oc seandhe hetelika astwnda, oc al-
 drigh mättas aff the sälaste synenne, bernardus,
 the glädhin är san oc fulkomliken, som wi faam
 aff the synnene tha wi seem skapparens alla tin- 15
 gas huilka os jnghen kan fran taka, huilka all
 annor glädhi widherliknat är haldher sörgh än
 glädhi, all söthet är beskhet, all fäghrindh ful-
 het, oc alt annat hwat hälzt lusta kan, allar a-
 stwndas, är faffänt, oc thy sigher anselmus, wak- 20
 na opp min siäl, oc opplys alla thina wndher-
 standilse, tänk oc akta hwilket allar hwru stoort
 är thz godha som i sik jnnelykker alla godha
 tingha frögdhelika summo, See thenne är ioa-
 chims äplegardher, huilken swsanna idhkelika 25
 sökte, joachim är swa mykyt som preparacio,
 tilredilse, oc beteknar herran gudh, som os haff-
 wer til reth hymerikes kräselikhether, Swsanna
 wtttydhes graciam adepta, the som haffwer fan-
 git nadhena, ther hwar en cristen siäl, oc be- 30
 syndherlika hwars clostermänniskios siäl, huilken
 idkelika oc daghlika skulde wistas, gaa oc spad-

Sp. 2.

zcera i thenna äpplegardhen, ymsom om tänkk-
 iandhe hálga manna gládher oc ära, oc til them
 astwnda oc lánkta aff allo hiárta, swa som san-
 ctus paulus giordhe, oc radher at göra sighian-
 5 des All war omgángilse är i hymerike mz gu-
 delikom tankkom, lánktan oc astwndan, hwar en
 som sith liffwerne swa ey ställer, oc tiith ey
 dagleka lánktar, han komber oc aldrih tiith,
 Ther är goth wara fför thy ther är helbrigdha
 10 wtan allan krankdom, wngdom wtan älle, Matte
 wtan ledho, ffrälse wtan tråldom, fåghrindh oc
 wänleker wtan lythe, odödhelikhet wtan lidilse,
 ympnoghet wtan bristilse, Fridher wtan dröff-
 wilse, tryghet wtan räddogha, wisdomber wtan
 15 fawidzsko, gládhi wtan sörgh, oc äro äwerde-
 lika wtan ändha O hwat ärleka saghwr gaa aff
 tik thu gudz stadher, Alle the i tik boo, ärw i
 störste frögdh oc äwighe sálikhet, hwilke äpther
 tassa wárdz dröffuilse wñne os gudh alzmákto-
 20 gher

Bl. 152, r.
 Sp. 1.

Mvrus cingens claustrum est perseuerancia,
 cum jugi studio perficiendi, Mwren som andeli-
 kit closter jnnelykker, är eth äwikt oc stadelik-
 et framhaldh i godho, är en stadugh bliffwilse
 25 i allo jn til ändhan, huilken skáleka widherlik-
 nas mwre, för thy swa som alt thz jñnan en
 starkan mwr är, gömes oc bewaras, är trygth i
 godho frälse, Swa gömer oc bewarar alla dyg-
 dher eth stadhugh framhald i företakno godho,
 30 oc thy sigher agustinus, fframhaldhet i godho är
 en stor gudz gaffua För thy hon gömer oc be-

warar alla andra gaffwor, Oc thenna är henna första nyttoghet, The andra at alt hart oc olidheliket gör hon sōth oc lusteliket, som bernardus sigher, Tha en bögyunnar at gaa w mörkeno oc i lywset, oc aff lathinne i ärwodhet, synes 5 honom thz twnkt oc främmandhe, som han ny-lekan begynnar, Än nar han framhaldher oc byriar widher wānias, tha afftaker wanen wansamlikhetena, oc findher han thz wara sōth oc lusteliket, som förra syntes twnkt oc wanzsam- 10 liket, Swa är sannelika i andeliko oc renliffwes liffwerne, thz synes fförst mykyt twnkt oc obärleket, än tha man tröstelika begynnar, synes thz oc finz ey swa twnkt, i framhalleno wardher thz lät oc bärleket, aff wananom oc idkanen war- 15 dher thz sōth oc lusteliket, Tridhi framhalzsens nyttoghet är, at thz enkte atherleffwer ofulbordhat, allar offulkomnat, som seneca sigher, jnkte är thz som enträttan oc idken gārigh ey owerwindher, hwarföre sem klenar, oc jāmwal 20 wngha qwinnor, oc ämwäl gambla qwinnor, gaa, wandhra oc fulkomna langha oc wansamleka pilagrimis resor, oc watnet som naturleka är blōth oc aldra lättast, mz idkeliket affal gnagher oc gröper harda stena oc bārgh, ey mz maktenne, 25 wtan mz framhalzsens jdkan oc idhkelikhet, The fiärdha nyttelikheten är, För thy hon är the som ensammen oppbär allan sigher oc faar allas lön, Appostolus, Manghe löpa om wädhet, än en then främste oppbär wädzsens lön, bernardus, 30 Perseuerancia är en besyndherlighen, öffwersta

Sp. 2.

konungsens dotter, för thy hon ensammen kronas, hon är oc aldra dygdanna ändhe oc fulkompan, johannes in apocalipsi, waar troen jn-til dödhen sigher gudh oc iak skal giffwa tik
 5 liffsens krono, Som han wilde sighia, annars wardher thu ey krönther, wtan thu framhaldher i företakno godho liffwerne jn til dödhen, För thy ey then som goth begynnar, wtan then i thy framhaldher han wardher frälster, Ey är
 10 dygdheliket at oppböria nakot goth wtan fulkomppna oc framhalla, Thy manar os appostolus, Swa löpen brödher at i fulkompanen idhart lop, fför thy fanyttelika löper han, än tha at mykyt snarlika, som tröttes oc afflather för än han
 15 komber til malät, Gregorius, ffanyttelika görs nakot goth, allar begynnas, om thz owergifts för skålekan ändha, bernardus, hwat gagnar cristum aptherfölia, om ey händher honom fulfölia, Thz är fulllelika aptherffölia jn til dödhen, thy sät
 20 thu malet thino lwpi ther som cristus satte sino, huilken war lydogher jn til dödhen, oc thy är han siälffwer aldra godha gärninga sigher oc atherlön, Ey är han hälogher som goth gör, wtan then som i godho wtan atherwändho fram-
 25 haldher, bernardus sigher, thu math sighia mz dauid prophetan Min bristilse allar wanskilse haffwa thin öghon seet, som han wilde sighia, Thu herra seer oc weth at iak gärna mera goth giordhe oc wilde om iak förmatte, oc sigher
 30 dauid framdeles, oc i thina book skulu alla jn-skriffuas, huilke ey lathe allar faffanghe ärw, allar oc til ryggia gangande, oc afflata aff go-

Bl. 162, v.
Sp. 1.

dho, wtan the som i thy framhalla, oc the ärw
 thy wär ganzska faa, oc thy sigher än dauid,
 Daghana the ökias oc jnghe finnas fulbordha i
 them, Aff them som langleka framhalla oc ä
 ökya sik i godho, sigher bernardus, i them win- 5
 dher hoghen aarataleth, oc tha kroppen han
 kolnar, brindher än i hiärtano hälogh astwndan,
 lidhamothen tröttas, än starker andhe händher
 fram otrötter, oc ey känner kroppsens krank-
 domer redhaboen andhe, Thzta ordhet ludher 10
 oppa the som gamble ärw wordhne, oc trötte
 wndher gudz wky, hwilke ey mykyt fförmagha
 mz kroppenom, togh hetelika brinna mz wilianom
 oc hälge astwndan, oc ther aat lather sik gudh
 nöghia, San oc fulbordhen dygdh hon taker al- 15
 dhrigh ändha, Aktar enghen tima, hwar en rät-
 wis, han haffwer aldrioh nogh brukat, han al-
 dreggh sigher nw är nogh wtan altidh törsther
 oc altidh hwnghrar mere rättwisa, Swa at om
 han jämwäl äwerdelika förmatte at lifftwa, altidh 20
 wille han swa mykyt han förmatte, yw meer oc
 meer rättwisare wardha, fför thy hwar en rättwis,
 han ey städher allar stadhgar sik gudhi til thiä-
 nist, til dagha taal allar ara, som leghodrän-
 ghen städher sik sinom hosbondha, wtan äwigh 25
 lön hwilka skal äwigh tjänist förskulla Oc war-
 dher at tolken äwigher rättwisonna törster för-
 skullar äwerdelika mätte, oc kan skee at han
 jnnan stakkot ändhas, togh räknas han langher
 oc äwigher, för dygdhenna äwigha förskullan, 30
 fför thy ther anampmar gudh godhan wilia för
 langha dygdelika gärnig Oc thy skal hwar en

Sp. 2.

gudz wen, oc besyndherlika closter människia,
idhkelika sik öwa, ökia oc framdragha i dyg-
dhenne idkan, gör hon thz ey tha gaar hon
ather oc til ryggia, för thy mannen bliffwer al-
5 drigh i enom stadgha

Custodes sunt angeli, häloghe ängla the göma
oc bewara allæ them som i clostreno gudelika
oc skåleka liffwa, aff theras gömo oc wårn oc
jämwal tiänist, til os syndara sigher appostolus,
10 hälge ängla the ärw alle tiänist aktoghe anda,
sändhe them til tiänist som skulw ärffwa hel-
sonna arff, Ther ower sigher crisostimus, Aktom
kåra wener wan stora hedher oc åro, at siälffwer
gudh sändher sina ängla til os swa som til sina
15 kårasta wener, Oc ån tho at mykyt aat skil
mållan them oc os, Oc ey thås mindhra, at wi
årom otåkke oc oskønoghe, badhe them oc wa-
rom gudhi, som them wtsändher, Tho löpa the
idhkelika mållan os oc honom, at fulkomna
20 theras åmbete oc astwndan, som är at förwårffwa
oc fråmia wara helso, Oc thy är märkiandhe at
hälga ängla haffwa triggia handa idkan oc åm-
bethe om os syndara, oc för wara siåla helso,
Thz första at the os göma oc bewara swa län-
25 ghe wi leffwom, Thz andra at the alla wara bö-
ner oc godhgårnigga offra oc bewisa gudhi, Thz
tridhia at the os dödha föra til hymerikes, Aff
thy första sigher jeronimus, Stoor oc högh är
siålenna wårdoghet, at hwar en thera fran sin
30 födzlo dagh haffwer en besyndherliken ångil, sik
tilskikkadhan aff gudhi til wårn oc gömo, som

Bl. 153, r.
Sp. 1.

ysaias propheta sigher O iherusalem, ower thina
 mura haffwer iak saat mina gömara, iherusalem
 wt tydhes ffridzsens syn, oc teknar hwaria ena
 cristna siäl, som i fridhlike endräkt skal see oc
 skodha sin gudh oc skapara, oc aldrioh honom 5
 fran sik mz nakra syndhenna stym ällar buldher
 driffwa, här ower sigher bernardus, Mildher oc
 wälwiliogher är thu herra gudh, som ey lather
 tik nöghia aat the flatha mwra, som wi os kringh
 om byggiom, wtan jänwäl ower likamlika wak- 10
 tara oc wärnara säther thu oc skikkar thina häl-
 gha ängla, Aff thy andhro sagdhe gudz ängil til
 tobiam prophetan, tha thu badh thina böner mz
 tharom tha offradhe iak them minom herra oc
 gudhi, her märk människia, at jnnerleka thara oc 15
 gudelika böner ärw som thwa systra, aff huil-
 kom en thera wtan the andra kan ey wäl truff-
 was ällar byggia, Aff them budhbärara oc gö-
 mara sigher bernardus, O hwat troen brudha
 swen är gudz ängil, oc hwldher bodhbärare, mäl- 20
 lan brudhgomman siälffwan oc brudhena, som är
 hwar en cristen siäl hwilken wäl kwnnogher är
 bäggias theras kärleka länktan, oc fryktar ey
 ällar rädhes, Ey oc söker sith loff ällar ära, wtan
 sins herras, löper oc bär budhen mällan älska- 25
 rens oc hans kära, hennas böner offrandes oc
 hans nadher atherförandhe, henne oppwäkkian-
 des oe han blidhkande Oc stwndhom, än togh
 siällan komber them til hoppa, antighia han ni-
 dhergangandhes til henna, ällar hona opplyfftan- 30
 des til honom, oc thy sigher dauid Angelis suis
 deus mandauit, Gudh haffwer om tik budhit si-

Sp. 2.

Bl. 153. v.
Sp. 1.

nom hālgom ānglom at the skulu tik gōma i
 allom thinom wāghom, her ower sīgher bernar-
 dus, O hwat wōrdho skulle thenna ordhen tik
 mǎnniskia tilfōra, gudelikhetena ōkia oc trōstena
 5 tillāggia, wōrdhena fōr nārwarilse, gudelikhetena
 fōr wālwilian oc trōstena fōr gōmona, hwat sku-
 lum wi rādhas wndher tolkom gōmarōm stadde,
 huilken jnghen kan owerwinna, jnghen swika,
 omōgheliket ār them nakon swika, the ārw os
 10 trone, the ārw wisaste, the ārw mz alzmāktogha
 herranom aldzmāktoghe, hwem skulum wi rā-
 dhas, fōliom them oc tilludhom them, oc wār-
 noms thy wi oc wārioms mz himerikes gudz
 wārn oc beskerman, Aff thy tridhio, at the i
 15 dōdhen fōra wara siāla til hymerikes skriffwar
 sanctus lucas, At lazarus dōdher fōrdhes aff hāl-
 gom ānglom i abrahams skōt, Ey widherstygdhos
 the hantera oc fōra āpther dōdhen the hālga
 siālana til hymerikes, huilka her liffuandes the
 20 kārleka tiāntho, hwilkom then wsle rike fradzsa-
 ren nekadhe smwlonar wndhan bordheno, Oc
 ligger han nw āwerdelika iordadher i hāluitte, i
 āwerdelikom badhe hwngre oc tōrste, huilkens
 hwnda waro honom miskundhsamare, y thy at
 25 the kranka lazari saar slekte oc lakte, huilkom
 han wsaal brōdhsinwlur nekadhe, Aff hālga āng-
 la akt oc kārleka gōmo til mǎnniskion sīgher
 bernardus, O wildhe nakor opplyfta sin ōghon,
 oc see oc akta mz huat idhn, oc hwru gladelika
 30 hālga āngla staa oc wistas i blandh them som
 gudz loff gudelika sywngha, tilstaa os i warom
 bōnom, owersta os tha wi soffwom oc os huilom

Sp. 2.

oc rykta os oc främia warth bästa i allom wa-
 rom ärandom oc nödhtorfftom, the kända älska
 oc samman glädhias i allo godho, mz them som
 the göma, witandhes at the skulu wnfa mz them
 äwerdelika helsonna arff, them störkiande, lä- 5
 rande, wäriande, oc som sagdhes i allom widher-
 torfftom föreseandhe för thy the see oc wetha
 at theas kāraste herre oc skapare cristus ihe-
 sus älskar os, oc ä thās nāmbre hwar thera boor
 honom som är sialffwer kärleken thās mera opp- 10
 tändhas the til at os älska, oc thy sigher ber-
 nardus O käre brödher, haffwom wara ffulla
 tröst til hālga āngla, oc i hwario nödh, hwar en
 kalle oc rope til sin eyghen āngil, hwilkom som
 dauid sigher, Gudh haffwer budhit oc befält om 15
 os at the skulu os göma oc bewara i allom wa-
 rom wāghom oc ārandhom, Oc thy görom oc wi
 them hedher oc āra, oc alt thz them tākt oc
 lywfft är, i allom warom wāghom, ārleka oc
 höffwidzlika os ställande oc regerande i allom 20
 stadhom oc rwmom, mādhan wi withom them os
 allastadz när stadda wara, Som bernardus sigher,
 j hwarie wraa, i huario rwme gör hedher oc wör-
 dho thinom hālga āngle, Oc see til at thu enkte
 göri för hans ōghom som tik altidh see oc ska- 25
 dha, huilket thu ey wille āllar dirffdhes göra i
 mine närwaru, Sigher bernardus, theas nadh oc
 hyllest skulwm wi os förwārffua mz hālogho oc
 godho liffwerne, oc högelikast os ther före wakta,
 at wi them ey rethom til wredhe, āllar mz na- 30
 kre skāmelike gārigh āllar dōdhelike syndh fran
 os driffwom, at wi i tāsso syndeliko oc wārdz-

 Bl. 154,
 Sp. 1.

lika liffwerne maghom aff them regeras, styras
 oc i allo godho styrkkias, Oc i dödzsens stwndh
 om thera hálga oc hwgnelika närwarilse aff diäff-
 wlsens onzsko oc försatho frälsas, oc aff them
 5 i äwerdelika hymerikes glädhi jnledhas, huilket
 os allom samnan miskundhsamlika wñne war
 millaste skapare oc frälssare ihesus cristus, hwil-
 kom mz fadhrenom oc them hálga anda wari
 loff hedher oc ära nw oc äfförwtan ändha Amen

10 Vetandhe är at thenna föreskriffna book,
 som kallas claustrum anime, omwändhes aff
 latino oc oppa swänzsko i nadhendals clo-
 ster, Anno domini Mcdlxxx, aff brodher jöns
 budda, ällar räk, oc lyktadhes oppa sancte
 15 marthe virginis dagh, Huilka book war kära
 modher abbatissa syster margith claffwssa
 dotter lät affskriffwa mz flere hans böker, hiit
 kommo, at hon skulle jnkomma i nakra con-
 uentz book som nw är, gudhi til hedhers oc
 20 idher allom til andeliken lärdom

FÖRMANELSEBREF

TILL

SYSTRARNA I VADSTENA KLOSTER

AF

JOHANNES MATTHAEL.

Epistola som fadher her ioghan matei screff
Systromen siista sin til rättillsse bidhen for
hanom

Bl. 111, v.
Sp. 1.

Kära frw abbatissa priorissa oc alla wnga oc
aldre, mina älskelika oc andelika dötter i gudhi, 5
jak skriffwar idher nw til sista sin, oc sista breff
som kallas Epistola a latino til rättilse, at ware
nakot förswmat oppa mina wägnä i ämbetom,
allar wtan ämbetom, matte mz tässo närwaran-
des epistola opfyllas oc bättras mz godhom för- 10
manilsom, Jak hoppas thzta skal wara latom sy-
strom til nytto oc triffnom systrom til enghen
twnga, iak tror oc at engen syster är, the ey
wil nw manas til thz bästa, oc för thy radher
os appostolen sighiandes, sen nw äro helsonna 15
daga i huilkom wi maghom förwärffwa os aff
lösn aff syndh oc pino, Görom wi ey thz tha
äghom wi thz göra i skärslo eeldz pino, ther är
daghen längher än eth aar, Som skriffwat är,
Jak gaff tik en dagh för eth aar, än tha at thu 20
glömde han, oc .wanwördadhe han, som then
giordhe som sagdhe i pinonne, iak tror at iak
haffwer här warit meer än eth aar, oc war ey

8p. 2.

- än hans kroppor kommen til graffwa, Thz första
 iak radher tik kára andelik dotter, thz är at thu
 tänk altidh, hwar före thu äst kommen, som är
 at thiåna gudhi som tik ey at enast skapat
 5 haffwer som annor creatur, wtan oc pryt tik mz
 wndherstandit, kwngörande tik thz mz frit wel-
 kor, giordhe tik til ena fru ower alla wärldenna
 creatur, giordhe tik sik sialffwom lika, anama-
 dhe til sik thina oc mandoms natwr, lårdhe tik
 10 mz ordhom oc äptthedömom, atherlöste tik mz
 sino dyro blodhe aff äwerdelikom dödh, sin hálga
 anda jngöt i tik, gaff tik sin hálga likama til
 kost oc andelika födho, oc bar idkelika dagh oc
 nat omsorgh för tik som modher för barne,
 15 Tässen samme war herre bödh israelz sönom dra-
 gha til minnes then daghen som han ledhe them
 aff egipto lande, os til liknilse, Daghen wi wt
 ledhoms aff egipto, är godher wili, som ledhe
 os aff wärldenne, then äghom wi altidh a min-
 20 nas, oc aldrig glöma, then brännande kärlek
 ther wi haffdom i them daghenom til renliffwet
 oc clostrit, Oc görom som then giordhe, första
 daghen han kom i clostrit gik han til en háló-
 gan man om radh, sigiande, hwru skal iak leffwa
 25 i clostreno, han swaradhe, see til hwilken thu
 wast första daghen, thz är akta thin stadga hwil-
 ken han war i förstone, swa wari oc hwan
 daghen oc om han war äpther reglonne ¶ För-
 sta daghen wast thu rådhy blywg, oc allom ödh-
 30 mywk, bögdhe tith huffudh nidh oc thin öghon
 oc sagdhe tik wara ena stora syndersko Twlog i
 allom genwärdoghom tingom, oc gat wäl lidhit

Bl. 112, r.
8p. 1.

straff oc awitilse, än nw haffwer thu bögh wtaff
 thy, swa som orädh oc oblywgh oc ey swa ödh-
 myuk oc lydogh allar twlugh som thu wast i
 förstone, swa at nar nakor komber gör allar
 sigher mothe tik mz minzsta awitilsom, tha räk- 5
 ker thu opp tith hwffwdh, seer opp mz thin
 öghon, kinxar mz thin hals, ringher tith anlete,
 kröker thina näsar, skiffter thin hy, nw rödh nw
 blek, bither thina tändher, bither thina läpa, kny-
 ther thina näffa, oc sigher Jak takkar gudhi, 10
 at iak haffwer hwarke stwltit allar lwgit etc, Oc
 böriar swa eth qwat kiff mz edhom oc bannom
 swäriandes om gudh, maria oc all hälgon, oc
 bannar lektom oc lärdom, mwnkom oc prestom,
 oc skriffa fadhromen, enghom wndan taknom, 15
 qwinnom oc mannom, wngom oc gamblom allom
 them som haffwa takit fran tik allar talat oc
 sakt mothe tik ¶ Ey enast dirffwes thu banna
 människiom wtan oc androm gudz creaturum,
 som är kattom, hwndom, foghlom oc loppom, 20
 än kwnno loppor tala, tha awitto the tik sighian-
 dis, hwi bannar thu os sigiandis wi ärom tith
 foster, oc thu äst war foster modher, foster fa-
 dher, foster syster, foster brodher, wermibus job
 syöttonde capitulo, hwar glosa sigher, at loppor 25
 oc andra madka haffwa skylskapp mz os, som
 bärn mz modher, oc tha thu räkna thina släkt
 dyra, tha glöm ekki at räkna loppor i blandh
 mz i släktena, Än wänt tik aff slikom lösom
 bannom, swa framt at thu bliffwer ey widh thz 30
 äwerdelika, Item första daghen wast thu swa
 gran om all thin ting, at thu wille enkte haffua,

Sp. 2.

wtan fatikdomen som reglan bywdher, än nw
 äst thu rik wordhen, som synes i manghom dy-
 rom tingom, Bokom psaltarom, bandhom kniff-
 wom oc twa prouento kannom oc androm sli-
 5 kom tingom, moth reglonna radhe som sigher,
 bättra är mine haffwa än mera widhertörffua, än
 finz nakot när tik owerflödhis, thz skel snarleka
 fran tik, oc sammwledh thz affläxse är, Thz
 skriffwas at en syster fik stort pwrgatorium, thy
 10 at hon glömdhe giffwa sina afflexse sokka wi-
 dhertorfftoghom, Item hwru gran thu wast om
 tith loff, swa at thu wilde enkte göra, wtan mz
 förmanzsens loff oc witu, än nw kant thu swa
 fara mz thy at hon faar hwarket seet allar wi-
 15 tit thz, ther lägher thu tik win om, oc mäst tha
 thu förstar at hon ey maa allar wil giffua loff,
 Sidhan bär thu widh om loffuet när priorissam,
 oc findher thu ekki henne tha bär thu widh
 om thz samma när äldre systrom, sigiandis giff
 20 mik loff til nakot lithet iak tok jn, än togh thz
 finz stort wara, thz loffwet dogher lithet allar
 enkte, Ther näst bär thu widh när skreffto fa-
 dhrenom om loff, huilken ey haffwer makt loff
 giffwa moth reglonne, wtan swa ware, at thz
 25 lydher til sacramenten, än thu bär tik aat som
 then giordhe som gik til scrifftafadhren om loff,
 at han matte hängia opp en man som stwlit
 haffde, scriffto fadhren swaradhe, giffwa loff at
 hängia nakon, thz gaar minom prest för när, än
 30 waret giort, oc strök sik twärt ower halsbastet
 sit, tha matte thu bedhas radh aff mik, Swa gaar
 thz tik om hans loff thy han är ekki satter til

Bl. 112, v.
 Sp. 1.

at loffwa i oppenbarom tingom, mäst mädhan
 förmännene ärw tilstädhes, män sidhan thz är
 giort oloffwat, tha är han satter til at afflösa,
 Item hwru gran thu wast om thina tysto, thu
 wille ey tala, wtan thu wast aatspordh oc tha 5
 mz faam ordhom, oc hyölt jnne ordhen sparleka,
 som stibordet watnet i qwärnenne, än nw haff-
 wer thu takit fra stibordit, oc strömar wt hwart
 thz ordh wti tik är, som watn i forsen, än iak
 radher tik at thu gör som then ordhfulle wnge 10
 mannen giordhe, som gik til en aff fadhrena i
 öknenne, sigiandis, hälge fadher hwat giffwin i
 mik til radha, iak är mykyt talariffwer oc mangh
 talogher, han swarade thu skalt göra som then
 girughe gör, han radher sik en treköpadhan pwnggh, 15
 at nakor bedhes aff honom pänig, strax känner
 han oppa then första knöpan, om han är wäl
 tilköpadher, oc swa then andra oc tridhia, sigi-
 andis til biddaren, Tro thu at iak skal giffwa
 allom pänig som bedhas etc Swa skalt thu wara 20
 nogha om thina tysto, som han om sin pänig,
 Oc nar nakor syster komber til tik apther colla-
 cionem som wil allar begärar swar aff tik sigian-
 dis carissima soror, ämbrat skalt thu tilköpa thin
 mwn mz tre knöpa, som är twa läpar, oc tan 25
 för twngo, oc tha annar dagher, stadh oc time
 komber at thu tala maa, tha sigh henne som
 tala wille i otimom, Tror thu syster at iak giffwa
 skal allom swar som komma i otima oc sighia
 carissima soror, thu skalt ey tro thz, tha rakte 30
 mik aat etc Item hwru gran thu wast om thina
 wt syn, än nw seer thu gönom hwaria spryngio,

Sp. 2.

fästade tith öga som tik tåkkes, som sancti
 cosmi oc damiani syster giordhe, thy fik hon
 flere dagha i purgatorio Arsenius i vitas patrum,
 wart wt kalladher aff sinom cella, hiölt sina ärm
 5 för ögonen, wart aat spordher hwi han swa giordhe,
 han swaradhe thy thz alt syndh man
 seer i tilfällom, Thy radher os agustinus i re-
 glonne, ä yw sparlekare wi wt sem ä yw wis-
 lekare, Item hwru gran thu wast om thin tima,
 10 thu wille ey wara faafångh, oc ey finnas wtan
 syslo, än nw lather thu timan gaa onyttelika oc
 talar, delar oc ropar, oc gör thz syndeliket är,
 Thy faar tik gaa som them gik som illa stwde-
 rat haffde i stwdio, Tha the skullo heem fara,
 15 tha räkna the hwru länge the haffwa warit i
 stwdio, oc hwru mykyt the haffwa förtärth, ba-
 dhe i päningom oc swa i timanom, Oc finna the
 at mykyt förtärt är i badhom them, oc lithet
 wnnit oc förwärfwat i konstenne, oc böria swa
 20 til at giffwa sik oc söria oc grata, sigiandes widh
 sik siälffwa, iak maa wäl söria oc grata at (iak)
 haffwer warit i studio i pariis, thy at iak haff-
 wer enkte thz som parisa klärka bör haffwa,
 hwarken är iak baklarius, mästare licenciatus,
 25 ällar doctor, oc snarast sakt, skämelika förtärt
 min tima oc päninga, iak wiste än wägha til
 päninga, än til timans oppfwlnat synes engen
 radh, hwilket mik trägar swa länge iak liffwer,
 Thy swara appostolen tässom mannom sighian-
 30 dis äpther tolken langan tima matten i haffwa
 warit mästara som föresakt är baccalarii oc docto-
 res, än i aktadhen thz lithet, thy nödgens i

Bl. 113, r.
 Sp. 1.

ather böria oppa nyo a b c d, oc swa gramati-
 cam etc, Swa faa os gaa somlikom, som ärom i
 renliffweno oc i clostreno, nar wi räknom aat
 hwru länge wi haffwom warit i clostreno, oc
 hwru manga brasser oc silff skedher wi förtärt 5
 haffwom etc, Oc hwat främian wi ther aff haff-
 wom, allar häloghet, Tha wi rät sem til tha är
 lithet batat, allar wnnit, fram för thz bordhe
 sik, J förstonne warom wi sannelika häloge, som
 biskoppen witnar, sigiande abbatisse oc confes- 10
 sore, her antwardhar iak tik ena häloga brudh
 etc än nw finz enghen dygdhen, oc liten allar
 enghen hälogheten, Thy nödhgas thu ather bö-
 ria oppa nyo som wnggh syster thy at hon är
 hälog som bewist är, Oc böria oppa scriptama- 15
 lom, thy at the hialpa mäst til häloghet, Thu
 sigher tik swa haffwa giort, huilket iak oc til-
 staar, än tha atherbliffwer tik en räddoghe oc
 fare, at thz är ekki dotter swa trykt som tik
 tykker, swa tykte thz oc apostlenom paulo som 20
 sagdhe, enkte weth iak i mino samwiti thz syndh
 är, än ey är iak för thy rätwis giordher, hwat
 är her til görandes, her til swarar petrus de ta-
 rantasia sigiandhes, naar en människia lägher sik
 win om at göra alt thz til henna staar, som then 25
 gör som sither oppa sith lifff, om han kan ekki
 göra rättan räkenkap, tha lägher han sik alla
 win om at han matte finna oppa hwru thz är
 rättelika räknat, Swa skalt thu göra, höra läsas
 bordhläsnig oc predikan, oc swa hoppas til gudh 30
 at thu findher oppa allar at gudh tee tik thina

Sp. 2.

syndher, allar at gudh sändher tik nakon som
 tik sigher thina syndher, som han giordhe enom
 brodher, sändhe sancta birgitto til hans i sit
 ytersta sigiandes See til at thu äst wäl skreffta-
 5 dher, han swarade, ey weth iak rättare, hon
 sagdhe see til mz hwat akt thu gaff tik jn i
 clostret Tha brast han i at grata sigiandes nw
 weth iak at thu äst mik sändh aff gudhi, som
 minner mik oppa thzta som skriffuas i fiärdhe
 10 bokenne reuelacionum cxciij cappitulo, Item teer
 gudh sinom wenom i thz ytersta om nakor synd
 är glömdh, som skriffwat staar i tridia bokenne
 dyalogorum, at en brodher badh gudh jnnerleka
 thz han ey skulle döo i nakre dödlike syndh,
 15 strax kom en oc hwiskade i hans öra ena syndh,
 som han aldrig haffde skriffat, loffwade gudh
 för thz, oc scriptadhe sik för sinom förman som
 när stodh, oc ändadhe sith liffwerne i store gu-
 delikhet, O filia naar wi swa görom, som nw
 20 föresakt är, tha är thz omögheliket at wi kwn-
 nom döo i dödlike syndh, Thy sigher sanctus
 iohannes ewangelista nar wart samwet thz awi-
 ther os ekki för nakra syndh, tha maghom wi
 trösta til gudz, at wi faam thz wi bedhoms som
 25 är synda förlatilse, ther näst haff fridh mz pre-
 latom, ey dantande them, oc ey gärna höra
 dantan om them, thy at gudh enkannelika plik-
 tar tässa syndh, som skriffwat staar, at en per-
 sona i eth closter haffde til sidz at skiffta mangh
 30 ordh oc hardh mz förmannenom, oc sagdhe ey
 mea culpa, som henne äpther reglonne bordhe,
 kommo diäfflana aat henne än för än hon kom

Bl. 113, v.
 Sp. 1.

til cellan, oc bardho henne mz storöm tiokkom
 risom oc käppom, som ther lagho allom til sy-
 nes oc klädde sik aff, oc loot allom see hwat
 hänt war, kännandes sina culpam, nw bardh,
 huilket hon wille ey göra obardh, Thy göre pre- 5
 laten äpther sancti agustini radhe, ther han si-
 gher i reglonne til prelaten, disciplinam libens
 habeat, Thz är at prelaten haffwi gärna neff-
 stena, at ey skuli diäffwllen näffsa som sakt är,
 Gör prelaten ekki thzta, tha haffwer han ällar 10
 hon stora syndh, skam oc skadha, som then fa-
 dher ostyrokt barn haffwer thy at näffser thz
 ey, Item näffser ey prelaten tha hämnes gudh
 ower han, badhe nw oc framdeles, som skriffwas
 aff ely, i första konunga bokenne, han hörde wäl 15
 klagha maal om sina söner, hwru godha qwin-
 nor haffdo enghen fridh för them hwarken i mön-
 streno, ällar annar stadz, oc hwru the toko kö-
 tit mz iärn kroka tregadda wtu kätlenom som
 han södh, moth laghen, oc näffste them ey, wtan 20
 smekte them sighiandis, käre söner hwat är thz
 iak höre om idher, gören ekki swa, oc läth them
 gaa onäffsta, som han saat som bäst bar han
 atheraffwogher aff sätit störtande sin hals i tw,
 oc dömdes til äwogho pino, än haffde han näffst 25
 them, tha haffde han friat sik, Item hon som
 syndar faar storan skadha som är andelik blin-
 dhe, thy at hon tror, at äpther thz at ther gaar
 enghen näffst äpther menar thz at thz är ekki
 illa giort, ällar oc swa giort at ther ligher ey 30
 stor makt oppa, Item hon faar storan skadha,
 thz är syndenna myklikhet Thy nar synden ekki

Sp. 2.

Bl. 114, r.
Sp. 1.

näffses, tha ökes hon, Item hon faar storan skada,
 thy naar synden ekki näffses, tha ökes fördö-
 milsen, Item all samqwämden faar skadha om
 synden näffses ey, som eth skabbot faar gör ska-
 5 dha androm farom, wtan thz förtax, swa sker
 thz i tässo, Item förswmen ekki thzta göra för
 än i sompnen, waknen i oc thz är ekki giort,
 tha gaar alla hälgona fölie fran idher, hwat är
 her til görande, wtan görom som the som wan-
 10 dra, rakar thz sik swa at the försoffwa sik, oc
 föliet thera gaar fran them, Tha the thz för-
 nymma, swa myklo hastelikare skynda the sik
 äpther them, som the haffua sik försoffwit, at
 the maghin samman komma mz glädhi, Oc tha
 15 the see wara kommo, ökes thera glädhi, oc swa
 myklo meer omhoxsanen war om os, i ware
 franwaru, oc wi gladdoms thy at wi haffwom
 fwnnit them som wi barom storan affsaknat före,
 The sighia os hwat gudh giordhe mz them, wi
 20 säiom them hwat os hände i wäghenom, ey wtan
 stora glädhi som aldrig kan fullsighias, Item ra-
 dher os petrus blesensis jn eppistolis suis, at wi
 hallom os widh reglona meer än mz pawa breff-
 wom, Thy haffwom wi M pawa breff liggiande i
 25 archenne, oc ekki reglo hald, the kwnno lithet
 allar enkte hiälpa os, thy hallen reglona i allom
 sinom pwnctom, tha är gudz nadh mz os, Skriff-
 wat i wart closter wastena arom äpther gudz
 byrdh Mv^e oc a xv areno

UNDERVISNING
FÖR
SKRIFTEFÄDER

AF
ANTONINUS
ERKEBISKOP I FLORENS.

En wärdogher kännefadher kalladher antho-
 ninus fordhom ärchebiskopp i florencia dik-
 tadhe ena bok som kallas tractatus de in-
 struccione simplicium confessorum Thz är
 en lärdom enfalloghom skreffta fadhrom, äl- 5
 lar the människiom i renliffwe sik wilia skriffta,
 Oc näst för ytersta i samme bokenne rörer
 för nämpdhe doctor nakra puncta som röra
 oppa closter folk oc theras syndher i tässe
 matto pater noster 10

Bl. 114, r.
Sp. 1.

Sp. 2.

Först är om nakor persona köpthe sin jngangh
 i clostret mz förordh ällar förlagh i sinne pro-
 uento, swa at honom ällar henne ey tilstädz jn-
 komma i clostrit, för än swadana päninga summa
 skuli wtgiffwas, äpther förmanzsens förlag, Oc 15
 är thzta dödhelik syndh a badha sidhor, theras
 som jntakas oc thera som jntaka, Thy at thz är
 symonia, thz är andeliket köp, som likamleka
 gaffwo, Oc äpther andelika rätten skulw swa
 jntakna personor wtlätas aff clostrit, wtan at bi- 20
 skoppen dispensera mz them i tässe saak, Är oc
 swa at nakot closter är alzstingx fatikt, tha maa

prelathen wtan synd föreläggia prouentona, at
 personan ey jngange oppa sin skadha swältan-
 des sik i hæl, för closters fatikdom skuld, än är
 clostrit ympnugt i sinne rænto, tha är ekki loffle-
 5 ket före läggia prowentona ¶ Annat är om na-
 kor persona jngaar i clostrit ekki mz rætte akt,
 som är at tiæna gudhi enfallelika, oc halla thz
 reglan byudher, wtan hældher för læti skuld, ey
 wiliandes ærffwodha oc lidha wærlzlika twang,
 10 Ällar oc för thy at hennas förældra satto henne
 til closters moth hennas wilia, oc än tho at för-
 ældrana illa giordho likkawæl skal personan swa
 nödhgat omskiffa sina aakt, fulkomlika wiliæn-
 dhes bliffwa i clostrit oc gudhi tiæna mz reglon-
 15 nas gömö, oc tha bliffwer hon tryg i sit samwet
 oc gudhi tæk ¶ Tridhi at the som samtykkia, at
 clostirs rætta æghadela orættelika bort ga oc för-
 faras ¶ Fiærdhe the som dölia sin laglika förfal
 ällar hindher mz witu som är lönliken sywk-
 20 domber, ällar giort lyffte i annan orden, ällar
 troloffnadher, ällar bwndhi til annan stadga, plik-
 tog i gæl ällar rækenskap, ällar wanfrægdh, oc
 nakrom syndom, huilka han wiste hindra clo-
 stersens jngangh, oc nekadhe thz som sant war
 25 nar hon aat spordhes, oc bleff swa lywgande ¶
 Fæmte om nakor ledher ällar lokkar annan i
 closter, mz the syndenne som kallas symonia,
 mz radh ällar gærnigh, ällar swiker nakon sigian-
 dhes ther wara goth reglohal ther som ekki
 30 är, ällar döliandes reglonna stranghet oc twang,
 oc fram sigiande thz som minstz oc lættast är
 för them jn skulu gaa, tha är thz dödhelik synd

Bl. 114, v.
Sp. i.

swa swika sin iämcristen Ällar tha nakor ather-
 dragher annan fran thz closter hwar reglan wäl
 halz oc gömes, ällar för hans rikedomas skuld,
 thz är symonia ¶ Item nar nakor wil sik ju-
 giffwa i thz closter hwar reglan är strangare, oc 5
 liffwernet är goth, tha wilia the som löslekare
 leffwa, dragha han til sik, sammoledhes som thän
 huilken annars watn stämmer til sinna qwärn,
 oc ther mz sighia the osant oppa them som gu-
 delika leffwa, them wanfrägdandes, oc sik pri- 10
 sandes, oc i swa matto förhindras oc atherdragx
 mangher aff godho liffwerne, oc är thzta sant at
 alle the som swa förradha sin iämcristen til sinna
 siäl, kwnno napleka nakontidh wnfly äwerdelik
 fördömilse, wtan the göra strangasta synda bot 15
 thy at the synda mothe cristeliken kärlek, moth
 rätwisonne, oc moth the hälge skriff ¶ Siätte
 är om closter människia haffwer hallit sith lyffte
 i sannom fatikdom, swa at hon enkte eghit haff-
 wer ällar aktar at haffwa nakot eghit mz bera- 20
 dhom hogh oc wilia, thy at om hon haffwer
 hafft egith, wari ey swa lithet, tha syndade hon
 dödhelika, Oc swa oppta hon mz beradhom wilia
 aktar at haffwa nakot egith tha syndar hon dö-
 delika, är oc aatwaktelika märkiande, at alt thz 25
 som closter människia gömer ällar haffwer, wtan
 sins förmanz witu oc loff, thz är egith, hwat
 haldher thz är päningha gul ällar silffwer älla
 klädhe, är thz oc swa at formannen weth thz
 oc är tho lika wäl moth formanzsens wilia, tha 30
 är thz egith, Är oc swa at closter människia
 haffwer nakot mz formanzsens witu oc wilia, oc

8p. 2.

Bl. 115, r.
Sp. 1.

är tho likawäl ey redhaboen allar wälwiliogh at
 antwardha thz fran sik i formansens händher
 naar thz wt kräffs, wtan orsakar sik, oc nytiar
 mangskona hiälparädhe, allar wille thz gärna
 5 halla qwart om hon förmatte, tha är thz egith,
 Samma domen är om the tingh som ärw i an-
 nars handom, aff closter folkx befelnigh, oc clo-
 ster människia regera apther sinom wilia, än thy
 at thz är ekki i hans handom, likawäl bliffwer
 10 han allar hon proprietaria, thy at thz (är) wn-
 dher hennas waldh, Item the som haffwa closters
 tingh i befelnigh at aff spisa oc wt läggia oppa
 formanzsens waghna, om the giffwa aff closters
 allar conwentz tinghom nakrom wtan förmanz-
 15 sens orloff, allar ower thz the wndhersta wara
 förmanzensens wilia oc wäl täknadh, tha ärw the
 proprietarii oc synda dödelika, Täslikes om the
 nakot opbara, allar anama oc sik samman dra-
 gha i ämbetom oc behalla til sit egith behoff,
 20 wtan loff, synda dödelika, Oc her aff maa man
 märkia hwru egin wili är största wadhe siälenne
 them i clostrit ärw ¶ Sywnda är om renleken,
 hwlken alt closter folk skal loffwa, oc tilbör ren-
 lifwes människio ey at enast sik göma aff köt-
 25 like smitto i gärningenne, wtan iämwal aff alt
 obequämt taal oc snödho skualre, oc them or-
 dhom som lydha oppa kötliken älskoga, allar
 fassanga älskelikhet, hon skal oc aatwaktelika sik
 göma aff allom orenlikom oc kötlekom tankom,
 30 swa at hon ey mz förakt oc wilia dwäls i them,
 Thy at hwart thzta är som mäst dödelik i syndh
 i renliffwes människio Oc händher tässen siä-

Sp. 2.

lenna smitta mykyt aff enkanneliko omgänge mz
 lösom människiom oc ostadoghom, Oc thy skal
 renliffwes människa ransaka sit samwet i skreff-
 tamalen, mz hwem hon enkanneliket omgänge oc
 widhertal haffwer, oc är swadana omgänge alla- 5
 ledhes widhertorffteliket, tha skal thz förtakas oc
 förbyudhas, oc ey afflösas wtan hon är lydog i
 swadana förbodh, thy at omögeliket är i swa-
 dana omgängilse oc daldhet länge bliffwa wtan
 siälennas smitto, Oc enkannelika för the stötnig 10
 oc syndhelika dömnigha som ther om görs aff
 wärsleko folke, huilkom thz witherliket är, oc
 thz daglika see oc omga, thy skal thz allaledhes
 förbyudhas som sakt är ¶ Attonda är lydhnon-
 nas lyffte til reglonna oc förmannen, Oc är at- 15
 waktelika märkiandes at renliffwes människia
 syndar ey at enast dödhelika, naar hon gör
 diärfleka oc wanwördelika moth reglonnas bodh
 allar förbodh, wtan iämwal tha hon mz smälek
 oc trysko gör moth förmanzsens bodh, wari ey 20
 swa lithet thz som förmannen alwarleka byudher
 allar förbywdher Oc thy är märkiande at naar
 prelaten nakot byudher allar förbyudher mz swa-
 dana ordh sigiandes, Jak byudher tik wndher
 lydhnonas bodh, allar täs hälga andas krafft, at 25
 tw gör thz, allar at thu laat thz, allar iak byw-
 dher tik wndher baan, tha är altidh saadana
 bodh allar förbodh swa krafftogth, at alle som
 gaa allar göra amoth allar ower thz bodhet, tha
 syndas dodelika hwan tidh, Vare oc swa at pre- 30
 laten nakot snarleka bywdher oc tho ekki mz
 widherlax ordhom som nw är sakt, oc menar

Bl. 115, v.
Sp. 1.

tho likawäl bywdha wndherdanen wndher dödhe-
 lika synd, om han ekki gör thz som byudz, Tha
 är widhertorffteliket at wndherdanen lydhe alla-
 ledes thy som bywdz, wtan swadana bodh allar
 5 förbodh ware allaledhes oppenbarleka mothe re-
 glonne allar mothe gudhi ¶ Sammwledhes naar
 i reglonne allar constitucionibus bywdz nakot
 wndher gudz lydhno, allar ban, allar probo saak,
 allar wndher höxta reglonnas näffst, Än them
 10 som i andre matto göra moth reglonnas punc-
 tom, mothe sinom wilia, allar aff wanzskilso
 allar aff nakre nödh, allar glömsko skuld, oc i
 androm tolkom sakom, ther engen ondh förakt
 är mz, som är komma sent til choren oc annar-
 15 stadz ther honom bör wara, allar bryther ty-
 stona oförtänt oc owarleka, allar läs oc sywn-
 gher falst, oc annat tolket, tha är thz nadeliken
 syndh, än görs nakot aff tässo, mz wanwördhnig,
 oc aff wrange sidhwänio, tha bliffwer thz dödhe-
 20 liken synd, wakte thy hwar sik för ondhe sidh-
 wänio, thy at sidhwänian dragher människiona
 i glömsko oc wanwördho, oc ther mz i siälens-
 nas dödh, ¶ Framdeles syndar renliffwis männi-
 skia förswmandes oc glömandes sina reglo tidher,
 25 är thz swa at hon borth lägher nakra dagx tidh
 wanwördelika, tha syndar hon dödelika, gör hon
 thz aff glömsko mothe sinom wilia, tha är thz
 nadheliken synd, Täslikes är sighiandes om an-
 dra läsnigh som skäleka byudz oc sätz aff pre-
 30 latan, Skal thy renliffwis människia giffua sik
 skyllogha om hon sent komber til choren, om
 hon oatwaktelika oc twnggh aff sömpn läs allar

Sp. 2.

sywngher sina tidher, oc bör henne oppfylla thz som förswmas i sadana matto, om thz är mykyt oc märkeliket, ällar läsi annat i then stadhen, Item om hon otoktelika sik bewisar i choren, mz öghom ällar androm lymmom, Item om hon 5 loo, ällar kom andra til löghe Item om hon oppwäkte annan til wredhe Item ostadog oc löös tekn giordhe, ällar nakot taladhe wtan sanna widhertorfft Item om hoghen wardher mykyt bortdraghin i sangenom oc i hwat matto, Item 10 om hon illa läs ällar sywngher Item om hon glömer sina inclinaciones, oc synda bot, äller förswmar ällar försmar gudelika gambla closters sidhwänio, alt sadhana är nadelika syndher, wtan swa kan hända at thz görs wanwördelika, Item 15 skal hon sit samwet ransaka om hon walde prelattan mz symonia, thz är för gaffwor skuld ällar för nakon lekamleken fördel, ällar sit eghit gangh skuld, ällar walde then hon wiste owerdoghan oc obequāman, Item om hon waldhe ekki then 20 som hon bequāmast wiste wāra, wtan en annan för wenskap skuld, wiliandes nakrom tākkiās ther om i wārdzlike matto, oc thzta alt är dödheliken syndh, Item om hon haffwer clagath aff onzsko oc haat oppa sin forman, ällar annan sin 25 iāmcristin wtan rätta saak i thy som nakot wanfrāghdeliket är, oc är thz dödeliken synd, om thz än sant ware, hālzt nar then som klaghar haffwer akt at wanfrāgdha sin iāmcristen, oc tilbör at then som nakon wanfrāgdha mz lyngh 30 athergiffwi honom sina frāgdh, sighiandes oc widherkännandes sik haffwa wanzskelika talat, Item

Bl. 116, r.
8p. 1.

om hon haffwer wtan lagleka sak orätwisleka
 oppenbarat ordinis lönlek ärande, allar hemelik
 wanzskelse, Item tha ordinis domare wisitera, oc
 byudher allom i capitulo at sighia hwat prela-
 5 ten allar andra personer i clostrit oppenbarlika
 oc wtan atherwändho mothe reglonne i märke-
 likom reglo punctom, oc offta manadhe til bätt-
 ringh, wilia sik ekki rätta, om nakor persona
 ey tha oppenbara reglonnas aff gangh, tha syn-
 10 dar hon dödelika, oc skulu tässen oppenbarilsen
 Sp. 2. altidh wara mz systerlikom kärlek wtan allan
 annan owilia, Än the tingham som allaledhes ärw
 lönleken, i hwilkom wäl hoppas at bättre maa
 wardha, skulu engaledhes oppenbaras, än haffwer
 15 saken sik swa at enghen förbättringh kan hop-
 pas, tha skal hon ändelesa oppenbaras, om hon
 kan laglika bewisas oc ey annars för större
 syndh äpther kommande, än enfalleleka skulu
 alla sakar tilföranda kwngöras förmannenom i
 20 clostrit, för än the annar stadz för nakon do-
 mara klaghas ¶ Ther näst skal renliffwes män-
 niskia ransaka sith samwet, om hon haffwer
 giort conspiracionem, thz är sambinding mothe
 prelaten, allar samtykt misdräkt i clostrit oc
 25 styrkt them som ther mz halla, oc är saadana
 dödelik syndh, Oc är iämwal diäffla sidhwänia
 meer än renliffwis människios, oc wärsta wärdz-
 lika människior plägha swadana syndh idka, oc
 ekki gudelika personer, Item sigher docter ray-
 30 mundus, at renliffwes personer skulu ransakas
 om the syndher som kallas xij clostersens osi-
 dher, Förste är om prelaten är glömsker oc

förswmol, The andra är om wnderdanen är oly-
 dogher, Tridhia om wngha människior gaa fa-
 ffånga i clostreno Fiårdha om aldrogha männi-
 skior i clostrit ärw enbåndhe oc genwårdoghe
 Fämte om mwñken är gärna i konwngx gardhen, 5
 thz maa swa wndherstas ey at enast lekamleka,
 wtan iåmwål andelika, thy at the personan som
 sik gärna bekymbra mz wårdz waldhz årandom
 i sinom ordhom oc gärna mz them ware om hon
 förmatte, oc tröster oc stödhør sik widh herra 10
 förswar oc mz standh i thy henne tåkkes, oc är
 i theras asyn oc hörslo thz mästa hon kan,
 Tassen personan sigx sannelika wara i konungx
 gardhen mz hiärtat, ån tho at kroppen är i clo-
 strit, Siatta om renliffwes persona bekymbra sik 15
 mz wärzlikom domom oc sakom som hon ware
 en lagman ållar wårdzliken domare Sywndha
 om hon haffwer ållar astwndar dyran klådhebo-
 nat, wiliandes altidh haffwa thz ypersta i sith
 abitum Attonda är om hon wil altidh haffwa 20
 wtkorleken maat oc kråselika rätter, Nionda är
 om hon idkelika kiffwar i capitulo, oc wår sik
 mz store dirffwe oc höghe röst Åloffte är om
 hon idkelika haffwer sik lösleka i choren hin-
 drandes annan i gudz tjänist, Tolffte om hon 25
 haffwer sik wanwördelika oc ogudelika widh al-
 taret, thz rörer them som ogudelika mässa, I
 tassom xij punctom syndas stwndom nadelika oc
 stwndom dödhelika, åpther thy som akten sik
 haffwer i människionne, oc som hon offta ållar 30
 siållan thz gör, År oc en stor otokt oc ogude-
 likhet i bland closter folk, at somlika swåria,

Bl. 116, v.
 Sp. 1.

Sp. 2.

äpther almännelike wärdzlike sidhwānio, om gudh
 oc maria oc annor hālgon, oc än om the sant
 swāria, likkawāl hōffwes thz illa gudz brudhom,
 hwru myklo mer är tha ohōffweliket, at förbanna
 5 nakon, āllar nāmpna the tingh, huilken groffwa
 wärdzleka människior ey wilia nāmpna, oc ām-
 wāl diāffwls nampn, huilket mykyt otākkeliket
 är, om thz än ware skāmtan āllar kalz, Ther
 nāst är ransakande, hwru renliffwes människia
 10 haldher closters sidhwānio i reglonna klādebo-
 nat, oc allom androm tinghom, som ordinis per-
 sonar tilbör reglelika haffwa, i cellanom, i cho-
 ren oc i androm stadhom, hwru hon haldher
 fastona, tystona, lydhnona i allom budhom, gaa
 15 wllen, liggia wtan fiādhra, oc alla andra pwncta,
 som closters constituciones oc regla jñne hal-
 dher ¶ Oc är märkiande at prelaten maa dispen-
 sera i all sadana tingh, tha skal likkawāl ther
 til wara san widhertorfft oc lagliken saak oc
 20 skāleken, annars synda the badhe, swa then som
 loffwar, som then som bedhes loff ¶ Item om
 hon haffwer wālwiliogh warit at lydha i ondhom
 tinghom, sighiandes osant oppa sin iāmcristen,
 giort androm skadha oc orolikheth i samme sa-
 25 kenne som är i onzsko ¶ warit glōmzsker til al-
 menneliket gangh, seen oc owiliogher til lydh-
 nona i godhom tinghom oc lofflikom, redheboen
 at clagha oc kāra oppa andra, oc enkte āllar
 lithet oppa sin eghen brōt ¶ Vanwōrdelika sik
 30 omgangit mz sina āldre systra, ey wilit lidha
 straffilse āllar awitilse för sin broth, oc ārw
 tāssa syndher nadhelika, wtan swa är at ilhār-

Bl. 117, r.
 Sp. 1.

skan är omykynt oc för idkeleken, Item om hon
 plägha idkelika wara fafāngh, oc laat til handa-
 gärning, ey aktandes at oidhnan är källa oc som-
 per til alla läster, Item om hon haffwer förnöt
 timan i them gärninghom som engha nytto haffwa 5
 i sik, Taslikes giort the tingh som wārdzliken
 ärw, oc högfārdogh oc faffāngh i alle matto som
 wārdzlika människior plägha göra, oc är thzta
 en stor osidher i clostreno at göra the tingh
 som ärw androm synda tilfalle, ā hwat thz kan 10
 wara, oc är tolket förbywdandes allom closter
 iomffrum, huilka i tāsom timomen plägha i tolko
 synda, Item skal hon sik skylloga giffwa om hon
 haffwer warit āllar är mykyt löslatog oc osta-
 dogh i sin omgāngilse, oc oppwākt oc draghit 15
 andra til thz samma, som är i löghe, i ordhom,
 aathāffwom oc i glādzskap, oc ān tho at tolket
 maa wndherstundom wara wtan alla syndh, som
 är för widherqwekilse āpther mykyt ārffuodhe,
 āllar stora twāngh i sik siālffwe, āllar androm, 20
 āllar för tānskuld at människian wild ekki lätias
 oc wara faffāngh, oc för andra flere höffwiska
 saker skuld, maa människian wtan alla syndh
 haffwa nakra wāllost oc glādhi, togh likawāl
 höffwis thz siāllan renliffwes människiom, oc är 25
 thy som mäst nadeliken syndh, Item om hon
 haffwer currat āllar mwrrat om dryk, maat āllar
 klādhe, Item om hon haffwer otulelika lidhit oc
 burith annars osidher āllar harda omgango, Item
 om hon androm haffwer twngh warit i sinne 30
 wanzskelikhet oc hwasso omgango, Item om hon

Sp. 2.

- enkanneliken oc wtkorleken warit haffwer i maat, dryk oc klädhebonat, aff huilko idhkelika pläghar wäxa högfärdh oc androm tilfälle at döma henne, oc affwndas mothe henne mz kor oc mor
- 5 Item om hon haffwer ekki straffat sin iämcristen mz kärlek oc lioffhet, wtan mz hardhet oc hastoghom ordhom Item om hon them sik ey bättra wil, wtan häller idhkelika bryta oc illa göra wtan allan gudz räddogha, haffwer ey rögth
- 10 ällar klaghat för prelaten, at thz matte läkias oc siälen frälsas, Oc thz ekki giort mz kärlek som hon skulle, oc i allom tässom näst förskreffna punctom är som mäst nadheliken syndh, Item skal ranzsakas om them som prelaten be-
- 15 ffeller nakot ämbete, Först om hon haffwer korrat moth prelaten, tha han befäller nakot ämbete til at förestaa oc styra, ällar giffwer honom ther före bakdant ällar owilia, Item om ämbetz persona haffwer sik otulelika, oc harde-
- 20 lika talar til them som skulw litha oppa hennas ämbete oc före syn, görandes them ängxleka oc bedröffda, Item om hon haffwer ekki atwakteleka hanterat closters tingh, huilken henne befält ärw, ällar antwardat til conuentzsens be-
- 25 standh oc bästa, Item om hon haffwer warit ömykyt rwndh ällar gäffmil ällar oc mykyt nap oc fasthal i sinne wt spisnigh, ällar giffwit wel-
- dom oc ey iämlika allom aff thy som almenne-
lika bör skifftas, Item om hon giffwer them som
- 30 henne ekki bör giffwa apther sin eghin wilia, oc wtan loff, wärdzlekom wenom oc frändhom, Item om closters tingh fördärffwas för hennas försw-

milse skuld, ällar om hon haffwer owerflödelika omsorgh om wärslek tingh oc sith eghit siäla gagn glömandhes, Item om sin lärddom, om hon förswmat haffwer at lära thz som henne bör we-
 tha oppa reglonnas waghna i läsnigh, sangh, re- 5
 glonna punctom, ordinis gambla oc godha sidh-
 wänior, thy at owethet orsakar enghen för syn-
 denar Item om hon är atwaktog i thy at hwar
 hon kan faa lärdomen, som är at hon höre at-
 waktelika predikan, bordhläsningh, collacionem, oc 10
 thäs imällan läs gärna i bokomen, oc spörs före
 aff them meer lardhe ärw än hon siälff Item om
 syna läsnigh, om hon ower sina dagx tidher ey
 haffwer enkannelika läsnigh för androm, som är
 för wener oc sina föräldra, oc andra sina från- 15
 dher ällar closters walgärninges män, liffwandes
 oc dödhom, som hon är altidh pliktogh goth
 före göra Item om hon haffwer idkat scriftama-
 len, oc anamat ihesu cristi wärdogha sacrament,
 äpther reglonnas skipilsom oc sidhwänio Item om 20
 hon haffwer sik idkat i gudelikom skodilsom huil-
 ken mykyt opplyffta siälena til gudh, oc öker
 gudelikhetena Item om hon warit haffwer slyo
 oc andelika kaal i gudz kärlek, ey brinnandes i
 iämcristens godhwilia, ey hetelika astwnda gudz 25
 hedher oc cristna siäla gagn oc helso som henne
 tilbordhe, oc wäl höffweliket är, Item om hon
 warit haffwer osköniogh, ey owertänkt gudz wäl-
 gärninga när sik siälffwe oc honom ey gudelika
 oc jinnerlika tiänt, hedhrat oc ärat til athergäl för 30
 sins guddoms kärlek Item hwru renliffwes per-
 sona syndar för wener oc frändher skuld ¶ Först

Sp. 2.

om hon them meer kötlika älska än andelika,
 Then älskar kötlika som ekki spaar bryta re-
 glona oc sanna lydhno för wener oc frändher
 skuld, Item om hon omykt glädz aff weners oc
 5 frändas fram gang oc opphögilse skuld, allar
 oc at hon omattelika sörgher theas mothegang
 oc nidhertrykkilse, Item om hon offmykt astwn-
 dar them sökia, allar hetelika begära theas
 tilqwämdh oc när waru til sik, Item om hon i
 10 wenas oc frändas när waru talar mz them thz
 som enkte tarffwas, oc meer om förgangliken
 tingh än andeliken, spöriandes om örlöghe oc
 herskapp, oc hörer gärna aff androm saa dana
 talas, aktar om brölöppe oc barsöl, oc hwru
 15 henna släkt wtwidhes oc riktas Item om hon a-
 stwndar främia sina släkt til riik gäl i the hälge
 kirkio, oc helst the som ther til obequämme
 ärw oc owerdoghe, thy at thz är dödeliken syndh,
 Sidhan skal hon sik ransaka i almennelikom syn-
 20 dom, oc theas grenom, som är i höghfärdh,
 affwndh, ilwilia, haat oc wredhe, skör ordh,
 tanka wilia oc gärnigh, I sin fäm sinne, wtuer-
 tis oc jnuertis I tigio gudz budhordhom oc i
 androm syndom som opp räknas för almoghan
 25 Ther näst skriffte hon sik för reglo punctana,
 oc akte wäl hwat hon gör mothe thy som bywdz
 allar förbywdz i reglonne oc constitucionibus
 oc ordinis stadgom, Oc enkannelika om hon bö-
 ther sina syndher som reglan oc prelaten byw-
 30 dha, är thz swa at hon glömer the syndaboth
 allar penitenciam som reglan, constituciones, or-
 dinis stadga allar prelaten byudher, tha syndar

Bl. 118, r.
 Sp. 1.

hon, än gör hon thz mz wanwördho allar för-
smälse, tha är thz dödhelik synd Item hon haff-
wer ekki fwlkomlika akt oc wilia at främias oc
ökias i dygdhom i andeliko liffwerne, oc gör lik-
kawäl alt thz henne bör göra, oc gör thz nö- 5
dogh oc mz ondom wilia, oc lather sik aat engo
nöghia, som är allar görs i clostrit, tykkiandes
ey wäl wara at hön är ther kommen, oc ware
haldher tädhan om thz kwnne skee wtan hen-
nas wanfrägdh, för swadana skal hon sik gran- 10
lika skriffa, thy at hon är ekki san nwnna allar
renliffwis persona, wtan haldher en skrympther-
ska, oc staar i fördömlisenna stadga, wtan hon
sik rättar snarlika, Item ransake sik för alzsköna
ban, atwaktelika, oc rädhes altidh för banz maal, 15 Sp. 2.
oc theras omgange som i banne ärw, än thz
ban som är i sancta saluatoris ordine är oppa
ordinis priuilegia wägnä huilka jñnehalla, at then
som wtgywther människio blodh, allar tändher
mordheeld, allar sargar allar slaar sin iämcri- 20
sten, allar stial her i closters clausura allar jñ-
nelykke, han allar hon är i ban i samma gär-
nigh, Täslikes är then i ban, som tilstädher na-
kre wärdz människio jngaa i systra jñnelykke
annars än reglan oc addiciones tilstädhia oc mz 25
förmanzsens loff; Item en warnagle som rörér
alt closter folk är thenne At om nakre renliff-
wes persone lokka allar dragha mz söt ordh na-
kra människio til at wälia sin lägherstadh i the-
ras kyrkiom, allar mz nakre list ryktar allar 30
astadh komber at nakor loffwa allar lyffte gör
at lata sik iordha i thera kyrkio, allar om na-

kor haffwer thz loffuat, tha radher oc bidher
ther om at han skal ekki om skiffta sina akt,
tha är then i pawa banne som sadana skaffar
allar om bidher

OM
S. BASILII OCH BENEDICTI
KLOSTERREGLER

M. M.

Här börias kännedomber aff sancti basilii
oc benedicti reglo dygdha anbodh aff gudz
älskogha aff renlek aff ödhmywkt oc xij
ödhmyuktenna trappom, aff lydhno aff tysto,
aff bönom oc waku, oc gärna höra godhan 5
kännedom

Bl. 154, r.
Sp. 1.

O dotter hör thins mästara ihesu cristi budh-
ordh oc bögh thins hiärta öra oc tagh gärna
thins mildha fadhers kännedom, oc fulkomna
han fulkomlika, at thu maghe mz lydhonna ärw- 10
odhe atherkomma til thin gudh, fran huilkom
thu gik om olydhnona dylsko, Jak talar til thin
haa thu hälst är, som widhersagdhe thin eghin
wilia oc lusta, oc togh starkasta oc faghersta
lydhnonna wakn, göraskolande sannom konung 15
ihesu cristo riddarlika thianist, aatwakta mz tro-
lika hiärta alt thz tik her sigx, thy at iak gir-
nas lära tik hwat som är andelikit riddarskap
oc mz hwat matto thu skalt tiäna thinom kon-
ungh, hör thy atwaktelika mz thinom sinnom 20
oc tynggh ey thina siäl mz sömps läti, wtan opp-
wäk hona til at wndhersta min kännedom, huil-
ken ey är aff mik wtan wttakin aff the hälge

Sp. 2.

skriff Om thu jnsändhe thenna kannedomen i
 tith hiarta, tha skulu thina wägha styras i fridhi,
 oc ey skal nakot onth nalkas tik, wtan all siä-
 lennas genwärdha skal fiärran fly fran tik, O
 5 älskelika dotter om thu girnas göra gudhi rid-
 derlika tiänist, tha tiäna enghom wtan honom
 ensampnom, thy at then som thiäna wärdzlikom
 konungh, lydhe allom hans budhordhom, swa
 skal then som täkkelika wil thiäna hymerikes
 10 konungge göme all hans hälga budhordh, wärz-
 leken riddare är redhoben at fara hwart han
 sändhes, oc ey tör han orsaka sik, för sinna
 hwstru ällar barna skuldh, myklo häldher skal
 cristi riddare wtan alt hindher lydha sins kon-
 15 ungx budhi, wärdzliken riddare faar til stridh
 mothe synlekom owenom, Än moth tik stridha
 daghlika osynlike owini, honom är stridh mothe
 kötlikom owenom, Än tik är stridh moth onda
 andanna ilzsko, han bär järn wagn moth kötlekom
 20 owen, än thu skalt nytia andeliken wagn moth
 andelikom owen, han bär iärn hiälm a sino hoff-
 dhe i stridh, än thin hiälmbær wari cristus, huil-
 ken som är tith hwffudh, han klädhes mz brönio
 at han skuli ey sarghas, än brönian a tik wari
 25 cristi tro, han bär spywt oc sköte moth sinom
 owenom, än thu skalt bära gudelik ordh, oc sla
 them sighiande, gudh är min hiälpær, oc iak
 skal ey rädhas mina owini, ey lägher riddaren
 nidher sin wagn för än stridhen är ändat, swa
 30 skalt thu aldrigh wara wtan andeliken wagn i
 thy at thin owen lather aldrigh aff mädhan thu
 liffer at stridha moth tik, wärdzlik wagn ärw

Bl. 154, v.
Sp. 1.

thwng at bāra, än thin wākn ärw söth oc lät
 them som them wilia bāra, riddaren faar ather
 til sit hws naar han haffwer sigher wnnith Än
 thu skalt jngaa i hymerikis iherusalem tha thu
 haffwer förwnnit thin owen, han taker wārdz- 5
 lika gaffwor för sit ärwodhe, än thu skalt taka
 för tith andeliket ärwodhe, om thu kasta fran
 tik iordzlika gärnigha, oc wāffwer tik ey i wārdz-
 likom ärandhom, skalt thu haffua siälffwan gudh
 til löna, Thy skalt thu wetha at wansamliket är 10
 at thiāna twem herrom, Thy at enghen tiānan-
 dhe wārdz aktom förmaa at bāra andelik wākn,
 allar ihesu cristi söta wk oc lätta byrdhe, Thy
 then som ihesu cristi sötha wk oc lätta byrdhe
 kastar fran sik synes alt lät oc söth wara, thz 15
 som siälenne är twnkt, Oc thy sarghas tolken
 aff sinom eygnom waknom, oc faldher i dödhen,
 thy at han älzskade wadhan, Skadha thy gran-
 lika hwat konungh thu loffwadhe tiānist, thy at
 swa myklo högre som hymerikis kesare är, än 20
 wārdzliken konungh, swa myklo högelikare oc
 wārdoghare är tith riddarskapp, än wārdzliket
 riddarskap, Thy radher iak tik at thu bedz aff gu-
 dhi, mz stadelikaste bön, at han wārdoghas ful-
 kompna mz tik alt goth som thu böriadhe, oc 25
 at han som nw werdogadhes at taka os i sinna
 sona oc döttra taal skuli aldrih dröffwas aff
 warom ondha gärninggom, swa bör os lydha ho-
 nom i hwāriom tima för sina godhgärninga, at
 han ey at enast ey förtaki os swa som wredher 30
 fadher hymerikes arff, at han skuli ey som rādhe-
 liken herra, retter aff warom syndom, antwardhe

Sp. 2.

os i äwerdelika pinor, swa som wrangasta tråla,
 huilke ey willo fölia honom til äronna, hörom
 thy the hálga skriff, oppwákkiande os oc sighian-
 de Nw är thime at oppsta aff syndenna sömp-
 5 ne, oc see mz öpnom öghom til gudz son sant
 lyws, huilken som sigher, kommen syny oc hö-
 ren, iak skal kánna idher min räddogha, gan-
 ghen mädhan i haffwen liffsens lyws, at dödz-
 sens mörker skuli ey gripa idher, förbyudh thine
 10 tungo aff ondho, at thina läpa talen ey swek,
 laat aff illo oc gör goth, leta fredhen oc fölgh
 honom, oc thentidh i gören thzta, skulu min
 öghon wara ower idher, oc min öron til idhra
 böner, ämbrat som i akallen mik, hwat är söta-
 15 ren än tässen wars herra röst, mz huilke han
 ther os liffsens wagh, oc kallar os til sit äro-
 fulla rike, til huilket wi maghom komma, om
 wi wiliom mz godhom gärningom, Spöriandhe
 mz prophetanom sighiande honom O herra gudh
 20 haa skal byggia i thino hwse, ällar hwilas a
 thino hälgo bordhe, O kärasta syster, äpther
 tässen spörlsen, hörom wan herra swarande, oc
 teandhe os sins hws wagh sighiande, huilken
 som gaar jn wtan smitto oc gör rätwiso, then
 25 som talar sannindh i sino hiärta, oc then som
 ey giordhe swek i sinne twngo, then som ey
 giordhe sinom iämeristne obrygdilse, Oc then
 som onzskofullo diäffwllen, sik frestande mz hans
 äggilsom, wt wräker aff sino hiärta oc ledhe til
 30 enkte, oc huilke som rådhas gudh, ämwäl i si-
 nom godhom gärningom oc höghfärdas ey, wtan
 widherkännas ödhmywkleka, at the godha gär-

Bl. 155, r.
Sp. 1.

ninga som the göra, förmatten ey at wardha
om them, wtan aff gudhi, Oc ära thy gudh
margffaldelika som gör them, sighiande mz pro-
phetanom, O herra gudh, giff ey os ärona, wtan
giff hona thino hälgo nampne, Swa loffuar ey 5
sancte paul sik, ällar räknar sik aff sinne pre-
dikan, jak är (aff) gudz nadh, thz som iak är, Oc
annantidh sigher han, huilken som äras, äris i
gudhi, redhom thy war hiarta oc wara likama
til gudz budhordha lydhno, oc bidhiom gudh, at 10
han byudhe sinne nadh giffwa os hiälp, i thy
som ware natur är ey mögheliket, At wi maghom
wndan ffly hälffwittes pino, oc komma til äwer-
delikit liiff, Oc swa fram gaa i gudz budhordha
wäghom at wi aldrigh borth gangom aff hans 15
kännedom, Oc at stadhelika bliffuande i clo-
streno alt til dödden, Maghom swa mz sanno tw-
lomodhe lottakande wardha gudz sons ihesu
cristi pino, at wi wärdoghe wardhom, hans sam-
ärffwinga wardha i hans äwerdelika oc äroffullo 20
rike

Tässen ärw godha gärninga anbodh, Först at
älska gudh ower all tingh, aff allo hiarta, oc aff
alle siäl, oc aff alle makt, Ther näst at älska
sin iämcristen som sik siälffuan, Oc ey göra thz 25
androm, som han wil ey siälffwer haffua, ällar tho
(thola?), Ther näst dräp ey, göra ey löskoläghe ällar
hoor ällar idhna ey sköran liffnat, Ey stiäla, Ey
lyugha, ällar bära fals witne Ey girnas thz som
annars är, Förtaka sik sin eghen wilia, Oc fölia 30
cristum, plagha likaman, Ey omffämpna kräse-

Bl. 155, v.
Sp. 1.

- lika födho, älska fasto, Födha fatika, klädha
nakna, sökia sywka, jordha dödha, hiälpa nödh
staddom, hwngna söriandha, skilia sik fran wärdz-
likom gerningom, Enkte sätia för cristi älskogha,
5 Ey fulkompna wredhe, Ey athergöma wredhena,
Ey halla swik i hiärtano, Ey giffwa falskan fridh,
aldhreg förlata kärleken Ey swäria, ällar ey wan-
leka meen swäria, Fram föra sannindh aff hiärta
oc mwn, Ey athergälla onth för onth, Ey göra
10 orät, wtan twlomodelika ombära sik giordhan
orät, älska owini, Ey banna sik bannandhom
wtan häldher wälsighna them, gärna tola haat
för rätwisona, Ey wara höggfärdogher, Ey drin-
kare, Ey fradzsare, Ey sömps fuller, ällar la-
15 ther, ey moth korrol, Ey baktalare, antwardha
sith hopp gudhi, loffua gudh oc ey sik, tha han
seer nakot i sik, oc thz ondha han findher i sik,
räkne thz oc witi thz wara aff sik, Sidhan at
rädhas domadagh oc hälwitte, astwnda äwerde-
20 liket lifff, mz alle andelike giri, haffua dödhen
för öghon i hwarie stundh, göma sins liffwernes
gärninga i hwariom tima, Oc wetha för sant, at
gudh see han i hwariom stadh, borth röre onda
tanka aff sino hiärta, genstan the komma, oc
25 oppenbara them sinom andelika fadher, göma
sin mwn aff ondhe oc wrangh talan, ey älska
mangh ordh, Ey tala faanyt ordher, ällar löghis
ordh, ey älska at lee, gärna höra hælga läsnigh,
idkelika wara i bönom, widherkännas för gudhi
30 giordha framfarna syndher, mz tarom oc grat i
sinom bönom, oc gärna bättra giordha syndher,
Ey fulkompna kötzsens astwndan, hata sin eghen

Sp. 2.

wilia, lydha förmanzsens wilia oc budhi i allom
tinghom, Än tho at förmannen andra ledh gör,
Aminnandhes at war herre sigher, gören thz som
förmännene idher sighia, oc gören ey äpther
thera gärningom, jnghen wili kallas hälogher, 5
wtan ärffuode haldher at wardha hälogher, san-
nelika fulkompnandhe daghlika gudz budhordh
inz gärningomen, älske renlek, hati enghen, haffwi
ey affwndh allar ilzsko, älske ey delo, flye högh-
färdh, hedhre aldroya, älske wngha, bidhi för 10
owenom i cristi älskogha, gyry fridh mz mis-
samiandom, för än sool bärghas, wanhoppi al-
drigh a gudz miskundh, Them som thenna kän-
nedom halla oc fulkompna, loffwas the fulstoppa
lönen aff huilkom enghen kan fulkomlika sighia 15
allar tänkia i tässo dödheliko liffue, Thy älske-
lika dotter, om thu astundar at thiäna ensamp-
nom gudhi, tha idhna enghom täkkias, wtan ho-
nom ensampnom, Oc hindhra ey thin hogh i
manghom tingham, Thy at thentidh hoghen skip- 20
tis til mangh tingh at tänkia wardher han min-
dhra til at tänkia til gudh, swa som honom bor-
dhe, thy at wärdzliken ärande hindra mykyt
siälenna triffnat, Skel thy alzstingx fran tik allan
kötliken älskogha, at ey skuli kötliken älskoghe 25
skilia tik allar wtelykkia fran tik hymerikes äls-
kogha, ält wt hwaria last aff thinne siäl, at thu
maghe affla henne hälogha dygdhe, hör thy hwat
siälenna dygdher ärw, Oc hwat thz är henne
giffwer mästa afflingh, Siälenna dygdh är at fö- 30
lia twlumodh, oc gaa borth aff otulomodh, siä-
lenna dygdh är at göma badhe siälenna oc lika-

Bl. 156, r.
Sp. 1.

mans renlek, siälenna dygdh är at fförsmä fa-
 nytta äro, oc all förgangliken tingh, siälenna
 dygdh är at halla sanna ödhmyukt, styggias
 widh allan högffärdenna trotma, Siälenna dygdh
 5 är at omffämna sannindh, oc fly alla lyngh,
 Siälenna dygdh är at förtaka oc nidhertrykkia
 wredhe oc gäldh, Siälenna dygdh är at älska
 fridh, oc fly affwndh Siälenna dygdh är at wakta
 sik fran alle syndelike osnille, oc omffämna gu-
 10 delika snille, som är at antwardha gudhi allan
 sin wilia, oc astwnda mz alle astwndan oc ger-
 ningom til hymerike, Siälenna dygdh är at wn-
 dhergiffwa skälomen kötzsens wilia, Siälennadygdh
 är at försmä giri, oc taka siälffwiliandhe fatik-
 15 dom, O älskelika dotter tässa dygdher maat thu
 raskleka affla, om thu alzstingx glöme alla wärdz-
 lika akter oc halla gäffuare oc dyrare hyme-
 rikis rike, än förganglik wärdzlik ting Oc om
 thin wili är idkelika belaghdher i gudz laghom,
 Sp. 2. 20 oc tänke dagh oc nath hans doma, Tha skalt
 thu wardha som thz trä som plantas widh watn,
 huilket som giffwer sina frukt i rättom tima,
 swa skalt thu äpther gudz wilia, äpther tith
 ärwodhe taka gudz älskogha äroffulla frukt i
 25 äwerdhelike äro

O älskelika dotter älska gudh aff alle thine
 makt, at thu maghe täkkias honom i allom thi-
 nom gärningom Nw mädhan giffter man idhnar
 at täkkias sinne hwstru, oc hwstrun sinom bonda,
 30 Myklo haldher skal nwnnan idhna i alle matto
 at täkkias sinom brudhgomma ihesu cristo, Huil-

ken som älskar gudh, gömer hans budhordh,
 Thy at gudh wil at han, älskes ey at enast mz
 ordhomen, wtan aff reno hiärta, oc rätwisom
 gerningom, thy at haa som sigher, iak älskar
 gudh oc gömer ey hans budhordh, han är lyw- 5
 ghare, oc then man swiker sik siälffwan, oc da-
 ras aff sik siälffuom, Thy at gudh är ey at enast
 ordanna skodhare, wtan gärninganna, oc älskar
 them som aff hiärtans renlek tiäna honom, Om
 wi älskom likamlika föräldra mz swa myklom 10
 godhwilia, huilke som toldho litla stwndh ärffw-
 odhe för os, hwat ey är hymerikes fadher meer
 älskande aff os, thy at thera tiänist war til os,
 thz war ihesu cristi godhgärnigh, huilken som
 är aldra tingha bäste skepare, Thy at förra än 15
 wi födhoms her i wärldenne redde han os för-
 äldra, aff sinne mildaste föresyn, Aff huilkra
 tiänist wi skolom framfostras, oc tha oppfyllas
 modhrenna spena mz myölk, äpther gudz wilia,
 nar barnet wardher fööt, Oc thy bör os älska 20
 gudh meer än nakot annat tingh, huilken som
 badhe skapadhe them oc os, mz sino wäluilio-
 gha walle, oc loffuom han för all the godh tingh
 som han giffwer os daghlika, aff huilkom enghen
 förmaa fullelika tala, ällar honom wärdelika loff- 25
 wa, thy at han försmadhe ey os, nar han saa
 os i tolkom syndhom oc wändhe ey sit miskunna
 änlete fran os, Naar wi wändhom os fran ho-
 nom til mykla willo, oc naar wi trängdhoms til
 dödzsens nidherfal, atherkalladhe han os til äwär- 30
 deliket liff, Oc nar wi otäkke aat hans godh-

Bl. 156, v.
 Sp. 1.

Sp. 2.

gärnigom, flydhom fran honom, lethe han äp-
 ther os, swa som millaste fadher, oc foor nidher
 aff sinne höghelike äro til iordherikis för wara
 skuldh, Oc kom til war i swa mykle ödhmyukt,
 5 at han took a sik mandoms natwr, oc swepthes
 i fatighom klädhom, oc lagdhes i iätu oc war
 fatigher för wara skuldh, at wi skuldom rike
 wardha i honom, Oc han som kommaskolande
 är at döma liffwandhes oc dödh, dömdes aff
 10 mannom, oc han som är äwärdelikx liffs källa,
 bedhes törstogher watn at drikka, aff enne syn-
 doghe qwinno, Oc han som måtte wan hwngher
 mz sino eghno kythy, tolde hwngher, oc fresta-
 dhes i öknenne, Oc hans händher som otalik
 15 iärtekne giordho, gönom stwnghos mz iärn spi-
 kom för wara atherlösn, oc hans mwndher som
 taladhe honogxsötan kändedom, smakadhe be-
 skan galla, Oc han som enghom giordhe meen,
 toldhe obrygdilse, spoth, haadh oc flānghior, oc
 20 han som gaff dödhom liff, toldhe siälffwiliandes
 korssens dödh, ther til at han skulle os giffua
 äwärdeliket liff, oc all tāsse tingh tolde han,
 för sin obegripelika oc äwerdelika kärlek, i hwil-
 kom han os aff opphoffweno älskade, O hwru
 25 mäktogh kärlekxsens bandh är mz huilko gudh
 matte ämwäl bindhas, thy at enkte bandh haff-
 de förmat halla honom widh stodhena tha han
 flāngdhes, om kärlekxsens bandh haffdhe bortho
 warit, enghe iärnspika haffden atherhallit han a
 30 korsseno wtan kärlekxsens bandh haffde til wa-
 rit, wi ärom skylloghe at älska gudh aff alle
 makt, thy at han skapadhe os alla, wi ärom

alle skylloghe at halla gudh i älskelikhet thy at
 han atherlöste os alla, Oc thy loffwar han os
 högelik tingh i hymerike Oc swa myklo meer,
 än wi siälffwe ärom, Ärom wi skylloghe til gudz
 älskogha, hwru myklo meer gudh är än wii, fför 5
 huilka han gaff sik siälffwan, oc swa som eldhen
 opptändhes aff eldhenom, swa skuldhe gudz godh-
 gärninga oc särdeles hans pina oc dödher os
 oppwäckia til hans älskogha, thy awitas the som
 glöma hans godhgärningom, aff skrifftenne som 10
 sigher, O hardhe oc hårdzskofulle adams syny,
 huilke swa mykyn wälwilioghet ey oppwäkke,
 huilka swa stor kärlekx lwghi ey opptändher,
 huilka mykyn älskelikhetz brändaghi ey gör heta,
 mädhan hymelen oc iordhen, oc alt thz i them 15
 är, sighia os at wi skulum han älska, som os oc
 them skapadhe, oc gaff os them til tiänist, ther
 til at wi skolom honom tiäna, som them skapa-
 dhe til wara nyttelikhet, oc doo för wara skuld,
 ther til at wi skuldhom i honom glädhias äwer- 20
 delika, oc för alla tässa godhgärninga, som han
 os giffwer wt kräffwer han enkte annat aff os,
 wtan at wi skolom rena göma honom wara siäla
 oc likama, at han wärdoghis byggia i os, Oc at
 wi wärdoghe wardhom at byggia i honom, enkte 25
 bedhes han aff os, wtan os siälffua, thy at han
 astundhar at hwilas i os, gaam thy til hans, oc
 tilföioms honom mz gudelikx kärlekx omffäm-
 nilsom, oc älskom wara iämcristna swa som os
 siälffua, thy at then som älskar sin iämcristin 30
 han kallas gudz son, thy at gudh gaff os tol-
 ken kärlek, at wi skulum kallas oc wara gudz

Bl. 157, r.
Sp. 1.

Sp. 2.

syny, Twärt amoth huilken som hatar sin iäm-
 cristen, han kallas diäffulsens son, huilken som
 älskar sin brodher, han gömer sith hiärta i ro-
 like säfflikhet, än huilken som hatar sin brodher
 5 han är i mästa affwndenna storm oc wredhenna
 orolikheth, godhwiliogher man ombär thulimode-
 lika orät, oc wrangher man räknar lät ordh wara
 smälek, kärleken gaar fram aff blidho änlete,
 Oc hadz fuldher man gaar i wredhe, O älske-
 10 lika dotter idhna thy at haffwa wälwilioghet i
 thino liffwerne, oc räkna hwan thin iämcristin
 swa som en aff thinom limmom Oc minz oppa
 at en sandher skapare skapadhe alla, Oc gör
 enghom men, wtan gör haldher altidh thz an-
 15 dhrom nytteliket är, haldher än thz som tik
 siälffwe nyttokt är, Oc gör ey thz androm som
 thu wilt ey at tik skal göras, Glädz aff them
 thu see framgaa i godhom gärninghom, oc älska
 han, thy at kärleken gör annars godhgär-
 20 ninga wara sina, thy om thu wilt lön faa för
 annars gärninga, tha glädz aff them, oc älska
 han som them gör, tha faar thu lön för them,
 Tanke thy affwndzsyuke, hwru godher kärleken
 är, huilken annars godhgärninga gör at wara
 25 sina, wtan wart ärwodhe, Om thu see nakon
 tola genwärdho, warkwnna honom, oc räkna
 hans sorgh wara thina, borth ält alla ilzsko aff
 thine siäl, oc lat ey affwndena länghe dröffwa
 tith hiärta, röör ey wredhe mothe wanmakto-
 30 ghom allar mothe thinom wnderdanom, wtan
 haff han oc älska swa som thin eyghin lim, Thee
 enghom skrympteliken älskogha, annan wäghen

 Bl. 157, v.
 Sp. 1.

kyssande mz mwnnenom, oc annan wägh redandhe swек oc försaat, Thy at swекfuldher man framfföre fridhsam ordh mz mwnnenom, oc tänker at dara sin iämcristen lönlika, aff huilkom gärningom gudh rethes til wredhe, Thy at san- 5 nindh oc kärleker aff reno oc rättfärdogho hiärta tåkkes i hans asyn, oc alt försmar han oc fördöme som fram gaar aff skrympteliko oc falssko hiärta, fly thy alla skrymptelighet, oc widherffresta ey at swika thin iämcristin, ällar sargha 10 ällar skändha thin eghin lim, räkna hwan cristen man wara thin lim oc thin brodher, Oc om thu wardher stwndhom wredher swa som man moth nakrom, gör genstan fridh mz honom, Oc nidhertryk alla wredhe, för än solen bärghas, 15 Thy at then som gömer fridh i sinom hogh, han redhe cristo herbärghe i sino hiärta, thy at cristus är sandher fridher, oc will hwilas i fridh, oc hatar affwndh, mz alle matto, ffridhsamber man är altidh i spaklighet, Än affwndhsyuker 20 man är liker the skipi som slaas aff böliom, ffridhsamber man haffuer altidh sighran hugh, oc är aldra wäghna wärnadher oc gladher i gudhi, Än affwndhsywker man är altidh wredher oc dröffdher oc swa som galin wargher, fridz- 25 samber man oc kärlekxfuldher kännas aff blidho oc gladho änlite, oc han förskullar ängla kompaniskap, Än affwndhsyuker man wndherstas aff wredho änlete, Oc är lottakande aff diäffla ilzsko, Älska thy astundelika fridzsens nampn, oc 30 fly alla affwndh, at thu maghe affla äwerdelikx fridz fäghrindh

Sp. 2.

O dotter göm tik rena i allom tinghom at thu
 wärdogh wardhe at see gudh i sinne äro, Thit
 hiärta wari rent aff hwarie smitto, Oc giff ey
 owenenom jngang til thin mz nakrom orenom
 5 tankom, wänt thin öghon fran hwarie olofflike
 syn, oc lustas ey at see faghra människio än-
 lete, at thu skuli ey komma i pino för tolken
 lusta, Minz aa hwem thu loffuadhe thina limi,
 oc blandha them ey mz skörom lusta, oc bögh
 10 thin älskogha fran allom skörliffnatz älskogha,
 oc haff ey fafängha talan mz nakrom at ey skuli
 bäggias idhre hogher aff tolke talan smittas, oc
 tappa thz som i siälffwiliandes gudhi loffuadhen,
 oc ödhe läggias som tört thrä, Thy at ey wil
 15 gudh, at thina limi, huilka thu honom loffwa-
 dhe oc hälgadhe, skulu blandas mz nakre smitto,
 wakta thy at likamliken fäghrindh swike ey tik,
 at thu tappe ey siälenna fäghrindh, Skodha ey
 man mz owarugha ögha At ey skuli dödden
 20 jnga i thina siäl aat thins ögha windhögha, Opp-
 lat ey tith öra til at höra ohöffuisk ordh ällar
 talan, at the skulin ey dräpa thina siäl, Hanna
 ey nakors manz likama, at ey skwli tith hiärta
 opptändhas til ondan losta, at thu falle i för-
 25 tappilse, Thy at swa som skäffuan lagdh när
 eeldenom brindher rasklika, swa aff lekamans
 hanningh händher rasklika siälenna skadhi, tänk
 thy hwru lekamlek fäghrind oc luste ändas mz
 dödzsens wärkiom oc ysäld, Oc hwru tha om-
 30 wändhes aldher likamen i fulan träk, madhka oc
 wärsta lokt, huilka jngen förma at tola, hwar

Bl. 158, r.
8p. 1.

ärw tha blidha ordhen, hwar är tha sköre lo-
 sten, hwar ärw tha söta omfämnilsen, hwar är
 tha owermatto löghe oc skämtan oc onyttelik
 glädhi, huilken som swika osnyäl hiärta, sanne-
 lika thz foor alt fram swa som flytande watn, 5
 wakta thy at thu ey then lusta drykken drikke,
 aff huilkom thu west mangha haffua warit för-
 därffuadha, wtan borth wänth thin hogh alzstingx
 fran swa orenom älskogha oc faanytta glädhi,
 Oc skodha ihesu cristi fågrindh, oc siälenna an- 10
 delika glädhi, bedz tik aff gudhi eth sniält
 hiärta, oc wakerlik sin, at thu maghe wärna tik
 fran allom owenzsens swikom, oppwäk thin hogh
 til at göma gudz budhordh, i them wari tith
 hiärta altidh aat hwgult, at ey skuli nakor wärl- 15
 denna genwärdha bryta tik, grip sant twlimodh,
 som är mästa siälenna dygdh, swa at thu hög-
 färdhas ey i sälom tinghom, oc sliona ey aff
 godho i genwärdoghom tinghom, gör gerna alt
 thz tik bywdz a gudz waghna, at thu maghe 20
 wnfly gensigilsenna last, oc oppbära santz twli-
 modz lön, aff honom som sagdhe til sinna känne-
 swena, i idhra twlimodhe skulin i ägha idhra
 siäla

Sp. 2

O alskelika dotter, göm ödhmywkt i allom tin- 25
 ghom, huilken som är högelikast i allom tin-
 ghom, at thu maghe oppfara til fulkompnilsanna
 högdh, Thy at aldhär reglonnas stadhge ful-
 kompna mz ödhmyuktenne, oc langa thima ärw-
 odhe wardher til enkte fför högffärdenna skuld, 30
 Ödhmyuker man är gudhi liker, oc bär gudh i

sins hiärta mönstre, än högfärdogher man är
 gudhi hateliken, oc liker diäfflenom, än tho at
 ödhmyker man är smäleken i klädhebonat, tho
 är han äroffuldher i dygdhom, än högfärdogher
 5 man, än tho at han synes stolther i klädhebo-
 nat, tho ärw hans gernigga onyttelika, hans
 högfärdh oppenbaras aff hans högfärdogha or-
 dhom oc aff hans lösa sinnom, han girnas loff-
 was aff dygdhom, än tho han them ey haffwer,
 10 han wil enghom wara wndherbughin, wtan gir-
 nas altidh herradöme, oc widherfresta mz alle
 makt, at han maa faa förmanz ämbethe, han
 gaar altidh trotmande swa som tom flaska, oc
 glaas, oc omkringh föres aff fanytto äro wädhre,
 15 swa som skepp wtan styre man slaas oc wräx
 aff böliom, än ödhmywker man försmar allan
 wärldz hedher, oc döme sik wara minst wär-
 dhan aff allom mannom, oc thy är han mykyt
 wärdher för gudhi, then tidh han fulkompnar
 20 all budhordhen, räknar han sik enkte haffwa
 giort, oc löne alla sina dygdher, oc thy skal
 gudh opphöya han, oc oppenbara hans gerninga,
 honom til äwärdeliken hedher, Thy ropar war
 herre til war i lästenne sighiande, hwar then
 25 som sik opphögher skal nidher trykkias oc hwar
 then som sik ödhmyukar skal opphöghias, Naar
 han thzta sigher theer han os alla handa opp-
 högilse wara högfärdenna kön, Huilkit prophe-
 ten sigher, O herra mith hiärta är ey opphöghth,
 30 oc ey ärw min öghon opplyfft mz högfärdenna
 syn, Ey gik iak i högelikom tinghom allar wn-
 dherlikom ower mik, wtan iak lydde ödhmyu-

Bl. 158, v.
 Sp. 1.

kom tinghom, Thy om wi wiliom komma til hymerikis opphögilse, til huilka wi ey kwnnom oppfara, wtan mz ödhmywkt, bör os then stegan opp rätta, then stegan aat huilkom jacob saa änglana oppfarande oc nidherfarande, stighin 5 är wart liffwerne her i iordherike huilken som skal opprättas til hymerikes mz ödhmywko hiärta, trapponar aat steganom är war siäl oc likame, i huilkom mangha ödhmyuktz trappor skulu sätiäs, at gudz ängla lwstins nidher fara til waar 10

Nw är märkiande at tolff ärw ödhmywktenna trappor, Först är om mannen sätiandhe gudz räddogha för sin öghon, Fly alla glömsko, Oc aminnis altidh all the tingh som gudh byudher, Oc hwru the som gudh försmaa falla i hälwitte 15 för sina syndher, Oc aminnas altidh i sinom hogh, hwilket som loffuas them gudh rädhas, oc göma sik i hwariom tima aff syndom oc lastom, badhe i tankom, öghom, ordhom, handom oc fothom, Oc i allom kötlikom astwndilsom, Oc 20 tänke altidh at gudh skodhar oc seer all hans aathäffwe i hwariom stadh, oc at änglane kwn-göra all hans astwndilse oc aathäffwe i gudz asyn, Thz teer os propheten, at gudh är altidh när os sighiande at gudh ransakar människionna 25 hiärta oc nywra, thz är badhe tanka oc gärninga, war herre weth mannanna tanka, oc wndherstar all thera hwxilse oc mannanna tanka widhergaar för gudhi alla sina akt, Thy skal mannen altidh wara warogher oc aat hoghwil 30 mot wranghom tankom, sighiande i sino hiärta,

Sp. 2.

tha skal iak wara osmittadher, om iak göme
 mik aff wranglikhet, Thy förbyudher os skriffte
 at göra wan eghen wilia, sighiande, gak ey äp-
 ther thinom girnilsom, wtan wänt ather aff thi-
 5 nom wilia, Thy bidhiom wi daghlika at gudz
 wili wardhe daghlika i os, Rättelika byudher
 scriptin os, ey göra wan eghen wilia, Thy at
 swa som scriffuat är, the wägha ärw som man-
 nom synas wara rätte, Huilken ände tho ledher
 10 til häluitis dödh, oc bör os i allom warom astun-
 dilsom rådhas wan herra, swa som när waran-
 dhes, hwadhan aff propheten sigher O herra
 gudh all min astwndilse the ärw för tik, oc är
 skriffwat, at wars herra öghon skadha badhe
 15 godha oc ondha, Oc war herra skadhar aff hy-
 merike ower alla mannanna söner, at han skuli
 see om nakor är wndherstandande, ällar letande
 han, Oc daglika kwngöra änglana warom ska-
 para wara gärninga, thy mädhan han bidhar os
 20 nw thulomodelika at wi skulom omwändhas til
 hans, bör os ey senka at omwändhas til honom
 mz allo hiärta, at han skuli os sighia om wi wi-
 liom ey wändhas til bättra, Thzta giordhe thu
 oc iak thigdhe, ¶ Annor ödhmywktenna trappa
 25 är om nakor ey älskande sin eghin wilia, lustas
 ey at fulkomna sin astwndilse, wtan fölia wars
 herra äpthedöme, huilken som sigher, iak kom
 ey at göra min eghin wilia, wtan hans som mik
 sändhe, Oc är scriffwat at lusten förskullar pino,
 30 oc lydhnan redher krono ¶ Tridhi ödhmyuktenna
 trappa är om nakor för gudz älskogha wndher
 giffwer sik förmanz lydhno, fföliande ihesu cristi

Bl. 159, r.
Sp. 1.

aptherdöme, aff huilkom paulus sigher, cristus
 war lydogher gudhi fadher alt til dödden för
 wara skuldh ¶ Fiärdhe ödhmyuktenna trappa är
 om nakor bliffwer stadogher i lydhno i hardom
 oc genwerdoughom tingham, oc ämwäl i allom 5
 them orät som honom görs, oc haldher twlimodh
 mz tysto samwiti, oc genkorra ey, wtan tänker
 thz som skriffwat är, hwilken som bliffwer sta-
 delika til ändelyktenna han skal heel wardha,
 oc then som propheten sigher styrkes tith hiärta 10
 oc thol för gudz skuld, ther til at thu maghe
 wara en aff them som sighia O herra gudh för
 tik twingoms wi daghlika mz döddenom, oc ärom
 räknadhe swa som drapsens faar, wtan all tässen
 tingham owerfarom wi, för hans skuld som os äl- 15
 zskadhe, O herra gudh thu pröwadhe mith hiärta,
 oc ranzsakade mz eeldh Oc annarstadz är skriff-
 wat, thu ranzsakadhe os, swa som gul oc silff
 pröwas i eldh, Thu juledhe os j wadha, oc satte
 dröffuilse ower wan baak Oc thu satte män ower 20
 wart huffwdh, J huilko han tee at wi skulum
 formannomen lydha, oc omffämpna thulomodh i
 allom genwärdoughom tingham, oc then orät som
 os görs, at om nakor slaar os widh annat kin-
 benet, tha skwlum wi wändha til honom thz 25
 andra, Oc then som wil taka aff os kiortillen,
 fa honom kapona mz, oc gaam twa milor mz
 them os trängher at gaa ena, Oc tola twle-
 delika falzska brödher oc thera haat, oc wälsigna
 them os banna ¶ Fämta ödhmyuktenna trappa 30
 är, ey löna ondha tanka som komma i hiärtat,
 allar the onda syndher som waro giordha lön-

Sp. 2.

Bl. 159, v.
8p. 1.

- lika, wtan oppenbara them sinom scriptafadher, mz ödhmyukom skrifftamalom, til huilket scrip-
ten manar os sighiande, widhergan för gudhi
idhra syndher, thy at han är godher, oc hans
5 miskundh äwerdeliken, Oc är skriffuat, oppen-
bara gudhi thit liffwärne, oc hoppa a han, Swa
giordhe propheten, huilken som sigher O herra
gudh iak giordhe tik kwnnogha mina syndher,
iak lönthe ey mina orätwiso, iak skal widhergaa
10 mina orätwiso a mothe mik, Oc thu herre gudh
förlat mik mina syndher, oc mina omilhet ¶
Siätta ödhmyuktenna trappa är, om nakor la-
ther sik nöghia aat thy som yterst oc smäle-
kast är, oc döme sik onyttelikan, oc owerdo-
15 ghan til all the tingh som honom bywdhas si-
ghiande, O herra gudh iak är swa som enkte,
oc swa som ärwodhes dywr för tik ¶ Sywndha
ödhmyuktenna trappa är, om nakor räknar sik
wara minzst wärdhan oc smälekast aff allom,
20 Oc sigher ey at enast mz mwnnenom wtan tror
thz aff jnnersta hiarta ödhmyukande sik oc si-
ghiande mz prophetanom iak är madker oc ey
man, Manna obrygdilse, oc folksens försmälse,
oc opphögdher war iak ödhmyuker oc dröffdher,
25 oc goth är mik herra gudh, at thu ödhmyu-
kadhe mik, at iak skulle nimma thin budhordh
¶ Attonda ödhmyuktenna trappa är, at enkte
göra, wtan thz som almännelik regla byudher,
oc hálga manna äptedöme känna ¶ Nionda
30 ödhmyuktenna trappa är, atherhalla sina twngho
aff mangh talan, oc göma tysto til thäs hon
spörs, Thy som scriffwat är, at i manghtalan

är ey synden bortho, Oc thän som nyttiar mangh
ordh skadhar sina siäl, oc ordhfuldher man sty-
res ey rättelika i wärldenne ¶ Tiondhe är at
ey wara rasker til at lee, Thy är skriffwat at
folsker man opphögher sina röst i lather oc lö- 5
ghe ¶ Ällopte är at tala lättelika oc ödhmyuk-
lika mz säff ordh wtan löghe, oc mz stadughet,
oc tala faa ordh oc skälek, oc at ey wara ropul
i röst, Thy skriffuat är at sniäller man wndher-
stas aff faam ordhom ¶ Tolffte är at ey at enast 10
i hiärtano, wtan i allom lekamenom tee ödh-
myukt allom them som han seer, i ordhom gär-
ningom oc bönom, gangandhe, sitiandhe, oc stan-
dande, haffuande altidh nidherbögth hwffudh til
iordenna, oc rådhandes sina syndher i hwariom 15
tima, oc wäntandes sik skola presenteras för gudz
dome, sighiande i sino hiärta iak syndogh män-
niskia är ey wärdogh opplypta min öghon til
hymilen Jak är nidher bögdher oc ödhnyukter,
huilken som sik swa ödhmyuka han skal rask- 20
leka faa gudz kärlek fulkomplika, huilken swa
borth sändhe fran honom räddogha, swa at all
the tingh han för giordhe, ey wtan räddogha,
them skal han nw tilbörja at göma swa som aff
natwrlike sidhwänio, wtan ärffuodhe, Ey för häl- 25
wittes räddogha, wtan aff cristi älskogha, oc
dygdha lusta, oc godhe sidhwänio, mz huilke
war herre jnledhes i os, at thee sin tianisto man
renan aff lastom oc syndom wara, oc werdoghan
ffaa then hälga anda

Bl. 160, r.
Sp. 1.

Högxsta ödhmyukx tekn är lydhna wtan dwalu,
 thz tilbör them som enkte tänkia sik kärare än
 cristum fför häloga tjänist som the gudhi loff-
 wadho, oc för äwerdelikx liffs äro, allar ämwäl
 5 för hälwittes räddogha, Ämbrat som nakot war-
 dher budhit aff förmannomen, genstan thz ful-
 kompne wtan dualw, swa som thy thz ware bw-
 dhit aff gudhi, huilken som sigher til förman-
 nanna, then som idher hörer, han höre mik, then
 10 som idher försmaar, försmaar oc mik Thy bör
 then som sannelika är lydogher, gänstan honom
 wardher nakot budhit, at förlata sin eghin wilia
 oc släppa aff thy offwlkompnado som han haff-
 wer tha i sinom handom at göra, Oc fulkompne
 15 förmanzsens bodh, swa at alt wari i sändher at
 förmannen byudhe känneswennen fulkompne bu-
 dhit i gudz räddogha, tänkiande at trangher är
 wäghen som ledher til äwerdeliket liff, Thy skal
 ey sandher lydogher leffwa i sino siälffs walde,
 20 allar lydha sinom astundilsom oc lusta wtan
 ganga äppther annars dom oc budhi, oc liff-
 wande fatelika, astunda at haffua förman ower
 sik, Oc thzta är the lydhna som tåkkelik är gu-
 dhi. oc söth mannom, at thz som byudz ful-
 25 kompnas ey dylzskelika, ey sliolika, ey sent, ey
 mz gensängn, ey mz genstridogho swari allar
 gen korran, Thy at the lydhna som haldz för-
 mannomen hon görs gudhi, Thy at som appo-
 stolus sigher, Alt waldh är aff gudhi skepat, Oc
 30 then som staar mothe waldeno, staar mothe
 gudz skepan, afflar sik fördömilse, Thy tilbör at

lydha mz gladhom hogh, thy at gudh älskar
gladhan giffwara, Än naar nakor lydhe mz on-
drom wilia genkorrande, ey at enast mz mwn-
nenom, wtan än mz hiärtano, än tho at han ful-
komnar bodhit, tha är thz ey gudhi täkt, hwil- 5
ken som skodhar genkorrande hiärta, oc ey faar
han lön för tolka lydhno, wtan haldher pino för
genkorran, wtan at han göry gudhi skyllogha
bättring ¶ Nw ärw vij sanna lydhno trappor
Första är at lydha gärna, swa at then som byu- 10
dher oc then som lydde haffwen badhe en wil-
ia, Han lydhe gärna som sagdhe Min mather
är at iak skuli göra hans wilia som mik sändhe,
Thy är then sannelika lydogher som ey aktar
astundha at höra aff förmannenom thz som han 15
wil göra, wtan haldher thz som förmannen wil
at han skal göra, Thy huilken som lönleka gir-
nas, at honom skuli thz aff förmannenom byu-
dhas som honom tåkkes, han swiker sik oc faar
ey lön för lydhno, thy at förmannen lydhe mer 20
honom än han förmannenom Paulus lydhe gärna
som sagdhe til gudh, o herra hwat wilt thu at
iak skal göra, Thy faar then mera lön som sik
fram byudher redhoben före budhordhit, än
then som lydher äpther bodhit Annor lydhnon- 25
na trappa är, at lydha enffallelika swa som pro-
pheten giordhe, hwilkom war herre baar witne
sighiande, han lydhe mik i örns hörsl, thz är
at han lydde ämbrat som han hördhe budhit,
Enghen dygdh är os meer widhertorfftelik i 30
godz liffwernes oppbörjan, än enffallogh oc ödh-
myuk lydha, at wi spöriom ey hwi tolket byudz,

El. 160, v.
Sp. i.

allar ranzsaken mz genkorran, hwat os byudz
 Thy giffwer paulus radh sighiande thiänen oc
 lydhen idhrom härrom i allom tingham, at hwat
 som hālst i gören, gören thz aff godhom hogh,
 5 swa som gudhi oc ey mannom, witandhe at i
 skulin taka aff warom herra āwerdelikx arffs
 athergāldh ¶ Thridhi är at lydha gladelika, thy
 at blith ānlete, oc sōtelikhet i ordhom, litta
 mykyt oc prydha kānneswenzsens lydhno, Ån
 10 mörkt ānlete oc dröfft oc wredha kroppsens
 skepan giffwa wndhersta, gudelikhetena haffwa
 borth gangit aff hiärtano oc siālenne, Ther amot
 giffwer sancte paual radh sighiandhe, gören all
 tingh wtan genkorran, oc annarstadz är scriffwat,
 15 the tith ānlite blith oc glat i hwarie gaffwo,
 Thy at war herre käre ower them som nōdhoge
 lydha, the giffwa galla i min maat, Ther amoth
 giffwer paulus radh, lydhen idhrom formannom,
 oc waren them wndherdanoghe, thy at the waka
 20 swa som göraskolande rākenskap för idhra siāla,
 at the göra thz mz glādhi oc ey gratande för
 idhra olydhno ¶ Fiārdha är at lydha rasklika
 swa som zacheus, huilken som genstan lydhe
 wars herra budhi som han thz hōrdhe, oc tok
 25 han gladelika i sit hws, Oc thy fik han hōra
 wars herra ordh sighiande, i dagh är giordh
 helso tāssō hwse, Thy at thenne zacheus är a-
 brahams son a raska lydhno wāghna, raska
 lydhno āptherdōme haffuom wi i hālgom appost-
 30 lom petro oc andrea, oc iohanne, iacobo oc ma-
 theo, huilke all sin tingh āmbrat förlātho som
 the kallados aff gudhi oc fölgdho honom, thy är

Sp. 2.

skriffwat at rasker man i sinne gärningh oc lydhno, skal staa för konungom som är fadher, son oc thän hælge ande, Oc ey för wanäradhom, som ärw onda andane ¶ Fänte är at fulkompna budhordhen manlika Thy är skriffwat, thu sän- 5 dhe thina handh til stark tingh, som är at för- tiäna hymerike, thy skalt thu göra manlika, oc göra stadhelika Swa at thu ey förlate lydhnonna wagh, för slag allar dödh, mz cristi aptherdöme, huilken haldher wille giffwa liffwet än tappa 10 lydhnona, thy är ey lön wärt at astunda ther til at lydha, at han maghe faa äwerdeliket liff oc ey för nakot wärdzliket, wtan the lydhnan för- skullar lön, huilken som rädhe hoghen oc är twnggh at höra, oc twngare at fulkompna, oc 15 twngast at länghe fram halla ¶ Siätte är at ly- dha ödhmyuklika, thy är scriffuat, Mykyn är ödhmyuktenna dygdh, wtan hwilkra hiälp styrk- sens dygdh är ey at enast ey dygdh, wtan fal- dher ämwäl i högffärdh, Thy giffwer war herre 20 radh sigiandhe, wtan i gören all the tingh som idher ärw budhin, oc sighin ey thy sidher idher wara onyttelika träla, Tho är aldrigh lydande i ondhom tinghom, thy är skriffwat, swa är lydh- nonna matta hallande, at thu skuli aldrigh lydha 25 til at göra nakot onth, oc aldrigh mothe sighia at göra goth, Än hwru mykyn olydhnonna la- ster är pröffwas i thy, at diäffwllen kördhis aff hymerike för olydhnona, Oc adam aff paradis, oc konungh saul aff sino rike oc aller israels 30 moghe aff sino landhe Sywndhe är at lydha wtan

Bl. 161, r.
Sp. 1.

atherwändho, Thy är skriffuat, stadugt framhald
 i godho är högxsta konugx dotter, Thy ägher
 sandher lydhogher sighia mz prophetanom, O
 herra gudh mith hiarta är redhoboit, Thy at
 5 sandher lydogher framdragher ey budhordhit til
 morghons, wtan han redher öronen til at höra,
 oc twnghona til at tala, oc händrena til göra,
 Fötrena til at gaa, oc hänter samman allan sik
 innan, at han maghe fulkompna förmanzsens
 10 budh, oc sighia mz paulo, Nw liffwer ey iak,
 wtan cristus liffuer i mik, som han wille sighia,
 i allo mino liffwerne lydher iak cristo, huilket
 wi äghom gärna göra, fför thy at war herra
 8p. 2. sigher, at lydhnan är the dygdh, mz huilke all
 15 ofulkompnat tingh fulkompnas oc alla glömskor
 wt slakkias, huilka lydhno han wärdoghis i os
 stadhfästa,

Dauid propheta sigher, giffwandhes radh til at
 halla tysto Jak skal göma mina wägha at iak
 20 skuli ey synda i mine twngo, iak saat oc iak
 tigdhe aff godhom tinghom, oc iak satte gömo
 minom mwn, oc iak ödhwkadhe mik, Här teer
 propheten, at mädhan han tigdhe aff godhom
 oc nyttelikom ordhom, at wi oc stundhom ti-
 25 ghiande, för tystonna twngha, hwru myklo häl-
 dher skulum wi halla os aff allom ondhom or-
 dhom oc fanyttom för pinonna räddogha, Thy för
 tystonna twngha, än tho stwndhom giffs loff at
 tala aff hälgom oc godhom kändedom, tha är
 30 manghtalan flyande i allom tinghom, at synde-
 lik talan maghe flyas, Thy at war herre sigher

aff thinom ordhom math thu rätwis wardha Oc
 för thin ordh math thu fördömas, oc annarstadh
 är skriffwat, dödhher oc liif är i twngonna han-
 dom Thy bör mästarenom tala oc känna känne-
 swennenom, Oc om tarff är at spöria nakor tingh 5
 aff förmannenom, ägher han spöria aff alle ödh-
 myukt oc lydhno, oc mz högxste wördhnig, at
 han ey skuli synas tala än tilbör, än skualdher
 oc fanyt ordh, ällar the som röra lather oc lö-
 ghe fördömom wi, i allom stadhom mz äwerde- 10
 likom wtelykkylsom, oc wakte thy at owerfflö-
 dhis ordh fram ganga ey aff thinom mwn, Thy
 at war herra sigher at människian skal göra rä-
 kenskap a doma dagh aff hwario fafänggho ordhe
 hon talar, rör ey thina twnggho til at banna na- 15
 krom, huilken som skapat är til at loffua gudh
 oc wälsigna Tala ey aff them tinghom i manna
 samqwändh som thu ey fulkompna west, wtan
 tala the nytteliko ordh i qwämelikom tima som
 ahörandom magho wara til kännedom, oc tala ey 20
 thz nakon tima som annars hörsl styggia, oc trät
 ey aff them tinghom som thu ey widhertorff,
 wän tik ey til offmykla talan, thy at the sidh-
 wänia, som mz langhom wana är stadhfäst, kan
 ey aff läggias, wtan mz myklo ärffuodhe, lös ey 25
 thina läpa til at lee, Thy at gälńska är at lee,
 mz gnäggian, oc leande kwngör hugxsens fa-
 nytto glädhi, kalzsa ey swa som barn, thy at ey
 tilbör them som hälogan liffnat haffwer loffwat
 oc til sik haffwer takit, at kalzsa swa som wärdz- 30
 liket folk, oc barnom tilhöre at leka oc kalzsa,
 oc fulkompne människio at gratha, oc sina syn-

Bl. 161, v.
Sp. 1.

dhe til aminnilse ledha, än enghen tilgangh kan
hiärtans idhroghe ther faa, hwar owermatto kalz
oc löghe är, än hwar som tara oc grath ärw för
synde, ther opp tändhes andeliken eldher, huil-
Sp. 2. 5 ken som oplyse hoghen oc oppenbara syndena,
Oc tha tilföghis hoghen ihesu älskogha oc a-
stwnda hymerike, Nidher trodher likamans lusta,
oc wtrakte sik til himerikes lön, Tha förmaa
enghen wärdez akt han skilia fran cristo oc hans
10 älskogha, Thy at dödden är honom sötare än
liffwet, oc han girnas söndher lösas oc wara mz
cristo, huilkom han haffwer reth mönster i sinne
sial See hwru mykla afflingh tara oc graat giffwa,
Oc hwru mykla fördömilse laatir oc löghe re-
15 dhar them thz göra, Thy at then som her lustas
at lee, han skal ther äpther beskleka grata, hwa-
dhan aff war herre sigher Säl ärw the som
grata, thy at the skulu hwgnas, Än wee är idher
som leen, thy at i skolen grata äpther dödden,
20 lustas thy ey i barna käte, allar i fanyttom la-
ther, wtan haldher i gudelikom bönom, sangh
oc läsnigh, oc hälgra manna äptherdöme oc stry-
tik äpther thera kännedom oc sidhom, oc the
tik aldroughan i aathäffwom, än tho at thu äst
25 wngher i aldre Oc ledh til amine, at dauid huil-
ken som haffde fulkommet hiärta för gudhi i
wnghdomenom, war waldher aff gudhi til konungh,
Oc sagul konungh som haffde fwlkompna ilzsko
i ällenne, war borth wräken aff rikenom, Oc
30 daniel wngher fördömde gambla prästena som
wildo smitta susannam, oc warom herra täktes
wngha moghans loff, som the gaffwo honom i

iherusalem, Oc gamalt trā opphogx oc brānnes
om thz är ofruktssambleket, Oc nyth trā gödhes
oc röktas om thz är ffruktsambliket, war thy
reen oc hälogh badhe i siäl oc likama, Enkte
ohöffueliket tänkiandhe ällar talande, ällar gö- 5
rande, Thy at enkte dughet at atherläsa en port
oc latha owenen jngaa at androm Försma thy
alla fanytta äro, oc manna tykkio, fly affwndh,
oc nidhertryk wredhe, oc tol häldher skadha oc
genwärdho, än thu söndherlöse kärleksens bandh, 10
bakdanta om enghen, oc hör ey bakdantan, jdhnä
swa fasto oc atherhald aff maat oc dryk, at thu
atherhalt thina twngo aff allom olofflikom oc
owerfflödhes ordhom

Thäntidh thu gaar til gudh at bidhia thina 15
böne, tha nidherfaal ödhmyuklika i hans asyn,
oc bedz enkte swa som för thina förskullan,
wtan haff i thino samwiti, om thu haffwer na-
kot goth giort, at gudh skuli tik thz atherlöna,
oppenbara thin syndher oc orsaka tik ey, at gudh 20
skuli them aff skrapa, rosa tik ey aff thinom
godhgärniggom, swa som then phariseus, som
försmadhis aff gudhi, wtan ödhmywka tik at thu
maghe faa synda förlatilse, roppa ey mz höghe
röst ällar mangh talan, wtan mz renom hogh oc 25
hiärta, aff huilkom gudh blidhkas, Förlath alt
thz som orättelika mothe tik giort är, at thu
maghe wärdogh wardha at faa synda förlatilse,
war tolken thinom iämcristne som thu girnas at
gudh wari tik, akalla a gudh hwantidh thu bör- 30
iar a nakre gärningh oc lat ey aff at takka ho-

nom för än gärninghen är fulkompnat, idhna at
 offra gudhi milda böner i thino lifferne, at
 thin siäl maghe oatskililika tilföghias hans äl-
 skogha, lät ey owerflödhis tanka dröffwa tith
 5 hiärta, älla thin hogh grips i mangha städhi,
 Minz a at thu star idhkelika i gudz asyn, huil-
 ken som see oc skadhar all hwgxsens oc hiär-
 tas lönlik tingh, stath thy warleka i hans asyn
 i böna tima, at sömpnen skuli ey nidhertrykkia
 10 thina siäl, oc haff allan hoghen när bönenne Thy
 at swa som omögheliket är, at täckelika thiäna
 twem herrom, swa förma ey twäffal bön opp-
 fara til gudh, laat enghen tima fafänghan ower
 tik fara, dagh ällar nath, at thu maghe bort
 15 wraka aff thinne siäl inz waku oc bönom ondha
 andanna fulasta frestilse, mz huilkom the dröffwa
 tith hiärta, gudelik bön är siälenne stoor wärn
 Thy at om rena böner giffwas os torfftelik tingh
 aff gudhi, oc all skadelik tingh borth ältas aff
 20 siälenne, Fly the waku, i huilke fwl hoxsilse
 idhnas älla tänkias, at göra nakot onth, älska
 hälga waku at thu maghe hälog wardha i allom
 thinom aathaffuom at täkkias ensampnom gudhi
 i thino lifferne, Naar thu böriar nakra gernigh,
 25 tha ransaka granlika, om hon är til gudz he-
 dher, Oc fulkompna hona ey, wtan thu tror at
 hon är honom täckelik, ranzaka granlika oc dagh-
 lika thina gärninga oc tanka, oc fly genstan til
 idhrogha oc scriptamal, som thu findher tik brut-
 30 lika wti, dwäl ey dagh fran dagh, Oc sigh ey
 thz ällar thz är lithen syndh, lath ey onda tanka
 ällar fanyt ordh wäxsa i tik, oc glöm them ey

Bl. 162, v.
 Sp. 1.

swa som litit, thy at then som glömer sma
 syndher faldher smam oc smaam i stora syn-
 dher, lath ey dödheliket ether stänkias ower tith
 hiärta, riff opp aff thins hiärta aaker smaa torna
 för än the rotas; thu skalt wita at tith hiärta 5
 är gudz aker, örk thy thz mz idhkelike plikt, Oc
 lat ey owenzsens ilzsko wäxsa i gudz aker, Om
 thu swa wakar tha mat thu rasklika komma til
 fulkompnilse, Oc skalt thu wetha, at fastan do-
 gher mykyt til at waka, Thy at swa som then 10
 riddare som tynghes aff twnga byrdhe, hindras
 til at stridha, swa hindras then kroppen til at
 waka som tynghder är, oc fuldher aff myklom
 maat, oc nidher trykkes aff sömpn, oc miste wa-
 kwäna lön, oc afflar siälenna skadha, Samman 15
 fögh thy fastona oc wakwäna at thu maghe blom-
 stras i allom siälenna dygdhom, oc at lekamen
 wari wndhergiffwin siälenne, oc at tiänista qwin-
 nan tiäne frwne, giff ey thinom kropp makt
 mz matz fylle, at om stridha siälena, gör ey feta 20
 tiänisto qwinnona, at hon skuli försma frwäna,
 wtan twinga haldher hona, at hon skuli thiäna
 frwne, thy at thz som bedzlet gör hästenom,
 thz gör kroppenom, at offatha oc offdrykkia ska-
 dha ey at enast siälena, wtan gör opptha syw- 25
 kan kroppen, fflym thy kräselika födho, oc off-
 drykkio, at wi ey wanleka för them kommom i
 hälwittes logha, oc bedhoms ther en watz droppa
 til swala, oc wardhom ey wärghe at faa han,
 Manghe samman dragha mästa sywkdom aff off- 30
 myklom maat oc dryk oc fingho aldrig ather
 helbrigdho, thy at the tempradho ey i fastonne
 swalghsens heta, Manghe wordho mandrapara oc

8p. 2.

dräpne för owerdrykkio, Oc manghe wordho
grippne aff diäfflenom, oc giordho otaleka syn-
dhe för drykkenskap skuldh, Oc enkte är dryk-
kenskaper wtan oppenbaraste diäffwld, Oc swa
5 som fisken takx mz krokenom, oc foghlen mz
snarwne, swa taker drinkaren dryk i sik, oc
ältis sidhan til hwaria ondha gärnigh oc miste
skälen oc grips aff diäfflenom, swa som oskäle-
kit dywr aff wedhemanne, tak thy maat swa
10 som läkedom, oc tämptra tik mattelika oc skä-
leka i allom tingom, oc om thu findher tik skä-
lika atherhalloghan, tha wakta at thu högffärdas
ey som thu se tik ey iampna i thinne fasto, thy
at stoor skam är siälenne at wara högffärdhenne
15 wndherbughin tha hon haffwer förwnnit kötet
mz fasto, ffyläti oc ärwodha manlika i godhom
gärningom, Thy at hwar skal taka lön äpther
sina eghno ärwodhe, göm tith hiärta aff alle
giri, Oc astwndhe enkte at ägha ällar affla ower
20 thz som tik loffwat är, laat tik nöghia aat dag-
like widhertorfft, i kost oc klädhom, Thy at the
som wilia wardha rike falla i frestilse oc diäffwl-
sens snarw oc mang onyttelik astwndilse oc ska-
dhelik, huilken som sänkia siälena i dödhon oc
25 förtappelse, thy at' girin är roth at allom on-
dhom tinghom, för huilka saak akor wart sten-
kadher, oc saul qwaldher aff diäfflenom, oc om
sidhe dräpin, oc achab sarghadher til dödhon i
stridh, Girogher man är liker häluitte, Thy at
30 swa som hälwitte brindher ä thäs hetare at ther
meer i komber, swa sigher girwgx manz giris
eldher aldrigh ympnit wtan girnas ä thäs meer

Bl. 163, r.
Sp. 1.

at han mera faar, skil thy tith hiärta alstingx
 fran tässom last, oc ägh mz ihesu cristo siälff-
 wiliandes fatikdom Thy at eghelikx ägho laster
 skal mz rothom opphuggas aff closter folke, at
 enghen skuli tildirffwas at ägha nakot eyghit 5
 alzstingx enkte tingh, Ey book, ey tafflo, ey stiil,
 oc alzstingx enkte oc ey giffwa ällar taka nakot
 wtan formanzsens bodh, Thy at ey bör them
 haffwa eghna ägho, som ey magho haffwa sin
 eghin wilia i sino eghno walde, All widhertorff- 10
 telik tingh skulu hoppas aff clostersens förman,
 oc ey är loffliket at nakot haffwa wtan thz som
 formannen giffwer, All tingh waren almännelik
 i clostreno, oc enghen sighi nakot wara sith e-
 ghit, Om nakor finz lustas i thenna aldra wärsta 15
 lastenom, oc bättrar sik ey manadher en tima
 oc annan tima, tha thuli hardast näpst

8p.

Hör gärna fulkompna manna ordh, thy at thera
 kännedomber är siälenna helsa, Oc thera ordh
 ärw lifsens ordh, them som granleka wakta at 20
 them, oc swa som opprinnande solen bortältande
 mörket, swa bortälte thera kännedomber synda
 mörk aff siälenne, ffly them som thu see glöm-
 ska til at fulkompna gudz budhordh oc dygdha
 kännedom, oc raska til at glädhias i likamlikom 25
 lusta oc fanytta glädhi, haff ey widhertalan wi-
 dher them, wtan i thy at thu maghe them ather-
 kalla aff willonna wägh, Om nakor gör tik onth,
 wredhgas ey mothe honom, oc tänk ey ather-
 gälla honom onth, wtan warkunna haldher ho- 30
 nom, Thy at gudh wredhgas honom, huilken

Bl. 163, v.
Sp. 1.

som twlimodelika thol oc athergäldher ey onth
 för onth, han skal kronas i kommaskolande
 wärldh, Än huilken som gäldher onth för onth,
 ffördömes som brwtliken, Fal thy ey aff twlimo-
 5 dhe, fför ordh allar nakor förganglik tingh, wtan
 bidh för them som tik orät göra, at the ma-
 ghen wändhas til bättring oc hele wardha, Sigh
 ey at thu wilt idhna thin lwsta i wnghdome-
 nom, oc bättra tik i allenne, Thy at thu west
 10 ey om thins dödz dagher komber tik i wngdo-
 menom, oc hwar dömes i the akt, som han war-
 dher kalladher, Antiggia til äwardeliket liff allar
 oändeliken dödh, Tänk thy altidh, oc astwnda
 himerikes lön, at the magho oppwäckia tik til
 15 aldra dygdha idhn, sänt för tik til himerikes alt
 thz goth som thu förmaa at göra, At thu ma-
 ghe sigherlika oc gladhelika bidha doma dagh,
 hwar alle omille ilgernighes män dömas til äwer-
 deliken eldh, oc milde oc rätwise til äwerdeliket
 20 liff oc oändelika glädhi, til hwilket os ledhe
 ihesu cristi miskund

Sp. 2.

Här skal thes at darskaper är oc fanyt, at
 haffwa nakor löslate, allar faffangha glädhi her
 i wärlden, Oc thenne darskapper skal os ymp-
 25 nyt oppenbaras, om wi granlika atwaktom hwart
 wi skulum, huxsom wi hwar wi ärom, tha fin-
 nom wi os wara i wtläghe, i ysäldenna dal oc i
 taranna daal, i mörke, i dödzsens rike, Aff wt-
 lägheno sigher agustinus Ey witom wi hwru
 30 thzta wtläghit ändhas mz os, thy sigher prophe-
 ten i psaltarenom, hwru skulum wi sywnga gudz

loff i androm heme, thz är här i wärldenne, oc
om hālgom mwnnom är twnkt at sywnge her i
wärldenne āmwāl gudz loff, hwat skal tha war-
dha aff diāffwlsens loffwi som är i löslatom,
kalze oc fanytte glādhi, Aff yseldenna daal i hwil- 5
kom wi ārom sigher sanctus agustinus, at thās
mina wi gratom, thās mēra är gratande, at wi
som skullom wara i hymerike, ālla at enast i
paradys, som är sōtaste oc lustelikaste stadher,
swa hōgher at han rækker opp til manan, ārom 10
i enom daal ffullan mz ysāld, hwar wi standom
faste alt til knās i dywpom dya, hwar wi tolom
genwārdho, aff wādhreno, oc hagil oc rāghn,
hwar os är alt genwārdogt som os war skapat
til tianist, Somliken dywr som ärw wargha, byör- 15
na, leon, oc orma, wilia os drāpa Oc somliken
som ärw loppor, oc annor orenlik creatur, huilka
os wilia omaka badhe dagh oc nat, Hwi skal tha
mānniskian glādhas i taranna daal, mādhan pro-
pheten sigher, i taranna daal war sorgh i hiār- 20
tano, Hwar är tha then man som swa skal lee
oc kalzsa, mādhan sniālle mannen sigher, lather
oc lōghe rākna iak willo, Oc sigher sanctus
agustinus, at thera lōghe, som ärw kathe, rākna
han galna manna, at sywngha ther som gratande 25
är, thz är trätten sagha, swa som then man ware
enträtten, som wille qwādha, ān tho at hwar
man badhe han tighia, swa är thera sagha en-
trätten som i tāsse wärldenne wilia wara i lōghe
oc löslatom oc fāfānghe glādhi, mādhan all 30
tingh som ärw i wārlidinne synas, om the san-
neleka hwxsas oc granlika, mana the os til graat,

Bl. 164, r.
Sp. 1.

hwadhan aff sniälle^e mannen sigher, huilken som
 til lägher wisdomen, han til lägher oc sorghena,
 Thy at tässe liffsens ondh tingh ledha oc fram
 dragha graat, aff sik siälffwom, wtan närwaran-
 5 dhe godh tingh, som är wärldenna sälekheth, fram-
 ledha graatsens saak, thz är syndena, thy at
 hwart människian wändhe sik, see hon hwadhan
 aff hon maa oc skal grata, See hon opp tha see
 hon til hymerikes, wart fadhernes land, aff hwilko
 10 hon är borth kördh oc wt läninge, oc owis a
 om hon nakon tima hiit ather komme, om hon
 see nidher see hon sina gript som är iordhen, i
 huilka hon wtan iäff skal ather komma, Om hon
 wändher sik til höghro handenna sälikhet, oc til
 15 wenstro handenna genwärdho, See hon at wen-
 stra handenna, som teknar wärldenna genwä-
 rdho, falla M, oc a höghro handena, som är i
 wärldenna sälikhet, falla tio M, Oc om hon seer
 framföre sik, ärw til redho mangha graatz saki,
 20 Oc wil hon se ather om sik til ryggia, thz är
 at tänkia sina ysäldh, tha skal hon finna at the
 ärw myklo flere, aff huilkom wi skolom grata,
 huilka wi ey seen, Än toth wi sen, hwat stadher
 mon tha wardha lögheno, allar lösom lather, i
 25 blandh swa mangha gudz orätte, mällan swa
 mangha jämcristins ysäld, mällan swa mangha
 wara brödher oc systra, huilka wi sem liggia swa
 som a liikbarene, hwat är syndogha manna lik-
 aane wtan swa som liikbaar, i huilkom andhen
 30 som är siälen liggher dödh i syndomen, Tolket
 tänkte jeremias prophete, nar han sagdhe, haa
 giffwer mino hoffde watn, oc minom öghom ta-

Sp. 2.

ranna källo, oc iak skal grata dagh oc naat
 mins folkx dräpna syni Haa skal ey grata, hwar
 siälffwer gudh manar til graat, badhe mz ordhom
 oc äptherdömom, han sigher i lästenne, säle ären
 i som nw graten, thy at i skolen lee, oc ther 5
 äpther sigher han, wee idher som leen, thy at j
 skulen tywta oc grata, wars herra äpthedöme
 haffwom wi i thy at naar the i iherusalem bo-
 dho, gingho moth honom mz saang oc luffwi oc
 toko han mz glädhi, sigx at han seande stadhen, 10
 gräät ower han sighiande, om thw wiste hwat
 tik skal owerjaa, tha gräthe oc thu thina blind-
 dhe, i huilke thu äst kommen för thin läthe oc
 fanytto glädhi, som sanctus bernardus sigher,
 gudz son warkunnar oc grather, Oc människian 15
 som tool andelika blindhe oc ysäld oc leer, Til
 graat mana os oc spädh nyfödh barn, huilken
 som ey ärw än natta gamul, hwar aff sanctus
 agustinus sigher, barnet böriar mz gratenom, oc
 ey förmaa qwidonna oc ysäldenne, at lee, tarana 20
 ärw ysäldenna witnara, Ey talar thz än, oc nw
 spaar thz aff sinne yseld oc genwärdho, blyghes
 thy the som ey graata, hwar barnet som ey är
 natta gamalt predikar them at graatande, Än at
 wi ärom i dödzsens mörko rike, thz finnom wi 25
 aff zacharie ordhom huilken som sigher, war
 herre ihesus cristus sökte os kommande aff hy-
 merike at lysa them som sitia i mörkiom Thy
 at propheten sigher, lywset är opprwnnit them
 som bygdho i dödzsens mörko rike, thy at thzta 30
 liffwet maa wäl kallas dödzsens skugge allar
 mörker, thy at bäter liknas thz döddenom än

Bl. 164, v.
Sp. 1.

liffweno, för thy at thz altidh nalkas döddenom
 i hwarie stundh, Oc hwart ting widherfresta at
 komma i andeliken dödh, hwadhan aff dauid
 sigher, mina owini belagdho mina siäl, thz är
 5 mz manghom frestilsom, swa som sanctus iero-
 nimus sigher, Owenen haldher swärdhit at han
 skuli mik dräpa, Oc aldhra waghna ärw ande-
 lika wadhe oc snarw, hwadhan aff quido, en hä-
 logher kännefadher sigher, äther thu, drikker
 10 thu, klädher thu tik; soffwer thu, all tässen ärw
 snara oc i them swa som gildhre före tik saat,
 Thzta liffwet maa wäl kallas dödzsens skugge,
 thy at the som syndelika liffwa, förskulla äwer-
 deliken hälwittes dödh, wtan the bättra sith
 15 liffwerne, Oc the som ärw i syndhom ärw swa
 som widher hälffwittes port, oc mällan them oc
 hälwitte är ey wtan twärt ower likamen, oc naar
 siälana skilias widher likamana ärw (the) swa
 som genstan i enom pwnkt i hälwitte, som da-
 20 uid propheta sigher, genstän nalkas the dödz-
 sens portom, swa sigher job, at katha mäniskior
 halla fidhlor oc harpo oc glädhias widh orgho
 leek, The ledho fram sina dagha i lusteliko liff-
 werne, thz är mz löslathom oc andre fanytte
 25 glädhi, oc i enom pwnkt foro the nidher til
 hälffwittes, Oc her aff wndherstaas i tässom or-
 dhomen, at the waro näst widher hälwitte, som
 i enom punct foro tith nidher, Thenna wärl-
 denna deel, i huilkom wi nw ärom, är ämwäl
 30 swa som staal i gudz hwse, huilkens hws är all
 wärlthen, himerike är hans palacium, Tänkiom
 tha hwru wäl thz staar, at haffwa litla stwndh

8p. 2.

i renliffwes människiom, The tolff closter osidhi
 ärw tässe, Först glömsker förman, Olydogher
 känneswen, wngher människia laat oc faffangh,
 gammwl människia härskoful oc enbänd Förwi-
 5 tin mwnker allar nwnna, kärofful renliffwis män-
 niskia, dyr klädhe, kräseliken koster, tidande i
 clostreno, kiff oc trätta i capitulo, löslat i cho-
 renom, owördhnig widh altaret

Här sigx aff rosn oc eghno loffwi

10 **H**war cristen människia, oc särdeles closter
 ffolk, ägher at göma sik för rosn oc eghno loff-
 wi, hwadhan aff scriffuat är, loffwi tik annars
 mwn oc ey thin eghin, Thy at som paulus si-
 gher, ey är then pröffwadher at han är godher,
 15 som sik sialffwer loffwar, wtan then som gudh
 loffwar, oc thy hvilken som sik rosar höghfär-
 dandes, han oppwækker kiff oc trätto, hwru för-
 dömelik rosnigga syndh är, maa pröwas aff thy,
 at nabagodonosor konungher rosadhe sik aff sins
 20 rikis walde oc styrk oc hedher, oc sinom gerni-
 gom, oc tha rosniggenna maal war i konugxsens
 mwnne, kom röst aff hymnom ower han sighian-
 de, tik six nabagodonosor konungher, tith rike
 skal fran tik fara, Oc thu skalt wtkastas fran
 25 mannom, oc thin byggilse skal wara mz dywrom,
 oc ätha gräs som nöth, oc genstan wart han wt-
 kastadher fran mannom, oc wart osinna oc aat
 gräs som oxse, Nw mädhan människian haffwer
 all the godh tingh oc lofflik aff gudhi takit, som
 30 hon haffuer, som sancte paual sigher, O männi-

skia hwat haffuer thu, thz thu tokt ey aff gudhi,
 Nw om thu togh the godho tingham thu haffwer
 aff honom, hwi ärar thu tik, swa som thu haffde
 them ey aff androm takit, thy hwar en loffwe
 gudh för sik giffna nadhe, swa giordhe then snial- 5
 le mannen som skriffwat är, at sagdhe, iak skal
 giffua gudhi äro som mik gaff snille, Oc ägher
 människian at fly sith eghit loff, Thy som gre-
 gorius sigher, Eghit loff pinar rätwisan man, oc
 opphögher wrangan, loffwet rensar rätwisan man 10
 naar thz pinar honom, oc tee rätwisa män wara
 wranga, nar thz gör them gladha

Här sigx aff faffänghe oc olofflike talan

Hwar människia oc särleka closter folk, ägher
 fly alla faffängha talan, för thy war herra sigher, 15
 aff hwario faffängo ordhe, som mannen talar,
 skal han göra räkenkap a domodagh Oc sigher
 sanctus bernardus, thz ordh är faffänkt, som ey
 talas för nyttelikheth, oc ey för widhertorfftelika
 oc skäleka saak, thz är fanyt, som ey haffwer 20
 nyttelikheth ällar nyttelikhethz akt oc gör hoghen
 ostadughan, Nw mädhan ordhit är faffänkt, thy
 at thz haffde ey skäleka saak, hwat skäl kwn-
 nom wi tha göra gudhi aff thy wtan skäl tala-
 dhes, Ordhen ägha granleka gömas Thy at eth 25
 skäleket oc goth ordh maa manghom siälom wara
 helso tilfalle, oc eth onth ordh manghom til för-
 tappilse tilfalle, Oc mz enne bön maa mykyt goth
 förtiänas, som skriffuat är, rätwis manz bön do-
 gher mykyt i gudz asyn, Manghtalan är oc fly- 30

ande, thy at swa som — — — — —

thoorn wara, oc plāghar man i clostrom sätia
 waktara widh porten, Swa then som wil bewara
 5 sina siäl, skal granlika göma sina twngo, oc wakta
 sin mwn, The människia som ey waktar sin mwn,
 är som thz kaar som enkte loket haffwer, oc al-
 tidh standher yppyt Oc thy är hon oren som
 scripten sigher, thz kaar som ekki haffuer bothn
 10 allar lok är orent, hon är oc som häster wtan
 betlz, oc skep wtan styre, Thy sigher sanctus
 iacobus, swa som wi läggiom hästenom bezil i
 mwn, oc styrom han äpther warom wilia, Oc
 skepen än tho the ärw stoor oc köras aff mak-
 15 toghom storm, styras tho mz litlo styre äpther
 styremanzsens wilia, Swa är oc twngan en liten
 limber, oc ledher man til stoor lön allar oc til
 stora pino ¶ Sywnda är thz at twn — — —

20 aff wise mannen sigher, säl är then man, som
 ey läth skridha ordh aff ordh, som ey waro ranz-
 sakat mz skälomen, För then raskleken i twn-
 gonne är, til thz onth är, plāghar man stinga
 salt i mwnnen a barnomen som döpas, til tekn
 25 at then limmen rotnar rasklika, swa at lastanna
 oc syndanna āngra krypa i honom, För tässa
 samma sakena thedes then hālge ande appostlo-
 men, hāldher i eldh twngo, än i handhom, allar
 i androm limmom, At tees skulle at then limmen
 30 som är twngan war mäst brännande aff hālwittes
 eldhenom, Oc thy war mykyt widhertorffteliket
 at hon skulde wara mykyt brännande aff hyme-

rikis eldhe För tassa samma sakena, än tho at
händrena ärw bara oc flere limmena, tho är twn-
gan nakroledhes a — — — — —

kallas aldher tassa lifsens time, Makten til at 5
skadha som i twngonne är hon finz om man
tänker oc aatwaktar hwru twngan manghom ska-
dhar Oc hwru mykyt oc hwru rasklika oc hwru
manghfallelika hon skadhar Än twngan skadhar
badhe them som talar, oc swa them man talar 10
om, än them som tala skadhar hon manghom
lwndom, Först takande aff honom gudz nadh,
hwadhan aff sanctus bernardus sigher, malet är
lät tingh, än thz sarghar tho twnglika, oc är
qwämelikasta anbodh til at wt töma kärleken 15
aff hiärtano, oc är skriffwat at sniäldher man
gör sik älskeliken i sinom ordhom, Än folskra
manna nadhe skulu wtgyutas oc förtappas i oskä-
lekom ordhom ¶ Niiondhe som skulde röra til
twngonna gömo, är the — — — — — 20

laas ällar jnsigle ower mina läpa, at iak skuli
ey falla i them, Oc at min twnga skuli ey för-
tappa mik, Thy badh propheten til gudh sighian-
de, O herra gudh sät gömo minom mwn, oc 25
om kringh standande dör minom läpom, oc lät
ey hiärtat ganga til ilzsko ordh, Oc är skriffwat
aff enom hälgom man, at han idhkelika roppa-
dhe til gudh sighiande, O min herra gudh fräls
mik aff mine twngo, Thy skulle hwar godh män- 30
niskia äpthedöme taka aff prophetanom som si-
gher, Jak skal göma mina wägha at iak skuli

ey synda i mine twngo, Thy at sanctus iacobus
sigher, om nakor wänther sik wara renliffuis
människia, oc atherhaller ey sina twngo wtan
swiker sit hiarta, henna renliffwe är fanyt, Thy
5 som propheten radher huilken som wil komma
til awerdelikit liff, — — — — —
— — — — —

TUNDALUS

OCH

HANS SYN.

Twndalus ok hans syyn ok openbarilse

Jybernia landhe var een man Thundalus aat nampne, velboren j slekte än grymer j allo syne liffuerne Herligin j allom lymom ok starkaste man j stridhom, alla syna akt hafuandes til verldena 5
Än til synne siele helso alzinga Swa när at han nödoger vilde hööra naghan thala om sielennä helso Sielden ok än tha nödoger sökte han the helga kirkio Fatikt folk gaat han alder see Än koklara ok skemdegästa vare hanom tekkestä 10
Hulkom han ok gaff ok skiffte huat helzt han hafde ¶ Tha han thzta lifuernet j mangh aar brukat hafde, mildaste gud som ingen vill fortappa, vtan alla frelsä, skyndethe ok auithä pa hans snödhä liffuerne Än mykit milleligare än han forsculdat 15
hafde ¶ Een dagh hanom bodhnom til gestabodh aff synom närskyldom frende Tha the sattēs til bordet, ok han syna handh vthrekte effter förstä bithan, sternadhe hon swa vthrekt At han jngelundh kunde hona röra eller ather til mvnnen 20
dragha Ok ropadhe opp j högt see nw döör jak Ok ginstan full croppen til jordena swa dödher som han alder hadhe haft j sik lifuandes siell ¶ Huat mere all dödzsens thekn openbare synas, thiänärene tilflyya, mathen rykkes aff bordeno, 25
riddarene skrya, budhna gästänä graata, kroppen vthbäres ok lägges pa golfuet Alla clokkor ringäs

Bl. 67, r.

Bl. 67, v.

Clārikā mvnka ok deghna samankoma Aller stadhen
 ok meena almogen sörgher ok innerliga bedröffwes
 aff swa ädla riddarens swa bradheligom dödhe
 5 Fra thy at tyo slo om odhensdagen ok til sama
 thyma om lögherdagen laagh han swa dödher
 Än tha litil verme kendes a vinstre sidhona vedh
 hiertet huarfore jngen tildörffdes han j jordena
 leggiä Om lögherdagen tha x slo atherfigh han
 sin andha ok klenliga draghandes andhan ouer
 10 een klokka thyma, opleet han sin öghon ¶ Alle
 närstadde storliga vndrandes spoorde huru hanom
 var eller huat han vilde Om han vilde presten
 mz gudz lichama til sik hafua Hanom ther til
 thekn gifuande kom presten ok gaff hanom gudz
 15 lichames verdogasta sacramentum Tha han thz
 vndfanget hafde ok lithet smakat aff wyne som
 sidher är oplyffte han röstena ok j swa mattho
 lofwa ok ärä sin skapare O domine deus o herre
 alzualdoger gud större är thin miscundh än myn
 20 vranghet än tha at hon är stoor noogh O hulka
 dröfuelse tu hafuer mik bewist manga ok stora
 Ok tu tik omvendendes vedherqwäkte mik Ok
 aff nidherste heluitis pynom atherledde tu mik
 ¶ Tha han hafde thzta sagt tilbyriädhe han at
 25 skipta alt thz han hafde kirkiom clostrom ok
 fatigo folke Ok sighnande sik. mz thes helga
 korsens theekne stoodh opp ok allom ahörende
 vedhersagdes sith scamliga gambla lifuerne ok
 swa tilbyriädhe sighiä ok kungörä huat han seet
 30 ok tholt hafde

Aff dieflenna syyn ok englenom som hanom
leedde

GJnstan myn siell var skildh vedh croppen ok
vnderstodh han dödhän aterliggiä Aff synno synde-
ligo samvith storliga forfarät ey vetandes huat 5
hon görä sculde Hon reeddes storliga ok viste
tha ey huat hon räddes Hon vilde ather jn j
croppen ok ey formatte j hanom jngaa Vtan fore
hanom vara var henne reddoge angist ok engxlan
Ok thy alder viste huart eller huat hon vilde Än 10
at enast hafde hon toch sith hopp ok tröst til
gudz omäleliga miscundh ¶ Henne swa engxliga
sithiende a cropsens bryste ffigh hon bradliga see
otalliga dieflenna skara hulke ey eens opfylto thz
huset ok then garden ther liket laagh, vtan jem- 15
uel hwaria gatha ok huan vinkel ouer allan staden
¶ The rytendes som leon ropadhe ok skriade til
sielena ok sagde Syongom fore thennä vsla sielena
verdskyldogan dödzsens sangh Thy at hon är
dödzsens dotter, ok oslekkelige eeldzsens mather, 20
mörkrens ven ok lywsens owen ¶ Ok swa alle til
hoopa ok hwar fore annan rusadhe til arma sielena,
skaaro tendherne ok henne til mere reddoga fore
störstä theres jlzsconne bewisilse, mz synom vslom
järnkloom riffw the ok slitw theres vslasta ok swarsta 25
kynner ok kinbeen ok ympsom sagde See nw vsul
siell See thztä är thz folk tu älskade ok vthualde
mz hulkom tu scall jngaa j heluitit ther medher
oss äuerdelica brinnasculande vthan ändhä Een
modher til alla scamliga gerninga, örloksens äls- 30
skerska som ok vj ärum Hwar är nw thit braam

Bl. 68, r.

Bl. 68, v.

ok thiin stora högferdh Hwi ligger tu nw ey j
 hoorndom Hwj ey mz fribornom frillom som tu
 förre giorde Hwaris är nw all thiin braman Hwaris
 all thin fafengh glädhi rosan smyker kalz snak,
 5 otokkukt lööghe ok scamligin skemptän Hwaris
 thynä manga thienere Hwaris thiin mykin makt
 alla andra nidhertrykkende Hwi theeknar tu nw
 ey mz öghomen til thyna kornwtor, Hwi träädher
 tu ey lenliga pa theres faghra föther, Hwi talar
 10 tu ey all högferdogh ordh mz thynom fingrom
 Hwi opsöker tu ey all falsk raadh ok swikligä
 fwnder som tu plägäde j thyno kosteliga ok kräs-
 liga lifuerne ¶ Tha the grömästa dieflänä hafde
 opfyldt the vsla sielena mz osigeligom obrygdilsom
 15 ok alla henne syndeliga gerningha ok jemuel huan
 een syndeligan thanka burith for henne öghon
 Swa at hon nw maxan falla vilde j vanhopp om
 gudz miscundh Figh hon see som ena clarasta
 stiernä til hulka hon syna syyn aathvakteliga
 20 fäste, önskendes sik medh henne faa naghan
 hughswalilse ¶ The stiernä var hans gömäre gudz
 engell, hulken nalkandes sielene helsade hanom
 vedh sith nampn sighiendes Aue thundale quid
 agis Heell thundale Hwat gör tu ¶ Sielen tha
 25 seandes then vänästä junkaren ok hörendes sik
 nempnes vedh syno nampne baadhe aff reddoga
 ok swa aff storan hughnat swa swarade Owi mik
 kereste fader Circumdederunt me gemitus mortis
 dolores inferni circumdederunt me Cringomgif-
 30 uit hafwa mik dödzsens graata, heluitis sorgher
 cringomgafuo mik ok j dödzsens snarom jnsnärde
 mik ¶ Tha swarade gudz engell Nw kallar tu

mik fadher ok herra hulkan tu altidh när tik
 hafde ok alder hult verdogan tolko nampne Sielen
 swarade O kereste herre huaris naghat sin saagh
 jak tik eller huaris jak thina söttestä röst höörde
 Tha sagde engelen Fra then thyma tu föddes var 5
 jak när tik altidh ok manadhe tik til alt goth
 Än tu alder aktade myna manan ok myn kerlek
 Ok tha pekadhe engelen mz sina handh til een
 grömästä diefull hulken the vsla sielena var aldra
 argast mz bannom ok obrygdelsom Ok sagde See 10
 thennä hulkom tu lydde j allom hans ondha raadhom
 hanom tilbör tik ok atherlönä Än gudz miscundh
 scal tik värnä än tha tu thz ey forsculdat hafuer
 ¶ Bliff tha tu nw gladh ok tryygh Tik tilbör
 naghat lidha aff the möklä pynor tu forsculdat 15
 hafuer Fölgh mik effter ok alt thz jak tik kungör
 ok viser holt granliga j thyno amynne Thy at
 tik tilbör aterkoma j thin lichame, ¶ Salugh sielen
 tha ouer alla mattho forfärät ouergaff croppen pa
 hulkom hon ther til sithit hafde, nalkade sik til 20
 gudz engell ¶ Än dieflannä seandes at the ey kunde
 tilföia sielenne syna lofwadha ondzsko häadde
 herren gud sighiendes han oräthuisan vara Thy
 at han ey holder syna lofuan gifuandes hwariom
 thz hanom bör effter syna gerninga Huarfore ok 25
 the aff största harm ok jlsko jnbördes sin j mellan
 riffw ok slitu huar annan ok aterlefuandes värstä
 lukt mz sorgh ok skam flyddo tädhan ¶ Än engelen
 foregongandes sagde til sielena Fölgh mik effter
 Hon swarade O wi mik kere herre om tu gaar 30
 fore tha koma dieflenä effter mik ok rykkä mik
 j äuerdeligen eeldh Engelen sagde Rätz jnthe

Bl. 69, v.

thy at flere äru medher oss än medher thöm Om
 gud är mz oss huar kan tha vara mothe oss
 Tusande sculu falla a thina vinstra handh ok
 tyo m a thina höghrä handh Än jngen there
 5 scal tik nalkas Toch scal tu see mz thynom öghom
 ok kenna thynna syndennä aterlön Ok swa gingo
 the a stadh engelen ok sielen

Aff enom rädheligom dall ok ena tranga bro

THöm nw swa gongande longan vägh ok jnthe
 10 lyuss hafuande vthan the klarhet som vtgik aff
 engelenom Komo the til een rädheligan dali ok
 ganzska mörkän, ouerdragnan mz dödzsens mörkre
 Han var ganzska dyuper ok opfylder mz brinnande
 eeltzkulum hafuandes eet look aff jern vj alna
 15 tiokt hulkit j synom störstä hitha ouergik all the
 brinnande kolen ¶ Än the lokt ther vtgik, gik
 ouer alla the pynor ok dröfuese som sielen ther
 til lidhit hafde ¶ Pa thz loket pinthes otalliga
 sieler ok ther stektes ok brendes jn til thes the
 20 vorthes swa thorra som thet thorra flotet som
 aterbliffuer j braadpannona Ok thz hardare är j
 vnderliga mattho silades the vsla sielänä gynum
 thz brinnande tyokka loket swasom vaxet silas
 gynum läräfft Ok kastades ather j the brinnande
 25 kolen at opnyäs j nyom pynom, Ther pinthes the
 som dräpit hafde syna föräldra bröder eller frender
 ok alla mandrapare eller mordhgöräre antigi mz
 gerning eller samtykkio Än aff thennä pyno sagde
 engelen sendas the j möklä hardare pynor Nw
 30 än tha tu ok är een mandrapare, /toch scal tu

Bl. 70, r.

ey nw at synne lidha thessä pyno ¶ Ther effter
 komo the til eth bergh liggendes j ena swartasta
 ödkn, fasuligit badhe j storlek ok reddoga Til
 hulkit ledde een ganzska tranger vägher A eena
 sidhona thesses bergx var eelder mörker ok ylla 5
 luktandes aff brennestens lugha A andra sidhona
 var snyor smelter j yys ok rädheligin vedhers
 stormer Thztä berget var fult mz stupagrefwom
 hafuandes brinnandes järn tywgor ok tregrenogha
 järn kroka mz hulkom the stötte ok nödde vsla 10
 sieler at ga til the pynor ymsom thöm kastandes
 wr kaldasto ysenom j hetasta brinnande elden ok
 ather twert a mooth wr eldenom j kaldasta ysen
 ¶ Tha sagde engelen thennä pynan tilhörer for-
 rädhärom swekfullom ok lyugarom ok bakdantarom, 15
 ¶ Her effter drogh sik sielen hart jn til engelen fore
 störstä fasan ok reddoga Thy at the komo til een
 annan dall swartan ok värste luktande hulkers
 botn eller dywpp sielen ey kunde see eller be-
 gripa Toch hörde hon lyudhet aff brendestens 20
 flodhena som ther nidherst var ok roopp ok skrian
 aff thöm vslom sielom som ther pynadhes ¶ Än
 the lokten ther vtgik aff brändestens rök ok
 rothnom croppom som j eldenom brunno hon
 ouergik alla the pynor sielen hafde seet til forenne 25
 ¶ Ouer then dalen var een bro fra eeth bergh
 til thz andra, ena mylo longh än ey bredhara än
 eens fotes lengdh hulka bro jngen kunde ouer-
 koma vtan helge men ok ganzska vthualde Aff
 thenne bro sagh sielen otalliga nidherfalla, vtan 30
 einsaman een prest som var een pelagrimer Han
 gik oredder ouer the broena Än engelen hug-

Bl. 70, v.

sualadhe sielena Oskad scal tu koma ouer thennā
bro än andra pynor bör tik lidha Ok sagde
vndher thennā broena pynas högferdorge ok aw-
undzsyuke etc

5 Aff eno rädheligo dyure ok fasuligo

T Hom ytermere framgongande longan ok mörkän
vägh ffigh sielen see langt fra sik eeth rädheligit
dywr större än naghat bergh hon förre seet hafde
hafuandes öghon brinnande som vghna Munnen
10 ypin ok swa stoor at ther matthe jnga ix tusande
men mz fult harnisk Thz hafde j thöm öphnä
munnenom swa som ij rädeligasta ok största kempā
Aff hulkom annar hafde sith hofudh opp effter
til öffre tenderne ok annar nidher til nidhre
15 tenderne Hulkars fore syntes naghat när saman-
koma ok thy syntes the swa som due columpne
swasom tw stodh aatskiliende then gryeliga mvnnen
swa som j tre stora poorta Oslekkeligin eeldher
vtgik aff then mvnnen, hulken sik gynom the iij
20 porthana vtgöt j tre deela, jn j hulka vsla for-
dömpdā sielär nödgädhes ok trengdes jnga aff
dieflomen O huat forbannat lokt vtgik wr then
mvnnen genom hulkom ok höördes osigeligin
skryan ok vengan aff vslom sielom som ynne j
25 bukenom pinthes otalligen m badhe men ok quinnor
Ok otalliga dieflā stodho vtan fore mz theres
brinnande jern krokom ok kaxom jndrifuandes
vsla sieler som vthan thall huarua stundh tilkomo
ok ökädhes ¶ Tha fatiga sielen hafde lenge seet
30 pa thet ryeliga dyuret, thes brinnande öghon,

Bl. 71, r.

thes grōmā mvnnen ok ofylleliga buken, maxan
 nw forfärät til dödhen Sagde hon til engelen O
 kereste herre hwi nalkas tu thesso leedho dywreno
 Engelen swarade Vi kunnom van vāgh ey annars
 framholda Thennā pynona kunno jnge vndhkoma 5
 vtan faa ganzska vthualde ¶ Thzta dyuret kallas
 Achiron hulket j sik slukar alla ouergirugā oker-
 karlā falska köpslagara, som ij spen ok ij bysman
 hafua ok mz lygn ok eedhom seliā sith dyräre
 thōm fatiga än räth vārdhi är Aff thesso dyureno 10
 star scrifuit Absorbabit fluuium et non mirabitur
 Thz opslukar alt hafuet ok ey ther pa vndrar
 thy at thz än hopas opswālgia jordanis flodh ok
 alla flodher aff henne vtgongandes ¶ Tha engelen
 hafde thzta sagt nalkade han sik ok stoodh fore then 15
 leedha dyursens mvnne Än fatiga sielen nödogh ok
 skelfuende effterfölge Ok j thy the swa stodho
 fore thz leedha dywret hwarff engelen ok vsla
 sielen atherbleff all ena ¶ Ok ginstan tilrusadhe
 til henne otalliga dieflā som grōmāstä leyon ok 20
 slupandes wlfwā ok margfalleliga ok osigeliga
 pynadha, släpāde mz sik yn j bwken thes vsla
 dywrens ¶ Hwat the arma sielen ther leedh ok
 tholde kunde hon alder til fulnatz kungörā Ther
 bithw ok slitw henne dieflānā Somlige swa som 25
 galna hunda Some som grōmāstä leyon, biörnā
 orna paddor ok otalligen anner okāndh dywr
 Hamar slagh, dieflennā roopp ok skri, brinnande
 eeldzsens hardasta lugha, Olideligēt ffrost ok köldh,
 brendästensens verstā lokt, öghnennā värk ok 30
 mörker, brinnanda tharanna nidherfall, thannanna
 gnizslan ok otalliga pynonna armodh ¶ J hulkom

Bl. 71, v.

sik arma sielen sielff rögde ok opräknadhe allom
 dieflom syna obätradhä synder Ok fore störstä
 värkennä angist, reeff ok sleet siin eigen kinbeen
 ¶ Ok nw som hon maxan fallandes j vanhop
 5 venthe sik ther alder wth koma j ena vnderliga
 mattho fan hon sik vara vthkompna wr dyuret
 Ok effter longan thyina liggendes som j dwala,
 effter longa ok harda stridhena oplyffte hon ögho-
 nen ok saagh när sik staa sin ledhare gudz engell
 Bl. 72, r. 10 ok nw hugsualat aff hans tilquemdh, än tha ööm
 ok ganzska forsmektet aff pynom, lofuadhe ok
 ärädhe gud fore syna stora miscundh at hon ey
 äuerdeliga bleff j hardasta pyno Än gudz engell
 toogh pa hona ok tröste

15 Aff eeno ryeligo kerre ok ena vadeliga broo

THe ytermere framgongandes komo til eeth kär,
 viith ok breet fult mz brinnandes böliom, hulka
 swa höghä flutu ok ophögdes at hymmelen eller
 naghar hans klarhet ey kunde synäs ¶ Ther vare
 20 otalliga dieflä j alla handa grömästä vill dyuranna
 liknilse, ryutande som leyon, til at opsluka vsla
 sieler Ower thzta kerret laagh een bro, mykit
 lengre ok snäfwäre än the förre broen Hon var
 ij mylor longh ok ey mere än spanna breedh
 25 The broen var alla veghnä ffull mz hwassastom
 järnaglom, gynom stingandes theres föther ther
 ouer gonga sculde ¶ All rädelligen dyur samp-
 nadhe sik til tessä broena at the sculde ther
 fynna ok faa syna födho som vare fordömda ok
 30 forbannadha sielär, som ey formatte gaa ouer

the broena, Hwart eeth som thessom dywrom j
högdh ok viidlek ouergingo alla verldzliga hög-
xta thorna Aff hulkars huars eens mwn vtgik
swa mykin eeldher ok lughe at alt thz kerret
syntes swa som vellendes äsyä fore M hambrom 5

¶ A the broena saagh sielen ena andra siell
mykit gratande ok sik sielfuä aff mangom syn-
dom beropande Hon var fwl mz hwete bundom
mz hulkom hon nödgades at gaa over broena,
hulken än tha hon störstā värk ok pyno hafde 10
aff järnspikomen som henne föther tusandfall
gynumstungo Toch räddes hon än mere at aff
broena nidherfalla j therä rädeliga dyuranna
mwana ¶ Tha sporde Thundalus huat thz sculde
hafua betydhä Engelen swaradhe Thenna pynan 15
rätteliga hörer tik til ok thynom jemlikom som
gören styldh antighi lizsla eller stora än tha the
ey lika pynas fore stora styldh eller lizsla vtan
at the lizsla stolden vare sacrilegium Han är
brytligin j sacrilegio som naghat stiehl thz gudhi 20
gifuit ok offrat är, eller ok naghat stiehl j kir-
kiom ok helghom rwmom ¶ Än alla renlifues
menniskior som gudhi äre tilvigda alt thz the
syndä är störstā sacrilegium j thy the skemmä
the tingh som gudhi äru tilvigd thz äru the 25
sielfuä, ¶ Ouer thenna broena bör tik gaa ok
thenna othama koena mz tik leedha, ok mik
hona oskadda aterfa tha tu ouerkomber Thy at
tu fordom stall ena koo aff synom fadder ¶ Tha
sagde Thundalus O kére herre huat figh jak ey 30
the koena hanom j gen Engelen swarade thz

Bl. 72, v.

giorde tu nödogher thy at tu kunde ey lengre
 thina stöldh 'döliä ok thy tilbör tik ey full pyna
 at myndre syndh är viliä onth görä, än thz on-
 dha mz gervingenne fulcompna Än tha at ba-
 5 dhe är syndh fore gudhi ¶ Ok ginstan beviiste
 engelen thundalo the othama koena hulka han
 vilde eller ey vilde matthe til sik anama ok
 mz alla makt ok konst leedha ok dragha pa
 broena Ginstan tilkomo all the ryeliga dyuren
 10 som j kerret vnder broena varo, ryutandes ok
 bidhandles effter syn math Tundalus toogh til at
 gaa til broena än koen vilde hanom jngaledes
 fölgia ¶ Toch mz makt thundalus dragande
 komo the baden pa the snäfwa broena, ynpsom
 15 fallandes, tha thundalus beholt broena, laagh
 koen nidre ok ginstan effter koen sik oprekte
 laagh thundalus j kerret Ok swa sik ynpsom
 siin j mellan trätendes ok fallandes komo the
 mith a broena ¶ Ok ginstan figh thungulus see
 20 een koma moth sik bärendes manga hwete skylä
 a sin ryygh ¶ Tha the samankoma, badh then
 fatiga mannen Thundali siell ey hindra hans
 vägh mz koena Thundalus twert a mooth badh
 hanom ey hindra sin vägh mz syna hweeta
 25 bördh ¶ Ther var ey rwm hwar androm viikä
 huaris hwarken there hafde rwm at see til ryg-
 giä Ok swa the badhe stondandes j longan
 thyma ok jnbördes gratandes opfylte the broena
 mz blodhen rynnandes aff theres föther ¶ Effter
 30 naghan thyma the ther swa ynkeliga stonet
 hafde j vnderliga mattho ok hasteliga var huar
 there aatskilder fra annan hwar there pa the

Bl. 73, r.

sidhona broena som han vilde ¶ Ok j thy figh
 thungulus see sin engell fore sik stonda Hulken
 ok til hanom sagde Var väll komen thungulus,
 ouergiff the koena, ok var quitter fra henne Tha
 viiste thungulus engelenom syna blodoga föther 5
 ok sagde sik jngaledes forma lengre at gonga,
 Swaradhe engelen Tik bör amynnas at thine fö-
 ther vare snari til at vtgyuta annars blodh ok
 thy är nw dröfuelse ok osälighet j thynom vä-
 ghom Än engelen ginstan toogh pa hanom ok 10
 giorde han ferdogan ok gik swa frambätte ¶ Tha
 sagde Thungulus Herre huart gongom vi nw
 Engelen swarade Een swartasta bodell bidhar
 effter vara tilquemdh, hulkars heeman oss tilbör
 andeliga sökiä Hans hwss är altidh fult mz gä- 15
 stom Än then husbonden vtan ateruendo vän-
 ther effter flerom gästom at jndragha j syna
 pynor

Bl. 73,

Aff enom brinnande vghne

Thöm nw fram gongande om mörkä ok ste- 20
 noga väghä Syntes thöm som eeth störstā hwss
 Thz huset var stort som störste bergh ok ypit
 swa som brinnande vghn Aff hulko vtgik röker
 ok swa stoor lughi at han opbrende alla the
 sieler som hanom nalkades pa ena mylo vägh 25
 Än thundalus thzta seandes sagde til engelen
 Se ärum vi ey her nw hart fore dödzsens poort
 Ovi huat scal mik vslan frelsa Engelen swarade
 Aff thennä yträ eldenom scal tu frelsās Än hu-
 set aff hulko han vtgar bör tik sökiä ok jnga 30

Bl. 74, r.

- ¶ Än tha the komo hart när huset saagho the
ther otalliga köthmangare redhabona mz yxom
ok knyfwom ok twiäggadhom swerdom handh-
yxom naffrom, skärom ok hwassastom järntan-
5 gom, järnspadom ok alla handa androm okun-
nogh jnstrumenta reedscapp mz hulkom the plä-
gädhe pyna vsla sieler, somligha alzstingx fla-
ande andra halshuggande, eller lyma fra lyma
skerende stondandes mith j eldenom Ok vnder
10 theres händer otalliga sieler som tolka pynor
lidha sculde ¶ Än Thundalus thzta seandes sagde
til engelen Jak bider tik kere herre om thz kan
vara tha frelsä mik aff thessä pyno ok läth mik
lidha andra pynor hwaris tik tekkes Engelen
15 swarade Thennä pynan gaar ouer alla the tu
her til seet hafuer Toch scal tu ynnan tessä
pynona än see ena större pyno Thy at galna
hundha bidha effter tik Än thundalus aller dar-
rande ok maxan forswymande badh at han ey
20 sculde jnga j the pynona än thz halp jnthē ¶
Tha dieflennä seandes at the valdet ouer hanom
fingo, rusadho alle til vsla sielena ok mz ban-
nom ok otalligom obrygdilsom forevitandes, mz
synom andkostom vsla sielenä swnderskoro slä-
25 päde ok slitu j tusande stykken Husbonden j
thesso huseno hether picstinus hulket som är
fult mz graat värk ok vedagum sukkan ok than-
nanna gnizslan, hardasta eelder badhe ynnan ok
vtan Störstä hwnger hulkers swalgh ok matha
30 giry aller kunde fylläs Hemeliga naturens lyma
ther pynados mz olideligom värkiom badhe j
men ok qvinnor Ok jemuel beggers köns ren-

lifwes folke Swa atj thom boodde ok slitw' lif-
 uandes oorma ok andra leedha ok fulasta matka
 ¶ Thzta sagde sik sielen rāthvisliga thola ¶ Än
 tha gudhi tektes viste hon ey aff för än hon sagh
 sik vara vthe wr thz dyuret ok the pynor ¶ Hon 5
 saat einsamen j dödzens mörkre ther til hon
 bradliga figh see engelen ok sagde til hanom O
 kere herre huaris är thz nw som almenneliga
 sigx Misericordia domini plena est terra All
 verlden är full mz gudz miscundh Engelen swa- 10
 rade The orden daara margha Än tha gud är
 miscunsamer är han ok rāthviis, han hempnäs
 ouer manga synder än flera forlaater han Räte-
 liga hafuer tu lidhit alt thz tu lidhit hafuer ok
 thy scal tu yterliga takka gud tha tu faar see 15
 hulka pynor tu vndkomit hafuer om hans mis-
 cundh, Vy hafuom ey än seet alla pynor ok thy
 gongom frambadre

Bl. 74, v.

Aff eeno dywre som hafde vingha Ok eena
 kerre

20

ENgelenom foregongande saagh Thungulus eeth
 fasuligit dywr mykit värre ok oliikt thöm dyu-
 rom han fore seeth hafde Thz hafde twa föther
 ok ij vingha Mykit langan hals ok näff aff jerne
 ok störstä klöör ok aff jerne Huat eelder röker 25
 ok värstä lukt vtgik wr thz dyuret kan aldre
 jngen thunga fulsighia ¶ Thz dyuret staar eller
 sether ouer eeth dyupasta kär ffult mz yys ok
 opslukar vsla siela hulka ynne j buken fore oli-

- deliga pynor the lidha smeltās ok fortappas som
the aldre hafde varit Ok j vnderliga mattho,
naghat ther effter ffödher thöm ather dyuret j
thy ysafullo kerreno huaris the ok ginstan quik-
5 na ok opnyās til nyā ok störrre pynor J hul-
kom pynom the vsla sielena vordha hafuande
swa som mz barn, beggers köns badhe men ok
quinnor, ginstan the atherkoma j then ysen ok
swa tunghföra engxliga bidha ok venthä then
Bl. 75, r. 10 vsla thyman j hulkom the födhä sculu J hulkom
thyma the swa hardeliga pynas at alle theres
jnelfwa swnderslitas aff the värstä frukter the j
quedhenom hafua Ok thöm swa liggende j thöm
kaldastä ysenom j the bandzsatte barna senghene
15 Tha thymen komber at the födhä sculu roopa
the swa at alt heluitit opfylles mz nyā frögdh
j tolkom barns öghom Alt thz the födhä är jn-
the annat än ledasta paddor ok oorma Thöm
födhä badhe men ok quinnor än ey gynum na-
20 turliga lyma ther til skaffta, Vtan gynum alla
lyma arma bryst händer ok föther vth krypä
the armasta barnen, hafuandes brinnande hofudh
ok longh ok huassaste näff aff brinnande järne,
mz hulkom the släpä ok slita the vsla croppana
25 aff hulkom the vtgaa Ok j theres rompom eller
stiertom hafde the otalliga järn kroka ather krök-
tä til ryggiä mz hulkom the stungo the sieler
som thöm födde ¶ Ok thy tha the vsla barnen
sculdo födhäs ok ey kunde vthkoma fore the
30 järn krokana som thöm atherhuldo j theres stier-
tom athervende the sik ok mz theres huassastom
ok brinnande järn näffwom bithu ok slitu the

vsla croppana som thöm födde ok alt there kööt
 op aatho jn til synwnar ok skarpa benen ¶ Ok
 swa thz ropet ok skryet som vtgik aff rywtande
 ysenom ok vslom sielom the pynonar tholde ok
 jemuel thöm bandzsatte dyuromen som the födde, 5
 vpsteegh opp til hymmlen ok forfärädhe badhe
 verldena ok heluitit ¶ Huart eeth aff tessom föd-
 dom dyurom hafde serdeles hoffudh j huariom
 synom lymom handom ok fothom, mz hulkom
 the riffw ok slitu the vsla lymana aff hulkom 10
 the föddes jn til synwnar ok thorra benen ¶
 The hafde ok huassasta thungor swa som lifuan-
 des oorma hulka alla theres kefftä ok jnelfwä op
 aatho ok fornötto in til leffrena ok lungonar Än
 hemel tingen badhe j mannom ok qvinnom varo 15
 ok som värstä eether orma, swndherslitandes bu-
 ken ok quedhen ok nidhre delen aff tharmana
 ok thöm alla vthdrogho ok aatskildo huan fra
 annan ¶ Tha sagde engelen Thennä pyna tilhö-
 rer allom renlifues menniskiom, mvnkom nvnnom 20
 aff huat helzt kön eller ordinibus swa ok allom
 prestom Canekkom ok hulke helzt renleffnat
 hafua lofuat gudhi ok thz ey holda, vtan mz
 einsaman klädhebonaden lyugha sik vara thz
 the ey ärä The bärä kronor störstä äronna thekn 25
 sigh til yterstä skam ok fordörmelse Theres thun-
 gor äru lifuandes eether oorma Thy at the ey
 akta syna tysto vtan löösä thungonar til alla
 fafengo thalan, bakdantan ok genkorran ok alla
 syna lyma skemmä ok besmitta j forbannadha 30
 skörhetzsens lusta Ok thy tilbör ok tik lidha
 thennä pyno ¶ Än diefläna ginstan gripu the

Bl. 76, v.

fatiga sielena ok vroko jn j thet dyuret Än
 naar hon effter alla andra pynor kom ther til
 at hon födhä sculde oorma ok paddor kom gudz
 engell ok ther aff frelste hona ok badh sik eff-
 5 terfölgiä Jnthe lywss hafde the ther vtan the
 klarhet som vtgik aff engelenom ok swa gingo
 the fram om mykin swartare ok rädheligare rwm
 ok väghä än naghatsyn til forenne, swa som
 Bl. 76, r. nidher aff högxtä berghe ok ä nidher til dyu-
 10 pasta nidherfall ok thy ä thes mere sielenne
 leedh nidhereffter, thes mere vanhopades hon
 naghatsyn aterkoma til lifsens väghä

Aff een dall fullan mz smidhiom

THa sagde Thundalus til engelen Herre huart
 15 gongom vj nw Engelen swarade Thennä vägen
 leedher til döden Sielen sagde Huat är thz tha
 som scrifuit staar Bredher ok viidher är then
 vägen som leedher til döden ok mange äru the
 som gaa om hanom, än vj seem her nw jnga
 20 andra än oss twa allena Engelen swarade Ey är
 thz sakt aff tessom veghenom, vtan aff thy scam-
 ligo ok otokkeligo verldzligo lifuerne som alle
 fläste nw bruka hulket thöm leedher til äuerde-
 ligan dödh ¶ The nw gongandes longan vägh
 25 ok mykit mödhosaman komo om sidher pa een
 rädeligan daall eller släät fulla mz smidhiom j
 hulkom aff hamarslagen ok slelgionna dengningh
 vtgik ok höördes största roopp graater ok ven-
 gan Tha sagde engelen ¶ Thenne stupagrefuen
 30 här boor han hether wulcanus Han dragher mä-

städelen aff verldenne til sik om giry ok skör-
 lefnat ok thöm han faar alder slepper ¶ Tha
 sagde sielen O kereste herre bör mik ok lidha
 hans pynor Engelen sagde Jaa bör tik swa Ok
 gik swa fore än salugh sielen fölgde all skälf- 5
 uende jn til dödden ¶ Ok ginstan tilrusadhe
 dieflänä till sielena, engelenom jnthe talande ok
 mz brinnande järn tangom kastade hona j brin-
 nande vghnen, ok swa bläsande mz smedz bäl-
 giom, swa som jernet smeltes j eldenom swa 10
 smelte the ther sielänä som ther pintes at the
 vorte til alzinte Ok swa vthsmelte tryste thom
 dieflena til hopa xx ok xx, nw xxx ok nw hun-
 drade j eeth stykkè pa städen ok denge thöm
 mz hambrom alla j eeth brinnande klyffse ok ey 15
 än kunde the tha fortappas The önskade döden
 ok kunde ey hanom faa Tha sagde dieflänä som
 thöm hambrade, mon ey noogh vara redha ¶
 Tha ropade andre dieflä wr andra smidhiona ok
 sagde Kasten thöm hiidh läten oss see om the 20
 äru wäll til hoopa smelte Ok swa kastade the
 thöm ok andre toggho mooth mz theres brin-
 nande tänger for än the komo vedh jordena Ok
 swa hambradhe a nytt maall pa städen ok swa
 kastade ather fran sik til tridhie smidhiona, Ok 25
 the sidan til the fyerde ok swa huar fra andra
 swa lenge at alt theres vsla kööt been ok skin
 synwr ok adhror omvendes alt j asko ok brin-
 nande lugha ¶ Effter tolka olideliga pynor syn-
 tes Thundalo gudz engell ok sagde Thundale 30
 huru gaar tik Huat ey var közsligin luste tik
 swa söther at tu verdskyldeliga sculi for hanom

Bl. 76, v.

lidha tolka pynor Än sielen vtsmektet j tolkom
 pynom gaat hanom jnthe swarat hafuandes hwaz-
 ske maall eller synnen ¶ Tha sagde engelen
 Trööst tik Thundale Thy at herren gud han
 5 leedher til heluitis han leedher ok tadhän Än
 tha tu hafuer her til lidhit stora pynor, toch
 äru the mykit störrre aff hulkom gudz miscundh
 vil tik frelsä, Ok sagde framdeles engelen ¶
 BL 77, r. Alle the sieler tu her til seet hafuer the bidha
 10 än gudz doom Än the som nidhermere äru, the
 äru redha dömpde Tu kom ekki än til thöm
 som äru j nidherste heluitin Ok hugsualandes
 sielena sagde gongom fram bädher

Aff heluitis dyupaste brunne

15 **T**Höm swa gongande ok siin j mellan talande
 see bradeliga kom ouer the saluga sielena swa
 stoor reddoge, olideligen frost ok köldh, tiuk-
 kasta mörker, angist ok dröfuelse at henne syn-
 tes at all jorden sculde fortappas ok til jnthe
 20 varda ¶ Tha fore störstä vanskilse sagde sielen
 til engelen Heu heu kere myn herre huat är
 thz at jak vsul gither ey nw stonet pa jordena
 Ok j thy stadnade sielen gitandes sik ey röra
 gudz engell forhwarff at hon figh han ey yter-
 25 mere see eller vedhertala Ok swa som fallandes
 j vanhopp myste sielen badhe veet ok synnen
 ffore thy atj heluite huart hon nw nalkades ey
 är viisdomer ey snille, jngen hielp eller reddnigh
 huazske veeth eller synnen Her hörde hon gin-
 30 stan tolket roopp ok skryan ok vsla sielennä

graat ok vengan ok swa rædeligît bulder aff
 thoordön ok lyungheelde at thz kan alder na-
 ghor thunga fulsighiä alder ok naghat hiertä
 fultroa ¶ Tha sielen saagh om kringh om hon
 sculde kunna see eller fynna vägen huadan hon 5
 tidh kwmyn var ffigh hon see een aldra dyupa-
 ste brwn, swa som ledhasta tråkpwtz Aff hul-
 kom opsteegh eeth leedasta brinnande studh
 rekkendes opp til hymmilen, hulket alla veghnä
 fult var mz dieflom ok vslom sielom, hulke som 10
 eeldhgnistor brinnande opforö j rökenom ok si-
 dhan syntes falla til jnthe ok swa mz dieflomen
 nidherfalla j nidhersta dywpet Thundalus thztä
 seandes vilde gernä sik dragha til ryggiä än han
 jngaledes gath oplyfftä fötherne fra jordena Ha- 15
 nom thz offta tilfrestande ok jngaledes görä for-
 maande opfylter aff störstä harm ok jldzsko ru-
 sade han j sik sielfwom ok mz naglenom slitan-
 des siin kinben ropade ok sagde Ve mik vslom
 at jak ey kan döo ok til jnthe varda j tolkom 20
 pynom ¶ Dieflänä the som mz eldenom opstighw
 wr pwtzsenom hörendes hans röst, tilflytte til
 hanom hwar mz syna järn tangh, spywtom ok
 käxom mz hulkom the pläghä vsla sielena nidher-
 trykkä j eelden ok ropandes huar vedh sik sagde 25
 O tu aldravslasta siell tildömpdh ok vårdh äuer-
 deligom eelde, huadan kom tu eller huar tik
 leedde hiidh Jnthe är thz tu her til seet eller
 lidhit hafuer Nw ok her effter scal tu see pynor
 the som thynom gerningom tilhörä wr hulkom 30
 tu alder kan frelsäs, ey ok j thöm fortappas
 vtan äuerdeliga lifuandes scal tu j thöm pynas

Bl. 77, v.

Tu scal brinna vtan allan liisa vtan lywss vtan
 nagra hielp eller nagra hugsualan Jnga nadh
 eller miscundh torfft tu hopas her effter Tu är
 nw komen jn fore dödzsens poort ok vthan na-
 5 ghat dwall nidherkastande j nidherste heluitit
 Han som tik hiidh leedde, han sweek tik, frelse
 nw tik om han formaa aff varom handom, al-
 der seer tu hanom mere ¶ Ok sagde sidan siin
 j mellan Huat holdom vj hona mz mangom or-
 10 dom, rykkiom hona jn fore van herra ok hus-
 bonda Lucifer aff hanom äuerdeliga opslukanda
 Bl. 78, r. Ok swa huar there vthrekkendes syyn kâxen ok
 järn kroka ffaste thöm j fatiga sielena engeliga
 dragandes henne tidh the sagde ¶ Än gudz en-
 15 gell kom henne til hielp ok reddnigh, bort dreff
 dieflena ok sagde til sielena Glädz ok frögdä
 tik tu lyusens dotter, nadhena ok miscundh scal
 tu her effter fynna ok ey harda domen Stora
 pynor scal tu än see toch scal tu thöm ey lidha
 20 eller thola Fölgh mik effter ok jak scal läthä
 tik see then störstä mankönsens owen Luciferum
 Ok swa gongandes engelen jn til nidherste helui-
 tis poort sagde til sielena Kom ok see ok scall
 tu vitha at alle the hiidh eetzsynne koma the
 25 see alder jnthe lywss Än tik är vnnat see thöm
 ok theres pynor, ey sculu the tik see etc

Aff heluitis höffdinge Lucifer ok hans kom-
 panom

SJelen naghat fram gongandes figh brädliga see
 30 mörkrenna hoffdinge ok nidherste heluitis dywp

ok nidherfal, Huat eller hulka ohörliga pynor
 hon ther saagh om hon hafde c hoffudh ok j
 huario hoffude c thungor alder kunde hon thöm
 til fulnatz opreknä eller nagrom kungörä Ther
 saagh hon heluitis hoffdinga Luciferum, hulken 5
 j sin viidlek ok stoorheet ouergik all the störstä
 ok grymästä dywr hon naghatsin förre seeth
 hafde ok thy henne tykte at all verlden var
 som jnthe moth hans fasuliga groffhet Han laagh
 fasuligin ok swarter som swartaste korper haf- 10
 uandes menniskionne ham ok liknilse fra fötherne
 ok til hoffudhet, vtan thz han hafde manga hen-
 dher som varo tusande hender, v hundrat a hua-
 ria sidho ok ganzska longa rompo Han var stoor
 ok fasuligin, c alna longher ok x alna j bred- 15
 denne ok tiokhetena Hwar een hans handh hafde
 xx finger ok huart hans finger var c alna longt
 ok x alna j groffhetena om kringh Han hafde
 ok swa manga föther som henderna ok j hwar-
 iom svthe c klöör aff brinnande järne swa longa 20
 ok grofwa som störstä gläfwia skapt Hans näff
 grofwast ok x alna lankt Hans stierter var ok
 x alna longer ok mykit grofuer fuller mz huas-
 sastom järn taggom ok krokrom til at kroka ok
 dragha til sik vsla sieler ¶ Jacet autem illud 25
 horrible monstrum Thz vidherstyggeliga spooket
 ligger pa eeno brinnande järn haastre, vnder
 hulket otalliga dieflä bläsä mz theres smidhio
 bälgiom ok oppeholda äuerdeligan eeldh Alt om
 cringh hanom äru swa otalligen mangh m badhe 30
 aff dieflom ok fordömdom sielom at allom är thz
 otroliget at all verlden aff syno försto ophofwe

Bl. 78, v.

kunde födhä swa manga sielär ¶ Then gambla
 mankönsens oven Lucifer ligger bunden pa haa-
 streno mz storom ok grofwom bandom aff jern
 ok androm malme mz besynnerligo bandhe ouer
 5 hwan sin leem ok swa ymsär han sik vsall j
 thöm brinnande eldhenom ok jtkeliga aff jinner-
 stä värkiom ok jlzsko vändher sik aff ena sidho
 pa the andra Ok tha vthrekker alla syna händ-
 dher ok klöör ouer then vsla sielä hopen ok swa
 10 thöm alla opfylta mz sielom dragher ather til
 sik ok swa samantryster, som mannen samantry-
 ster viinklasana at vynet sculi ther vthrinna Swa
 at jngen är the siel som ey j tolka samtrystän
 15 antigi myster hofudhet eller henderne fötherne
 eller naghan annan leem ¶ Ok swa naghat ther
 effter vtbläser han alla the sielenä wr sik ok
 vtkastar thöm som brinnandhe byssostena ok vth-
 spredher ouer alla heluitis pynor O huat röker
 ok eelder tha opstigher wr then dyupasta helui-
 20 tis pwzsen ¶ Än naghat effter tha atherdrager
 thet leedha dyuret sin andha ok mz hanom
 aterdrager han til sik alla the vsla sieler han
 för vtströyadhe hulka jnfalla j hans mwn mz
 eeldh ok brendesten, Kunna ok nagra sielä vnd-
 25 koma hans fingher j handomen thöm klemmer
 han ok stinger mz stiertenom ok atherdrager j vsla
 buken Ok swa han vsal andra slaandes slar han
 sik värst sielfuän ok andra pynandes tholl han
 ouer alla andra störstä pynor ¶ Tha sagde en-
 30 gelen til Thundalum Thennä är Lucifer förste
 ophoff til all creatwr som gud hafuer scapat
 som sik frögdädhe j paradisi kräslighet Hulken

Bl. 79, r.

om han löster varder hymmel ok jordh ok alt
 thz til är scal han forderfwä ok nidher mz sik
 til heluitis dragha Än tesse som om cringh ha-
 nom äru, eendels äre the dieflä ok eendeles
 Adams barn ok söner, nw äuerdeliga dömpde 5
 Hulke först lidhw alla the pynor som tu nw
 seet hafuer ok pa thz siizta vorte draghna jn j
 tessa pyno Aff hulka huar een som j hona kom-
 ber han komber alder wth tädhän Her pynas
 alle ondhe prelate höffuetzmen badhe andelige 10
 ok verldzlige Aff hulkom scrifuit är Potentes
 potenter tormenta paciuntur The store ok mek-
 toge varo j verldena sculu her lidha mektoga
 pyno thy at ylla nytiädhe the makt ok valdh
 som gudh thöm forlente ¶ Tha sagde sielen til 15
 engelen Hwi gifuas ey tolken voldh godhom
 mannom at the matte väl regera ok foresta j
 syno volde Engelen swarade Thz skeer antigi
 fore vndherdananna ondzsko at the ey äru verde
 hafua godha höffutzmen eller ok spar gud j thy 20
 thom som godhe äru at the thes bätte maghe
 sik forese om syna sielä helso ¶ Än thenne vsal
 lucifer kallas mörkrennä hoffdinge ey fore nagra
 makt eller voldh han hafuer vtan fore then vsla
 fordelen han ouer andra dieflä hafuer j mörkreno 25
 ok allom pynom Hulka alla mooth hans pyno
 äru swa som jnthe än tha the huar j sik äru
 aldrahardasta ¶ Tha sagde sielen Swa är sanne-
 liga Thy at atenast at see thzta vsla rwmet ok
 kennä the forbannadha luktena som tädhän vt- 30
 gaar dröfwer ok pynar mik mere än alla the
 pynor jak lidhit hafuer til forenne Ok thy bi-

Bl. 79, v.

der jak tik kere herre om thz ma vara, läth mik
 snart hädhän koma ok her ey lengre pynas
 Her see jak manga myna frender stalbröder ok
 kändä vener hulkars omgengelse mik mykit tekke
 5 varo j verldenne, Än theres säls capp vedhersty-
 ger mik aldrahardast ok thy veeth jak thz fore
 sanno, at vtan gudz nadh ok miscundh koma
 mik til hielp ok reddnigh Tha är jak väl ver-
 dogh alt thztä lidha som the nw her lidhit hafua
 10 ok framdeles äuerdeliga lidha sculu ¶ Tha sagde
 engelen Venj o felix anima conuertere jn requi-
 em tuam Kom tu o sälstä siell omvent tik j
 thyna hwilo thy at herren gud giorde wäl veder
 tik Ey scal tu naghat tolket her effter lidha
 15 eller see vtan tu thz sielff forsculdar Nw her til
 hafuer tu seet gudz owenenna hekilse ok pynor
 Her effter scal tu see gudz vynanna äro ok
 atherlön

Aff theres staat som j medla mattho ey
 20 fullelica godhe ok ey alzstinges ondhe Se-
 quitur

Bl. 80, r.

SJelen sik omvendendes effterfölge engelen
 Thöm swa naghat fram gongandes, borttappades
 all the onda lukten, mörkret omvendes i dagx-
 25 sens clarhet, aller reddoge skiftes j hugneliga
 tryghet, ok fore alla sorgh ok dröfuelese bradliga
 opfyltes sielen mz frögdh ok lusta Swa at hon
 sielff vndrandes pa the hastogha omvendän sagde
 til engelen O kereste herre, huru är jak nw
 30 swa hasteliga omvendh Engelen swarade Vel-

signat äst tu rätz jnthe Hec enim est mutacio
 dextere excelsi Thennä omvendilse giorde hög-
 xtä herrens högre handh Ok thy sculum vi nw
 om een annan vägh gaa j vart rike Än tu vel-
 signa gud ok fölg mik effter ¶ The nw swa 5
 framgongandes fingo see een höghän mwr ok
 ynnan hanom otalliga men ok quinnor sitiende
 j storom blääste ok räghne ok vare mykit be-
 dröffde lidhandes badhe törst ok hunger Toch
 hafde the lywss ok jnga ondha lokt kende Tha 10
 sagde engelen Thenne vare ondhe än ey alzstin-
 gis, thy at the leffdo tochteligo huar j sin staat
 Än thy at the ey skiffte syna äghädela mz fa-
 tigo folke thy tilbör thöm ower naghar aar li-
 dha rägn ok vädher törst ok hunger ok sidhan 15
 jnledhas til godha hwilo ¶ Nw gongandes än
 frambätre komo the til een (mwr) som sielfuer sik
 opleet fore thöm hulkan the jngongandes fingo the
 see eena faghra eengh eller släät fulla mz yrter
 ok velluctande blomom ok j alla matto lusteliga 20
 at nythiä J hulko rwme varo otalliga sieler beg-
 gers köns j störstä frögdh ok glädí Ther är al-
 der nath eller mörker thy at solen ther alder
 nidhergar ok ther (är) ok lifuandes vathnens
 keelda ¶ Tha sagde engelen Her boo godhe 25
 menniskior än ey fulleliga godhe Thy at the
 nyliga kompne wr pynomen äru ey än verdoge
 tilfögiäs helgom mannom Thennä kelden kallas
 lifuandes Thy at huar een aff henne etzsynne
 drikker hanom törster alder mere ¶ The ginge 30
 fram mere ok sielen figh see nagra leekmen
 hulka han kende j blandh hulka hon kende ij

Bl. 80, v.

konunga Conchober ok donatum Sielen thöm
 ther seandes vndrande sagde til engelen Kere
 herre huat är thzta Thenne twa vare ganzska
 gröme men altidh kiffuandes siin j mellan, medh
 5 huat forsculdan äru the hiidh kompne Tha swa-
 rade engelen Then fiendscapen ouergafwo the
 fore sin dödh ok scriftade sik ther fore mz ful-
 lom anger Conchober han tranadhe lenge i sotta
 sengh ok lofuade varda munkar om han sculde
 10 helbrögde varda Än donatus ouer mangh aar
 liggendes j thorn ok hektitse, skiffte fatigo folke
 alt thz han haffde Ok thy blifuer hans räthuisa
 jn seclum secli æuerdelica Thzta alt scal tu kun-
 görä liffuandes folke

15 Aff Cormarcus konunge ok hans staat

THe gingo lithit fram ok fingo see eth hwss
 mykit herliga fagert, hulkars thaak ok vegger
 vare aff gull ok silfuer alla veghna jnsåth mz
 dyräste stenom Jngen vindogan vare j thy hu-
 20 seno ok jngen döör Toch gik ther jn huar som
 vilde Ok swa lywst var thz ynnan som flere so-
 ler hafde thz oplyst Thundalus stodh lenge ok
 vndrade a thes husens fägrindh figh han ther
 ynnē see eeth herligit sätthe orneradh mz vnder-
 25 liga prydilse ok konungh Cormarchum sitiende
 pa sama sättheno Til hulkom jngingo otallige
 personer beggers köns mz theres gafwom ok glad-
 liga offradho thom fore konungen Tidh komo ok
 mange prestā ok andre vigde men herliga orne-
 30 radhe swa som til at syunga messo Hafuandes
 1. 81, r. kalka klädher ok all vedertörffteligin tingh huar

j syna matto Swa herliga tilreddes thz huset at
 om ok j hymmeriki ey vare störrē ärä thennä
 syntes nogh vara til alla astundan Alle the som
 jnkomo fore konungen fullo a knä ok offrandes
 syna gafuor sagde endrecteliga tessē ordh La- 5
 bores manuum tuarum manducabis, beatus es et
 bene tibi erit Fore thy at tu äther thynna han-
 dha erffuot, helger äss tu ok vääl scal tik varda
 ¶ Tha sagde Thungulus til engelen Kere herre
 jak seer her myn kere herra ok konungh Cor- 10
 marchum än aff allom thom hanom her thiänä
 kenner jak ingan Tha sagde engelen Ey äru
 thenne som hanom her thiänä hans verldzlige
 thiänäre, vtan clärike presta ok mvnka som han
 hedradhe halp ok älskade j verldena ok pyla- 15
 grima ok annat fatikt folk hulkom han kerliga
 skiffte syna hafuor gynom hulkars händer han-
 nom som tu nw seer aterlönes äuerdeligin löön
 ok ärä ¶ Tha sagde Thungulus til engelen Tholde
 tha myn kere herre nagra pynor effter sin dödh 20
 medhen han nw storliga äräs Engelen swarade
 Ja tholde han swa än tholl ok her effter än scal
 thola Bidha een lithit tha faar tu see huru om
 hanom är ¶ Hanom nw bidhande litzsla stundh,
 kom stort mörker ouer alt huset ok alle thes 25
 jnbyggare storliga forfarädhes ok konungen sielf-
 uer vtgik gratandes ok sörgiendes Än Thungulus
 effterfölgiendes saagh alla thöm som förre varo
 j huseno stondandes a knä ok mz oplyfftom han-
 dom ödhmyukliga bidhiendes herren gud j swa 30
 mattho O domine deus omnipotens sicut scis
 sicut vis miserere serui tui O herre alzualdoger

Bl. 81, v.

gud som veeth som tu vill swa miscunna tik
ouer thin thiänäre Han figh ok see tha konun-
gen stonda j eldhenom opp til nafflan ok fra
nafflanom cläddän j haarklädhe ¶ Tha sagde en-
15 gelen Thennä pyno lidhar han iij klokka thyma
huar dagh än j een ok xx thyma är han j
hwilo ok thz är fore thy at han mz hoordom
skemde sins hyonelagx sacramentum ther fore
staar han j elden jn til nafflan Än haarklädet
10 bär han thy at han leeth sla j häll greefuan
vedh sanctum patritium ok j thy vart een meen-
edhare, vthan thessä twa synder alla andre
hans synder äru hanom forlathne, Än vj gon-
gom mere fram aath

15 Aff helgra manna syyn ok theres glädhi

THa the lithit framkomo fingo the see en hö-
gän mwr ok mykit fagran skynande som clara-
sta silfuer Ther syntes jngen porter Toch viste ey
thundalus för än han var ther ynne huaris han
20 saagh helgra manna vnderliga skikkilse hulke
alle frögdendes mz eena röst sagdo Gloria tibi
deus pater Ärä vari tik gud fader Ärä vari tik
gud gudz sony Ärä vari tik gud thöm helga
anda Ther vare badhe men ok qvinnor ärligaste
25 klädde badhe j leet ok värde Theres vänasta rö-
ster ouergingo alla verldzliga sötestä leeka, ther
var alder naghor soot eller krankdomer vtan
auerdeligin frögdh ok glädi ok sötästä lukt ouer-
gongandes alla the sötheet naghatsin kan kennes
30 ¶ Tha sagde engelen til Thundalum Thzta är
theres glädhi som syna jnbördes tro stadliga

huldo j theres hyonelagom ok siin barn ok andra syna thiänärä väll regerado ok styrde til gudz reddoga ok syna äghädela bytte ok skiffto mellan fatikt folk ok helga kirkior Ok thy sculu the om domedagh hörä tessan ordh Komen j 5
 myns faders velsignadhe j thz rike som jder är tilreet aff verldenne ophofwe Än thundalus badh storliga at han matthe ther blifwa ok ey vart j thy bön hörder ¶ The gingo än fram bäter ok syntes thöm jngen mödhä vara at gaa longan 10
 vägh Än alle the som thöm mötte, medh nidherbögdom hoffudom ok gladhom anlitom helsade alle Thundalum nempnendes han aat syno nampne ok lofuandes gud fore hanom sagde Loff vari tik herre äuerdelige äronne konunge tu som 15
 ey vil synderanna dödh, vtan at the sik helder omvende ok liffwē Tu som effter thyna stora miscundh frelste thennä sielena wr heluitis py-nom ok tilfögde helgra mannanna thali ¶ Tha the hafde swa gonget om otalliga helga manna 20
 skaara syntes thöm een annar mwr swa högher som then andre än han var aller aff clarasto ok dyrästo gulle, hulkars lusteligasta asyyn mere frögdedhe sielena än all the glädhi ok ärä hon seet hafde til förenne ¶ Nar the jnkomo j then 25
 mwren som j then andra sagho the ther otalligen säten aff clarasta gulle all besät mz dyrästä stenom pa hulkom saato badhe men ok qvinnor herlige j alder ok aldradyräste klädde, hulkars värdd alder kunde naghat hierta skatta eller be- 30
 tenkiä Hwars there anlith var skynande som clarasta solen ok alt there haar var som clara-

Bl. 82, r.

sta gull ok gull kronor pa huars there hofudh
 skynande aff dyrästom stenom The hafde ok fore
 sik pulpeta eller book stola aff gulle pa hulkom
 laagho böker alle scriffne mz gull stafwom Ok
 5 alle sungo herranom gud Alleluya ok annan
 nyän songh mz swa sötha discant ok noteran at
 huar een siel thöm figh eetzsynne hööra, for-
 glömde hon ginstan alla the dröfuelese hon nag-
 hatsyn lidhet hafde Tha sagde engelen til Thun-
 10 dalum These äru helge martires som gafwo
 syna lichama j döden fore gudz räthviso ok twadde
 siin clädher j lambsens blodhe Ok alla handha
 renlifwes folk som aff verldzligo lifuerne sik om-
 vende til gudz thienist ok sik sielfuä korssfe-
 15 stendes manliga stridde mooth alla synder ok
 licamens astundan, matteliga räthvisliga ok mil-
 leliga leffde j synom thyma

Aff thy sama

THundalus alt tolket granliga skodandes ffegh
 20 see eeth ärligaste sloot ok cringom thz otalligen
 pawlwn eller landz tiäldh swa herliga beseth at
 jngen thunga kan thz til fulnatz sighiä J hul-
 kom han höörde alla sötästä lekaranna jnstru-
 menta orghor harpor luthor skalmeyer giighor
 25 feedlor ok huat helzt naghatsin sötestän sangh
 ok lusteliga noteran aff sik kunde gifwa Swa at
 sielen nw allaledhes opsupin ok oppfördh j an-
 deliga astundan aatsporde engelen hulke the vare
 som verdoge vare at jnledhas j thz helgaste säl-
 30 scapet ¶ Tha swarade engelen Thennä ärän ok
 hwilan tilhörer allom renliffues personom mvn-

kom nvnnom conuersorum som äru leekbröder
 eller syster Canonicorum regularium hulke som
 flyendes verldena jngafwo sik j closterliga lifuer-
 nens stranghet ok syna lofwadha lydhno obryte-
 liga jn til döden huldo synom formannom glad- 5
 liga ok vtan nagra geenkorran, helder viliendes
 vara vnder androm än ower nagrom Thenne än
 varandes j lichamenom, mz alla theres akt ok
 astundan boo ok byggia j hymmeriki ok ther
 fore atherholda theres thungor ey eens aff swal- 10
 der ok onyttoga talan, vtan jemuell aff loffliga
 talan fore tystonne kerlek Merk thzta etc Tha
 sagde Thundalus til engelen Herre om tik tek-
 kes läth mik gaa närmäre at jak maghe see the
 sälästä herrene her ynne boo Engelen swarade, 15
 Väll ma tu thöm see ok hööra än ey ma tu til
 thöm jngaa ffore thy the äru altidh j thes helga
 trefaldoghetzsens asyyn ok närvarilse ok huar
 een som eetzsynne thöm tilföges han skils alder
 ytermere fra thera ok helgra manna säls capp, 20
 vthan kanske at hon eller han är reen jumfru
 The äre verdoge ophögiäs ok tilfögäs helgom
 englom huar effter syna verdoghet j theres cho-
 rom, The än bättre framgongandes sagho otal-
 liga sielär beggers köns, hulkars badhe skeen 25
 ok sötästä lukt vederliknades helgom englom Än
 theres aldrasötästä sangher ok discant ouergik
 alla the glädhi ok frögder the til forenne seeth
 hafde Huru theres sangher ok alla handa lekara
 anbudh tilskikkados är vnderligit läsä ok napt 30
 naghor kan til fulnatz vtthydhä ¶ Ther saagh
 ok Thundalus eeth vnderligit ok vänästä trä

Bl. 83, r.

stort ok högt Alla veghnä fult mz blomstrandom
 quistom j hulkom vistadhes fågersta fugla be-
 sprenge mz allom fågerste lithum, Huar mz
 syna besynnerliga ok aldrasötestä röst syungan-
 5 des vtan atheruendo forlustade ok frögdedhe the-
 res hiertä som thom vare verdoge at hööra Vn-
 dher thz träet sathe otallige men ok quinnor
 hwar j synom cellom aff dyreste gulle, altidh
 lofuandes ok velsignandes gudh fore alla syna
 10 nadher ok gafuor hwariom there besynnerliga
 giffnom Hwar there hafde ena gull krono a syno
 hoffde ok gull spiror j synom handom Ok vare
 BI. 83, v. swa alle hederliga clädde som renlifwes ok mun-
 kana syntes j capitulo tilforenne ¶ Tha sagde
 15 engelen til Thundalum Thztä träet teeknar the
 helga kirkio Än thenne som her frögdäs vnder
 träet äru the som opbygdo älskado ok besker-
 mado helga kirkior ok closter ok thy vordo the
 verdoge tilfögiäs thera helgra manna salscapp,
 20 hulka the älskade j verldena ok effter theres
 helget lifuerne verldena forsmaandes renliga ok
 gudliga liffe

Aff högxtä helgra manna staat etc

THom ytermere framgongandes fingo the see
 25 een mwr ouergongandes alla andra til förenne
 seedda, bade j höghet vänleek ok klarhet j hul-
 kom besynnerliga syntes ok skynw alla dyrästä
 stena, Swa at theres kalk bandh syntes ey an-
 nat vara än dyrästä gullet Hulkers clarheet ok
 30 lusteligasta asyyn j vnderliga mattho sik tildrogh
 allers there hiertä ok synnen som thom saagho

Swa som adamas til sik drager kalda järnet ¶
 The drogho sik jn til mwren at see ok skodha
 huat tha sanneliga thz öghä alder saagh, öörä
 alder hörde ok alder naghat hiertä begripa kunde,
 the ärä the frögdh ok the äviga salighet som 3
 gud hafuer aff äuerdeligo tilreet thöm som ha-
 nom älskå ¶ The saagho ther helgra englanna
 ix choora ok helga sieler mz thöm ok j thom
 vnderliga jnsettä The höörde ther obegripligin
 ok osigeligin ordh, hulken jngen menniskia kan 10
 begripa, ey ok loffligit är nagrom om thöm thala
 Som sanctus paulus ok saagh, ok höörde j the
 iij dyghnen han oplyffter var j andeliga syyn,
 huazske äthendes eller drikkandes Tha sagde
 engelen til Thundali siell Audi filia et vide etc 15
 Höör kärä dotter ok see ok tilbögh thit örä ok
 glööm thit folk ok thins faders hwss thy at
 herren gud astundar thin vänleek ¶ Her betenk
 menniskia huat frögdh huat glädi huat luste
 huat ärä huat verdoghet, hulken osigeligin ävig- 20
 het äuerdeliga tilfögdum vara aldra helgra eng-
 lanna ok alla helga sielennä helgaste salscapi
 ok thz som ouergar alla gläder ok frögder, ha-
 nom som är englanna brödh ok allarss liff ok
 födhä see miscunsaman liofwan ok mildan ¶ See 25
 thz vnderligit ok mere än vndher är j thy rwme
 the tha badhe stodho saagho the ey eens alle
 the gläde the til forenne seeth hafdo vtan jem-
 uel heluitit ok alla the pynor the ok seet ok
 sielen bepröfuät hafde ok thz som ouergar all 30
 vnder j sama rwme sagho the ok alla verldena
 ok hennes viidlek ok alt thz j henne är besyn-

Bl. 84, r. .

nerliga kende ok forstodho Fore thy juthe är
 thz til som kan forhindra hans syyn ok vnder-
 standilse som eetzsynne faar see herren aldra
 tinga scaparen Thztä bevistes ok openbara then-
 5 nä sielenä j thy at ther the stodho j thy eeno
 ok sama rwme huazske vendendes sik hiidh el-
 ler tidh, fram eller aather, saagho the ok kände
 alla veghnä om kringh varande, swa baak som
 fore Ok ey eens syynen vtan jemuel synnen ok
 10 vnderstandilsen ther swa oplystes til at kennä
 vitha ok vndersta all scapat tingh At sielen be-
 höffde jngom aatspöriä huar eller huat naghor
 eller naghat var vtan alt viste ok vnderstodh
 ther thundalus huat helzt han vilde ¶ Ther
 15 saagh ok Thundalus iiij helga biscopal hulka han
 seet ok kânt hafde j verldena Aff hulkom mala-
 chias ärchebiscoper var then yterste Han op-
 bygde aff syno eighno ok funderade iiij ok xl
 closter ok j thöm jnsatte beggers köns renlifues
 20 personer ok thöm alla ophult ok foresagh til
 alla nödtorfft Aff the andra iij vare lankt at
 scrifua

Bl. 84, v.

Huru thundali siell kom ather j croppen

I Thy som thundali siell frögdendes gladdes j
 25 tolkom vnderligom tingom kom gudz engell som
 hona ledde ok sagde Thundale tu hafuer nw
 seet vnderligin tingh Han swarade Swa är san-
 neliga herre Jak bider tik läth mik her blifwa
 Engelen swaradhe Tu scal ather til thin kropp
 30 ok alt thz tu seet hafuer allom kungörä til hug-
 nat ok forvarilse Sielen thz hörendes sagde til

engelen O kereste herre huat är thz at jak vsul
 w sculi ater til croppen effter swa manga py-
 nor jak hafuer lidhit. ok swa manga frögdeliga
 glädher tu mik swa milleliga theet hafuer En-
 gelen swarade Til the gläder tu seet hafuer är 5
 ingen verdoger koma eller jngaa vtan reena
 jumfrur the som sin lichama ather holda ok
 gömä aff alla oloffliga hannan ok atagilse ok siin
 hiertä ok hoogh aff alla lasteliga astundan ok
 helder viliä sik läthä opbrennä fore tolka ärä 10 B
 än besmitta läthä sin lichama j oloffigom lusta
 ¶ Nu fore thy tu thin lichama ey hafuer swa
 renan holdet tilbör tik ather koma til thin li-
 cama ok atherholda tik aff thy lifuerne tu her
 til hafuer holdet Myn hielp ok myth raadh scal 15
 tik ey brista, vtan troliga vil jak tik altidh när-
 vara ¶ Ok tha engelen hafde thzta sakt, j vn-
 derliga snarheet kende sielen sik twingas aff
 kroppenom Ther mellan at hon talade mz enge-
 lenom j hymmeriki ok kende sik twingas j lica- 20
 menom var jnthe dwall jnthe hindher eller seen-
 kan, vtan j eeno öghnä bleke var hon ther ok
 her nidhre ¶ Än hon tha ganzska kleen ok my-
 kit möödh, oplyffte syn licamligin öghon ok stor-
 liga sukkandes än jnthe talandes saagh clärekanä 25
 cringomstondandes Teeknade thöm at han vilde
 hafua gudz lichame ¶ Tha han thz vndfonget
 hafde mz störstä ödhmyukt ok jinnerliga vördo
 ffigh han ginstan tröst ok maall at thala Ok
 ginstan böriäde skiffa syna äghädela mellan fa- 30
 tikt folk ok j all siin clädher jnsömä helga kor-
 sens thekn ok ther effter lenteliga ok longsam-

- liga sagde ok kungiorde oss alt thz han kunde mynnas aff thy han badhe seet ok lidhi hafde Altidh manandes oss til at gudliga ok skelliga lifwa, alla synder flyy thy at j gud
- 5 dome är jngen syndh litil eller nadeligin som
 BL 85, v. mz forakt jdnas Gudz ordh ok predikan som han alder gaat höra eller thala til forenne, predikade han nw sielfuer mz största ödhmyukt gudlighet ok högste synnen ok nytteliget til thöm
- 10 hanom hööra vilde ¶ The strangheet ok aterholdh han hafde jn til sins liffs anda, ey är omögeligit, vtan maxan ofynneligit nagrom at effterfölgiä, vthan tilhielpende hanom som vnderligin j allom synom gerningom är ok loffligin j allom synom helgonom Alzualdogher gudh
- 15 fader ok son ok then helga andhe hulkan vi troom ok dyrkom j tröm personis enfaldogan gudh alt scapande alt effter synom viliä styrende nw äuerdeliga vthan andhä Amen
- 20 Her lyktäs eens syndogx mandz openbarilse Thungulus aat nampne Akte huar cristen menniskiä ok serdeles renlifues personer münka ok nvnnor hwar sith lifuerne ok huar syna aterlön j ondhom
- 25 eller godhom gerningom For thy swa som jngen ey the minzsta godgerningh blifuer vtan aterlön j äronne Swa ok ey minzsta syndh vtan hempdh j pynona Loff ok ärä vari gud nw ok äuerdeliga Amen 1491
- 30 Frater johannes räk male scripsit hec

GUIDOS

SJÄLS UPPENBARELSE.

Gvidonis siels openbarilse

Bl. 86, r.

A Arom effter gudz bördh M ok iij^e var een
 borgare j enom stadh som kallas verona ok lig-
 ger xxx mylor a thenne sidhona room Then
 same gvido bleff dödher a xvj^{de} daghenom jn 5
 decembri Än ottonde dagen om natthena effter
 han jordader var kom hans siel ok talandes for-
 färädhe syna hustru ok mykit henne qwalde Aff
 hulko hon storliga förfärät clagadhe thz fore
 syna vener ok frender Ä thes ynkeligare at hon 10
 oftare ok huar nath leed tolket qwall ok omak
 In til thes at hennes vener sik sampnade ok mz
 henne gingo til priaren j swarta brodrä closter
 klagandes hennes nödh ok bedandes got raadh
 huat görende vare j tolkom vadha ¶ Priaren j 15
 sama closter viiss ok sniller man johan gobyn
 aat nampne togh mz sik een mästare j theolo-
 giä ok j leccionum (?) the som yperste vare j
 thy clostreno ok gik fore borgmästärene ok ra-
 dheth j sama staden ok badh thöm faa sik nagra 20
 tröstoga ok fulhugxadha men hulke mz hanom
 sculde gaa j guidonis hwss som nw nyliga var
 dödher ffore mere tryghet ok vithnesbördh om
 all tilkomande maall j thesso ärende ¶ The fingo

hanom j^c (100) full väpnadä men hulke sik alle
 fulleliga scriffade ok togho gudz lichame sik
 til värn ok andeliga beskermen ¶ Än priaren
 mz thöm ok synom brödrodrom gongandes til gwi-
 5 donis hwss toogh mz sik pixidem mz gudz li-
 chame lönlige vnder sith scapulare Aatsporde
 hustruna huaris sie lenne röst oftast hördes Hon
 sagde her j thesso rwme huaris han sieledhes
 Bl. 86, v. ¶ Ther var eet sätthe pa hulkit priaren settes
 10 mz synom brödrodrom ok laaso Viglias mz ix
 leczsor jn til laudes Fore hulkom the laaso vij
 psalmos cum Letaniis J thy the thöm lyctedho
 ok thymen leedh til mynnat fingo the hööra
 ena röst swa som een skarper qwaster droghes
 15 wth aat golfuet Än inthe syntes til thz the rö-
 sten vtgik ¶ J thy tilbörädhe enkän mykit
 darra ok rädelige ropa Se see see Än priaren
 ok hans bröder naghät forfärädhe tysnedhe aff
 theres lesningh ¶ Tha gik een broder til hustru-
 20 na ok badh henne maana then andan j swa
 mattho Sägh mik j jhesu christi nampn hwo tu
 äst Tha hördes swa som een kleen ok krank
 rööst sighiendes Jak är her Ok the rösten tyk-
 tes vara som mith j huseno Tha qvinnan effter
 25 priarens tilsägdh snarlige sagde til andan Jak
 beswär tik om jhesu christi velsignada nampn
 ok makt j hulkars värn ok gömo jak säther ba-
 dhe mith lifff ok myna siel at tu mik jnthe ska-
 dhe vtan sigh mik sannelige om tu äst guido-
 30 nis myns bondas siel som nw nyliga dödde, eller
 nager anner andhe ¶ Tha swarade Anden Rätz
 jnthe ok twäkä ok inthe jak är guidonis siell

ok ma tik jnthe skadha ¶ Än priaren mz synom
 bröddrom aff leggendes allan reddoga nalkade
 sik til the röstena ok besoor then andan i swa
 mattho ¶ Jak beeswär tik gudz creatura om fa-
 dren ok sonen ok then helga andha ok om jhesu 5
 christi helgasta mandomsens anamelse opstandilses
 ok opferdz til hymbla krafft ok dygder ok om
 helga ix engla chora At om tik är mögeligit at
 thala Tha tala mz oss ok ey röör tik aff thesso
 rwme för än tu sanneliga ok vtan alt swek eller 10
 falskhet swarar oss til the ärendh ok alla san-
 nyndh som vi tik atspöria viliom ¶ Tha ophögde
 sik the rösten ok openbarande talade ok sagde
 O herre prior spör snarliga huat tu vill ok jak
 mz myns hielpäres' tillaat scal tik swara til thiin 15
 spörsmaall effter myna formago

Bl. 87, r.

Tha badh priaren alla tighiä ok giorde sie-
 lenne thztä spörsmaall

JAK beswer tik om jhesum christum gudz son
 mandomen a sik anamande At tu sigh mik hoo 20
 tu äst Antighi goder ande eller onder Tha swa-
 rade rösten Jak vil bevisa at jak är een godher
 andhe j thy at jak är gudz creatura Meden all
 creatur j thy the äru gudz creatwr äru godh
 Som scrifuit staa At herren gud han saag all 25
 siin creatwr ok the vare alla ganzska godh ok
 fulbordogh Ok swa alla anda the äru gudz crea-
 tura ok j thy alle godhe ok ey onde Än me-
 den jak är visseliga guidonis siell ok andhe som

nw nylega dödde, är jak een godher 'ande ok
 ey ondher til myn scapilse thy at aff gudhi
 skaffter som alt got gör ok skapar Än til then-
 nä ondha pynona jak lidher är jak ondher Ande
 5 ¶ Tha sagde priaren

Bl. 87, v.

I Thennä thyna swaran fynner jak tik vara een
 ondan andha hulkit jak swa kan bevisa All pyna
 som nagrom seetz fore syna synder hon är godh
 ok thy rāthviiss Thy at rāthviist är at synden
 10 sculi pynas ok thy meden tu siger at tu tholl
 pynona fore thyna synder j thy är the pynan
 godh j sik Thy at hon är aff gudhi tik rāthviis-
 liga afördh ok thy är thz falst som tu sigher
 tik vara ondan andha thy at tu tholl ondha
 15 pyno ¶ Sielen swarade All pyna hon är godh j
 thy hon framgar aff gudz rāthviisa dome Än a
 hans veghnā hulkom pynan jnföres är hon ondha
 Thy at pynan ingom giffs vtan effter syna on-
 dha forsculdan ok thy thennä pynan jak nw
 20 liidher hon är mik ondha serdeles j thy at hon
 mik giffs fore myna onda gerninga som jak til
 förenne giorde Ok thy fore the onda pyno jak
 nw lidher maa jak kallas een onder andhe, ther
 til jak om thennä ondha pynona rensadher var-
 25 der aff thy ondho jak bedreff j myns liffs thyma
 tha jak leffde

Annat priarens spørsmål Priaren sporde Hwars
 andhe äst tu Anden swarade Jak sagde tik ok
 än sigher at jak är guidonis andhe ok siell som
 30 nyliga dödde Priaren swarade Jak fynner at tu

är een ondher ande, otækker badhe tik sielfwom
 ok swa gwidonis kroppe som nw dödher ligger
 J thy tu swa talandes gör skam thynnä hustru
 ok androm allom thz ahörende hulke nw magha
 thenkiä at tu gwido var ondher j thyno lif- 5 Bl. 88, r.
 uerne hulket alle the tik kende holda oliikt ok
 oskelligit vara Thy at ingen ondh rykt gik aff
 tik swa lenge tu leffde ¶ Anden swarade Ey är
 jak ogönstoger mik eller nagrom androm Herre
 prior om tu gafwe nagrom thin kiortell fore ker- 10
 lek sculd, ok ther pa at om tiltrengde sculde
 han ok plictoger vara döden fore tik lidha ok
 han ok swa giorde Huat vare han tik ey tekker
 ok skönsamer ¶ Priaren swarade Sanneliga vare
 han swa ¶ Tha sagde anden Swa lenge jak var 15
 j guidonis kroppe, hafde jak aff hanom jnte an-
 nat än dödhelighetzsens kiortell see nw ligger
 guidonis kroppor jordadher j jordena, kennan-
 des huazske sorgh erfuodh eller nagra pyno Än
 jak som är hans andhe pynas her fore lichamens 20
 synder hulkars toch oloffligen luste mik alder
 tektes Thy at licamens astundilse altidh stridha
 mooth sielena ok thy gör jak inga skam huaz-
 ske mik eller guidonis kroppe j thy at jak tha-
 lar ok kungör myna nödh jdher ok andra sie- 25
 lënnä pynor som äru in purgatorio J hulko jak
 gör gwidonj hedher ok inga skam hwar fore
 kom ok aller thennä staden nw til hoopa ok
 mange andre mz ödhmyukom bönom bidhiendes
 fore gwidone at mildaste gud verdoges hanom 30
 lösä aff the ondha pyno han tholl Som ok tu
 kere herre prior mz thynom brödhrom fore mik

Bl. 88, v.

badh hulket j ey giort haffden om jak ey hafde
mik swa openbarat Huarfore nw om tessen myn
ordh är nogh openbart at jak inga skam gör
myinne hustru ey ok guidonis croppe

Tridhie syn atsporde priaren Huru kan naghör
vara ondher effter sin dödh then som sik än
lifuandes scrifftar ok vndfar kirkenne sacramenta
Anden swarade Naghör man dödhher ma vara
ondher twem lundom Antigi äuerdeliga swa som
10 the j heluiti äru eller ok til een thyma som the
j skerdzeldenom äru the äru ondhe til en thyma
Nu meden jak scrifftrade mik ok vndfigh kirkenne
sacramenta, kan jak ey vara ondher äuerdeliga,
vtan til een thyma fore the onda pynona jak
15 lidher ther til jak hafuer lika giort fore myna
synder eller jak faar hielp aff annars godgernin-
gom Thy at ey är thz noogh at naghör sik
scriftar ok vndfar kirkenne sacramenta, om han
ey fulcompnar syna booth ok syndennä plikt j
20 gerningomen Thy at alt thz nagrom brister j
syna syndä boot her j verldena thz scal huar
opfylla j andra verldh j skerdzeldenom

QVarto sporde priaren Om han viste nagan
vara fordömden eller ok frelstän swa lenge han
25 är i the pynona Anden swarade Thz kan jak ey
ider sighiä ffor thy huar een ande är skikka-
dher til at vara godher j thy han scapader är
til thz högha ok äuerdeliga godha ok thy huar
een tolken ande sigx vara ok vara scal sanner
30 andhe ok j sannynndh kan han ey sighiä naghon

vara fordompden eller frelstän för än han sielf-
 uer hafuer varit j tolkom rwmom Antigi j hym-
 meriki eller ok heluiti Än jak är guidonis an-
 dhe setter at lidha pyno fore myna ondha syn-
 der ok var alder j there rwm som fordomde äru 5
 thy at jak är ey äuerdeliga dompder Ey ok var-
 der Ey kan jak ok än koma til hymmerikis hwar-
 is the gladiäs som frelste äru Thy kan jak tik
 inga sannynndh sighiä ther aff hulke som frelste
 eller ok fordomde äru ¶ Tha vredgadhes priaren 10
 ok sagde Nu synes at tu äst en falsker andhe
 Thy at scrifften vethnar at prophetane j gambla
 lagen the sagho ok sagde sannynndena aff christi
 födzlo hulkan the toch alder sagho föddän i
 thesso lifwe Swa sagde the ok sannynndena aff 15
 dödhä manna opstandilse hulkan the ey helder
 än saago ¶ Huarfore mykit helder tu som är een
 sanner andhe ok nw frelster aff thynom kroppe,
 ma sannynndena sighiä aff menniskiom frelstöm
 eller fordomdom helder än prophetena som vare 20
 lifuandes men ok toch sagdo sannynndena aff
 christi fötzslo ok yterste opstandilse, ¶ Anden
 swarade Huat helzt prophetane foresagde aff chri-
 sti fötzslo thz openbaradhe thöm gud sielfuer
 eller om syna helga engla til at störkä troena 25
 ok omvendä folket til gudz vederkennilse ok dyr-
 kän Än jak är setter j skerzeletz pyno til een
 thyma huarfore kan jak ey faa helgra englanna
 openbarilse eller thes helga andha hugnat eller
 tilsökilse ok inga engla ma jak see vtan thöm 30
 som mik sökiä ok hugsuala j tessa myna pyno
 Ey kan jak ok helder faa j mik then helga an-

Bl. 89, r.

Bl. 89, v.

dha för än jak är fulleliga rensader ¶ Priaren
 sagde Än fynner jak tik vara falskan andha
 Tu sigher at anden kan oss jnthe sighiä aff
 fordomdom eller ok frelstom sielom, hulkars
 5 motesegdh vj fynnom j scrifftena i thy at dieflä-
 nä som äru andelige offta sighiä sannynndh men-
 niskiom aff thöm som domde äre eller frelste
 Anden swarade Jnte forma jak thala om hym-
 merikis lönligin tingh vtan tilstadder aff mynom
 10 engele Thy at sielänä varandes i skerltzelde-
 nom jnthe formagha sighiä aff tolkom lönligom
 tingom aff sik sielfuä Ok thy swa lenge jak är
 j thessä pynona faar jak inga openbarilse aff
 englomen Ey ma jak ok see there pyno som
 15 fordomde äru Thy at om swa vare tha matte
 heluitis pynor ok skertzloeeldzsens badhe vara
 til hopa, hulkit ey är santh ffore thy the i
 skerlz eldenom pynas the hafua fult hopp ba-
 dhe til nadher ok äro Än the i heluiti äru
 20 hafua inthe nadhenne hopp Thy at i heluiti är
 jnthe hopp til nagra nadh eller aterlösilse Ok
 thy är nw openbart at jngen liknilse är mellan
 prophetana ok dieflänä som tu prior nw sigher

QVinto sporde priaren Hwaris äss tu Anden
 25 swarade Jak är her j mynom skertzlo eelde
 Priaren sagde Tha effterfölger at her är skerlz-
 slo elden Thy ati the mattho tu her pynas ma-
 gho ok swa pynas her andra sielär ok thy til-
 folger at her är sielennä skerlzslo eeldher, An-
 30 den swarade Twegge handa är skertzlo elden,
 Annar almenneligen ok annar eenskyldeligen

somligom ok ey allom Tha sagde priaren Ingen
 siel kan j sender j enom punkt pynas j flerom
 rwmom Anden swarade Om dagen pynas jak mz
 androm sielom j almenneligom skertzlo elde
 ok om nattenä j thessom mynom eenskyldogom 5
 eelde etc

Bl. 90, r.

SExto sporde priaren Hwaris är skertzloelden
 Anden swarade Vnder jordena j nidherstä dyw-
 pe Priaren sagde Huru kan naghat andeligit ok
 nagat licamligit rwm vara til saman j eno rwme 10
 Anden swarade Swa som sielen är j allom crop-
 penom Swa kan ok licamligit rwm tilfökt vara
 andeligo rwme

SEptimo sporde priaren Hwi pynas tu her An-
 den swarade Thy at jak giorde her eena syndh 15
 fore hulka jak ey lika giorde lifuandes j verl-
 denä

OCtauo sporde priaren Huat hindrar eller twin-
 gar mäst mannen j döddenom Anden swarade
 Diefflennä tilquemdh som tha nalkas ok saman 20
 koma at fortaga mannenom sith mynne ok for-
 färendes han mz thannanna gnizslan ok theres
 fasuligasta aszyn fore kastandes tha mannenom
 alla hans synder etc

NOno sporde priaren Huat störker ok hielper 25
 mannenom mäst j dödzsens thyma Anden swa-
 rade Jhesu christi verdogaste pynonne forscul-
 dan ok verdogasta jumfrues marie hielp ok redd-

nigh ok helga mannanna böner Priaren sagde
 Kungör oss thz hwi thennä som tu nw sisher,
 mäst hielpä mannenom j hans dödz stundh An-
 den swarade Thz gör jak gernä ok thy lyytz
 5 nw aat, til thy jak thalar Hwar een som döör j
 nagra dödeliga syndh vtan hiertens anger ok
 mvndzsens scrifftemall Tha opreknäs hanom
 jhesu christi pyna ok dödhær aff hans engele til
 at ouervynna han ok bevisa han otekkän ok
 Bl. 90, v. 10 oskiönigan vara synom gudh j thy at tha han
 formatte vilde han ey angra ok scriffa sik fore
 syna synder, vtan forsmadde helge kirkenne
 sacramenta, hulke sacramenta om jhesu christi
 pynonne krafft ok dygder rensa syndären badhe
 15 aff syndena ok swa pynona ok aterledha han til
 nadhanna stadga ok ärona ¶ Ok j thy gripa ok
 fanga the vsla sielena Sighiendes o tu vsall
 man otekker thynom gud, kom nw mz oss til
 heluitis hwaris alle the som gudhi äru otekke
 20 sculu äuerdeliga sampnas ¶ Än huar een som
 döör scriffader ok j syndennä angher om ok
 han ey fult giort hafuer fore syna scriffada syn-
 der Tha tilkoma godha englä ok störkiä han
 mothe dieflennä ondsko ok frestilse Sighiendes
 25 diefflomen Jngan looth hafuen j y tessom manne
 Thy at ihesu christi pynonne forsculdan är ha-
 nom een skiold ok medhell inter hanom ok jdher
 Tha swara dieflänä ¶ Huat ey är thenne then
 som swa ok swa syndädhe mz syna thungo hän-
 30 der ok alla sins kropps lyma ok jemuel alla
 synne sieles makt ok kraffter altidh brukade j
 syndena ok thy räteliga hon oss tillhörer ¶ Tha

swara godhe englane Santh är thz at han swa
 syndedhe Än gud gaff hanom anger ok scriff-
 mall fore syna synder Ok thy scal ihesu christi
 pynonne vårdh vara eeth medhell mellan hanom
 ok idher Swa at ihesu christi hender gynom- 5
 boradhe pa korseno sculu hanom frelsä aff jdra
 ondha händher Jhesu christi verdogaste öghon
 sculu ok vara eeth medhel mellan hanom ok
 jder ondh öghon, swa atj ey sculin hafua makt
 ytermere hanom räddä eller forfärä ¶ Swa ok 10 Bl. 91, r.
 alla jhesu christi verdogasta lyma som pynona
 tholde a korseno fore hanom, afflösä alla the
 synder som han giorde mz synom lymom ¶ Her
 ouer aller ihesu christi helgasta kroppor vtthan-
 der ok pynadher fore hanom a korseno scall 15
 vara een skiolder mellan hanom ok jdra swik-
 liga falskhet mz hulka j tilskyndeden han swa
 ok swa syndä som j nw klagen ¶ Swa ok ihesu
 christi verdogasta siel hulka han gaff j dödhen
 fore thennä mannen hon rensar nw thennä sie- 20
 lena aff alla hennes synder, swa at hon ey scal
 vara pliktogh til äuerdeliga heluitis pyno, vtan
 till skerldz eeldh pyno som ändän tagher ¶ Ok
 swa är ihesu christi verdogasta pyna störstä hielp
 allom syndarom j dödzens thyma ¶ Ther näst 25
 jumfru marie hielp ok reddnigh som närstar al-
 lom thöm j dödzens stundh som henne ödh-
 myukliga thient hafua, och räteliga scriffade
 her aff verldenne fara Ginstan närstaar hon thöm
 Swa til dieflänä talandes Jak är ihesu christi 30
 modher kallat ok nempdh hymmerikis drötningh,
 verldenne fru ok ouer heluitet mektogasta key-

Bl. 91, v.

- sarynna ¶ Nw j thy jak kallas christi modher
vill jak .bidhiä ok. blidka myn son at thennä
sielen sculi frelsäs om hans krafftogasta pynon-
ne makt ok om then mandomen han aff mik
5 toogh syna modhre ¶ Än j thy jak kallas hym-
merikis drötningh vill jak mz mynom kereste
son foresee thennä sielenne rwm j hymmerikis
äro ok thy at jak kallas verldenne frw medh
myns sons viliä vil jak at alle böner almosor ok
10 andra godha gerninga som göras ouer alla verl-
dena sculu koma thenne sielenne til hielp ok
reddnigh ok til fulla syndennä afflösningh ¶ Ok
j thy jak kallas heluitis keysarinna radandes
ouer alla dieflä byuder jak thöm nw allom a
15 myns sons ihesu christi veghnä at the jngaledis
mödhe eller j nagra matto qwälie thennä sielena,
vtan laten hona frya vara ok frelsä ¶ Ok gin-
stan thzta är sakt nalkas helge men til sielena
enkanneliga hennes apostoll ok andre hennes
20 patroni hulkom hon thienist ok hedher giorde
j verldena bidhiendes til gud fore hona j swa
mattho ¶ Herre ihesu christe tu som fore syn-
därä sculd nidherstegh aff hymmeriki thöm at
frelsä aff diefulsens valde ffore thinne kerestä
25 moders jumfru marie kerlek miscunna tik ouer
thennä sielena Ok swa tagher sielena hennes
eigen engel ok gömäre ok leedher henne til pur-
gatorium ok hennes ondhe engel ok frestare
diefulen ok alle andre dieflä fly fra hona skem-
30 mendes ok mykit sörgendes at hon swa frälst
vardh See herre prior j swa mattho ihesu chri-
sti verdogasta dödzsens forsculdan jumfru marie

värn ok beskermen ok helgra mannanna böner
hielpä ok redda huaria ena godha siel som väl
scrifttat dör ok far aff verldena

DEcima questio Priären sporde om mannen j
sins dödz thyma ma kunna se ihesum christum 5
jumfruna mariam eller andra helga men j theres
eigan forma eller varilse Anden swarade Thz kan
jngen görä vtan han vare swa reen ok helger
atj hanom ey vare een mynsta som rensas
sculde Tha sagde priären Mik synes ey vara santh 10
alt thz tu sigher Tu sagde til forenne at helge
men koma til at tröstä menniskior j dödzsens
thyma Hulkit ey kan vara om the kunna thom
ey see Anden swarade Helge men the närsta
mannenom j dödzsens stundh som jak sagde til 15
forenne ok heltz the hulka mannen hafuer he-
drat ok ärät j verldena Tha likowäl kan ey
mannen j dödzsens stundh thöm see j theres
äro ok fägrindh Huat är högxtä helgra manna
glädhi vtan at see ihesum christum jumfrunna 20
mariam ok andra helga men j theres gud-
liga forma ok fägrindh, om thz gafues huariom
syndäre j hans dödz stundh tha vare han gin-
stan helgher, hulkit falst ok oräth är o herre
prior 25

Bl. 92, r.

QVestio xj^a Prior spoorde Kunno andhana see
eller vitha huat theres vener ok andre menni-
skior görä effter theres dödh Spiritus Ja kunna
the swa Prior Tha kan tu mik sighiä aff hwem
jak nw j daag hult messo Anden swarade Tu 30

- prior hult messo j daag aff thöm helga andha
 Prior nw fynnar jak openbara at tu äst een
 falsker andhe Thy at jak hult j daagh messo
 fore alla crisna sieler Som är Requiem eternam
 5 Spiritus O herre prior Väll veeth jak at tu hult
 j dagh Requiem eternam Ey fore then sculd
 lyuger jak j thy at jak sagde tik hafua messona
 aff thöm helga andha ffore thy tha som naghar
 spör naghat aff androm, huat helzt hanom näst
 10 ligger j hiertäno thz framförer han ok mz mvn-
 nen Thy at aff hiertens tilskynden thalar mvn-
 nen Ex habundancia cordis oss loquitur ¶ Än
 j blandh alla messor som nw äru holdne eller
 Bl. 92, v. holdas sculu ligger mästä akten j myno hiertä-
 15 om messonar aff thöm helga andha ok de Sancta
 trinitate ffor thy the messonar hielpä mik mäst
 j myna pyno, mykit mere än nagra andra mes-
 sor ¶ Ok thennä saaken äru ther til Thy at swa
 lenge jak lefde j verldena framledde jak myna
 20 syyn ok all myn synnen ok jemuel myna licam-
 liga makt ok kraffter j mangom syndom, meden
 jak sculde hafuä ööfft ok opnöt alt mith lif-
 uerne j gudz faders thienist Thy at gud fader
 han är makten ok mektoger ok aff hanom vt-
 25 gar all makt ok skiffes allom effter hans nades
 motthan Ok thy syndädhe j myna läthi mothe
 gud fader hulkom all makt tilscrifues ¶ Swa
 syndädhe jak ok mothe sonen mz mith veeth ok
 viisheet hulkom tilscrifues aller viisdomer j thy
 30 at jak allan myn viisdom tilfögde ok vthlagde
 j verldzliga swekliga falskhet ¶ Ok syndädhe
 jak mothe thöm helga andha hulkom tilscrifues

all nadh ok mildhet Thy at jak alla nadher mik
 giffna badhe andeliga ok licamliga som äru verldz-
 liga rikedomas cropsens störk ok fägrindh, elo-
 quenciam snilla thalan ok licamliga lioffheet alt
 tolkit opnötte jak effter myns snödhä licames 5
 lusta, verldennes ok diefulsens ffore hulka syn-
 der än tha jak mik fore thom scrifftrade, toch
 giorde jak ey fulla likan verdogaste trefaldog-
 hetenne fore thöm j myns liffs thyma ok thy
 hafuer alzualdoger gud som myn engel mik sagde 10
 stadgat ok flyat at messen de sancta trinitate
 fore mik sagdh scal mik mere hielpä än nagro
 andre messor ¶ Swa ok fore thy at jak offta
 syndedhe mothe thenns helga andes veluilioghet,
 viliendes mere hafua aff verldzligo godze än 15 Bl. 93, r.
 han viste mik nyttokt vara ok thy ey vilde mik
 gifwa Ok thy nw at blicka hans mildhet, mes-
 sonar sagde aff thöm helga andha hielpä mik
 mere än andra messor ¶ Än tu prior effter för-
 stå Collectam hafde tu Collectam aff thöm helga 20
 andha hulken mik mere halp än andre Collecte
 j thyna messo sagde Ok thy gladdes jak mere
 ok än glädz aff the bönenä än aff allo andro
 j the messona sagdo, hulkit alment tilhörer al-
 lom crisnom sielom til thera syndennä forlatilse 25
 Än the Collecta aff thöm helga andha var ok
 är mik besynnerligen hielp ok reddingh Ok alt
 thz andra tilhörer allom crisnom sielom Ok thy
 lyugher jak ey herre prior j thy jak sagde at
 tu j dagh hult messo aff thöm helga andha 30

QVestio xij^a Priaren Fore huru manga sieler
 eller ok lifuandes menniskior ma presten sighiä
 ena messo Spiritus Een prester ma j sender ena
 messo holda ok sighiä for allom *crisnom* sielom
 5 ok togh hafuer hwar een siel syna fulla messo
 Thy at thes *verdogaste sacramentes* dygdh ok
 makt hon vthrekker sik til allom ffor thy at
 jhesus christus som är bade gud ok man eetz-
 synne ophöger pa korseno, offradhe sik gudhi
 10 fader fore alla *verldennä synder* ¶ Swa ok j
 huars eens prestes messo vari alder swa ondher,
 offras dagliga christus jhesus fore allom *crisnom*
 menniskiom lifuandes ok dödhom Ok mykit hel-
 der ok bätre än fore ena eller twem sielom
 15 eller lifuandes menniskiom ¶ Fore thy tu west her
 prior hulken atskilnader är mellan andeligin tingh
 ok licamligin Verldzligin tingh ä thes mere the
 skiftas eller bytäs mellan flerom thes mere the
 minzskas Tagh eet brödh eller j äpell, skär thz
 20 ok byyt j manga dela thz varder joo thes myn-
 dre Annars är om andeligin tingh thy at ä thes
 flerom eller mere the bytas thes mere the växä
 ok ökäs Swa som hwar een scolamestäre lærer c
 personis pater noster eller nagra andra godha
 25 böön Ey minzskas the bönen j sik vtan helder
 ökäs at hon flerom skiftes Ey hafuer ok han
 thes myndre som hona flerom lärde ¶ Swa är
 om hwars eens prestes messo Thy at messonne
 dygdh ok andeligin makt ä thes mere ökäs ok
 30 växer at hon allom bytes ok skiftes badhe lif-
 uandes ok dödhom ¶ Tha sagde priaren Vy fyn-

Bl. 93, v.

nom j scriffтена at helga fädher hafua stiktat
 nagra besynnerliga messor nagrom at sighiä fore
 syn besynnerliga ven eller flere vener ok tha the
 äru sagda j räthä akt ok gudligom kerlek scal
 the sielen eller flera sieler frelsäs wr theres py- 5
 nom Än tu siger at messor sagda alment fore
 allom the gaghna mere sielomen ¶ Spiritus Jak
 siger at huar een prester messo holdandes ha-
 nom bör ij tingh at görä Först scal han vendha
 syna akt ok böner til the siell eller sieler fore 10
 hulkom han tha aktar messona at sighiä ok veeth
 sik thöm plictogan vara j huat helzt mattho Ther
 näst scal han vendä syna gudlighet at bidhia
 alment fore alla crisna sieler ¶ The förstä mes-
 sonar kallas speciales, besynnerliga Thy at the 15 Bl. 94, r.
 besynnerliga ok serdeles sighiäs fore nagra siel
 eller nagrom flerom Ok the besynnerliga ok
 hielpä thom sielom fore hulkom the sighiäs Swa
 vart jak gwido nw frelster aff skerlzslo eeldz
 pyno iij aar for än mik räteliga borde Thy at 20
 jak hafuer een frendä fatigan renlifues man, hul-
 kan jak oppehult j scola ouer v aar ther pa at
 han sculde fore mik bidhiä Hulken nw prester
 vorden kerliga fore mik bidher j synom bönom
 ffor hulkers messor ok andra böner är jak nw 25
 vissadher ey lengre scula vara j nagrom pynom
 än jn til pascha

QVestio xiiij^a Prior Huat hielper mäst sielomen
 j purgatorio Spiritus Helga messor ok serdeles
 the messor til hulkom mannen hafde mere ker- 30
 lek ok ödhmyukt tha han leffde, huart han thöm

leeth fore sik sighiä eller ok sielfuer sagde ¶
 Prior Huat gagnar tha the messen Requiem
 eternam hulken enkanneliga är stiktat at sighias
 fore crisna sieler Spiritus Thz officium tilhörer
 5 thom som viliä messo holda fore alla crisna sie-
 ler ok thz är saken ther til Thy at thz Officium
 är stiktat fore olärdä leekmen som ey tro eller
 thenkiä andra messor gaghna crisnom sielom

QVestio 14 Prior Veest tu om gud han är j
 10 thy rvmeno j hymmeriki huaris helge mennene
 äru Spiritus Jak sagde tik för at jak var ey än
 j hymmeriki ok thy veeth jak jnthe tādhan si-
 ghiä Vtan thz mik sagde min helge engell J
 Bl. 94, r. thessa pynona scal tu blifua jn til pascha ok
 15 tha scal tu see hymmerikis konungh j syna krono
 mz helgom englom ok helgom mannom Tha jac
 thzta hörde sagde jak A A A huat longer thyme
 Än velsignader see alzuoldoger gud som mis-
 cundena gör mz räthuisona swa gör han ok mz
 20 mik vslom

QVestio 15 Prior, meden tu veet at besynner-
 liga messor hielpä mäst sielomen jn purgatorio
 hulka äru tha the andra böner som ok thöm
 hielpä mogha Spiritus Daudiz psaltara ok psal-
 23 ma Alder mäst vij psalma Cum Letaniis Prior
 Thz synes mik ey skelligit vara Thy at christus
 han saman sette Pater noster Engelen Aue ma-
 ria ok xij apostoli Credo jn deum Än vij psalma
 stiktade kirkenne doctores aff hulkom jngen kan
 30 liknas christo j helghetena Ok thy äru theres

böner ey liknande vedh christi böner Spiritus
 Effter there helghet som böner stiktat hafua tha
 är Pater noster ok Aue maria mykit mektoga
 ok helga messan som ouergar alla böner Tha li-
 koväl vij psalma Cum Letaniis äru gudliga bö- 5
 ner ok ganzska nyttoga sielomen jn purgatorio
 j thy at helge fäder hafua stiktat vij psalma
 läsäs fore thöm til forlatilse vij dödheliga syn-
 der Swa at fförste psalmen Domine ne jn furore
 tuo etc sculi läsäs mothe högferdena Thy at Lu- 10
 cifer han först opfan syndena ok högferdena ok
 thy nidherkasta hanom j syna jlzsko j nidherste
 heluiti Annar psalmen Sancti quorum sculi sigh-
 iäs mothe andra syndena som är giryn ok swa
 etc

15

QVestio 16 Prior Huat nytto hafua sieler aff
 Vigiliis Placebo etc Spiritus O herre prior The
 helga bönen hafuer vnderliga makt ok nadher
 ffor thy at the v psalmana mz v Antifonis cum
 äru j placebo The hielpä sielenä til at opfylla 20
 huat thöm j x gudz budhordom brister ofulcomp-
 nat ¶ Nye psalma j Dirige domine hielpä sielänä
 varandes jn purgatorio at koma til tilfögäs ix
 englanna chorum Ok ix Antifone mz the iij
 versiculis the störkä sielenar j xij stykken eller 25
 troenne articulis hulka allom bör tro ok holda
 som sculu frelsäs Än ix leczser the hielpä siele-
 nar ok störkä til ix stadga som äru jn purga-
 torio Thy at huar een som ther är Antigi han
 är jn statu paupertatis j fatigdomsens stadga aut 30

Läsning för klosterfolk.

18

Bl. 95, r.

potestatis aut senectutis aut iuuentutis aut vidui-
 tatis aut virginitatis aut clericorum aut laico-
 rum Thz är herredömsens stadga, eller alder-
 dömsens eller vngdömsens eller enkedom eller
 5 jumfrudom eller clärikanna eller ok leekmanna
 stadga Thy at huar een j huat staat eller lif-
 uerne han syndedhe j verldena j thy scal han
 ther pynas ok rensas ¶ V psalma jn Laudibus
 the störkiä sielenä til there v synnen mz hul-
 10 kom the syndadhe ok pynona forsculdadhe ¶
 V antifone in Laudibus the störkä sielenä till
 v kraffter som gud hafuer gifuit hwaria crisna
 siel Thy at gud hafuer gifuit hwaria siel iij
 kraffter tres potencias j hulkom hon liknas sielf-
 15 wom gud ok ij andra kraffter j hulkom hon
 liknas creaturom aff gudhi skafftom Första iij
 kraffter äru potencia memoratiua jntellektiua et
 voluntatiua Om amynnilsens krafft vederliknas
 sielen gudhi fadre Om vnderstandilsens krafft
 20 gudhi sone Än om viliens eller vilieliga krafft
 liknas hon thöm helga Anda Är ok potencia
 vegetatiua, qwikhetzsens krafft j hulka sielen
 liknas arboribus träom ok plantom hulke j sik
 hafua ena qwikhet til at blomstras växa ok frukt
 25 aff sik födhä Är ok potencia sensituiua kennilsens
 eller vnderstandelsens krafft j hulka sielen liknas
 oskelligom dyurom Som hafua ena kennyngh
 tha thöm görs ylla ok vnderstandilse til at vi-
 tha huat thöm är nyttokt eller ey ¶ Thenna
 30 ij Cantica Magnificat ok Benedictus läsne eller
 sungne ffore crisna sieler varandes jn purgato-
 rio the störkä thom ok tröstä til at önskä ok

Bl. 95, v.

astunda ihesu christi helgasta guddom ok ver-
 dogasta mandom, At the maaghe snarlīga ren-
 sas ok frelsās aff theres pynom ok sidhan āuer-
 delīga magnificare et benedicere jhesum christum
 ophōghiā ok velsigna theres frelsāre jhesum chri- 5
 stum āuerdelīga j hymmerikis rike ¶ The ij An-
 tifone som lāsās mz Magnificat ok Benedictus
 the betekna helgra engla ok alla helgra manna
 sālscapp ok samquemdh, hulkīt sielenā millelīga
 vndfa tha the fullelīga rensadhe āru ¶ Ān the 10
 Collecte som lāsās eller syungas bade j Placebo
 ok Dirige the beteknā thz loff ok ārā ok āuer-
 delīga thak som crisna sieler gōrā vtan āndhā
 synom gud ok scapare sidhan the lōōsa varda
 aff theres pynom ¶ Ok sagde anden sidhan O 15
 herre prior viste tu huat pyna huariom tilstar
 fore huaria minzsta syndh ok huat gagn ok redd-
 nigh tu ok thyne brōder ok annat renlifues folk
 matten daglīga gōrā fatigom fangom jn purga-
 torio Tha laasen j offtare ok gudligare psaltara 20
 vij psalma ok Vigiliās ān j gōren ¶ Ginstan sie-
 len thzta sakt hafde ophōgde hon syna rōōst ok
 medh gratande ok ynkelīga rōst sagde til pri-
 aren O prior. Spōr snarlīga huat tu vilt thy at
 thymen nalkas at mik bōr tighiā ok hardasta 25
 pynan mik tilstundar ¶ Tha sagde priaren Kun-
 nom vi ey j nagra mattho tik hieļpā til at lyna
 thyna pyno Anden swarade J kunnen mik vāļ
 hieļpā om j vilin lāsā fore migh mz gudlīga akt
 ok ōdhmyukt v Aue maria Tha the hafde thz 30
 gudlīga giort sagde anden mz gladha rōst Jak
 takkar gud ok ider, nw ār jak vāļ hulpen

Bl. 96, r.

ok trööster swa at jak maa idher trösteligare
swara

QVestio 17 Prior Magho dieflänā see gudz
lichame j messona pa altarene Spiritus Jaa see
5 the swa ok än clarligare än menniskior ok he-
dhra thz ok dyrkä huat the viliā eller ey

QVestio 18 Huat ey formaga dieflenā forhin-
dra gudz lichames vigilse j messona Spiritus
Ney magha the ey vtan fore the prestā som
10 ogudliga ok owerdoge gaa til gudz altare j dö-
dheligom syndom, vtan anger ok scrifftemall,
thöm hafua dieflänā makt at hindra at the ey
skelliga kunna gudz lichame vighiā än tha siel-
dän ¶ Än sanneliga vare ey helga engla när-
15 stadde j huaria messo, endeliga tilfrestade dieflä-
nā at hindra presten aff gudz licames skelliga
vigningh, jnskyutande thöm verldzliga ok syn-
doga thanka ¶ Prior Är ey ther a mooth no-
ghor boot at the ey forhindra kunne thes ver-
20 dogasta sacramentes vigilse Spiritus Jaa är swa
Bl. 96, v. Thz är at huar een gongandes til gudz altare
rantzsaki ok rense sith samwet mz scrifftemall
tha han thes empne hafuer, eller ok mz räthän
hiertens anger gudligom bönom ok viliā at fram-
25 deles aterholda sik aff allom syndom ¶ Prior
huat ey är nager gudligin bön mektogh til at
fra driffwa dieflänā af tolkit hindher at the ey
formage swadana ondha thanka ok hindher pre-
stomen görä j theres messom Spiritus Störstä
30 hielp ther til är at huar een prester för är han

gaar til altären läsi gudliga ok aathvacteliga the
bönena som Sanctus Augustinus diktadhe moth
tolket hinder Hulken bön swa börias Summe sa-
cerdos et verus pontifex etc

QVestio 19 Prior Saagh tu gudz lichame sidan 5
tu dödde Spiritus Ja saagh jak swa ok än nw
seer ok hedhr j thy kareno som tu hafuer fore.
thyno bryste Aff thztä swaret vndradhe alle ba-
dhe brödrene ok andre som ey viste at priaren
swa lönliga hafde sacramentet vnder sith scapu- 10
lare ¶ Tha togh priaren wth pixidem ok open-
bara holdandes sagde til andhan Tror tu at her
ynne är gudz sanner lichame Anden swarade
Jak ok alla andha hedhrom ok dyrkom han Thy
at hans makt ok dygdom kan jngen mothe staa 15
¶ Prior Tha byudher jak tik j ihesu christi li-
chames makt ok volde at tu fölgh mik jn til
jndre dörena j thesso hwse Spiritus Gernä föl-
ger jak tik ok mynom herra ihesu christo hul-
kan tu bär j thynom handhom Tha byriädhe 20
brödrene sakteliga gaa mothe the dörena Än
priaren gongandes effterst saagh effter sik ok jn-
gan sagh han sik fölgia Toch hörde han effter
sigh koma ena vnderliga röst swa som een skar-
per qwaster droges aath hardo golfwe ok som 25
the komo yn j Camaren hwaris hustrun var när
syna sengh, byriäde hon skärä thenderne ok swa
som awita ropandes sighia Ha ha ha ok j thy
full hon nidher til jordena ¶ Priaren thzta se-
andes gik ather til then fotapallen pa hulkan the 30
för saato ok ginstan ropade hustrun mz höghä

Bl. 97, r.

- röst ok sagde Herre ihesu christe myn gudh ok myn aterlösäre hielp mik j thessa nödh Tha sagde priaren til henne O tu godh quinna Sigh oss saken til thyna dröfuelse Än hon swarade
- 5 jnthe ¶ Tha sagde priaren til andan Jak beswär tik om gudz andha ok om ihesu christi mandomes krafft ok dygder, om jumfru marie verdogasta myölk ok om aldra helgra andhanna forsculdan at tu sigh mik saken hwj thennä
- 10 quinnan swa omakas ¶ Spiritus Meden tu prior vil alt vitha Tha siger jak tik at hon pynas fore ena grofwa syndh hulka vi baden bedreffwum j thesso rwme ffore hulka vi oss badhen scrifftadom Än fore thy at hon ey giorde fulla
- 15 boot aff syna glömsko fore sama syndh Thy kräfuer nw gud aff henne thessa pyno ¶ Prior til andan Jak bider tik sägh mik the syndena androm til forvarilse at the ey vredge sin gud mz tolka syndh ¶ Spiritus, gud han vill ey at
- 20 the syndh som nw forlaten är om räth scrifftemall, sculi ytermere nagrom openbaras Vi scrifftadom oss fore the syndena ok thy fore the scrifftemalen hafuer gud glömt the syndena j sik än ey pynona som vi forsculdadhon mz
- 25 henne Ok thy aleggur gud oss thennä pynona for the syndena at hon ther meder sculi allaledis glömäs ok forlatas badhe til syndh ok pyno Ok thy the syndh som glömdh oc forlaten är när gudhi Ey är mögeligit at hon sculi openbaras fore mannom ¶ Ey äru ok grofwa ok sieldsyna synder predikande eller sighiende fore enfaldgom menniskiom At the thom hörende aff

Fl. 97, v.

hulkom the tilförenne jnte viste aff dieflomen
 draghes thöm at bedrifua Än tu herre prior pre-
 dika ok raadh thz allom at the sik fulleliga
 scriffte fore alla theres synder ok fulcompne the
 booth som presten thöm säther Thy tilstadde nw 5
 milder gud mik at thala veder tik til at forwara
 andra aff tolkom vaadha

VJcesima questio Prior hwi openbarade tu
 tik ey clärikom ok renlifues mannom ok thöm
 kungiorde thin stadga, meden clärikä ok ren- 10
 lifues men äru främäre j gudz thienist än
 leekmen Anden swarade Jak älskade myna hu-
 stru mere än alla clärikä prestä eller mvnka ok
 thy kom jak först til henne ffore thý tha jak
 kom fore gudz doom ok vart skikkader til tessä 15
 pynor badh jak gud at jak matthe sökiä myna
 hustru til at forwara hona Ok mildaste gud til-
 stadde mik at jak sculde hona nagerledhes mö-
 dhä än ey forderfwä Ther pa at hon ey sculi
 swa pynas jn purgatorio som jak nw än pynas 20

Bl. 98, r.

QVestio xxi^a Prior Huru kan tu thala medhen
 tu hafuer huazske mwn eller thungo som äru
 jnstrumenta loquendi Ankostä til at thala Spiri-
 tus Swa som tymbermannen hafuandes yxena j
 handom är ferdoger til at hugga ok klyyfwä 25
 träet Ey kan tha yxen nalkas träeno, vtan mandz-
 sens händer Swa kan ok ey mannen j verldena
 lifuandes thala vtan thungona Än huadan hafuer
 thungan the krafft vtan aff gudhi hulken ok
 hafuer makt tungalösom maal gifwa Huat är 30

aller mandzsens kropper eller hans lyma vtan
 sielenne jnstrumenta, Ankosta til henne kraffter
 ok viliä ¶ Toch hafuer sielen serdeles syna jn-
 strumenta, frya ok frelsä til at kungörä ok bruka
 5 syna kraffter Ok thy maa sielen thala mz hul-
 kan leem hon helzt vill ¶ Ey dogher ok thz
 herre prior at tu siger at jngen kan thala vtan
 mwn ok thungo ¶ Huat ey sigher the helga
 scrift at gud sielfuer ok hans engla ok jemuel
 10 dieflä, the thala ok formera theres röster ok
 thalan vtan thungo som ok jak nw aff sielenne
 krafft thalar mz tik vthan thungo Ok j thy är
 herren gud vnderligin ok loffligin j allom sy-
 nom viliä ok gerningom

15 **Q**Vestio 22^a Prior Hwort dömäs sielenä til
 theres pynor än varandes j croppana eller si-
 dhan the wtga Spiritus För än the vtga wr
 croppenom seer huar siel alla syna gerninga
 ondha ok godha Swa ok engla badhe godha (ok)
 20 ondha Toch some mere some myndre huar eff-
 ter synne gerninganna forsculdan Än j the lizs-
 la stundena eller minztä punktenom veeth ok
 seer sielen hwort hon scal til hymmerikis eller
 til purgatorium eller ok til helvitis Ok j sama
 25 punktenom föres sielen tidh hon scal vara ¶
 Fore thy swa som solen opgongandes, vthvidher
 sith sken ouer alla jordena vtan bergh höghä
 skoga eller nagor anner hinder thz fornefwa
 Swa sielen tildömpd purgatorio j eet öghnableek
 30 är hon ther hon vara scal vtan helga manna ok
 gudz vyna ok hennes böner thz forhindra ok

mellan koma Thy at swa manga ok krafftoga
 böner matthe fore henne göräs at hon stodhe
 ok oppehuldes j vädhreno bidhandes gudz mis-
 cundh ok gudz vyna böner ¶ Swa skedde än j
 dagh j bononia stadh ther dödde een grabroder 5
 ok vart ginstan dömden ok aff englomen ledder
 til almenneligan purgatorium Än han hafde fore
 sin dödh bidhit ok forsculdat mz synom brö-
 drom at alla the messor huar there hanom skyl-
 doger var at sighiä effter hans dödh fore hanom 10
 thom sculde the holda ok sighiä hanom än lifuan-
 des aff jumfru maria Swa the ok giorde ¶ Huar-
 fore englane ledhandes sielena til purgatorium
 sagde henne at hon sculde ther staa j iij mana-
 dha Än ginstan tilkom jumfru maria bidhiendes 15
 fore then brodren til sin kereste son jhesum
 ok forwerfde at hans siell sculde šta j ij klokka
 thyma j kaldo ok mörko vädhre, bidhandes eff-
 ter gudz nadh Ok thy staa hans siell ey lengre
 j the pynona än ther til j slaar i morghona 20

Bl. 99, r.

QVestio 23 Prior Aff huat folka kön äru mäst
 jn purgatorio Spiritus Aff syndärom Thy at tidh
 komber ingen annar än syndäre

VJcesima 4^a questio Prior Hulke äru the ger-
 ninga mz hulkom mannen kan bezstä forsculda 25
 hymmerikit Spiritus Alle gerninga som dragha
 til gudz ok jemcristens kerlek the forsculda sna-
 rast hymmerikit

QVestio 25 Prior Hulken är j bezsto lifuerne her j verldena Spiritus Ensamen gud veet thz Thy at scrifuit är Tu scal jngan takka j hans lifwe vtan effter döden ok ändälyctena tha lofwa
 5 then loff är värder Thy at ingen kan sighiä aff nagan annan hwort han är verdoger gudz kerlek eller ok hans haat eller vredhe Thy kan jngen her vitha eller sighiä om nagars annars lifuernes helghet ffor än han komber fore räthuisa domaren
 10 Än til thit spörsmall som var hulken är j bezsto lifuerne j thessa verldh swarar jak swa The som beezste leffde ok helgare foro aff thessa verldh

QVestio 26 Prior Hulken staat eller lifuerne j
 15 blandh menniskior kan vara högxtä j forsculdan Spiritus J blandh all lifuernen eller stadgar fynnes ä naghat som är värt luffwi swa ok naghat som drager til last ok synder Än thz lofwar jak ok raadher at huar een j thöm stadga han kalladher är aathvacteliga thiene syn gudh
 20

QVestio 27 Prior Hulken pyna är störstä jn purgatorio Spiritus Eeldzsens lughu ok störstä frost eller köldh Som scrifuit är at sielenä ymsom gaa wr kaldaste yse j brinnande hithan

25 **Q**Vestio 28 Är gud mildare somligom sielom än nagrom androm Spiritus Swa är sanneliga Thy at gud forlaater ther somligom fyerde delen aff the pyna til hulka the plictoga ära Som-

ligom tredhie delen aff thy som the milde ok
miscunsame varo j verldenne ok effter thy the
faa böner fore sik aff liffuandes vynom eller hel-
gom mannom j hymmerikj

QVestio 29 Prior huat eller hulka pyno tholl 5
tu her nw Spiritus eeldzsens lugha Prior ey sy-
nes thz vara santh Thy atj allom skafftom tin-
gom gör gud jnthe mothe naturen theres Thy
at om swa vare tha nidhersloges theres natura
Än eeldzsens lughi är naghat corporale licam- 10
ligit tingh ok jnthe licamligit kan thy skadha
som andeligit är Nu äst tu een andhe som tu
sigher ok thy kan licamligin eelder tik jnthe
skadha Spiritus At tu siger at gud jnthe gör
mothe skaffta thinganna naturam thz swiker 15
stundom Thy at gudh j synom miraculis gör
mangh tingh mothe naturam Swa som skedde j
the iij piltana sidrac misac ok abdenago, som
jnkastade varo j brinnande elden Toch kunde
thöm elden jnthe skadha Thy at gud om syna 20
alzualdoga makt frelste thöm aff eldzsens natur-
liga gerningh Swa gör ok gud mz syna alzual-
doga makt at eelden kan mik pyna än ey alzs-
tinges opnötä ¶ Swa ok j thy tu sigher at jn-
the licamligit kan naghat görä j andeligom thin- 25
gom Thz är ok ey santh Thy at elden j heluiti
är licamligin ok toch gör ok makt hafuer j
dieflom ok fordömdom sielom Som vj läsom jn
euangelio at gud är sigiende om domedagen til
vsla ok ondha sieler Gongen j forbannadhe j 30
then eeldh som reedder är dieflenom ok hans

Bl. 100. r.

englom ¶ Priaren sagde Om tu äst her j brinnande eldhenom huru komber tha thz til at thenne kamaren ey opbrennes aff sama eelde, medhen j hanom är eldzsens lughi Anden swarade Adhuc modicum lumen sapiencie est in te o herre prior lithet viisdomsens lyws är j tik Huat ey sagde jak tik för at gud hafuer makt aterholda eeldzsens krafft at han ey kunne brennä brenneligin tingh Som han giorde mz the iij piltana etc ok mz the l mestärene som sancta katherina omvende j hulkom eelden ey figh makt at öffwä syna naturliga kraffter Tu seer prior at solen gaar jn genom glaset j naghät hwss ok toch ey skadhar huazske hwse eller glaseno Swa jak guidonis andhe her brinnandes j mynom eeldhe maa jngaa ok wth, tesso huseno oskaddo än tha han j mik brukar syna kraffter

¶ Vestio 30^a Prior hafua sielenä ginstan the skilde ärä vedh croppana veeth ok vnderstandilse aff allom naturligom thingom Anden swarade Ney Prior Medhen tu var een olärder leekman huru tha kan tu swa snilleliga mik swara om all tingh Spiritus Thz är besynnerligen gudz gafwa Han är then som makt hafuer at gifwa hominibus sapienciam allom menniskiom weth ok snille ¶ Än thesso sagdo toogh anden til at sukka ok sörgeliga laatha Än priaren rådhen des at anden ey affmykit mödhäs aff hans spörssmalom sagde til andhan See creatura dei jak laather tik til thin gud, han giffwi tik thz hanom tekkes ok tik är nyttogast Ok sidan hörde

the jnthe aff andhanom om the natthena ¶ Än
 sidhan pa helga trekonunga affton gik priaren
 ather til sama huset mz synom brödröm ok
 mangom androm viisom mannom, vakandes ther
 j gudligom bönom jn til thes at til ottesangen 5
 ringdes j clostreno Tha fingo the hööra röstena
 j sama mattho som tilförenne ok j sama rwme
 ¶ Tha teeknade priaren til hustruna at hon
 sculde aatspöriä andhan som hon för giorde
 Henne aatspyriende swaradhe sielen Jak är her 10 Bl. 101, r.
 gwidonis andhe Tha nalkadhe sik priaren ok
 hans bröder närmäre swa at thom tykte at rö-
 sten sculde vara mith mellan thöm ¶ Än pri-
 aren troandes at anden sculde swa lenge staa
 när thöm som j förstä openbarilsen ey tiltrengde 15
 han at sta til naghan thyma Toch besoor han
 ok manadhe i thesso mattho ¶ Jak beswär tik
 creaturam dei om ihesu christi pynonne krafft
 ok dygder ok om hans dyrästä blodh at tu sigh
 mik om tu mik kenner Anden swaradhe Tu äst 20
 prior ¶ Tha aatsporde priaren

QVestio 31^a Prior Tror tu a gudz son jhesum
 christum ok at han mandomen anamadhe, jum-
 frudomenom ospieldeden blifuande j modhrena
 Tha ophögde Anden röstena ok sagde Thz är 25
 thz som englane see j hymneriki, sielänä j pur-
 gatorio kennä, dieflenä tro j heluiti ok menni-
 skior j verldena hedhra ok vördhä

QVestio 32 Prior Kan thz afflat jak fortient
 hafuer ok j nagro hielpä til thynna pynonna 30

minzskilse Spiritus Ja kan thz swa Prior Alt
thz afflat jak forthient hafuer eeth heelt aar om
kringh, thz vnnar jak tik ok fulleliga begafwar
swa mykit mik mögeligit är när gudhi Anden
5 swarade Jak takkar gud ok tik herre prior nw
är jak väll störkter ok hugswaladher .

QVestio 33 Prior Om the synder mannen haf-
uer sik scriffat fore sculi hanom opreknäs j
dödzsens thyma Spiritus Ney vtan the synder
10 som mannen hafuer ey fulleliga bööth ok bā-
trädh

Bl. 101, v.

QVestio 34 Prior Hwi vedherstyggās sielena
lyuset Spiritus Thy at the sta j mörkreno til
een thyma ok krankom öghom tekkes ey lyu-
15 sens clarhet

QVestio 35 Prior Huat gör gudz lichame
dieflomen Spiritus Forfärär thöm ok mykit min-
zskar theres ondzsko

QVestio 36 Prior Fore huat synder mödhās
20 sielenā mäst effter licamligan dödh Anden Fore
thz at naghär bannar synom föräldrom ok thöm
vanvörder ok fore andra lönlige ok grofwa syn-
der ffore hulkom mannen glömer sik at scriffa
ok bāträ

25 **Q**Vestio vltima Prior Hwj openbaradhe tu tik
helder än naghör annar andhe Her swaradhe
Anden jnthe til vthan tykte thöm allom som een

milder vādhera blääster gik there j mellan söte-
 liga thöm abläsendes ok sidhan hördes jnthe til
 hanom Thy är milleliga troande at om effter-
 komande paasca dagh som sielen sielff sagde sik
 sakt vara aff synom helgom engele, vart the 5
 sälä sielen frelsät aff syna pyno ok kom til hym-
 merikis rike at see ok äuerdeliga ärä Äronne
 konungh jhesum christum j syna krono Hulken
 lofflighin är j allom synom gerningom ok vnder-
 ligin j synom helgonom nw ok äuerdeliga Amen 10

Velys tik Tu gwidonis siell
 bidh fore allom tik viliä vääll
 At the effter liffsens ändhä
 maghe mz tik j hymmerike ländä
 Thztä screff broder jönes räk 15
 Än tha at scrifften är allom othäk

Anno domini mcdxcprimo facta sunt hec

Ändrade läsarter.

Sida	rad			
4	30	sätz	<i>ändradt från handskriftens</i>	sätz
8	11	blygdh	"	blygh
12	11	oförtänkto	"	oförtänkto
13	28	aldher	"	äldher
21	14	huilken	"	huilket
36	18	är	"	en
42	5	sigher	"	sik
45	2	räddogha	"	rädgha
68	8	fafängha	"	fängha
108	5	hoghen	"	haghen
120	11	blygdh	"	blygh
157	18	nakon	"	nakot
170	17	osynlike	"	synlike
174	14	wara	"	mera
184	9	han	"	hon
189	8	ey wara	"	ewara
—	9, 10	wndherstas	"	wndhers
191	28	lydhe	"	ledhe
200	28	sarghadher	"	saghadher
223	9	seliä	"	sielä
251	28	störstä	"	störkä
252	5	nadeligin	"	nageligin
273	25, 28	störkä	"	störstä
274	11	störkä	"	störstä

Rättelse.

Sid. 14 rad 1 för Glwpanthe läs Slwpanthe

63

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

63

SKRIFTER TILL LÄSNING FÖR
KLOSTERFOLK.

Första häftet.

STOCKHOLM, 1874. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Pris för köpare 2 kr. 50 öre.

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR

innefatta hittills:

- Flores och Blanzeſtor.*
Sanct Patriks-Sagan.
Peder Månſſons Stridskonst och Stridslag.
Vadstena Kloſter-Reglor.
Herr Ivan Lejon-Riddaren. (Fullſtändig i 3 häften.)
Namnlös och Valentin.
Ett Forn-Svenſkt Legendarium. (Fullſtändig i 11 häften.)
Konung Erik XIV:des Krönika.
Svenska Medeltidens Bibel-arbeten. (Fullſtändig i 6 häften.)
Sagan om Didrik af Bern. (Fullſtändig i 3 häften.)
Hertig Fredrik af Normandie.
Konung Alexander. (Fullſtändig i 3 häften.)
Skrå-Ordningar. (Med fyra plancher.)
Heliga Birgittas Uppenbarelſer. (Förſta — åttonde häftet.)
Bonaventuras Betraktelſer öfver Chriſti lefverne. } (I ett
Legenden om Gregorius af Armenien. } band.)
Sveriges Dramatiſka Litteratur. (Förſta, andra häftet.)
Helige Bernhards Skrifter. (Fullſtändig i 2 häften.)
Svenska Medeltidens Rim-Krönikor. (Fullſtändig i 7 häften.)
Suso, Gudeliga Snilles Väckare. (Fullſtändig i 3 häften.)
Själens Tröst. (Fullſtändig i 4 häften.)
Skrifter till läsning för kloſterfolk. (Förſta häftet.)

Mera har ej utkommit intill December 1874.

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR.

- rn-Svenskt Legendarium. Häft. 11 (slutet).
Birgittas Uppenbarelser. Häft. 8.
ill läsning för klosterfolk. Häft. 1.*

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA**FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.**64

SKRIFTER TILL LÄSNING FÖR
KLOSTERFOLK.

Andra häftet.

STOCKHOLM, 1875. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Pris för köpare 2 kr. 50 öre.

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR

innefatta hittills:

Flores och Blanze flor.

Sanct Patriks-Sagan.

Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.

Vadstena Kloster-Reglor.

Herr Ivan Lejon-Riddaren. (Fullständig i 3 häften.)

Namnlös och Valentin.

Ett Forn-Svenskt Legendarium. (Fullständigt i 11 häften.)

Konung Erik XIV:des Krönika.

Svenska Medeltidens Bibel-arbeten. (Fullständiga i 6 häften.)

Sagan om Didrik af Bern. (Fullständig i 3 häften.)

Hertig Fredrik af Normandie.

Konung Alexander. (Fullständig i 3 häften.)

Skrå-Ordningar. (Med fyra plancher.)

Heliga Birgittas Uppenbarelser. (Första — åttonde häftet.)

Bonaventuras Betraktelser öfver Christi lefverne. (I ett
Legenden om Gregorius af Armenien. band.)

Sveriges Dramatiska Litteratur. (Första, andra häftet.)

Helige Bernhards Skrifter. (Fullständiga i 2 häften.)

Svenska Medeltidens Rim-Krönikor. (Fullständiga i 7 häften.)

Suso, Gudelige Snilles Väckare. (Fullständig i 3 häften.)

Själens Tröst. (Fullständig i 4 häften.)

Skrifter till läsning för klosterfolk. (Fullständiga i 2 häften.)

Mera har ej utkommit intill April 1875.

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR.

1. *Flores och Blanzeftor.*
2. *Sanct Patriks-Sagan.*
3. *Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.*
4. *Vadstena Kloster-Reglor.*
- 5—6. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 1, 2.
7. *Namnlös och Valentin.*
- 8—9. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 1, 2.
10. *Konung Erik den XIV:des Krönika.*
11. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 1.
12. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 3.
13. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 3 (slutet).
- 14—15. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 1, 2.
16. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 2.
- 17—18. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 4, 5.
- 19—20. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. II. Häft. 1, 2.
21. *Hertig Fredrik af Normandie.*
22. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 3 (slutet).
23. *Konung Alexander.* Häft. 1.
24. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Bd. I. Häft. 3 (slutet).
25. *Konung Alexander.* Häft. 2.
26. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Bd. II. Häft. 3 (slutet).
27. *Skrå-Ordningar.*
28. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 6.
- 29—30. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 1, 2.
31. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 7.
32. *Bonaventuras Betraktelser öfver Christi lefverne.*
33. *Legenden om Gregorius af Armenien.*
- 34—38. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 3—7.
39. *Konung Alexander.* Häft. 3 (slutet).
40. *Sveriges Dramatiska Litteratur.* Häft. 1.
41. *Helige Bernhards Skrifter.* Häft. 1.
42. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 8.
- 43—44. *Svenska Medeltidens Rim-Krönikor.* Häft. 1, 2.
45. *Helige Bernhards Skrifter.* Häft. 2 (slutet).
- 46—49. *Svenska Medeltidens Rim-Krönikor.* Häft. 3—6.
50. *Suso, Gudelige Snilles Väckare.* Häft. 1.
51. *Svenska Medeltidens Rim-Krönikor.* Häft. 7 (slutet).
52. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 9.
- 53—54. *Suso, Gudelige Snilles Väckare.* Häft. 2, 3 (afslutad).
55. *Sveriges Dramatiska Litteratur.* Häft. 2. *Fortsättes.*
56. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 10.
- 57—60. *Själens Tröst.* Häft. 1—4 (afslutad).
61. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 11 (slutet).
62. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 8.
- 63—64. *Skrifter till läsning för klosterfolk.* Häft. 1, 2 (afslutad)

